

Beszámoló

**a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1983. évi tevékenységéről**

**Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest**

Kiadja: Magyar Karszt- és Barlangkutató
Társulat
Felelős kiadó: Hazslinszky Tamás
Engedélyszám: 48920
Készült: 300 példányban
85/494 MTESZ Házinyomda, Bp.
Felelős vezető: Deli Sándor

B E S Z Á M O L Ó

A MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT 1983. ÉVI

T E V É K E N Y S É G É R Ó L

Szerkesztette:

Dr. KORDOS LÁSZLÓ

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

Budapest, 1984

E L Ő S Z Ó

A "Beszámoló a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat" éves működéséről c. kiadvány ezuttal kilencedik éve jelenik meg. Az 1975. évről szóló összefoglalás még két féleves kötet volt, amely a Társulat működésének főbb eredményeit olyan formában tartalmazta, ahogy azt az 1974-ben kényszerűségből megszüntetett "Karszt- és Barlangkutató Tájékoztatóban" megszokta az olvasó. 1976-tól évenként kerül kiadásra a "Beszámoló", amely szűkített témakörrel a Szakosztályok, Szakbizottságok, Területi Szervezetek és Barlangkutató Csoportok éves jelentéseinek rövidített kivonatát tartalmazták.

1983-tól, jelen kötetből kezdődően újból kismértékben változtatni kellett a "Beszámolón". Tartalmi fővonalát továbbra is a barlangdokumentációs alapinformációk és térképek közlése jelentik. A Nemzetközi Speleológiai Unió Bibliográfiai Bizottságának kérésére ezennel minden témáról angol nyelvű kivonatot is közlünk. A barlangkutató tudományos vizsgálatainak egyre szélesebb elterjedésével igen megnőtt a csoportok éves jelentéseiben közölt kéziratok szaktanulmányok száma. Ezek részletesebb közlésére e helyen nincs mód, viszont rövid magyar és angol kivonatukat tematikusan csoportosítva közlése tesszük. Ugyancsak újdonság az e kötetben először megjelenő barlangnév mutató.

Reméljük, hogy a "Beszámoló" kötet időnkénti változásai növelik a kiadvány hasznosságát.

Kordos László

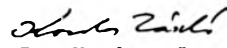
Dr. Kordos László
szerkesztő

P R E F A C E

With this issue our publication entitled "Beszámoló a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat éves működéséről" /"Annual Report of the activity of the Hungarian Speleological Society"/ now has run into nine volumes. The report of the 1975 activity had summarized the main results of the HSS still every six months in two volumes in that form which is known from the former "Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató" suspended under compulsion in 1974. Since 1976 the "Beszámoló" /"Report"/ has been issued annually, it contains within a restricted scope the abridged abstracts of the annual reports made by the Special Committees, Regional Organizations and Speleological Groups.

From this 1983 issue onwards we have to make some alterations in the Report again. The main content of it is hence forward the publication of the basic informations of speleological documentation and of maps. At the request of the Bibliographical Committee of the International Speleological Union in the future we give an English abstract of every topic. As a consequence of the more and more far-reaching employment of scientific investigations in speleology the number of special studies in manuscripts has considerably increased in the annual reports of the groups. Unfortunately because of difficulties as regards scale and scrutinizing we cannot afford to publish them in details, yet we can to publish their short abstracts in both English and Hungarian grouped by topics. Our other novelty in the index of cave names published here by first time.

We hope that these changes do make more utilizable our Report issue.

Dr. Kordos, L.
editor

DOKUMENTÁCIÓS SZAKBIZOTTSÁG

Dr. Kordos László

ABSTRACT:

Dr. Kordos, L.: Special Committee for Documentation

The special committee of the HSS has prepared in 1983 the Bibliography of Speleology in Hungary which was transferred for publication and contains the period between 1946-1955. The carbonatic lithological and karst-genetical bibliography containing about 2000 terms was given to the printing office and published in March 1984. The photo, slide and cartographical collection of HSS became richer. A catalogue was prepared about the materials /by Horváth, J./. The working committee for registering has continued with the labeling of caves by numbers in Hungary, and a competition was declared and the first volume of the series of "Cave Register of Hungary" was prepared for being published. In the HSS Data-store for Documentations 574 manuscripts were registered.

Bibliográfia

- Elkészült a Bibliographia Speleologica Hungarica 1946-1955. évi összeállítása a Karst- és Barlangkutató o. kiadvány számára.
- Nyomdába került Piroos Olga karbonátos kőzetekkel foglalkozó szakbibliográfiája /1984 márciusában megjelent/.

Fotográfiai munkabizottság:

- Megkezdődött a társulati fotó- és diagyűjtemény állapotának rögzítése.

Kartográfiai munkabizottság

- Horváth János tovább fejlesztette a gyűjteményt, katalógust készített róla.

Kataszteri munkabizottság

- Folytatódott a barlangok kataszteri számmal történő ellátása, ill. annak előkészítése.
- A "Magyarország barlangkatasztere" o. tervezett kiadványsorozatból nyomdakész szerkesztésre került a 4630-as számú egység.
- Folyamatos barlangkataszterezési pályázat került kiírásra.

Egyéb "Dokumentációs Adattár" néven leltárba vettük a Társulat 547 db szakmai jelentését, kéziratát.

OKTATÁSI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI SZAKBIZOTTSÁG

Lénárt László

ABSTRACT:

Lénárt, L.: Teaching and Public Education Committee

The Committee created the foundations of the "Hungarian speleological teaching system", which consists of a sequence of courses on cave-climbing and cave exploration. For those who passed the cave exploration-leader course a certificate is issued by the National Authority for Environment Protection and Nature Conservation. In 1983, at Szeged there was held the XVIth Natural Historical Section Session of the National Student's Scientific Circle Conference, which was at the same time the IIIth National Assembly of Karst and Cave Exploring Students. The authors of award-winning papers were honored by the HSS in the form of books and monetary rewards.

A bizottság 1983. évi alaptevékenysége a speleológiai oktatási rendszer bevezetésének előkészítése volt.

Munkaülések

- a/ Az MKBT és az MTSZ főtítkárainak vezetésével januárban társulati szintű munkaülést tartottunk, ahol az egységes, egymásra épülő barlangjáró-barlangkutató oktatási rendszerről elvi döntés történt.
- b/ Bizottságunk az év során négy alkalommal ülésezett, amelyeken döntően az oktatási rendszer, valamint a barlangi kutatásvezetői tanfolyam indításával kapcsolatos kérdések megbeszélése szerepelt.
- c/ Decemberben a barlangi kutatásvezetői tanfolyam általunk felkért oktatóit tájékoztattuk az oktatási rendszerről, valamint a barlangi kutatásvezetői tanfolyam óljáról, helyéről, idejéről, tematikájáról, s egyben felkértük az oktatókat az előadási anyaguknak a kiadandó jegyzetben való megjelentetésére.

Az elkészített anyagok

Legjelentősebb "A magyar speleológiai oktatási rendszer" 23 oldalas összeállítás, melyben a tanfolyamokat, óljaikat, egymásraépülésüket, a részletes tematikákat, az alapfokú tanfolyam tematikus vizsgakérdéseit, valamint az általános tudnivalókat közöltük. A 8. végső változatot a csoportvezetőknek küldtük ki, egyéni érdeklődők a Titkárságon szerezhették be.

A Társulat részére az OKTH-MKBT tárgyalások oktatási vonatkozású részleteihez több összeállítást és állásfoglalást készítettünk /Oktatási tematika elvi alapjai, jegyzeterv, költségigény stb./.

Nemzetközi kapcsolataink keretében a trieszti tanulmányútról készült jelentés a MTSZ-nek és a Társulatnak, oktatási rendszerünkről az UIS-nek egy összeállítás keretében adtunk tájékoztatást. A Műsorfüzetben az év során 3 felhívást, ill. tájékoztatót közöltünk.

Tanulmányút

Az Elnökség Hegedüs Gyulát delegálta az 1983. május 28-30. között az UIS Oktatási Bizottsága által Triesztben tartott munkaülésre. Tapasztalatait írásos jelentésbe foglalta, legfontosabbnak ítélt észrevételeit a Társulat illetékes munkabizottságaihoz /Nemzetközi-, Környezetvédelmi/ továbbítottuk.

Tudományos diákköri tevékenység

1983. Április 6-7-én Szegeden tartották a XVI. OTDK Természettudományi szekciójának üléseit. Ezen a következő karszt- és barlangkutatói előadások hangzottak el:

Fejes Péter /Ho Si Minh/: A Bükk-hegység elegyengetett felszínének karstgenetikai bizonyítékai

Sümeginé Vitális Éva - Sümegi György /KLTE/: Geomorfológiai vizsgálatok a Baradla-barlang vízgyűjtő területén

Csató István /NME/: A Nehézipari Műszaki Egyetem karst- és barlangkutatójának története, feltáró és tudományos munkájának ismertetése

Piros Olga /ELTE/: A Baradla-barlang eróziós és genetikai vizsgálata

Az előadások után szakmai tapasztalatoserére, diavetítésre került sor, így a Karst- és Barlangkutatók III. Országos TDK találkozóját céljait elérőnek mondhatjuk. Az MKBT 3 előadónak pénz, ill. könyvjutalmat adott.

ŐSLÉNYTANI SZAKBIZOTTSÁG

Dr. Jánossy Dénes

ABSTRACT:

Dr. Jánossy, D.: Palaeontological Committee

In 1983 there were systematical scientific palaeontological excavations at the N° 2 site of the Somssich-Mountain in Villány /S. Hungary/. Cavers reported bone-remnants from ten different caves of the country.

1983-ban rendszeres ásatás volt gerinces leletek feltárása céljából a Villányi-hegység karsttűrégében /Somssich-hegy 2. sz. lelőhely/.

Szórványos csontleleteket 10 barlangból jelentette be ebben az évben /részletesen külön dr. Kordos L. ismertetésében/.

Feldolgozásra került a Mátraszöllősi-sziklaüreg kitöltésének gerinctelen és gerinces faunája /Jánossy D. - Kordos L. - Krolopp E./.. A közlemény a gyöngyösi Mátra Múzeum Évkönyvében fog megjelenni.

1983-ban a szakbizottság témakörében megjelent cikkek:

Jánossy D.: Lemming-remain from the Older Pleistocene Southern Hungary /Villány, Somssich-hegy 2./ - Fragmenta Mineralogica et Palaeontologica 11. p. 55-60.

Kordos L.: A Hosszú-hegyi-zsomboly holocén gerinces faunája. -

Földtani Intézet Évi Jelentése az 1981. évről p. 425-437. Bp. 1983.

BARLANGI GERINCES ŐSLÉNYTANI ÁSATÁSOK ÉS GYŰJTÉSEK 1983-ban

Dr. Kordos László

ABSTRACT:

Dr. Kordos, L.: Excavations and collecting activities for Vertebratae of caves

The author is reporting, similarly to former years, about the lists of remnants of Vertebratae collected by cavers and enlisted in Museums of Hungary, including short chronological and taphonomical evaluation.

Aggteleki-karszt

Danosa-barlang

A bejáratától számított 1240 méterre, a végpont közeléből, a patakmederből gyűjtötte az alábbi csontokat Gazdag László 1983. december 27-én.

1. 5 db, valószínűleg eredetileg összetartozó csont töredéke. Morzsalékos állagú, külső felülete fekete mangán bevonatos, erősen görgetett. Valószínűleg valamelyik pleisztocén nagyemlős /óriásszarvas vagy gyapjas orrszarvú/ csontja lehetett.
2. Őz /Capreolus capreolus/ lábközépcsontja és ujjperce. Egy egyedhez tartozó friss csont.

A pleisztocén lelet feltétlenül másodlagos lelőhelyről került elő. A fiatal holocén őzlelet egybetartozó darabja lehet, hogy még inas összekapcsolódással, tehát legfeljebb egy-két évvel az elhullás után kerültek a barlangba, jelentősebb szállítást nem szenvedtek. Ez egy esetleges közeli tágasabb felszínre nyíló járatra /repedésre vagy olyan még fel nem tárt, víznyelő felőli járatrendszerre utal, ahol az áramló víz nagyobb /kb. félméteres/ tetemdarabot is magával tud szállítani.

Bükk

Kálmán-réti-zsomboly

Kardos L. több alkalommal juttatott el csontmaradványokat a Földtani Intézet Múzeumába, a Természettudományi Múzeum Föld- és Őslénytárába, valamint a Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Osztályára.

A Földtani Intézet került leletek között

kutya - *Canis familiaris*

böjlény - *Bison sp.*

csontmaradványok voltak.

A TIM-be és a MNM-be szállítottak között különösen jelentősek a böjlény leletek, az eddigi legteljesebbek a magyarországi holocén üledékekből.

Kopasz-réti-töbör

Szente István holocén csontmaradványokat juttatott el a Természettudományi Múzeum Föld- és Őslénytárába.

Szilveszter-barlang

Fónyad Béla több mintát juttatott el a Földtani Intézetbe.

1. minta Az agyagszifon bejárat felőli oldaláról, szarvas /*Vervus elaphus*/ orsócsontja. Szineződése miatt holocén korú. Ugyaninnen, de már sárgásbarna színű agyagból:

nagypele - *Glis glis*

borz - *Meles meles*

marhaféle - *Bovidae indet.*

2. minta Az agyagszifon kitöltéséből

kigyó - *Ophidia indet.*
vakond - *Talpa europaea*
patkány - *Rattus sp.*
vadmaoska - *Felis silvestris*
róka - *Vulpes vulpes*
borz - *Meles meles*
marhaféle - *Bovidae indet.*

3. minta Az agyagszifon belsőbb szakaszáról, ahol a járat alján limonitos oseppek
kölefofolyás található. Igen görgetett marhaféle /*Bovidae*/ és kiskérődző
/Ruminantia/ osontok.

A három minta közül különösen a második érdekes, amely szokatlan fajösszetételével
/vadmaoska, patkány/ további vizálatokat igényel. Az eddigi adatok alapján valószí-
nű, hogy egyik minta sem pleisztocén, hanem holocén korú.

"Lyukas-kecske-barlang"

A miskolci Herman Ottó Barlangkutató Csoport tagja Bükkszentlászló mellett meg-
bontva egy barlangot több száz házikeoske osontmaradványát szállították be a Herman
Ottó Múzeumba. A barlang előterében vaskori oserepek voltak.

Gerecse

Hosszú-vontatói I. és II. sz. viznyelő

A viznyelők bejárati részének bontásából recens osontokat jelentett a Földtani In-
tézetnek Juhász Márton.

I. sz. viznyelő

nyúl - *Lepus europaeus*
róka - *Vulpes vulpes*
juh vagy kecske - *Ovis seu Capra*
? szarvas - *Cervus elaphus*

II. sz. viznyelő

sertés - *Sus scrofa*
juh vagy kecske - *Ovis seu Capra*
marhaféle - *Bovidae indet.*

Bakony

Alba Regia-barlang

1983. májusában Vaskor János koptatott és rágott osontokat gyűjtött:

nyúl - *Lepus sp.*
juh vagy kecske - *Ovis seu Capra*
marhaféle - *Bovidae indet.*

A barlang Tulok-terméből ugyancsak Vaskor János gyűjtött 1983. június 12-én. A
osontok egy része fehér színű volt:

szarvas - *Cervus elaphus*
? marhaféle - *Bovidae indet.*

míg mások görgetettek és feketék:

marhaféle - *Bovidae indet.*

Hongó-zaomboly /I-110. objektum/

Vaskor János 1983. július 10-én egy erősen görgetett szarvas /Cervus elaphus/ osontot gyűjtött.

Keszthelyi-hegység

Cserszegtomaji-kútbarlang

A barlangból Rákóczy Gy., a pannon homokkőből orrszarvú fogat gyűjtött, amelyről a Földtani Intézetben másolatot készítve az eredetit visszajuttattuk a megtalálójának.

Villányi-hegység

1983-ban Jánossy Dénes folytatta a Somssich-hegy 2. sz. lelőhelyének ásatásos feltárását.

VIZALATTI BARLANGKUTATÓ SZAKBIZOTTSÁG

Kollár K. Attila

ABSTRACT:

Kollár K.A.: Underwater-Cave-explorer's Special Committee

The Hungarian cave-explorers joined in five groups thus representing the underwater special committee. In 1983 - in the presence of Th. Illife /USA/ 15 persons passed the international qualification exam of the NAUI. The Committee issued publications among the members - such as standard decompression tables and the translations /into Hungarian/ of the CMAS Freshwater Diving, NAUI Cave exploratory Diving. On the VIIth Meeting of Underwater Cave-explorers /Moravian Karst, Czechoslovakia/ 5 Hungarian representatives were present and Kollár K.A. presented a paper under the title: Underwater cave exploration in Hungary.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Vizalatti Barlangkutató Szakbizottsága 1983. évi tevékenységében az alábbi csoportok vettek részt: Amphora KSC, FTSK Delfin Könnyűbúvár Szakosztály, MHSZ Izzó Búvár Klub, MTV SE Búvár Klub, VMTE Nautilus Könnyűbúvár Szakosztály.

A csoportok kutatási engedélyeik alapján önálló kutató-feltáró munkát végeztek az év folyamán, melyről kutatási jelentésekben számoltak be.

Az év közepén lehetőség nyílt a Szakbizottság csoportjainak nemzetközi búvárminősítő vizsgán részt venni.

Az MKBT engedélyével, a Szakbizottság csoportjai a Vertikum Kisszövetkezet messze-mező támogatásával Thomas Illieffe /USA/ NAUI oktató által megtartott nemzetközi minősítő búvárvizsgán igazolhatták - korlátozott létszámban - tagjaikkal felkészültségüket. /Amphora KSC 7 fő, FTSK Delfin 7 fő, MTV SE 1 fő/.

Országos szinten még nem került sor soha nemzetközi búvárminősítő vizsga megszervezésére. A nemzetközi búvártovénység alapvető kelléke a minősítő kártya, amely az azt felmutató búvárt légzőkészülékes tevékenység végzésére, felszerelés bérlésre - használatra feljogosíthatja, továbbá és leghangsúlyozottabban felkészültségét hivatott igazolni.

A NAUI oktatás és vizsga főbb fázisai:

- elméleti oktatás /teljeskörű búvár elméleti ismeret anyag/
- gyakorló merülés uszodában
- gyakorló merülés nyíltvízben
- elméleti vizsga
- gyakorlati vizsga uszodában
- gyakorlati vizsga nyíltvízben

A résztvevők valamennyi foglalkozáson történt részvétele, ill. az eredményes elméleti és gyakorlati vizsga letételével nyerték el a NAUI minősítést, mely egyúttal - igény esetén - CMAS kétszilagos minősítésre is jogosít.

A NAUI vizsga kapcsán elkészült és korlátozott példányszámban a csoportok részére átadásra került az Amerikai Haditengerészet által is alkalmazott, ismételt merülésekre is használható dekompresziós táblázat. Ez egy jelentős lépés, mivel jelenleg az egyes búvárcsoportokon belül is a legkülönbözőbb táblázatokat alkalmazzák, melyek esetenként nem a legbiztonságosabb és leghangszúlyozottabb merülési feltételeket adják.

A CMAS "Édesvízi merülések" c. kiadványa jelenleg sokszorosítás alatt van, elkészült a lektorálása, szerkesztése.

A NAUI "Barlangmerülések" c. anyagát szaklektoráltattuk, várhatóan 1984. II. fél-

évben jelenik meg.

A VII. Vizalatti Barlangkutatók Találkozóján /Csehszlovákia, Morava-Karszt/ az FTSK Delfin 3 fővel, az Amphora KSC 2 fővel képviselte Magyarországot. A programokon a résztvevők megfelelő technikai és szakmai szinten bizonyították a magyar vizalatti barlangkutatók eredményeit.

A találkozón egy magyar előadás hangzott el: Kollár K. Attila "Vizalatti barlangkutatók Magyarországon" címmel angol nyelven.

ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI TERÜLETI SZERVEZET

Dr. Juhász András - Balás László

ABSTRACT:

Juhász, A. - Balás, L.: North-Hungarian Regional Organization

In the framework of the HSS North-Hungarian Regional organization 7 groups joined in 1983; all having separate permissions for their independent activities. The organization held sessions about the environmental protection of the karstic springs of the waterworks of Miskolc town, about the karstwater-table changes of the Bükk Mountains and the hydrogeological circumstances.

A Területi Szervezethez 1983-ban a következő csoportok tartoztak:

- "Marcel Loubens" csoport /Miskolc/
- Herman Ottó csoport /Miskolc/
- Borsodi Szénbányák Ig.SE csoport /Miskolc/
- "Denevér" csoport /Nyíregyháza/
- Könnyűbúvár csoport /Debrecen/
- NME Tudományos Diákköri csoport /Miskolc/

ezenkívül Ormosbányán alakult új csoport.

A csoportok kutatási tevékenységüket az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal által kiadott kutatási engedélyek alapján végzik.

A Területi Szervezet rendezésében az év során az alábbi rendezvények voltak:

- 1/ Miskolc város vízellátása érdekében foglalt források védőidomainak meghatározása
Kerekasztal megbeszélés az ÉVIZIG-nél dr. Böcker Tivadar vezetésével, az MHT-vel közösen.
- 2/ Dr. Böcker Tivadar: Bükk-hegységi karsztvízszint változása az észlelő fúrások adatai alapján
Dr. Egerer Frigyes: Bükk-hegységi karsztforrások hidrogeológiai adatainak változása
/A Magyarhoni Földtani Társulattal közös előadóművészet/
- 3/ Klubdélután 1983. november 29-én.
- 4/ Vezetőségi ülés: az évben eddig három alkalommal tartottuk, még egyet tervezünk.
Folytatódott a "Karsztosodás és karsztosodó kőzetek fedettségének összefüggése" témakör munkabizottsági feldolgozása, Lénárt László vezetésével.

DEL-DUNÁNTULI TERÜLETI SZERVEZET

Dr. Kassai Miklós - Rónaki László

ABSTRACT:

Dr. Kassai, M. - Rónaki, L.: South-Transdanubian Organization

The South-Transdanubian Organization of the HSS /located in Pécs/ organized several special, and scientific popularization sessions. In their Register of Springs 394 springs were entitled, 305 springs having detailed documentation.

Az évi tervnek megfelelően - illetve azt számban túlteljesítve - megtartottuk a vezetőségi és előadói üléseket. Legtöbb országos rendezvényen, a választmányi üléseken és a közgyűlésen képviseltettük magunkat. Az előadóülések közül kiemeljük a Magyar Hidrológiai Társulattal közös rendezvényt, mely dr. Major István előadásával és egy filmvetítéssel az első negyedévben került sorra "Libiai karsztkutatás" címmel. Az évzáró rendezvényünkön a francia műszaki filmek bemutatója a "Barlangok az Alpokban" és a "Kötélpálya építés 3842 m-en" címmel az egyéb geológiai tárgykörű filmek mellett keltett érdeklődést. További előadásokra került sor az év folyamán a MÉV művelődési házában, valamint a kertvárosi Nevelési Központban dia- és mozgófilmvetítésekkel. Ezek célja a barlangkutatás népszerűsítése és a tagutánpótlás biztosítása volt. Ugyanezt a célt szolgálta a Pécsi Természetbarát Turista Egyesület Mecsek Szakosztályában megalakított Barlangjáró csoport is, ami a Területi Szervezet támogatásával és az MKCS szakmai vezetésével jött létre.

A barlangkutatás népszerűsítése érdekében sokat tett még a Magyar Eszperantó Szövetség Somogy megyei Bizottságában tevékenykedő tagtársunk Vukov Péter előadások, túrák és kiadvány készítésével.

A két év óta működő forráskataszterező munkabizottság oszlopa minden hónapban tartott összejövetelt. Fontosnak tartottuk a Kelet-mecseki karsztforrások felderítését és kataszterezését. A munkabizottság vezetője /Hellényi Miksa/ a vezetőségi ülésen beszámolt többek között arról, hogy a forrásjegyzék november elejére 394 tételre növekedett és a tasakos nyilvántartás /dokumentáció gyűjtemény/ már 305-re bővült.

Szeptember 27-i vezetőségi ülésen többek között megtárgyaltuk a Mecseki Karsztkutató csoportnak a "Cholnoky-pályázat"-ból való kizárását, valamint a Cholnoky Jenő barlangkutató csoportnak ugyanezen alkalommal történt leértékelését; amit nehezményeztek, mivel ők az előző évi pályázaton határidő túllépés miatt nem indulhattak, és itt két évi munkáról adtak szakmailag értékes jelentést.

E vezetőségi ülésen tárgyaltuk még Hazslinszky Tamás főtisztviselő plágium ügyét, ami az 1982. május 11-én hozzá intézett levél és az elnökség felé többszörös sürgetés ellenére akkor még elintézetlen kérdés volt. Az 1983. december 19-i elnökségi ülésre tisztázódott, hogy a hivatkozás és közlési engedély nélkül felhasznált anyag valóban az MKCS 1977. évi jelentéséből származott, de nem az MKBT példányából, hanem a munkahelyén az OKTH példányból és így az MKBT elnöksége ez ügyben kivülálló.

A megbízásos munkával ez évben is biztosítottuk a költségvetésünk többszörösét kitevő összeget a központi bevételhez.

ACHERON BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

Kárpát József /szerk./

ABSTRACT:

Kárpát, J. /editor/: "Acheron" Caver's Club

In 1983 the group discovered in the village Cserszegtomaj /Keszthely Mts. - in the vicinity of the Lake Balaton/ a cave 200 m long starting in the depths of a hand-dug-well. The cave got the name of the group. The total length of the Cserszegtomaj - well cave was extended by 165 m and so the total length became longer too; the total of the discovered parts is 4491 m by the end of 1983. Wide-ranging measurements and observations were made in the Cserszegtomaj-well cave; the results of the explorations - history of the Kopolya - karstsystem /Aggtelek-karst/ was summed-up and climatological measurements were carried out in the Cserszegtomaj respectively Szemlő Cave. Studies are published in their report on cave-surveying-mapping. A final report submitted at the university is dealing with the conservation of nature, thus being the first comprehensive work in this field.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke

Munkatervünk teljesítéséről

Összefoglalás

Feltáró kutatás

Az Acheron-kútbarlang feltárása /Kárpát J. - Nagy Zs./

Feltáró kutatások a Cserszegtomaji-kútbarlangban /Kárpát J./

Feltáró kutatások a Nátyás-hegyi-barlangban /Kárpát J./

A Nátyás DK-i kőfejtő üregeinek kutatása /Károly G./

A Kopolya-forrásbarlang kutatása /Bartha L./

Tudományos vizsgálatok

Az Acheron-kútbarlang morfogenetikai jellemzői /Kárpát J./

Limonit-cseppkő az Acheron-kútbarlangból /Kraus S./

A Cserszegtomaji-kútbarlang jellemző képződményeinek és üledékeinek kémiai vizsgálata /Dr. Kerek I./

Szendioxidmérések a Cserszegtomaji-kútbarlangban /Kárpát J./

Radioaktivitás mérések a Cserszegtomaji-kútbarlangban /Dr. Kerek I./

Ellentmondások a Cserszegtomaji-kútbarlang kutatástörténetében /Kárpát J./

A Kopolya-karsztrendszer kutatástörténete /Derhidai T./

Klimamérések a Cserszegtomaji-kútbarlangban /Kárpátné F.K./

Klimamérések a Szemlő-hegyi-barlangban /Kárpátné F.K./

Barlangtörképezési munkák /Kárpát J./

Barlangmérési jegyzőkönyvek

Barlangtérképek pontosságának növelési lehetőségei /Kárpát J./

A Zabföldi-barlang plasztikus hatású térrajzának elkészítése /Kárpát J./

Barlangok térhálós modellje /Holl B./

Színlőmérések és ábrázolásuk /Holl B./

Csoportélet

Csoporttevékenység

A Vándorgyűlés szervezési munkái

Függelék

Pszichométeres vizsgálatoknál tapasztalható anomáliák széndioxidos barlangi légterben /Dr. Kerek I. - Kárpát J./

Mészölgetés B. Kovács Jánossal a barlangoskút ásásának történetéről /Dr. Kerek I./

A magyarországi barlangok természetvédelmi kérdései /Morschl N./

A Mátyás-hegyi-barlang bibliográfiája /Kárpát J. - Károly G./

Az Acheron-kútbarlang feltárása

Cserszegtomaji kutatási területünkön szakosztályunk ez év márciusában, kútból nyíló, ezidáig ismeretlen barlangot tárt fel 200 méter hosszúságban.

Az új barlang a Cserszegtomaji-kútbarlangtól 292° /NyÉNy/ 730 méter távolságra nyílik a B. Kovács János udvarán levő kútból, 28 méter mélységben.

Irodalmi adatok és helybeli lakosok közlése nyomán jutott tudomásunkra, hogy az említett telken 1957-ben kútásás közben barlangüreget találtak, amelyet átvizsgálás nélkül el is falaztak. /A talált üregről a barlangleltár is említést, tesz a Koszthelyi-hegység 59. sorszámú tétele alatt./

A kutat 1965-ben a Toldy Barlangkutató Csoport is átvizsgálta, azonban a barlangot nem találták meg. /Karszt és Barlang 1965/II. p. 47-50./ Akciójuk sikertelenségéhez hozzájárult, hogy a barlang mélységére vonatkozóan minden bizonyos valótlan adatokat kaptak. A lakosok titoktartása ill. félrovezető információi bizonyos mértékig érthetetlenek is, hiszen az akkor még használatban levő kút vize a barlang kibontásakor óhatatlanul elszennyeződött volna.

A fenti információik alapján szakosztályunk március 11-én szállt ki a helyszínre, ahol a községi Tanács támogatásával sikerült beleegyezést kapnunk a kút átvizsgálásához, a tulajdonos pedig - aki a kútásásban is részt vett - pontosabb adatokat adott a barlang mélységére és megtalálásának körülményeire vonatkozóan. A barlang létezésére utalt a szomszéd udvarán látható szivacsos homokkötőmb /alapkonglomerátum/ is, magán viselve a Cserszegtomaji-kútbarlang üregeiből jól ismert mikroformákat. E darab szintén a kút ásásakor került a felszínre.

A kút átvizsgálását felső biztosítással, ülődosztkán ereszkedve végeztük el és a következőket tapasztaltuk:

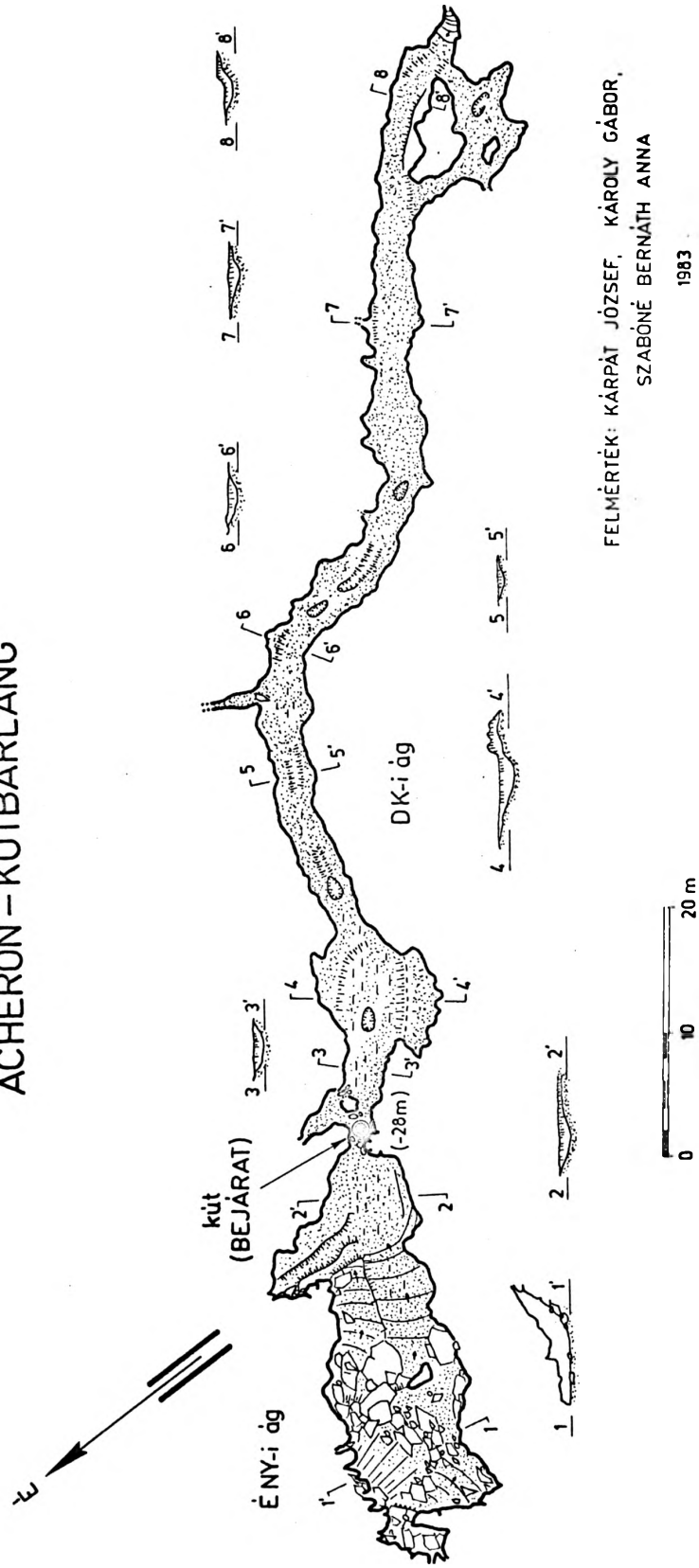
A kút felső szakasza betongyűrűkkel bélelt, ez alatt oszlopán a szálban álló homokkő képezi a falakat. A kút teljes mélysége 32 méter. 28 méter mélységben - a homokkő és dolomit határán a falban körbefutó, lapos nyílás látható, amely törmelékkel volt eltömve. Kibontását megnehezítette, hogy a munka csak kötélről volt végezhető.

A bedepózott anyagot oltávolítva ÉNy-i irányban alacsony nyílás bontakozott ki, amelyen keresztül 40 m hosszú, lapos üregrendszerbe juthattunk. Szembetűnő volt, hogy a feltárt járat morfológiai jellege erősen eltérő a közelben levő, hasonló genetikájú Cserszegtomaji-kútbarlangétól. A főte mindenütt sík lapot képez, a folyosó magassága 0,4-1,5 m, szélessége eléri a 10-12 métert. Az ÉNy-i ág a főte felszakadozásából származó omladékheggyel zárul.

A kútból DK-i irányban kitérve 160 méter hosszú szakasz vált ismertté. A járat enyhén kanyargó egyetlen folyosóból áll, amelynek magassága 0,5-1,0 méter, szélessége 3-8 méter között alakul. Az itt is síklapot képező homokkő boltozatról hazánkban eddig egyedülálló képződmények: limonitból álló csoppkővek függenek, igen nagy sűrűségben. A végig csak négykézláb járható szakasz szeptáriás iszappal borított talpa vályúszerű keresztmetszetet mutat, amelybe helyenként lankás tölcésérek mélyülnek. A barlang végén ÉNy-i irányban rövid bontás után egy nagy alapterületű, de lapos termet találtunk, amelynek nyúlványa visszacsatlakozik a fő-ágba.

A barlang további kutatására több lehetőség is kínálkozik. A végpontok bontása mellett figyelmet kell fordítanunk a DK-i ágból látható oldalirányú üregek vizsgálá-

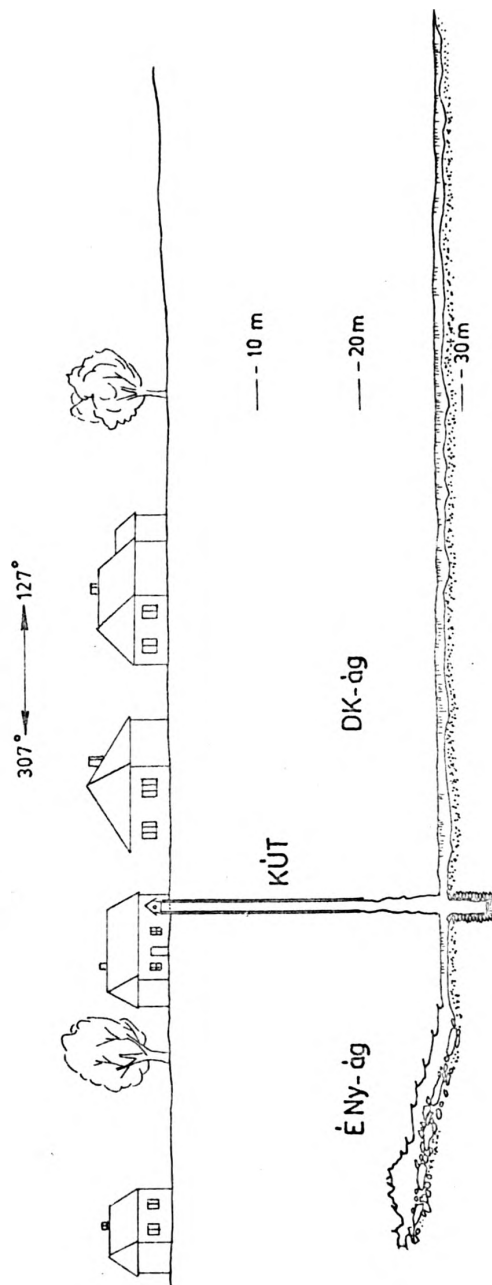
ACHERON – KÚTBARLANG

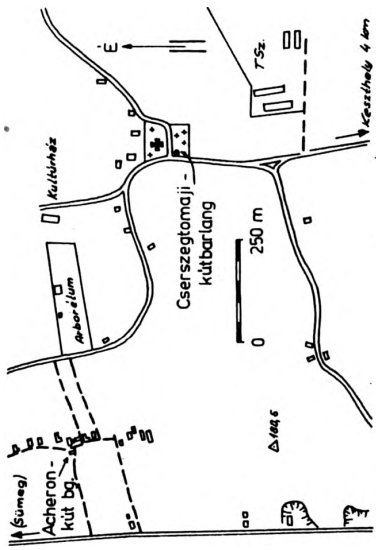
FELMÉRTÉK: KÁRPÁT JÓZSEF, KÁROLY GÁBOR,
SZABÓNÉ BERNÁTH ANNA

1983

AZ ACHERON – KÚTBARLANG HOSSZ-SZELVÉNYE

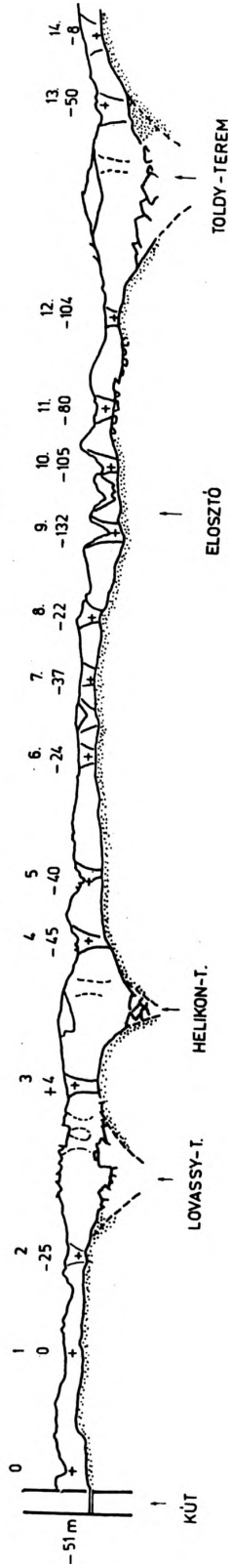

FELMÉRTE: ACHERON BG. KUT. SZO.
SZERK: KÁRPÁT JÓZSEF

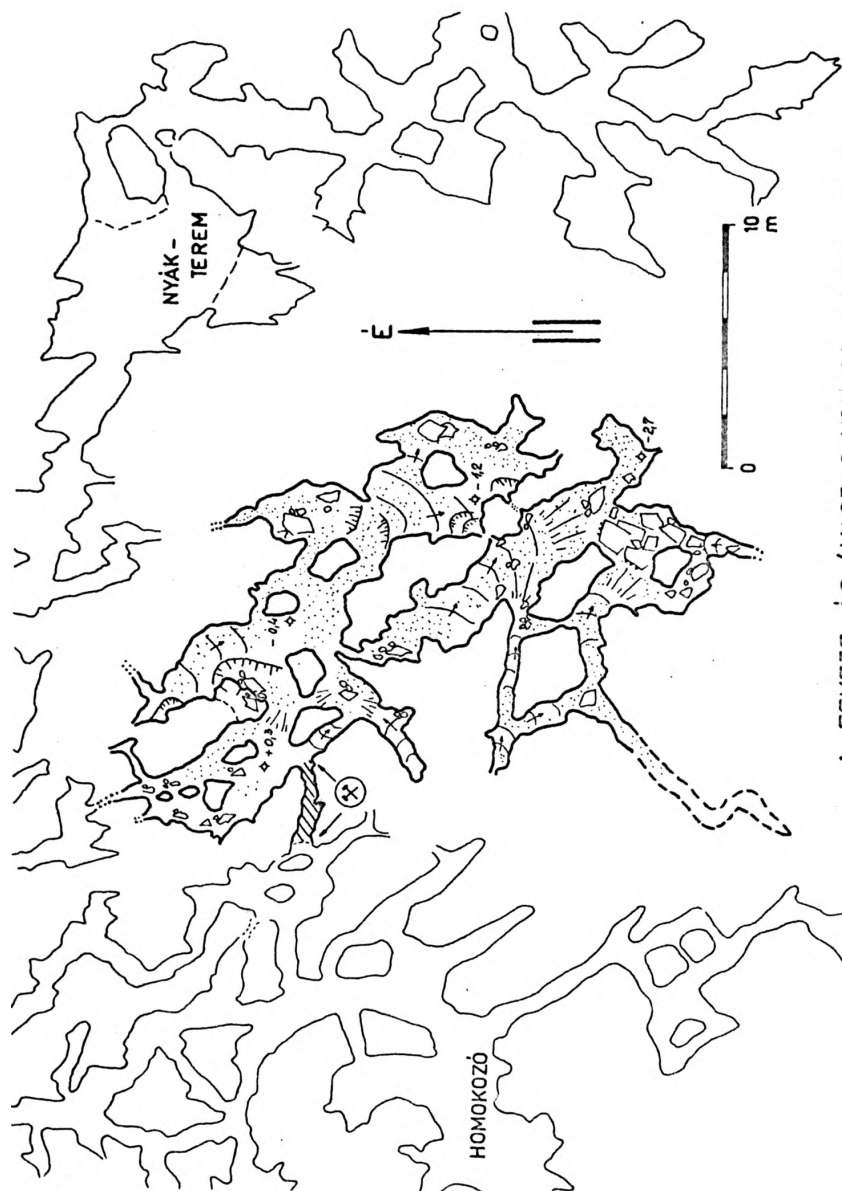

AZ ACHERON KÚTBARLANG HELYSZINRAJZA

CSERSEGTOMAJI – KÚTBARLANG
HOSSZ-SZELVÉNY (A POLIGON MENTÉN KITERÍTVE)

KÉSZÍTETTE: HOLL BALÁZS, VARGA ESZTER, TURTEGIN ELEK.

A FEKETE-ÁG (VASTAG VONALLAL) ELHELYEZKE-
DÉSE A CSERSZEGTOMAJI-KÜTBARLANG KÖRNYEZŐ JÁRATAIHOZ
VISZONYITVA.

FELM: BAKONYI ZS. KÁRPÁT J. NAGY ZS. 1983. DEC. 29.

tára is, ahol csekély munkával újabb részek nyílhatnak meg.

Az új barlang feltárása alátámasztja hipotézisünket, amely szerint a homokkő-dolomit határon még kiterjedt üreghálózatra számíthatunk. A kutatások során a két, genetikailag és sztratigráfiaiailag hasonló, egymáshoz közel levő kútbarlang járatrendszerének összekapcsolására is lehetőség adódhat.

Kárpát József - Nagy Zsolt

Feltáró kutatások a Cserszegtomaji-kútbarlangban

1. Fekete-ág feltárása

A Kék-Vörös-ág és a Keleti-labirintus között levő járatnélküli fehér folt feltételezhető üregeinek feltárását a Homokozótól ÉK-re 20 m-re levő járatvégződéseknél kezdtük meg. Egy homokkőoszlopok közötti, töredezett mennyezetű, omladékkal erősen feltöltött szűk szakaszt 4 méter hosszan kibontva, december 28-án sikerült újabb járatokba jutnunk.

A kisebb termekből, kuszodákból álló, homokkőoszlopokkal tagolt szakasz, a nagyfelületű, fekete mangánbevonatokról kapta nevét. Felmért hossza: 141 méter, több járat erősen megközelíti az Északi-labirintus már megismert üregeit. Feltárásával bebizonyosodott, hogy a barlang térképén látható "fehér foltok" területén sincs genetikai értelemben vett kizáró oka az üregeképződésnek.

A feltárt szakasz legnagyobb ürege 8 m hosszú, 2,5 m széles és 2 méter magas. Érdekessége, hogy a falakon, - idáig csak az Acheron-kútbarlangból ismert - limonit-oseppkövek találhatók, amelyek 10-15 cm hosszúak és 0,5-5 cm vastagok. Felületüket több helyen mangános bevonat teszi feketévé. Feltűnő, hogy e képződmények belseje olykor fehér, kristályos szövetű. Anyaguk analízálása a kihozott minták alapján folyamatban van. A járattalpat legnagyobb részét dolomitliszt képezi, amelyet mindenütt néhány milliméter vastag vörösiszap takar.

Az új szakasz vertikális tagozódása - a barlang többi részéhez hasonlóan csekély, mélysége a bejárat szintje alatt -1 - -2,7 méter körül alakul. Továbbkutatását első sorban D-i zónájából kiindulva tervezzük.

2. A kúttól É-i irányban korábban mindössze 15 méternyi járatszakasz volt ismeretes, amelynek É-i végpontján egy szűkületbe ékelődött kő zárta el az utat. A kő eltávolítása után lapos, nagyrészt csak kúszva járható újabb 15 métert kitevő járatba jutottunk. Két kisebb termét homokkőoszlopok tagolják, a falakon pedig igen szép és nagyméretű gipszkristályok figyelhetők meg. Folytatását agyag és dolomitlisztbefolyások zárják le, amelyek bontása nagyobb munkát igényel.

3. A Keleti-labirintus nagy teremláncolatának feltételezett folytatását az Alba Regia-teremből K-re indított bontással kívánjuk előrni. A kitöltést képező dolomitlisztben ezidáig 4 m hosszú, 0,6 m magas kutatóvágatot hajtottunk, követve a homokkő főta alsó határfelületét. A munkát e ponton a jövőben folytatjuk.

4. A Holt-tó-labirintus Ny-i peremén egy járat végén szűk nyíláson szabad üregbe láthattunk át. A homokkőben levő szűkület vésésével mintegy 4 métert haladtunk előre, azonban a nagymennyiségű kitöltés és dopózási nehézségek miatt a munkával e ponton felhagytunk.

Éves munkánk eredményeként a barlangban mintegy 165 méternyi új járatot fedeztünk fel, amiből 141 méternyi fel is térképeztünk. A kutatások jelenlegi állapotában a Cserszegtomaji-kútbarlang felmért hossza 1983. XII. 31-én 2104 méter. /Kárpát József/

Feltáró kutatások a Mátyás-hegyi-barlangban

A Mátyás-hegyi-barlangban végzett ezóvi kutatási munkáinkat nagyrészt a már elmúlt évben megkezdett bontási helyeken folytattuk.

1. A Mozi-terem térségében 1982-ben feltárt Mikulás-ág D-i végpontját, finom, repedezett agyaggal kitöltött szifon képezte, amely felett 5 cm-es légrés látszott. Tekintve, hogy a feltételezett folytatás a Természetbarát-szakasz felé vezet és annak törésvonalára illeszkedik, júliusban megkezdtuk bontását. Az agyagszifonból kétnapi munkával továbbjutva, a korábbi szakaszhoz hasonló jellegű, 10 méter hosszú lejtős folyosóba jutottunk. A járat végpontját kis gömbfülkeszerű terem képezi, amelynek talpán nagymennyiségű törmelék halmozódott fel. Feltűnő, hogy e szakaszban a főte repedéseiben is fellelhető a finomszemcsés agyagkitöltés, ami arra utal, hogy hajdan a járat teljes szelvényben ki volt töltve. A falakon igen sok jó állagú *Pecten fossilia* fityelhető meg.

2. A Mikulás-ág DK-i végén át már felfedezősekor sikerült kisebb omladékkal tagolt, kovás üregrendszerbe jutni, amely a központi terembe 5 m relatív magasságban visszaoatlakozik. A korábbi omlásveszélyes átjáró kiiktatása céljából e felmászóhelyre fix kötelet építettünk be, ami az DK-i végpont biztonságosabb megközelítésére nyújt lehetőséget. A kitöltés eltávolításával DK-i irányban kétszintű, 12 méter hosszan bejárható keskeny hasadék nyílt meg, azonban - bár légáramlást tapasztaltunk - a rondkívül keményre vált kovaösszlet bontása meghiúsult.

A vizsgált zóna érdekessége, K-i irányban az az ÉNy-DK-i irányú vetővonal határolja le, amely a Tüzoltó-ág Hátsó-teremnek és a Gilisztának a vonalára esik. Így továbbra is nyitott kérdés, hogy e rátolódás valóban képezheti-e a barlangág DK-i irányú folytatását.

3. Az Blofánt tornából DK felé induló széles hasadók kovás kitöltésének bontásával kb. 1,5 m³-nyi anyagot tornoltunk ki. E járatkezdeményt meghatározó - a barlangon jól végigkövethető - haránttörés bontásával a Contenáris- és Természetbarát-szakasz közötti "fehér folt" feltételezett járatrendszerének feltárását eredményezheti. Ezen ponton előreláthatólag még igen nagy anyagmennyiség kitermelése válhat szükségessé.

4. A K-i Omladékos-folyosó DNy-i végződésénél levő tagolt, többszintű járatrendszer szintén kulcsfontosságú lehet a feltételezett D-i járatrendszer feltárása szempontjából. Végpontján az Egérfogó törésirányára illeszkedő keresztbasadék mentén kezdtünk bontást. A kitermelendő kovás törmeléket 5 méterrel hátrább kell szállítani. A lassú előrehaladás miatt számottevő eredményt eddig itt nem értünk el.

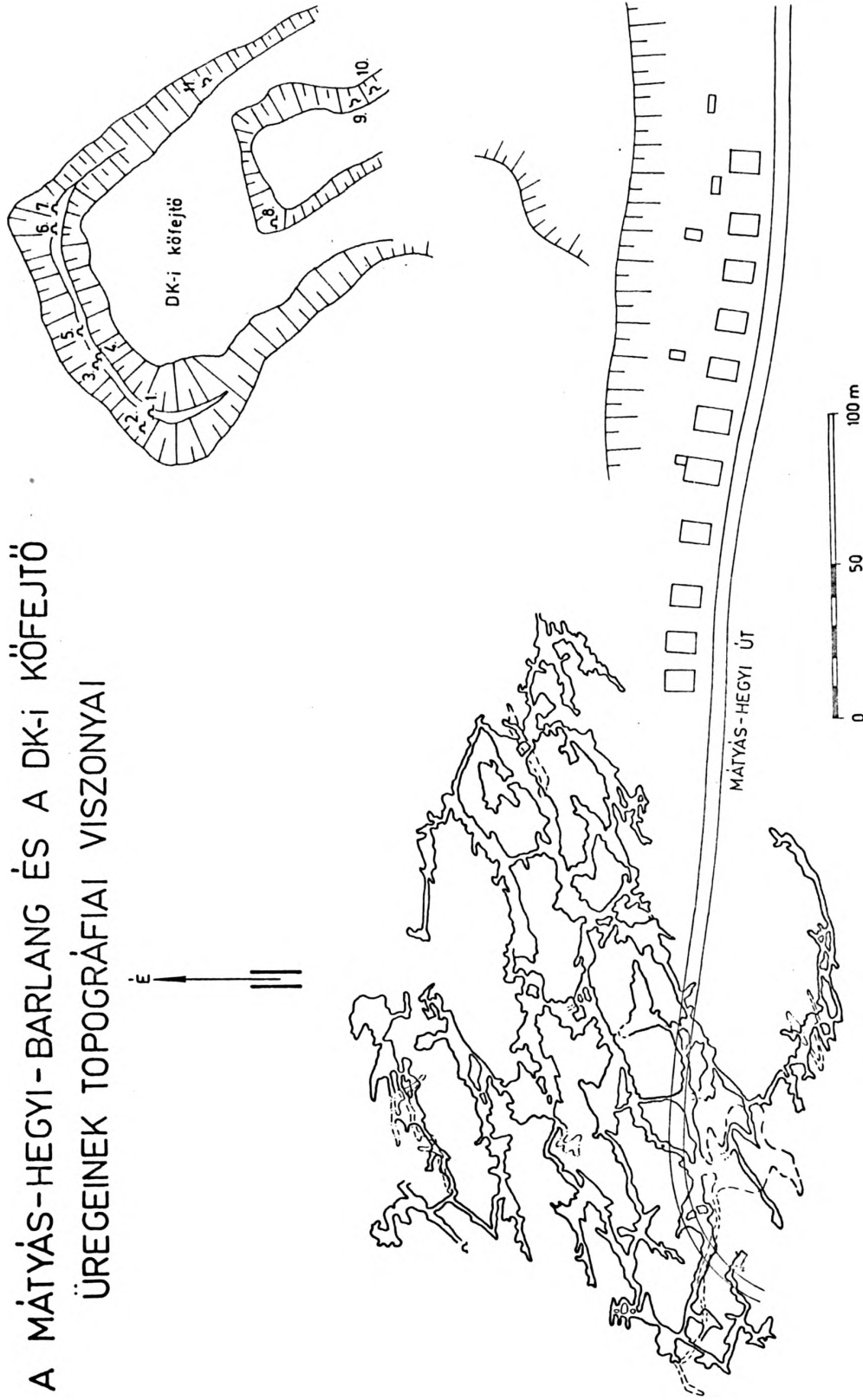
5. A Sárdagasztó-hasadék időszakos tavának visszavonulása után, hátsó szakaszait is átvizsgáltuk. A végpont előtti magas hasadékba felmászva, egy keresztbasadék mentén DNy-i irányba tartó keskeny járat indult, amelyből kevés törmeléket kiomlasztva kb. 10 métert sikerült előrehaladni. A bojárta oldalhasadék 40 méter mélységben /a Meteor-ág szintjén/ van, irányát tekintve a köfejtő udvara alá tart.

6. Az 1982-ben feltárt Kagylós-ág Ny-i végpontja előtt 5 m-rel egy D-i irányba tartó oldalhasadék mentén kezdtünk bontást, ahol intenzív légáramlás érezhető és a bedobott kő hangjából ítélve mélyebb szintű üreget sejtethetünk. További bontása sajnos komoly véséseket igényel.

A Kagylós-ág kitüntetett szerepet játszik a Pál-völgyi- és Mátyás-hegyi-barlang összekapcsolását célzó kutatásokban is. Nyugati végpontja a Pál-völgyi-barlang Térképész-ágát azonos szinten /162 m tszf. magasságban/ 28 méterre közelíti meg, így továbbkutatására a jövőben is érdemes súlyt fektetni.

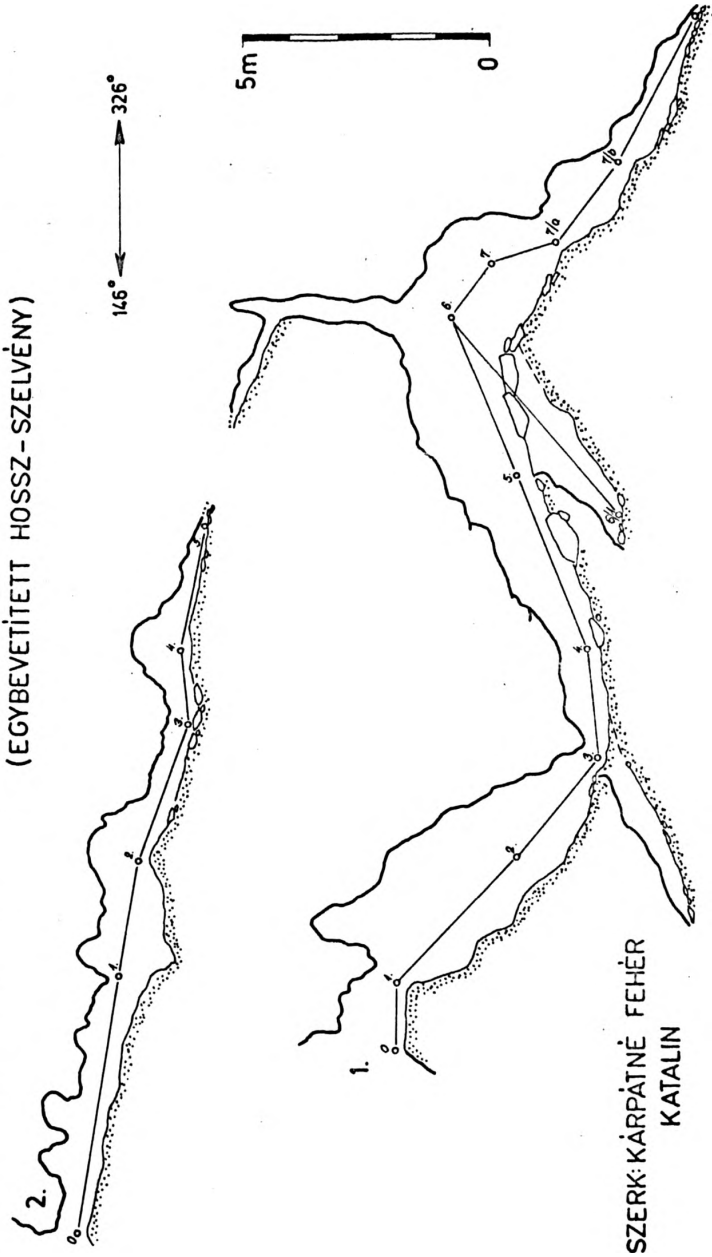
A MÁTYÁS-HEGYI-BARLANG ÉS A DK-i KÖFEJTŐ ÜREGEINEK TOPOGRÁFIAI VISZONYAI

(KÁRPÁT J. 1963.)

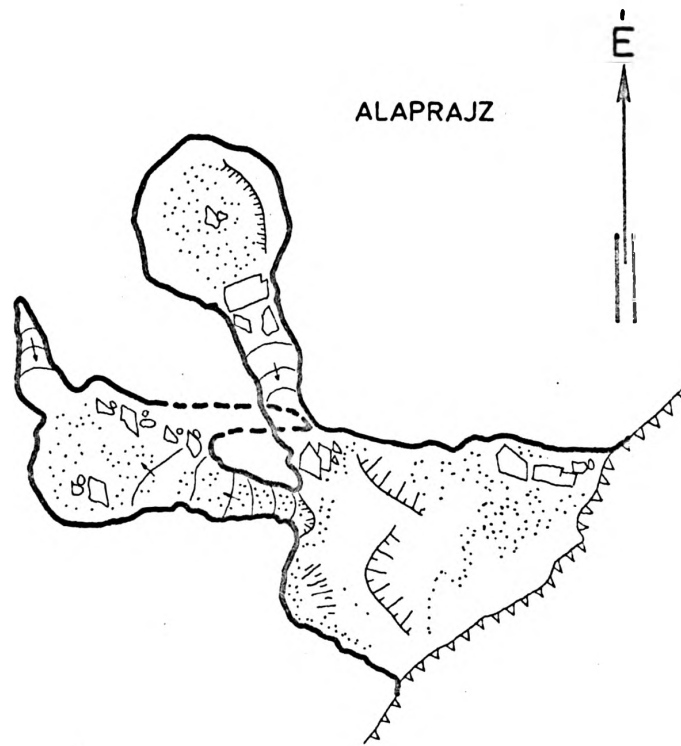
A MÁTYÁS-HEGYI DK-i KÖFEJTŐ 1. és 2. sz. BARLANGJA

(EGYBEVETÍTETT HOSSZ-SZELVÉNY)

SZERK: KÁRPÁTNÉ FEHÉR
KATALIN

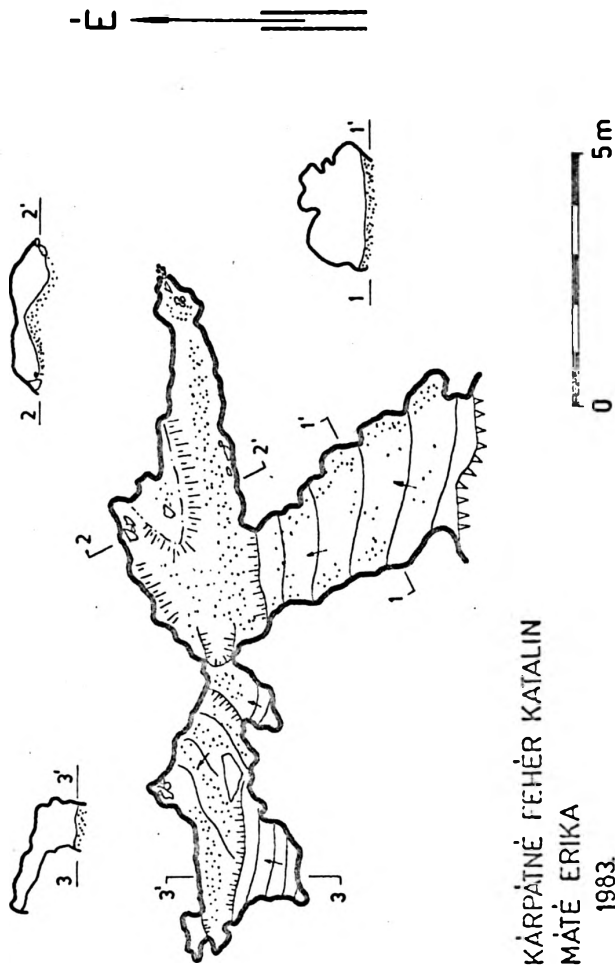
MÁTYÁS-HEGYI DK-i KÖFEJTŐ 3.sz. BARLANGJA

FELM: VARGA ESZTER
1983.

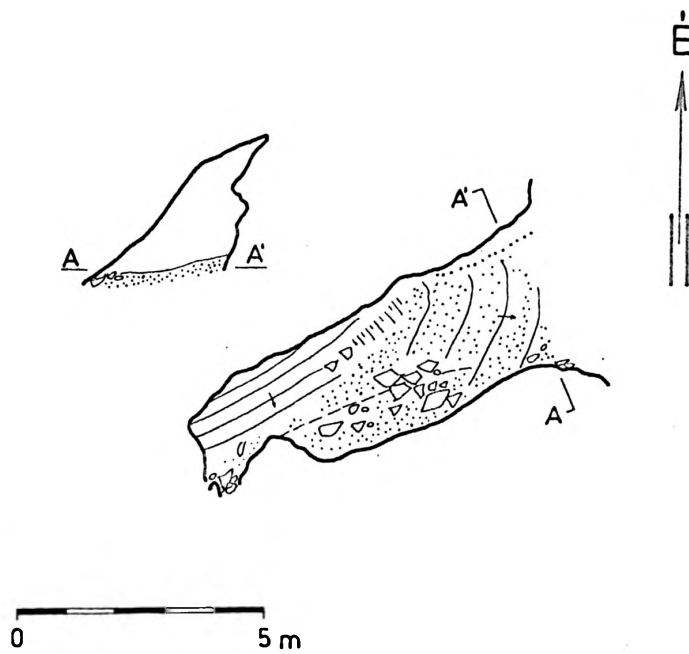

MÁTYÁS-HEGYI DK-i KÖFEJTŐ 4.sz. BARLANG

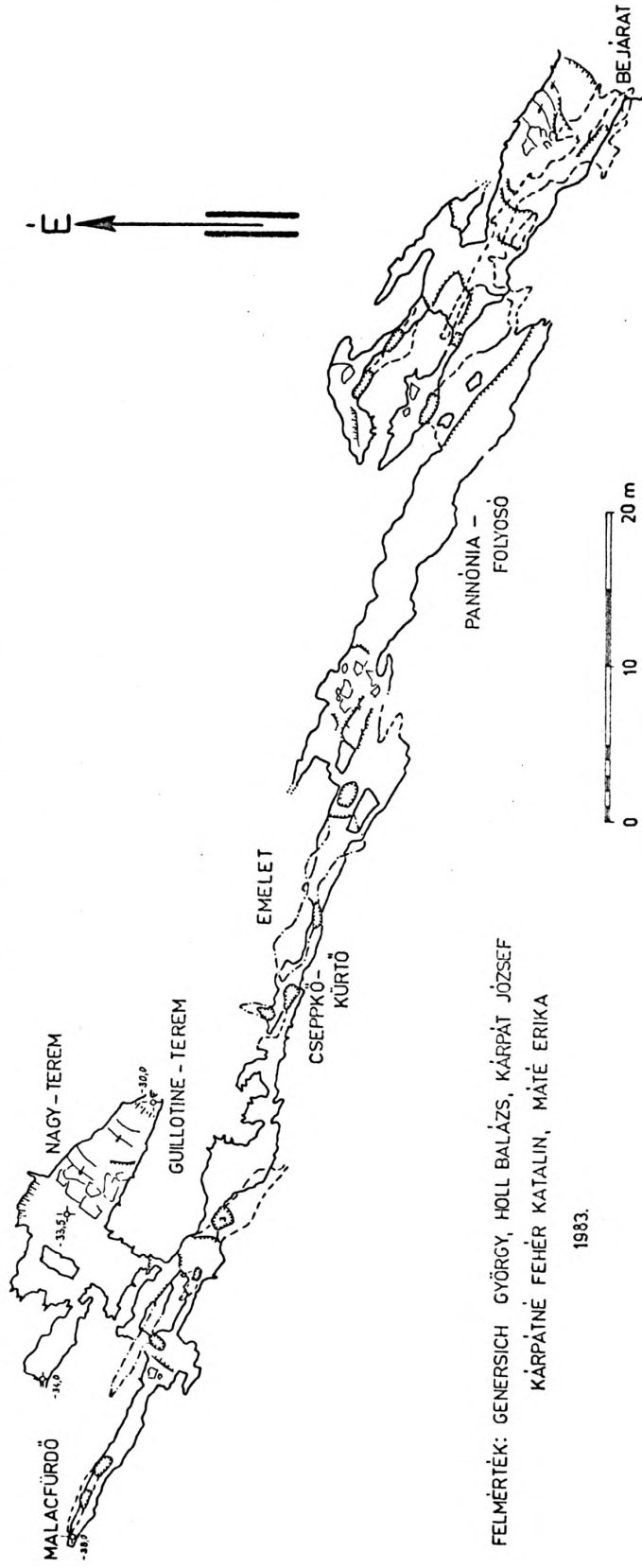
FELM: KÁRPÁTNÉ FEHÉR KATALIN
MÁTÉ ERIKA
1983.

MÁTYÁS-HEGYI DK-i KÖFEJTŐ 8.sz. BARLANGJA

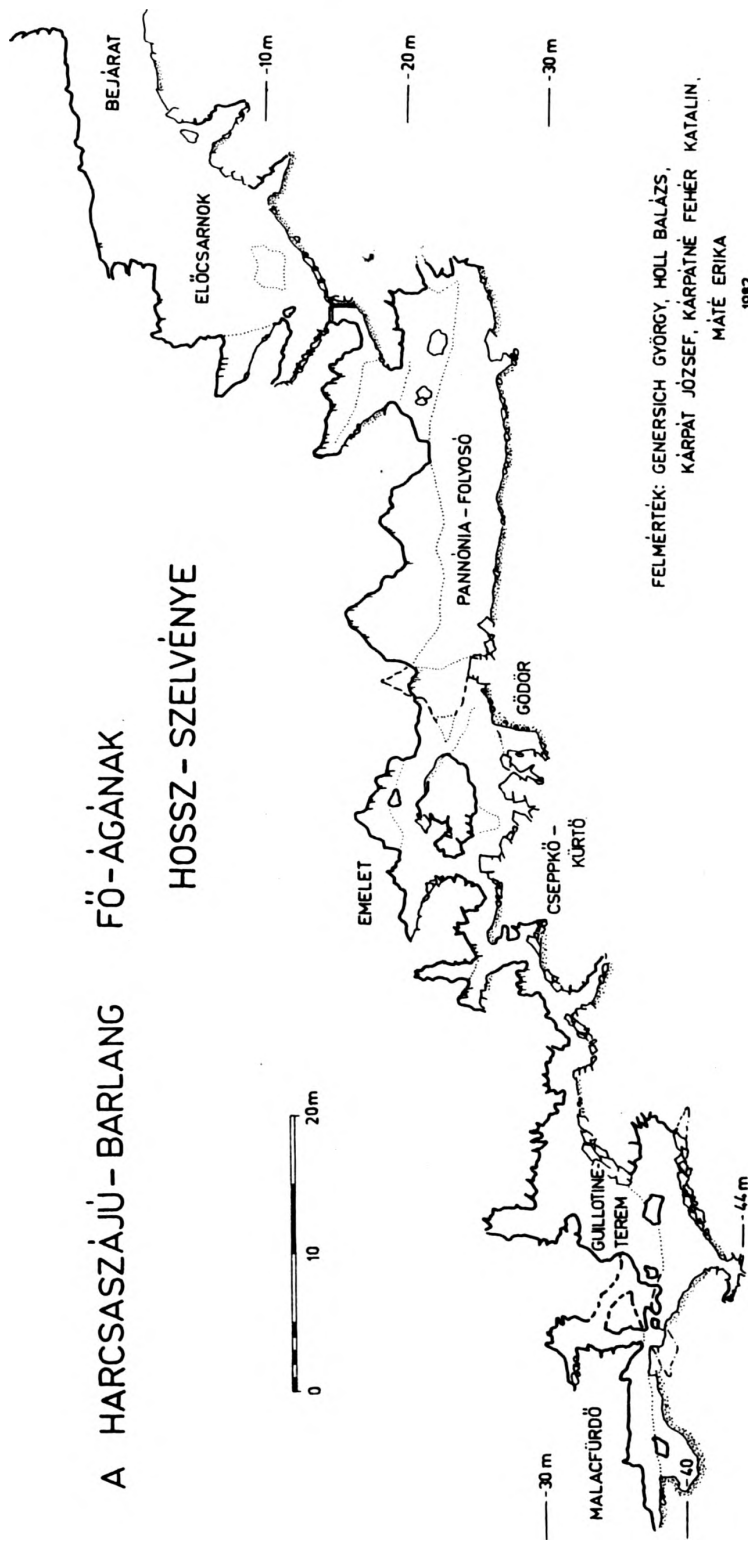
FELM: KÁRPÁTNÉ FEHÉR KATALIN
KOVÁTS ISTVÁN
KOCSIS ÁKOS

A HARCSASZÁJÚ – BARLANG ALAPRAJZA

FELMÉRTÉK: GENERSICH GYÖRGY, HOLL BALÁZS, KÁRPÁT JÓZSEF
KÁRPÁTNÉ FEHÉR KATALIN, MÁTÉ ERIKA
1983.

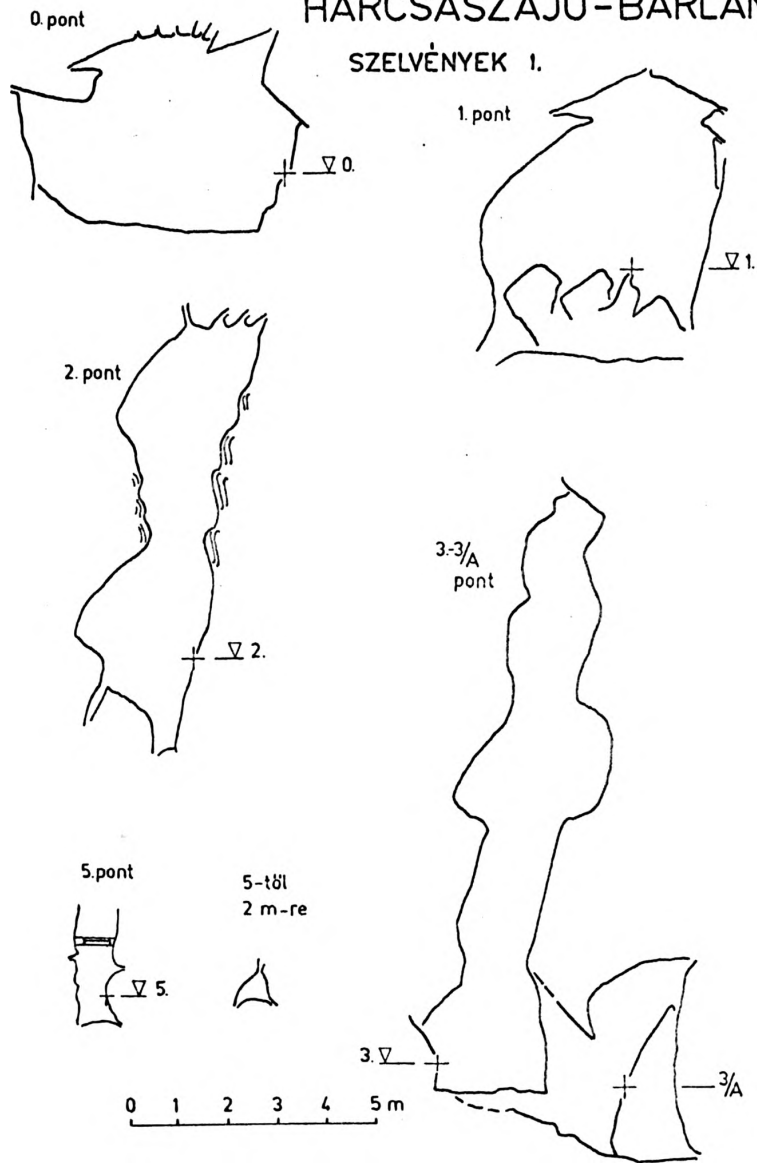
A HARCSASZÁJÚ - BARLANG FŐ-ÁGÁNAK
HOSSZ - SZELVÉNYE

FELMÉRTÉK: GENERSEICH GYÖRGY, HOLL BALÁZS,
KÁRPÁT JÓZSEF, KÁRPÁTNÉ FEHÉR KATALIN,
MÁTÉ ERIKA
1983

HARCSASZÁJÚ-BARLANG

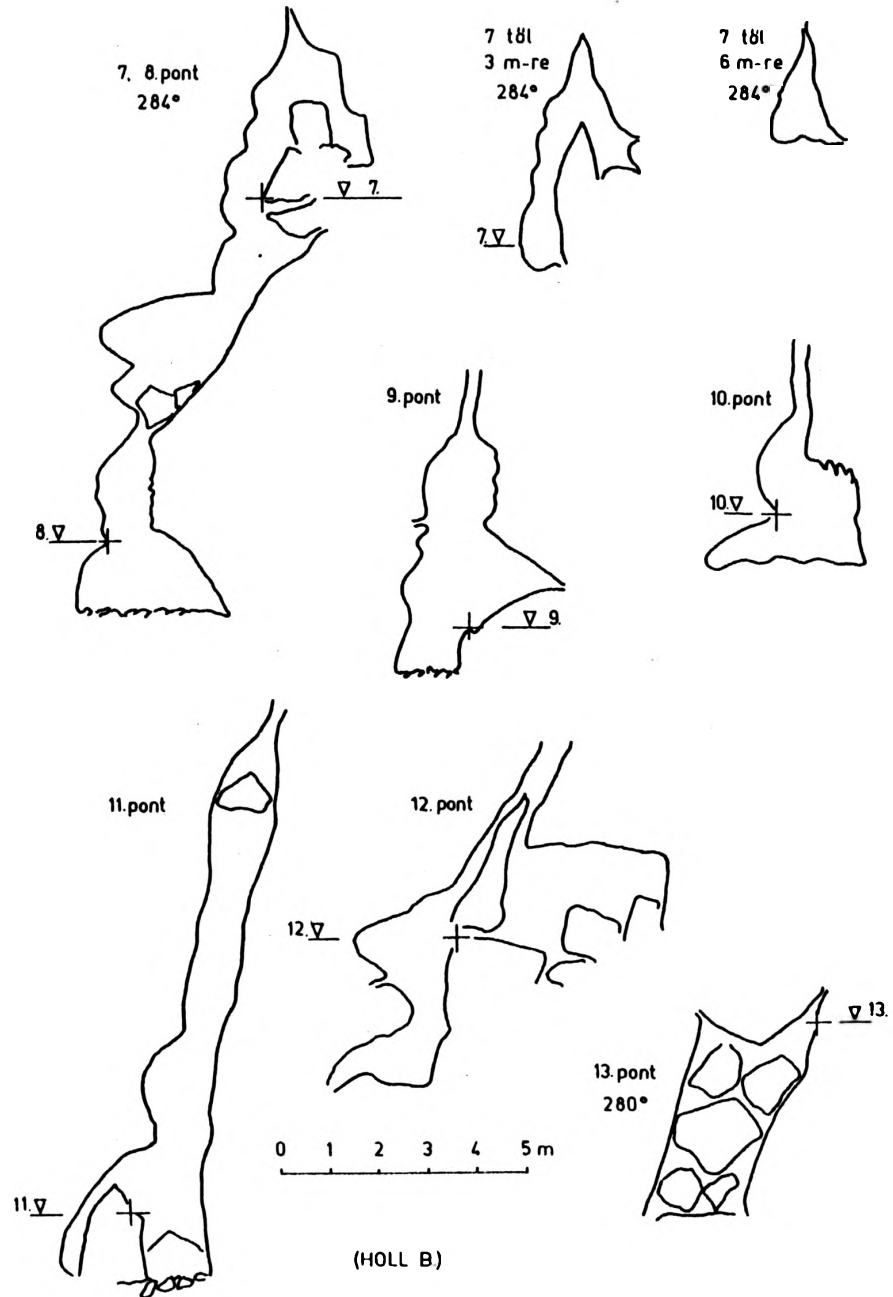
SZELVÉNYEK 1.

(HOLL B.)

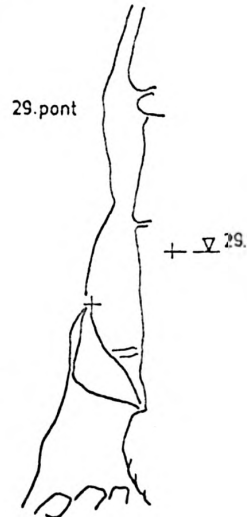
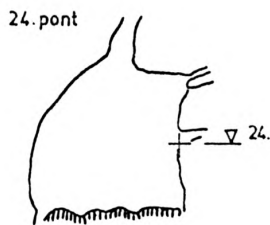
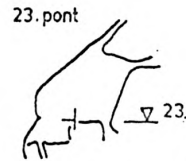
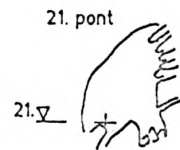
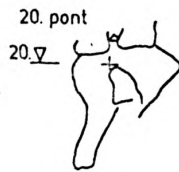
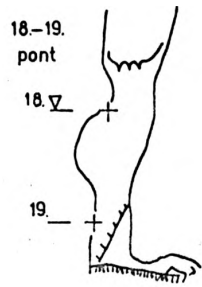
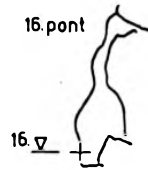
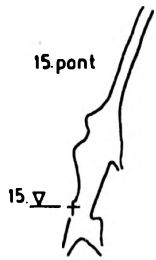

HARCSASZÁJÚ-BARLANG SZELVÉNYEK II.

HARCSASZÁJÚ – BARLANG

SZELVÉNYEK III.

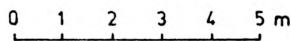
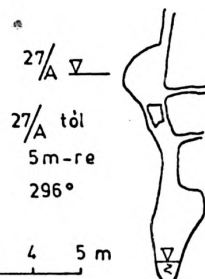
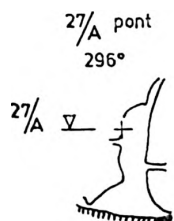
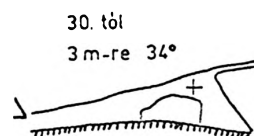
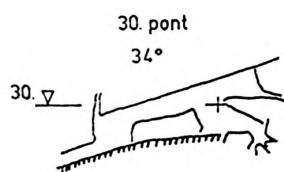
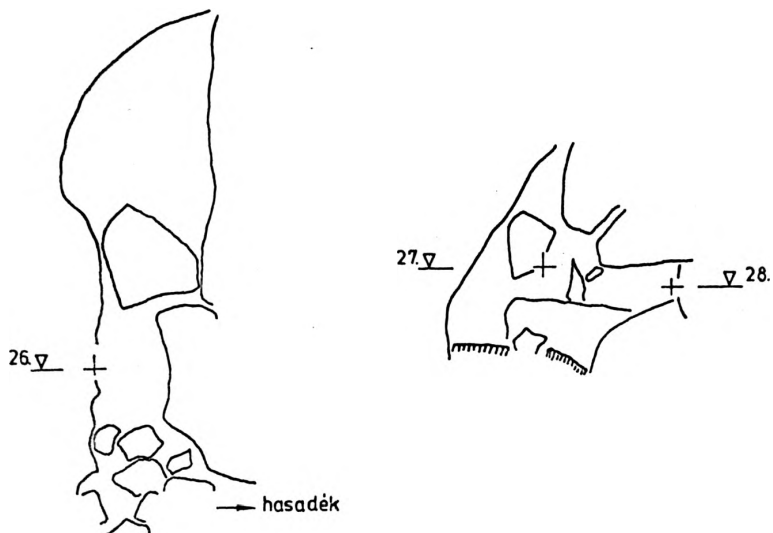

0 1 2 3 4 5 m

(HOLL B.)

HARCSASZÁJÚ – BARLANG

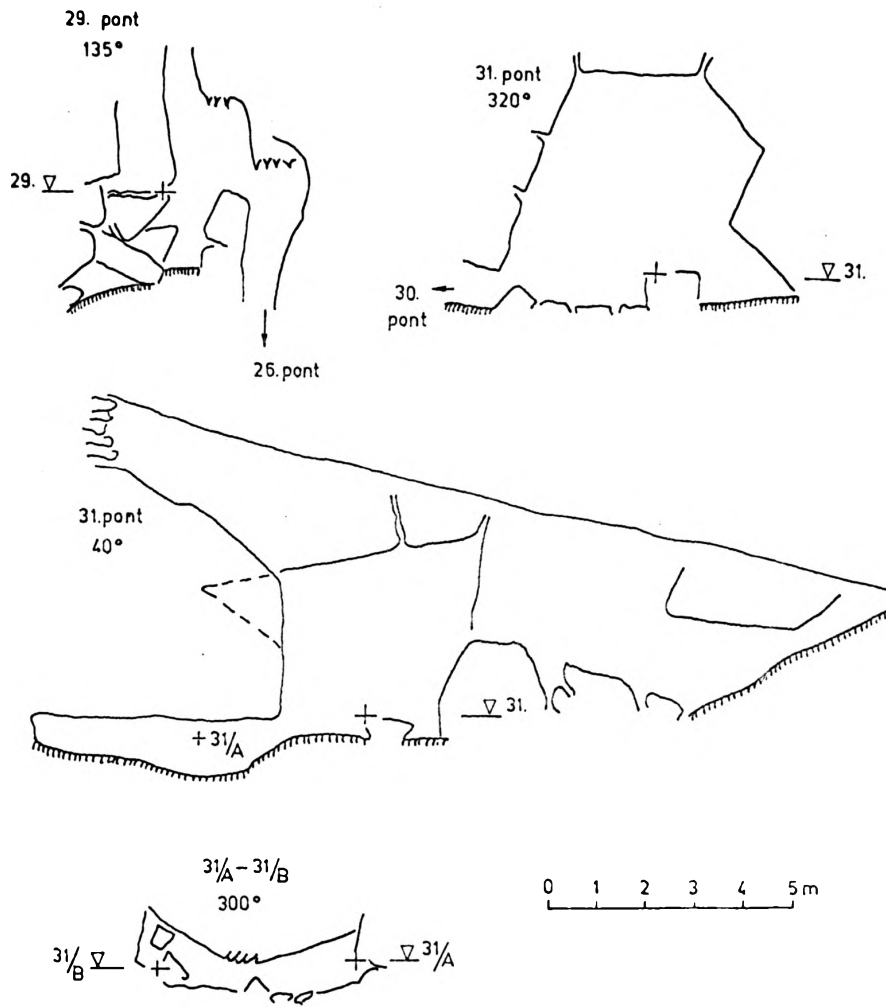
SZELVÉNYEK IV.

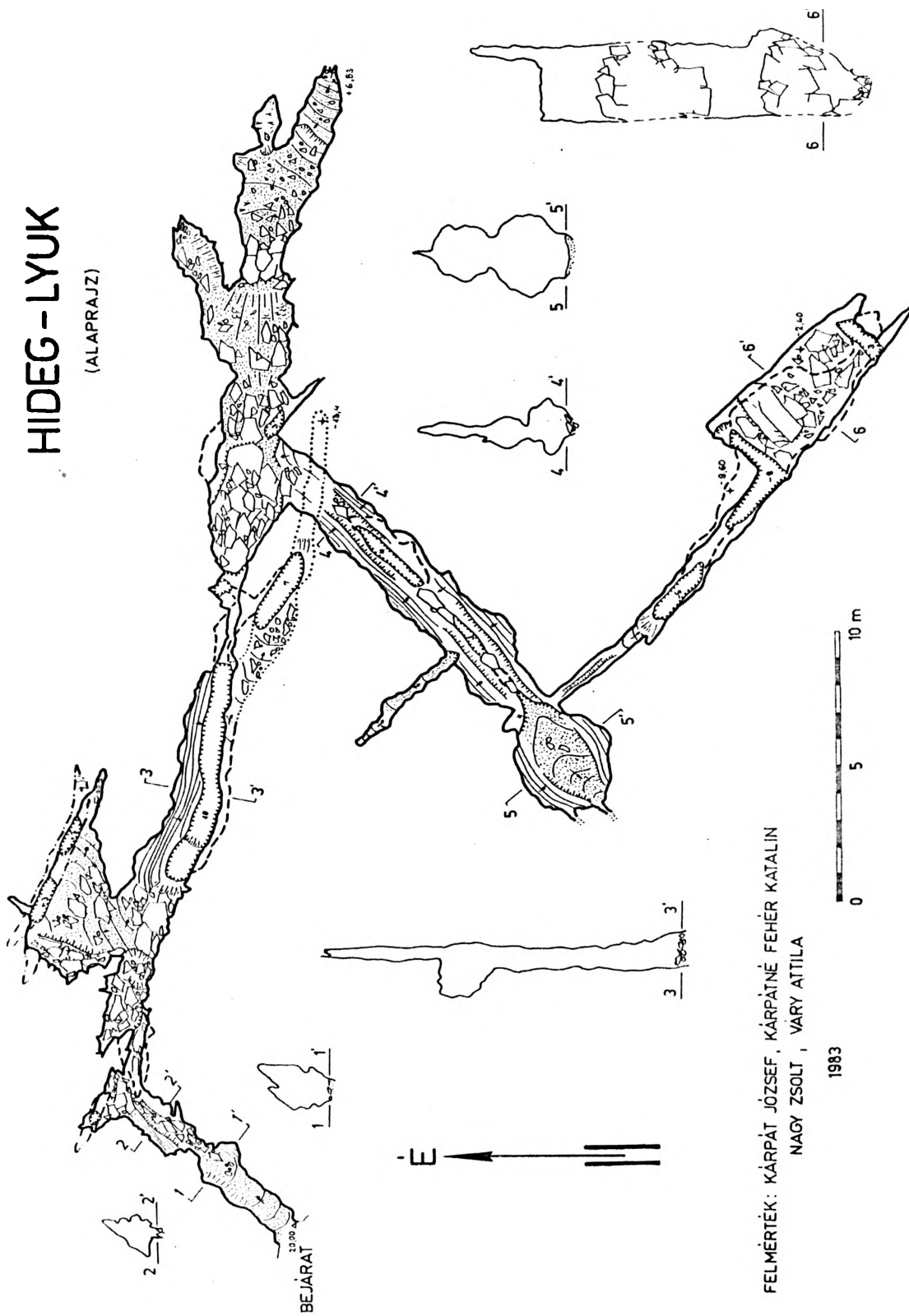
(HOLL B)

HARCSASZÁJÚ - BARLANG

SZELVÉNYEK V.

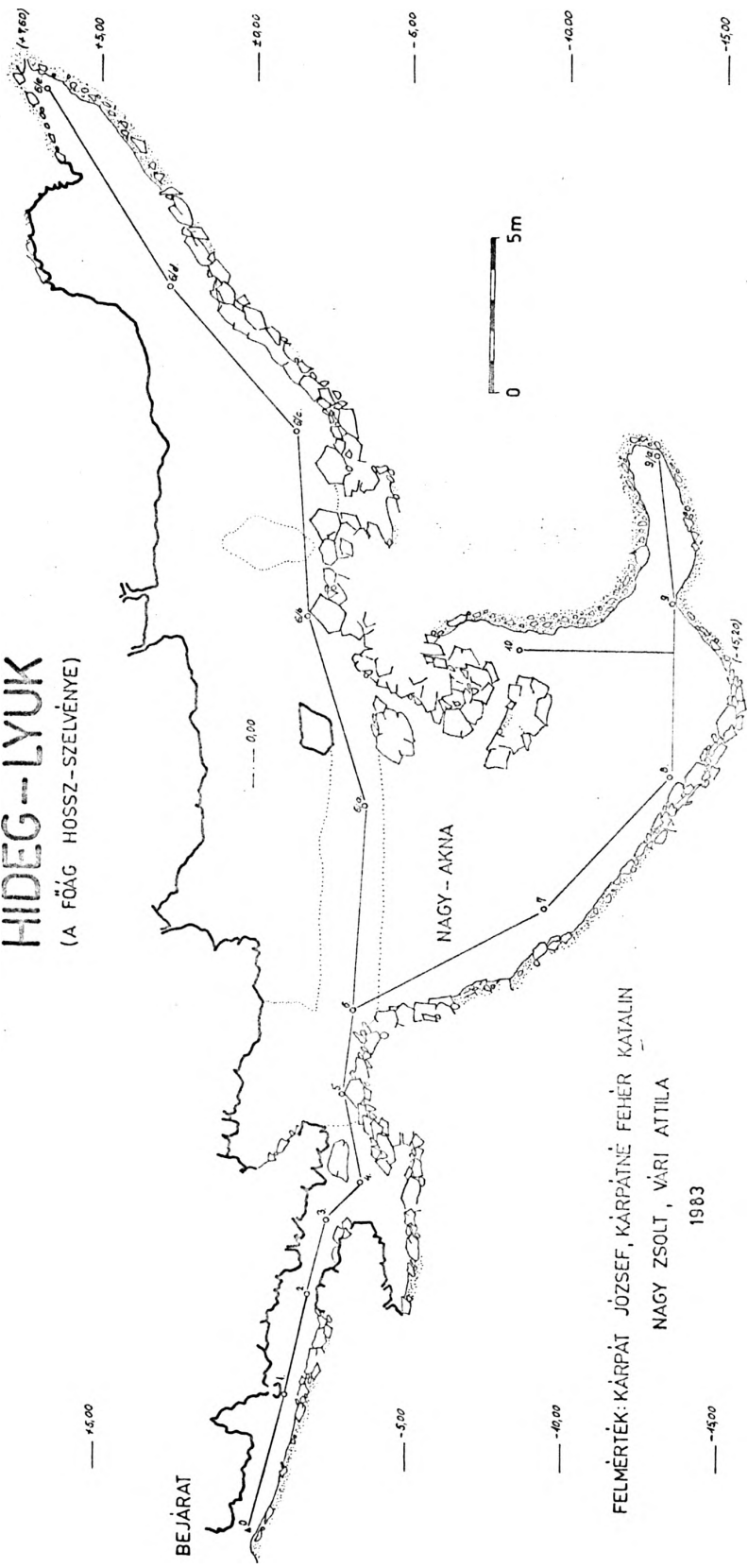

(HOLL B.)

HIDEG--LYUK

(A FŐÁG HOSSZ-SZELVÉNYE)

FELMÉRTÉK: KÁRPÁT JÓZSEF, KÁRPÁTNÉ FEHER KATALIN
NAGY ZSOLT, VÁRI ATTILA
1983

— +5.00

— -5.00

— -10.00

— -15.00

— +5.00

— 0.00

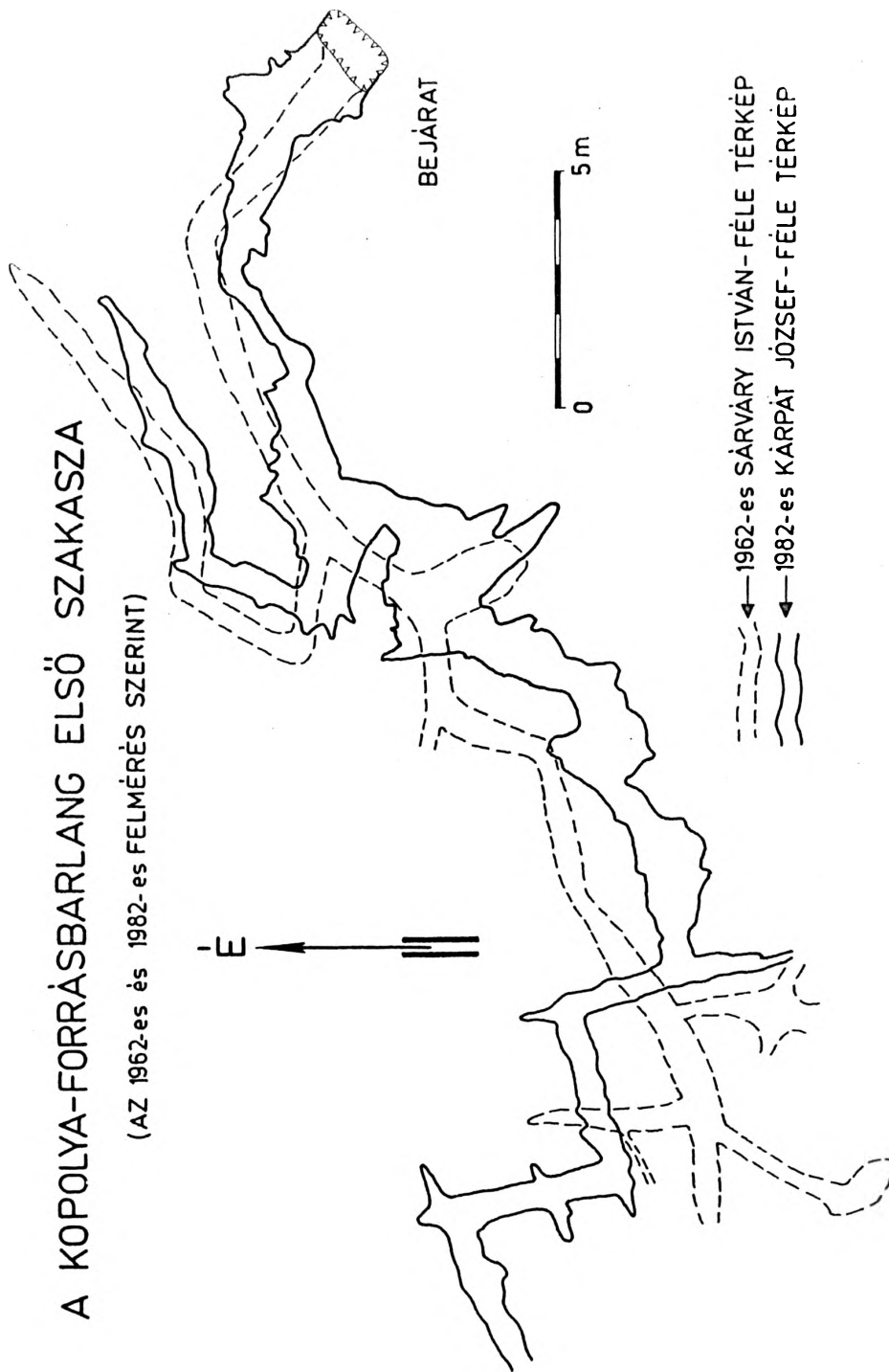
— -5.00

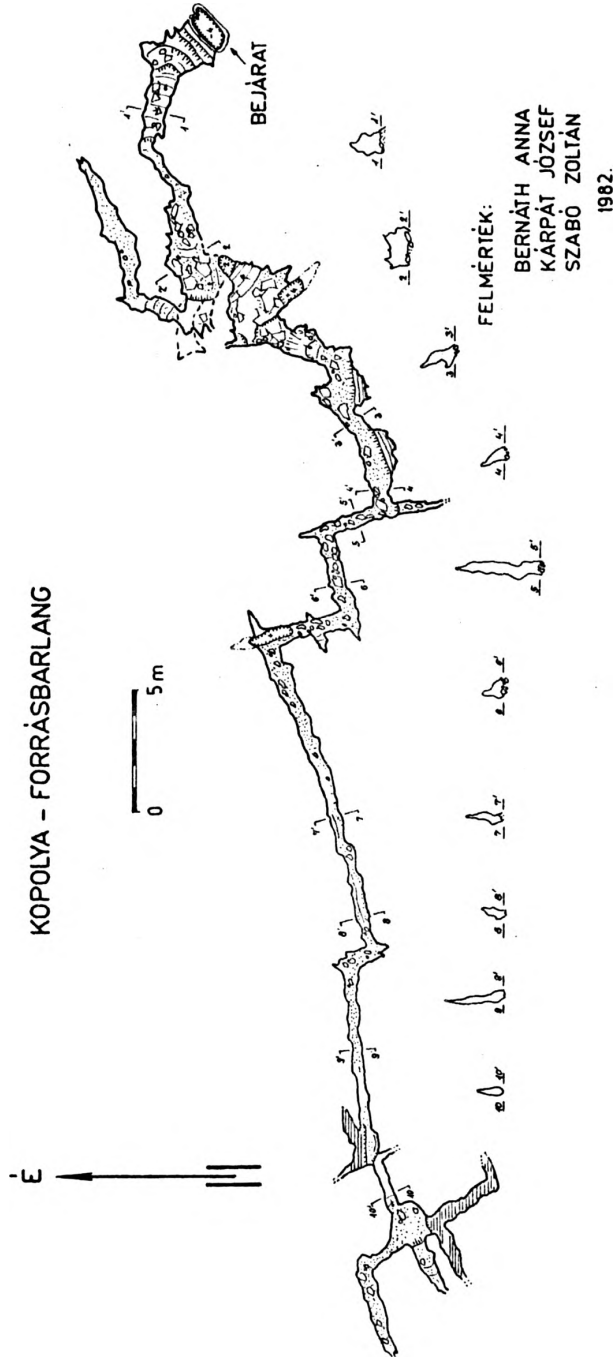
— -10.00

— -15.00

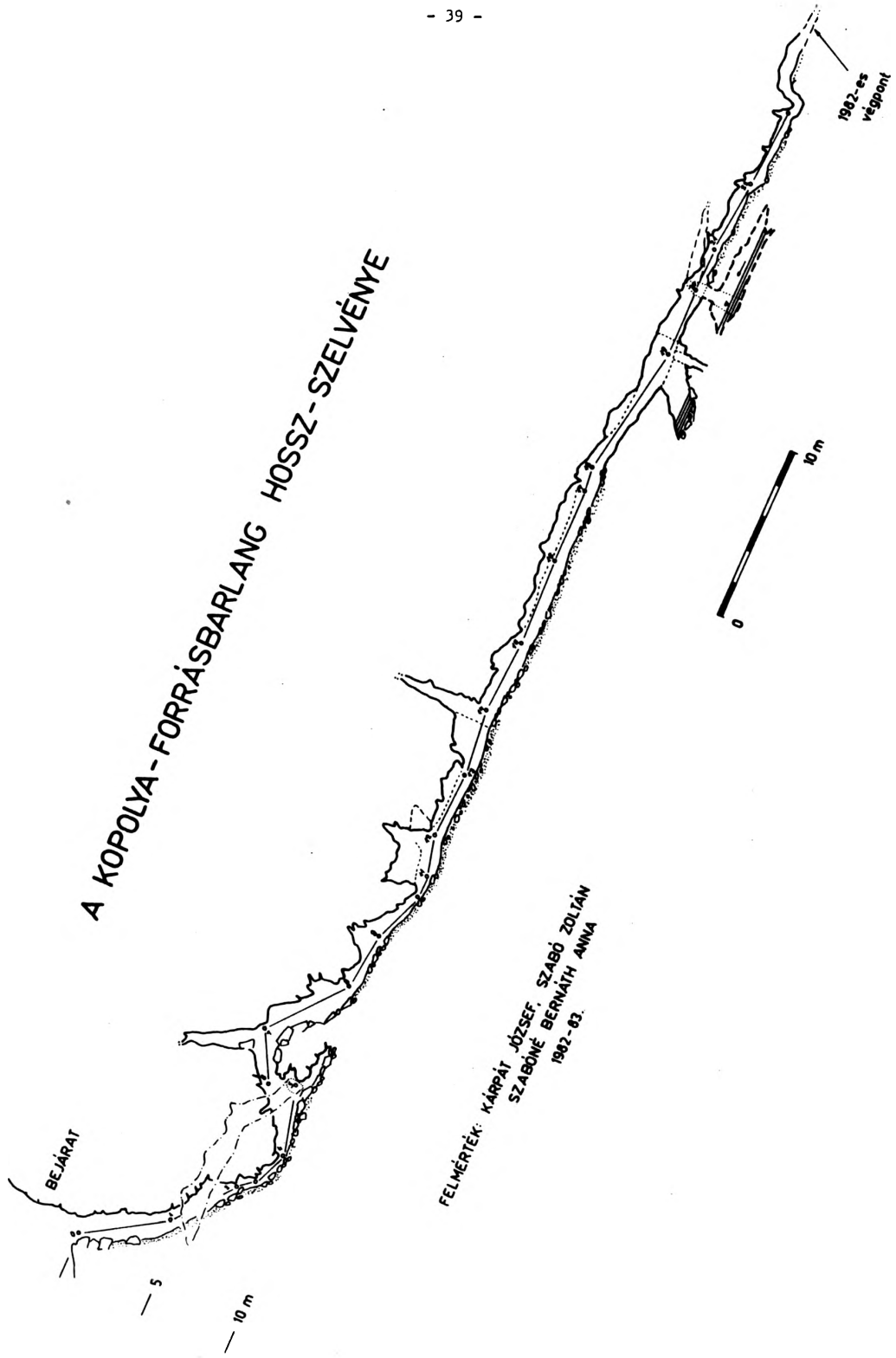
A KOPOLYA-FORRÁSBARLANG ELSŐ SZAKASZA

(AZ 1962-es és 1982-es FELMÉRÉS SZERINT)

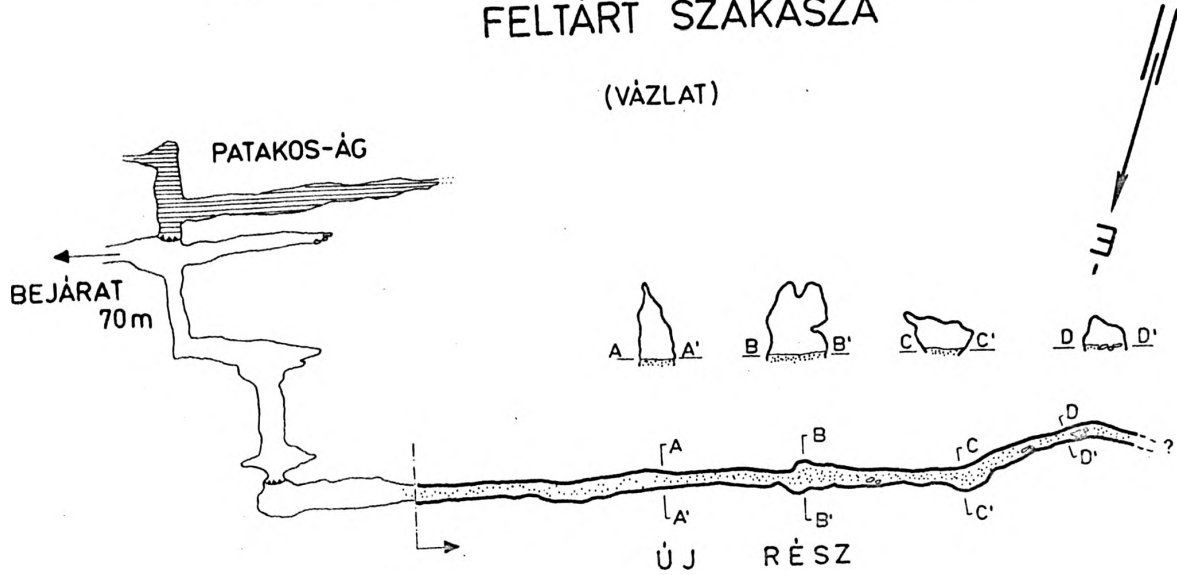

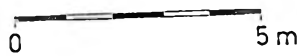

A KOPOLYA-FORRÁSBARLANG 1983-ban FELTÁRT SZAKASZA

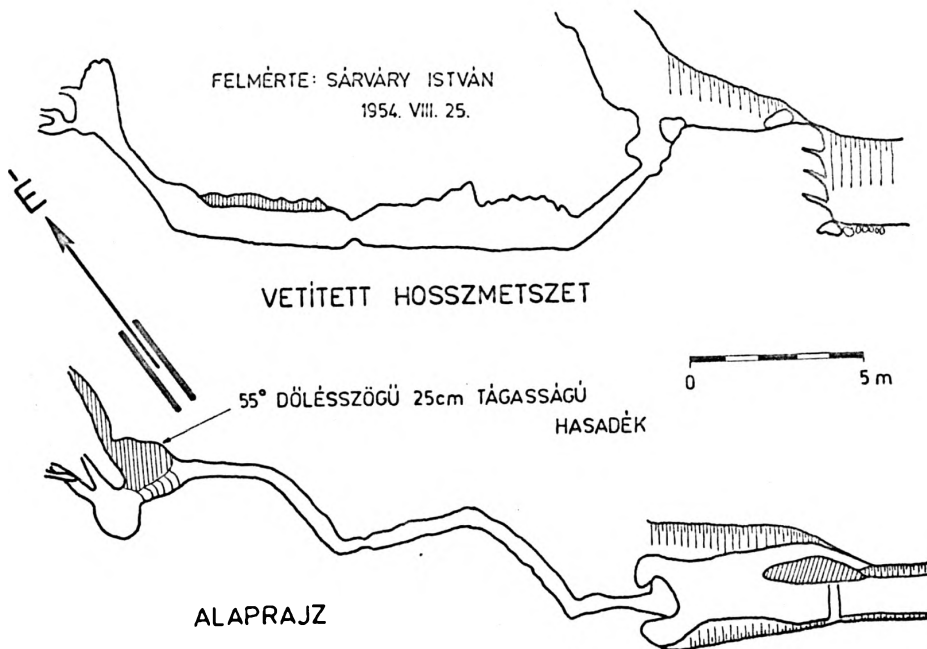
(VÁZLAT)

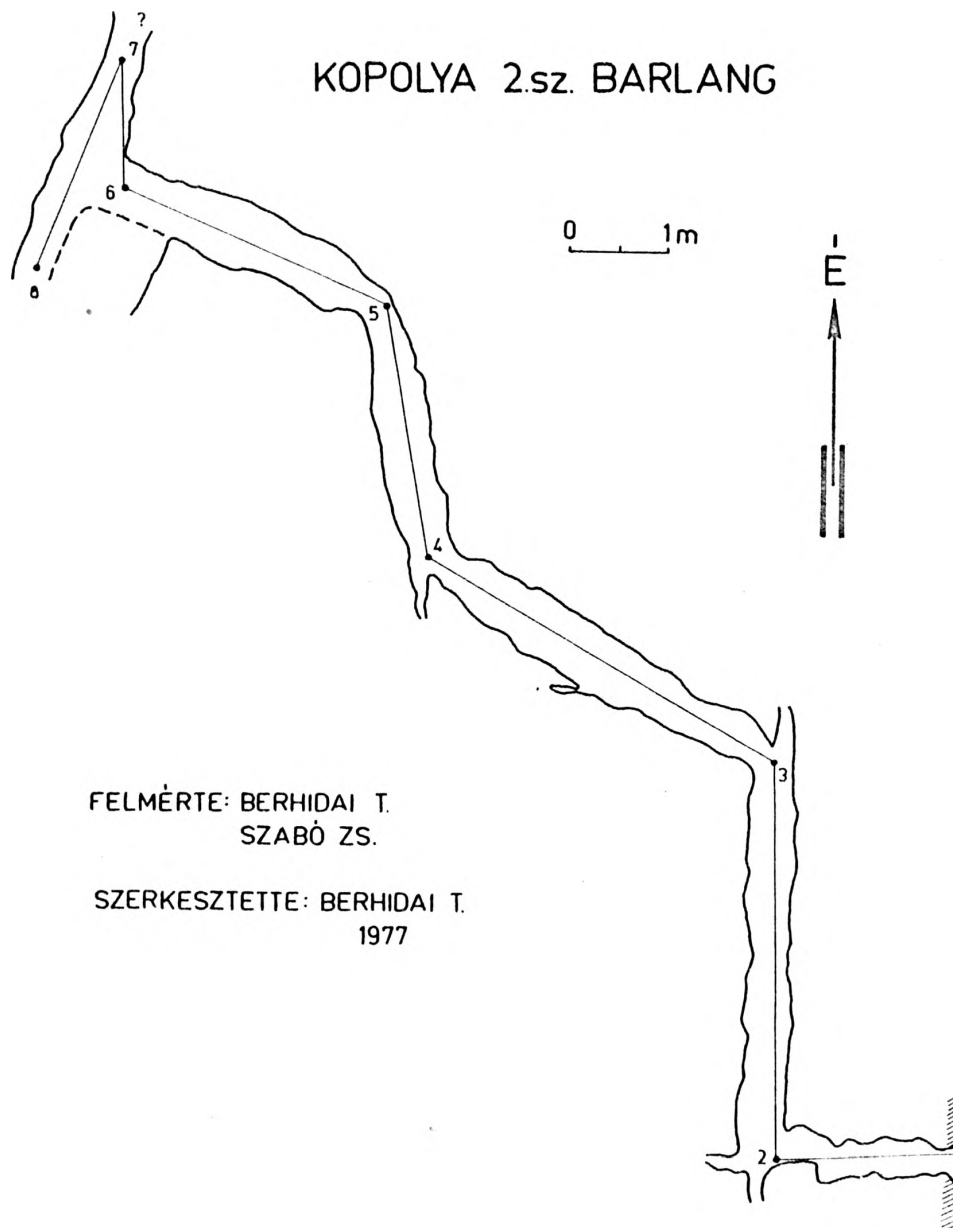
SZERK: RÁKÓCZI GYÖRGY

A KOPOLYA-FORRÁS ÁRVIZI JÁRATA

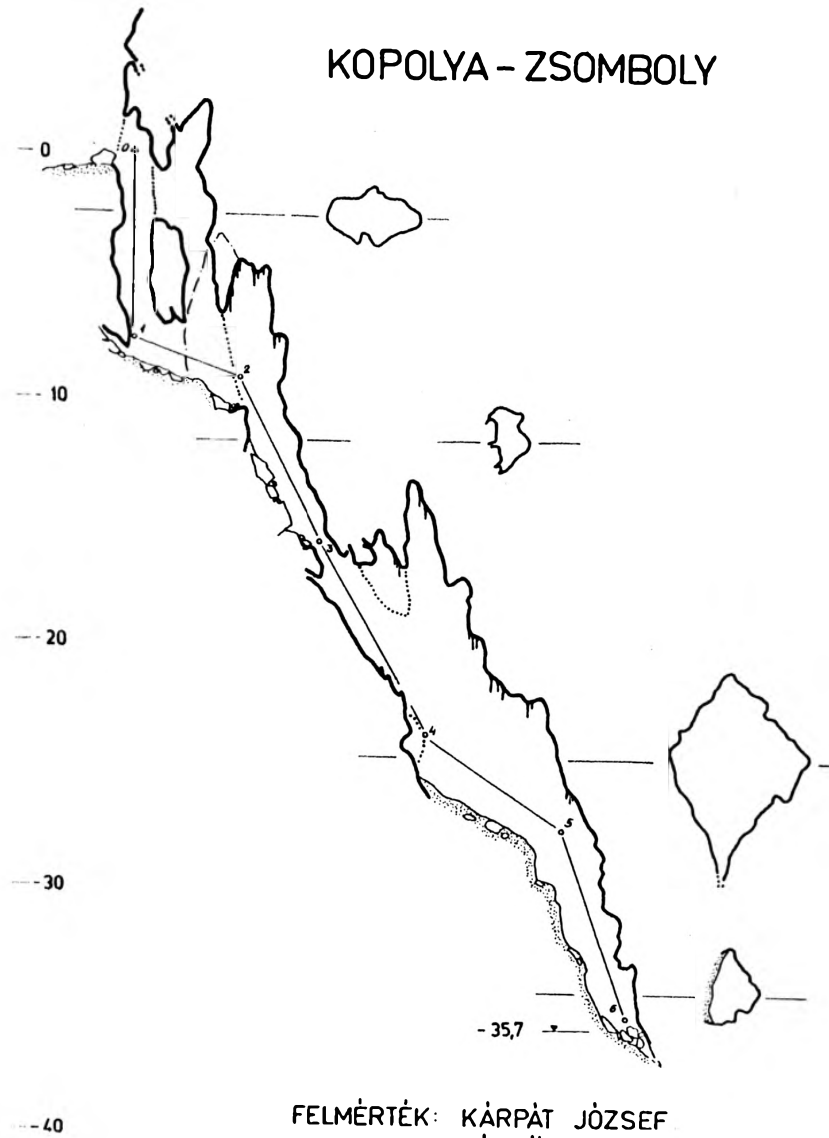

KOPOLYA 2.sz. BARLANG

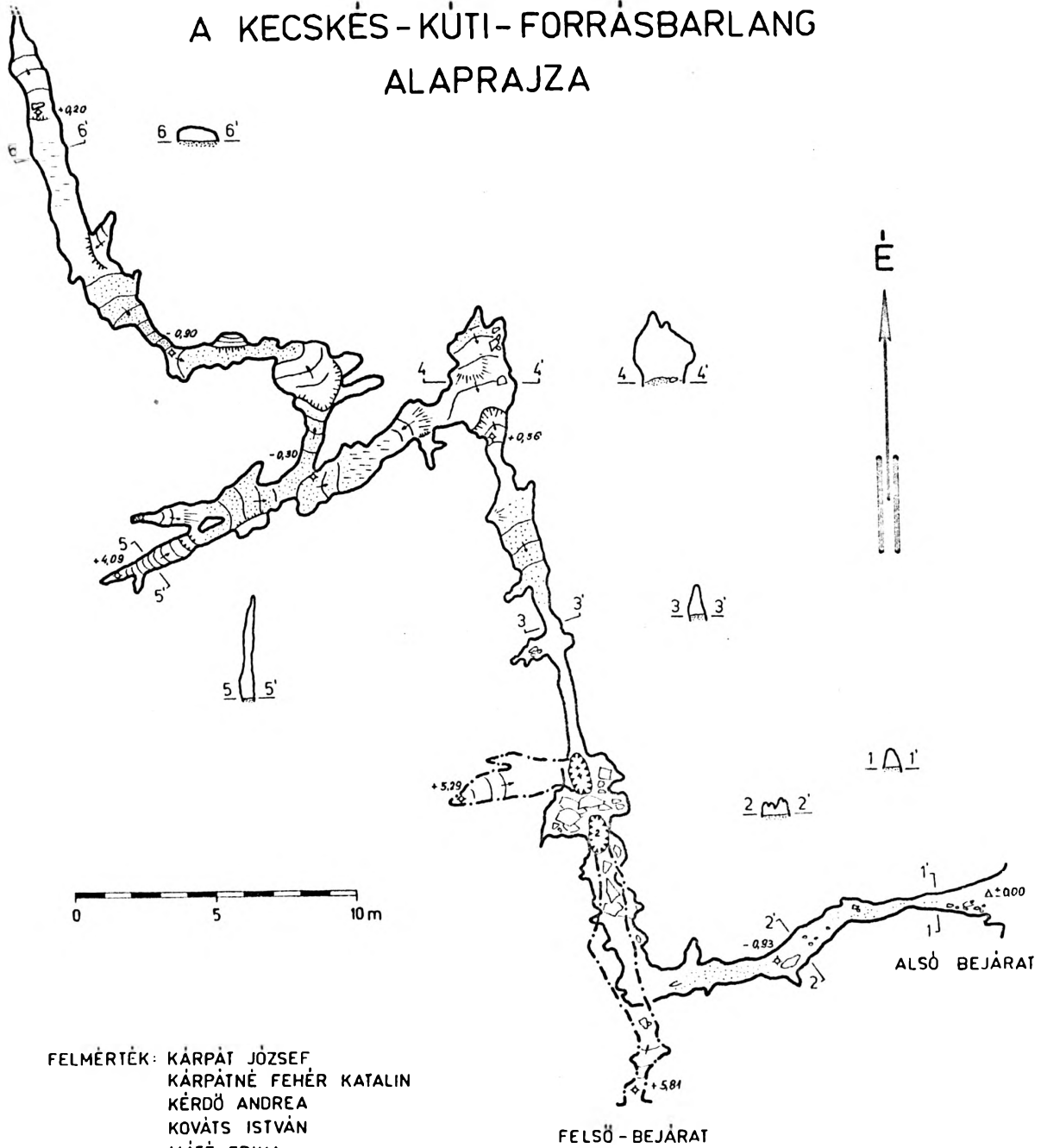
FELMÉRTE: BERHIDAI T.
SZABÓ ZS.

SZERKESZTETTE: BERHIDAI T.
1977

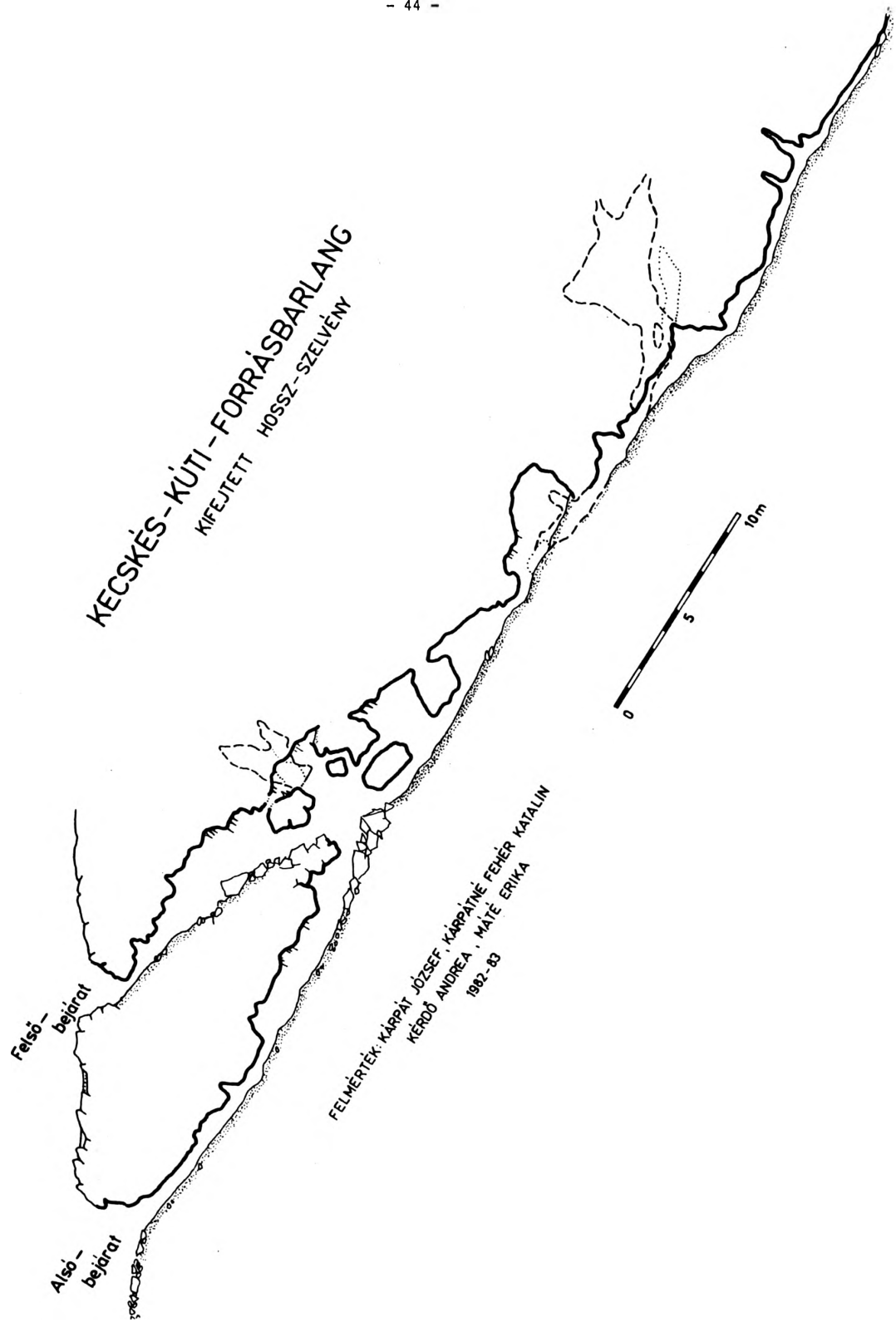
FELMÉRTÉK: KÁRPÁT JÓZSEF
KÉRDŐ ANDREA
MORSCHL NÓRA
1982.

A KECSKÉS-KÜTI-FORRÁSBARLANG ALAPRAJZA

FELMÉRTÉK: KÁRPÁT JÓZSEF
KÁRPÁTNÉ FEHÉR KATALIN
KÉRDŐ ANDREA
KOVÁTS ISTVÁN
MÁTÉ ERIKA

1982-83.

KECSKÉS-KÜTI-FORRÁSBARLANG
KIFEJTETT HOSSZ-SZELVÉNY

FELMÉRTÉK: KÁRPÁTI JÓZSEF, KÁRPÁTIÉ FÉNYER KATALIN
KÉRDŐ ANDREA, MÁTE ERIKA
1982-83

A kutatások jelenlegi állása szerint a Mátyás-hegyi-barlang felmért hossza 1983. XII. 31-én: 4491 méter.

/Kárpát József/

A Mátyás-hegy Déli-Keleti kőfejtő üregeinek kutatása

A feltáró kutatások megkezdése előtt elkészítettük a terület felmérését. Behatároltuk az üregek elhelyezkedését. Az általunk ismert és a fellelhető szakirodalom alapján nem nyílt lehetőségünk az üregek neveinek és számozásának azonosítására. Az általunk készített felmérésen az üregeket újraszámoltuk.

Az 1. számú /a kőfejtő leghosszabb barlangja/ üregben végeztük a legintenzívebb feltáró munkákat, mivel valószínűsíthető, hogy a terület nyugati oldalán remélhető nagyobb esély a Mátyás-hegyi-barlang irányába történő előrehaladásra. Az üregben erős légmozgás tapasztalható, ami feltáró szempontból reménykeltő, amennyiben a huzat nem az aránylag közeli felszíni részről "nyel". A barlangban két végponton végeztünk bontást. Az üreg nagy tornából Ny-i irányba induló két járat végének tágitását végeztük. A jobb oldali kuszoda néhány műszak után szinte teljesen beszűkült, a balról bejövő szálkő lezárja a továbbhaladási lehetőséget. A bal oldali járatban mintegy 2,5-3 m-t jutottunk előre, bár az agyagból kikerült kommunális hulladék alapján feltételezzük, hogy a kitermelt mennyiség nagy része az utóbbi években kerülhetett a barlang e területére. A járat vége kuszodaszerűen elszűkült, további bontására lehetőség van, de a nagyon szűk szelvény méret miatt nehezen hozzáférhető. A barlangban a légmozgás pontos behatárolásáig a munkálatokat felfüggesztettük. A 2. sz. üregben rövid próbabontást végeztünk, de a jelenleg ismert végponton érdemleges továbbjutási lehetőség nem várható, ezért itt jelentősebb munkát nem végeztünk.

A 3. és 4., valamint az 5. sz. üregek kutatását és bontását nem végeztük, mivel az év folyamán rendelkezésre álló időnk nem tette lehetővé. A 6. sz. üregben felhalmozódott szemet a barlang megismerését nagyban nehezítette, mivel azt csak a hulladékok eltávolítása után tudtuk megtekinteni. Sajnos a felhalmozódott üvegszilánkok az üregben történő közlekedést balesetveszélyessé teszik, ezért az akkor való mindennemű tevékenységünket hátráltatták. Az üreg É-i részein próbabontásokat végeztünk.

A 7., 8., 9. és 10. sz. üregek komolyabb kutatására idő hiányában nem volt lehetőségünk.

A területen több ízben végzett terepbejárásunk eredményeképpen a kőfejtő K-i oldalán egy huzatos hasadékokat találtunk. Annak kitágítása után megfigyelhetővé vált, hogy az üreg tovább bontására lehetőség nyílik, mivel a szűk repedéseken bedobált kövek egy alsóbb járatszintre esnek. A helyszíni tapasztalatok alapján remélhető, hogy járható méretű szelvényben folytatódik az üreg. A biztonságos bontás biztosítása érdekében az üreg főbb részeit kibontottuk, továbbá ez lehetővé teszi a munkák során kikerülő jelentős mennyiség vortikális kiemelését. Az üregnek a 11. azonosítási számot adtuk.

/Károly László/

A Kopolya-forrásbarlang kutatásában elért eredményeink

A Kopolya-forrásbarlang Szinpetritől É-ra 1700 méterre nyílik, a Kopolya-völgy ÉNy-i végződésében, a forrás szintje felett 12 méterrel. A mintegy 90 méter hosszú barlangot már a 60-as években is több csoport kutatta, azonban az agyaggal kitöltött szűk járat bontásáról végül is lemondtak.

A végpont irányából olyan erős huzat tör elő, hogy csak visszafelé fordított tükrös karbidlámpával lehet dolgozni, egyébként a huzat egy pillanat alatt elfújja a lángot.

Becslésünk szerint a továbbjutáshoz kb. 15-20 méteres szakasz kibontására volt szükség. Kutatótáborunkat, a barlang további feltárásának céljával 1983. aug. 5-14. között rendeztük.

A tábor folyamán 13,5 méter előrehaladást értünk el. Ettől tovább a járatot még egy vékonyabb ember 5-6 méter hosszan be tudta járni. A tapasztalatok szerint onnan a szelvény még két méterig szűk, de azon túl látszólag bontás nélkül is járható.

/Bartha László/

ALBA REGIA BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Zentai Ferenc /szerk./

ABSTRACT:

Zentai, F. /editor/: Alba Regia Speleological Group

The most successful speleological group was twenty years old in 1983. Their area of exploration is still the same, the Tés-plateau and surroundings in the Bakony Mountains - Hungary. During their exploratory work became Alba Regia Cave 2560 m long. They carry out systematical work, observations on the changes of more than hundred registered carstic objects. A cave-register of the Tihany Peninsula /Lake Balaton/ was prepared by the members of the group, in a site which is one of the most frequented sites of the country. In 1983 they carried out an investigation on complex karst-hygienical, microbiological and agricultural chemicalization on the Tés-Plateau. They constructed a lot of home-made instruments at their Research Station of Csőszpuszta /close to Tés village/. They investigated: the CO₂ content of the atmosphere of caves and the hydrology, alpha-activity, erosion of stalaotites-stalagmites, the sediments of cave-fills and the fossiles thereof.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke

Szolga Ferenc: Az 1983. évre leadott munkatervünk végrehajtásának rövid értékelése

Zentai Ferenc: Összefoglalás

Szolga Ferenc: Bevezetés

Csoportélet

Feltáró kutatás

Vaskor János: Kataszter kiegészítés

Eszterhás István: Jelentés a Tihanyi-félsziget speleotopográfiai terepbejárásáról

A Kapocsi Pokol-lík

Újabb ismeretek az Alba Regia-barlang állatvilágához

Kocsis Antal: Komplex karszthigiénés vizsgálatok

1. Humán-parazita börgombák izolálása felszíni és barlangi talajokból, üledékekből
2. A lamináris-box levegőmintáinak mikrobiológiai vizsgálata
3. Légexpozíciós-vizsgálatok a mikrobiológiai laboratóriumban
4. Mikroszkópikus gombák vizsgálata az Alba Regia- és az I-43-as víznyelőbarlangok levegőjében

Gulyás Ibolya - Zentai Ferenc: Az 1982-es mikrobiológiai vizsgálatok elemzése

Hegyi Eszter - Koch Zoltán: A mezőgazdasági kemizálás és hatása a Tési-fennsík

FÜGGELÉK

1. Műszaki fejlesztés

1. Vegyi jellegű munkákhoz készített eszközeink

Zentai Ferenc: 1.1. IC-s közvetlenmutató konduktométer

Zentai Ferenc: 1.2. Forgómágneses keverő

1.3. Áramgenerátor voltametriás titrálásokhoz

1.4. Hőfokváltózás követő a termometriás végpontjelzéshez

1.5. UV lámpa a fluorexonos végpontjelzéshez

1.6. Sartorius-féle szedimentométer

2. Bakteriológiai munkákhoz készült eszközök

2.1. Talaj, ill. üledékmintagyűjtő kaparó kanalak

2.2. 50 literes termosztát

2.3. Légexponáló ventilátor

2.4. Speleo lamináris box

2.5. Tubustükrözésgátló a mikroszkóphoz

3. A barlangi kutatómunka segítésére készült eszközök

- 3.1. Dinamika kompresszoros barlangi hangostelefon - 1983 -
- 3.2. Poligonfestő készlet
- 3.3. "VARIA" ácsolattelepek
- 3.4. Örökvaku szinkronizátorok

4. Egyéb munkákhoz készített szerszámok és eszközök

- 4.1. Villanymotoros fűnyíró
- 4.2. Kis szerszámköszörü
- 4.3. Hordozható évkönyv és kataszter tárolók
- 4.4. Kötélosomózó gyakorlófal
- 4.5. Permetező

Gönczül Imre: 4.6. Asztali fűrógép működtetése

5. Műszaki jellegű szellemi tevékenység

Kutapán Ádám: 5.1. Térképezési számítások programozható kalkulátorral /TI 58;
TI 59; PTK 1096 típusú gépekhez/

11. Adatgyűjtés

Németh Tibor: Karsztológiai mérések és adatok

1. Alba Regia-barlangi osepögőhelyek
2. Alba Regia-barlangi szabad CO₂ vizsgálatok
3. Fennsíkperemi források
4. Egyéb vízszerezőhelyek
5. Csőszpusztai éves csapadók és kútvízszint
6. Ferde-termi kőzetfűrészminták elemzése

Szolga Ferenc:

7. Alfa-aktivitás, hőmérséklet és széndioxid-vizsgálatok az Alba Regia-barlangban

Dr. Kordos László - Dr. Krolopp Endre:

8. Jelentés esont- és osigamaradványokról

Gönczöl Imréné:

9. Cserepek

Németh Tibor:

10. Vízjelzések a I-41. és I-43. sz. karsztobjektumokban

Keszthelyi Tamás:

11. Derivatográf alkalmazása a barlangkutatásban

Csajka Ferenc:

12. Cseppkőlepusztulás kezdeti korának meghatározása

Németh Tibor:

13. Szelvény- és kitöltésvizsgálatok az Alba Regia-barlangban

Zentai Ferenc:

14. Jegyzőkönyveink és adatgyűjtő lapjaink

Szenthe István:

15. Javaslatok a Tési-fennsík földtani kutatásának beindításához az Alba Regia csoportnál

Szolga Ferenc:

Jövő évi terveink

Zárzó

Bevezetés

Az 1983. kutatási év végéhez értünk, amely egyben a Tési-fennsík rendszeres karsztos barlangkutatásának húszéves jubileumát is jelenti.

Már a fennsíkon született eredmények szorosan összefonódtak csoportunk történetével, visszapillantásunkat most csupán néhány számadat tükrében tesszük. Az első "tájékozódó túrák" még 1962-ben voltak, ekkor a területen mindössze a 70 m hosszúságú Tábla-völgyi-barlang és a 13 m mély Kistési Ördöglyuk volt ismert, de "környékükön számos víznyelő" kínált további feltárási lehetőséget.

Egy kezdődött el 1963-ban a Tési-fennsík rendszeres kutatása, amelyre még az évben 1972 munkáirát fordítottunk!

Az első év kutatási témái: kataszteri felvétel, térképezés, feltáró kutatás, klímavizsgálatok, karsztforrások vizsgálata, technikai és eszközfejlesztés, dokumentálás!

Síma a Tési-fennsíkon 1963-1983-ig általunk végzett feltárások főbb eredményei:

Kőzetfajta	Barlangok száma	Felmért összes barlanghossz	Felmért összes függ. kiterjedés
Triász mészkő	23 db	1480 m	740 m
Jura mészkő	8 db	2800 m	1000 m
Kréta mészkő	6 db	245 m	140 m
Összesen:	37 db	4525 m	1880 m

A feltárások mellett több tudományos kutatási témában is születtek figyelemre méltó eredmények, amiben meghatározó volt, hogy a Csőszpusztán 1965-ben birtokba vett egykori oselédlakásból, napjaink sokoldalúan felszerelt - minden részletével a célra orientált - kutatóállomást fejlesztettünk ki.

Húsz év után a teljességre törekvő karsztkutatási módszer változatlan maradt, osupán tövékenységtünk és a témakörök lettek szerteágzóbbak.

/Szolga Ferenc/

Feltáró kutatás

Feltáró kutatást idén a Tési-fennsík 6 barlangjában és 2 felszíni munkahelyén végeztünk, ennek eredményét kutatási helyenként az alábbiakban közöljük:

Alba Regia-barlang /I-44., I-45./

A bejárati szint alatt 65 m mélységben és közel 200 m távolságban lévő Kupolából már a korábbi években is jártunk az Omladók-labirintus tektonikailag igen zavart részében, amely rétegdőlés mentén tartott felfelé, az I-45. sz. szomszédos időszakos víznyelő alá, ahol annak kisebb mellékfelszakadásain keresztül ki is szellőzött.

1978-ban rétegdőlés menti és függőleges szakaszok váltakozásával alulról sikerült feltárni a Kombinált-szakaszt, ami -37 m-re közelítette meg a felszínt. Később a Hirtelen-ág felfedezése valószínűsítette egy vele azonos irányra illeszkedő járat létezését, amely a Ricinus-ág, Kürtös-ág, Fehér-lapító járatait lefejezte, s ez valahol éppen a kombinált szakaszban ágazik le az I-45. nyelvcsoportjából.

Ilyen megfontolások alapján kezdtünk bontásba márciusban a fenti helyen, ahol egy meredeken emelkedő, igen lapos járat kitisztításával, majd véséssel, eddig ismeretlen részbe jutottunk, amely az örömköltésnek nyomán az "Ujjongó" nevet kapta.

A tágas terem több kisebb járat kereszteződésében jött létre és réteglap menti felharapódzással bővült tovább. Mennyezeti hasadókait, a becsatlakozó járatokat általában dús oseppekőfolyások, függőcseppkövek borítják. Talpát nagy omladékos táblák alkotják, helyenként vastag agyaglepellel. Az agyagban vízcseppek vájta csészék, lyukak látszanak, néhol kisebb állócseppkövek, és a "Csipkés-kút" finom kristálymendoncája ékeskedik.

Mellette egy kis létrán mászhatunk fel abba a folyosóba, amelyik a Negyvenötös-teremnek nevezett kürtőbe vezet. Ez kb. 6-7 m magasan beékelődött kőtömbökkel zárul, miközben oldalfalain jól kidolgozott rétegfeltárások tanulmányozhatók.

Az Ujjongóból még további lehetőségek kínálkoznak feltárássra, így a felső végéből lefelé induló alsó labirintus, továbbá a felette nehezen bemászható eróziós felső járat, ahol igen szép 0,3-0,5 m-es hófehér cseppkőgyertyák, lefolyások vannak.

A felfedezés napján a terem bal oldali részéből induló szűk kürtőn keresztül sikerült továbbjutni a felette levő újabb szakaszokba. Az ezt követő időszak bontásai során egyre feljebb hatoltunk olyannyira, hogy több jel is a felszín közelségére mutatott, amit az elvégzett felmérés és térképszerkesztés hamarosan igazolt is.

Ekkor kezdtük meg a felszínen az I-45/a jelű időszakos nyelőpont mólyitását nagy kőtömbök között és kb. 8 m mélységben elértük a már alulról felmért részeket.

Ezzel feltárulkozott teljes szelvényében az a bonyolult térbeli járatrendszer, amely sok tekintetben eltér a barlang korábban megismert arculatától, s erre utalóan kapta a "Gubanc" elnevezést.

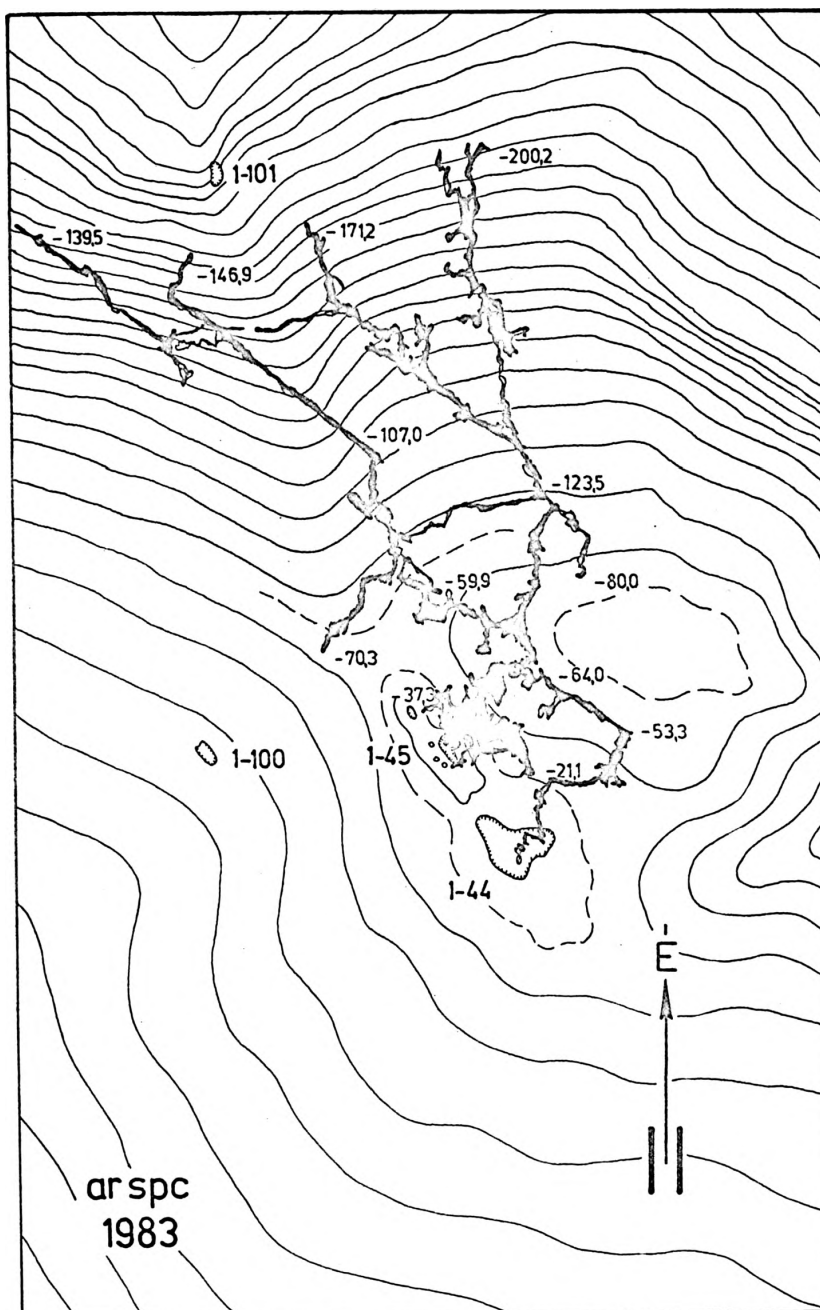
Genetikájára vonatkozóan csak vázlatos hipotézisek vannak. Fő tendenciáját tekintve az I-45. sz. nyelőcsoporthoz meredeken, lépcsőzetes jelleggel csatlakozik az Alba Regia-barlang járatrendszeréhez 50 m mélységben, miközben a felette húzódó mészkőtömegben négy hasonló, üregképződésre hajlamos rétegsort harántol.

A megismert üreghálózat alapvetően az egymás alatt 6-12 m-re húzódó rétegsíkok mentén kifejlődött folyosókból, illetve alacsony, de nagy kiterjedésű ún. lapitókából áll, amelyeket függőleges jellegű járatok kapcsolnak egymásba.

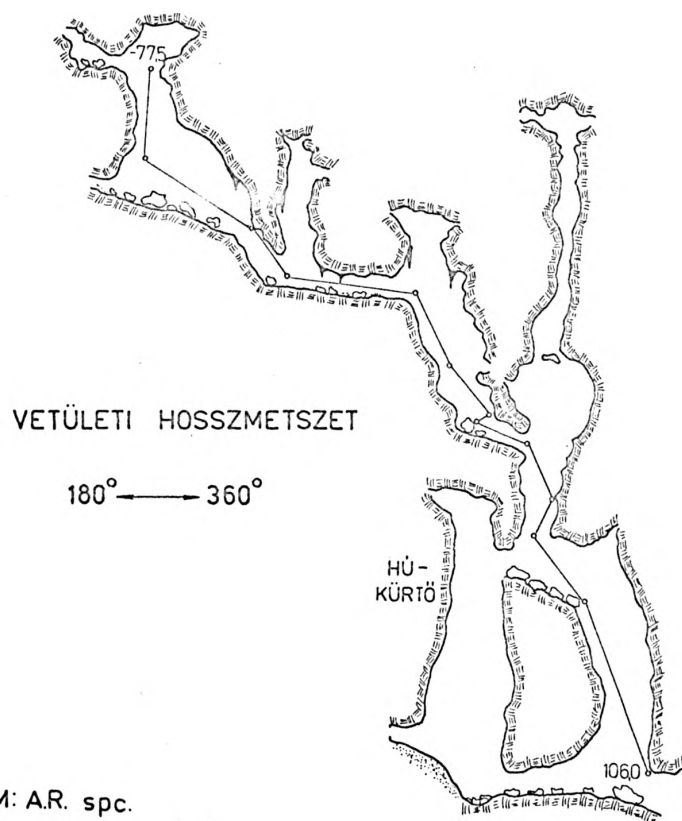
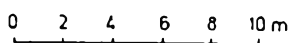
A fenti sémát gyakorlatban megvalósító szakaszok azonban formai megjelenésükben jelentősen eltérnek egymástól, illetve ötvöződnök. Az I-45. nyelőzónája alatti legfelső szinten általában a kis keresztmetszetű, körök, vagy ovális szelvényű, oszroszerű járatok dominálnak, amelyek inkább korróziós jellegűek. Átmérőjük általában 0,2-0,5 m. Ezek kitöltése finomszemcsés lösz, felületükön vékony kalcithártyával. Falaikon igen sűrűn apró, gyufa- és gombostüfej nagyságú borsókövek, általában sötétbarna színűek. Cseppkőképződményekben az a felsőbb szint a leggazdagabb, ezek változatos alakzatban és színekben jelentkezők. Általában agyaggal, lösszel szennyezettek, sárga, zöldes és barna színűek, de igen sok a hófehér és a víztiszta képződmény is. Legszebb talán a keskeny és magas "Kápolna" forde kupolája, ahol szinte minden falfelület cseppkövekkel borított. Jellemzőek még a felszín közelsége miatti omladékos zónák, helyenként markáns függőleges törésekkel, amelyek mentén tekintélyes kiterjedésű aknákat tágitott ki a másodlagosan ható korrózió, ill. hordalékerózió. Ilyen az ún. Csipkés-akna is, ami egy cseppkővel dúsán benőtt kürtő esésvonalában kb. 1 m átmérővel tart ferdén 5 m-t lefelé, majd függőleges hasadékként törik le és 8 m mélységben már a középső szint lapitójába csatlakozik. Nevét a 8-10 m hosszú és átlag 0,7-0,8 m szélességű hasadékszakasztól kapta, amelynek fehér falain bizarr oldási formákban gyönyörködhetünk. A látványt tovább fokozzák a felületét néhol foltokban tarkító 10-30 cm átmérőjű üdén lila és vörös elszíneződések.

AZ ALBA REGIA-BARLANG SPELEOTOPOGRÁFIAI TÉRKEPE

M=1:1000

ALBA REGIA BARLANG „LÉPCSÖHÁZ”

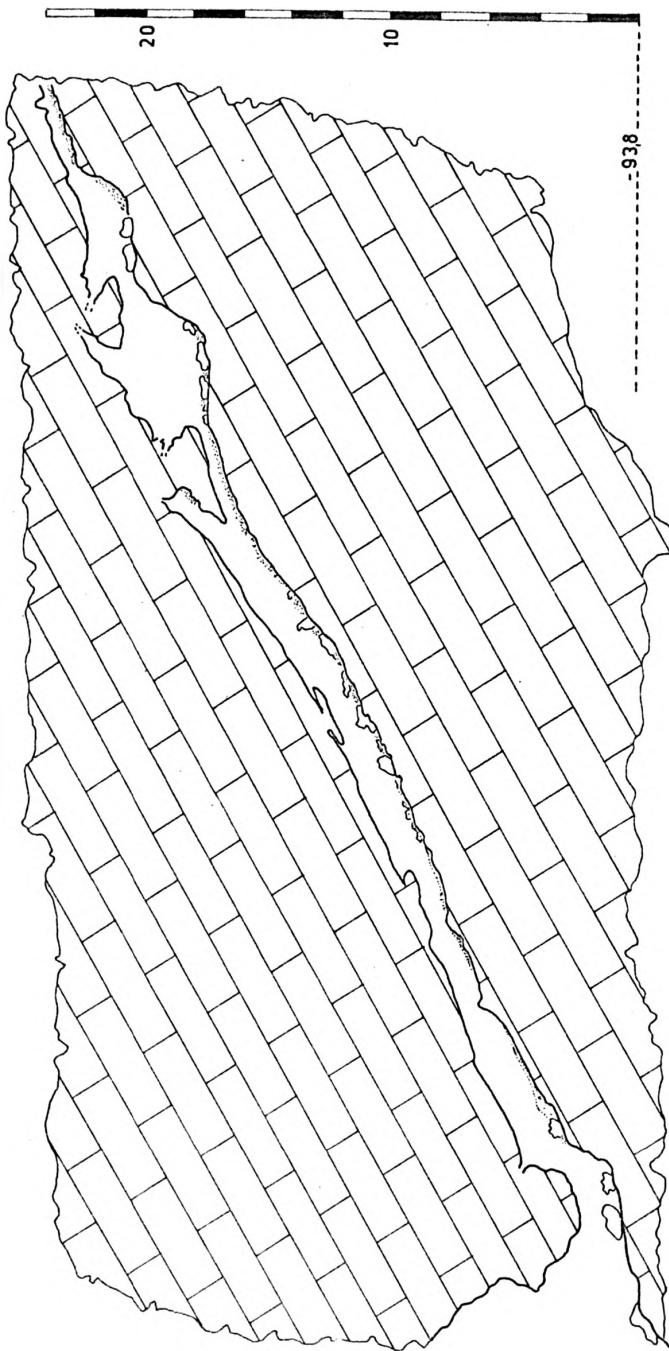
FELM: A.R. spc.

SZERK: GYEBNÁR J

ALBA REGIA - BARLANG RICINUS - ÁG

HOSSZMETSZET

38°-218°

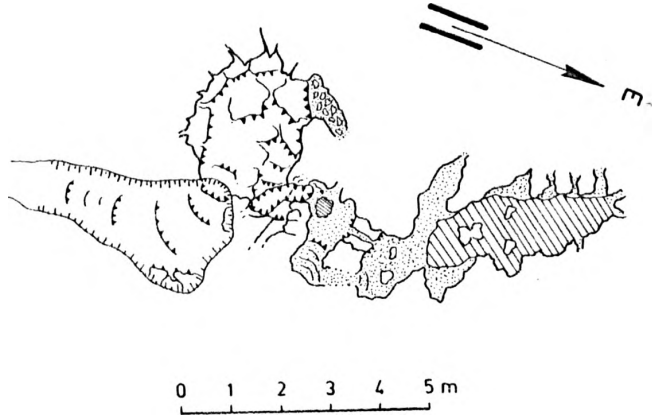

FELM: A.R. spc.

SZERK: GYEBNÁR J.

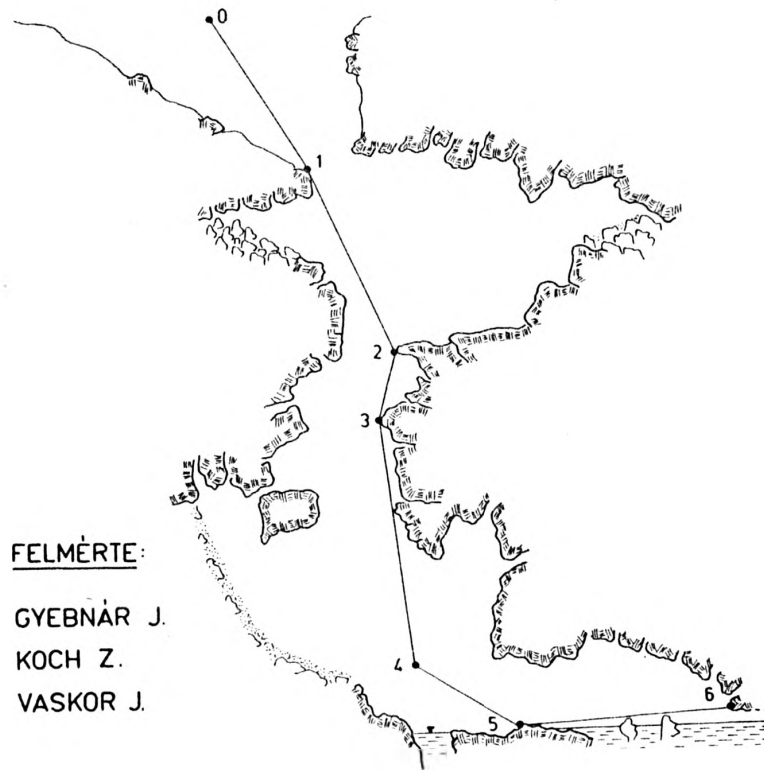
DOBOS - HEGYI - BARLANG

ALAPRAJZ

VETÜLETI HOSSZMETSZET

158° - 338°

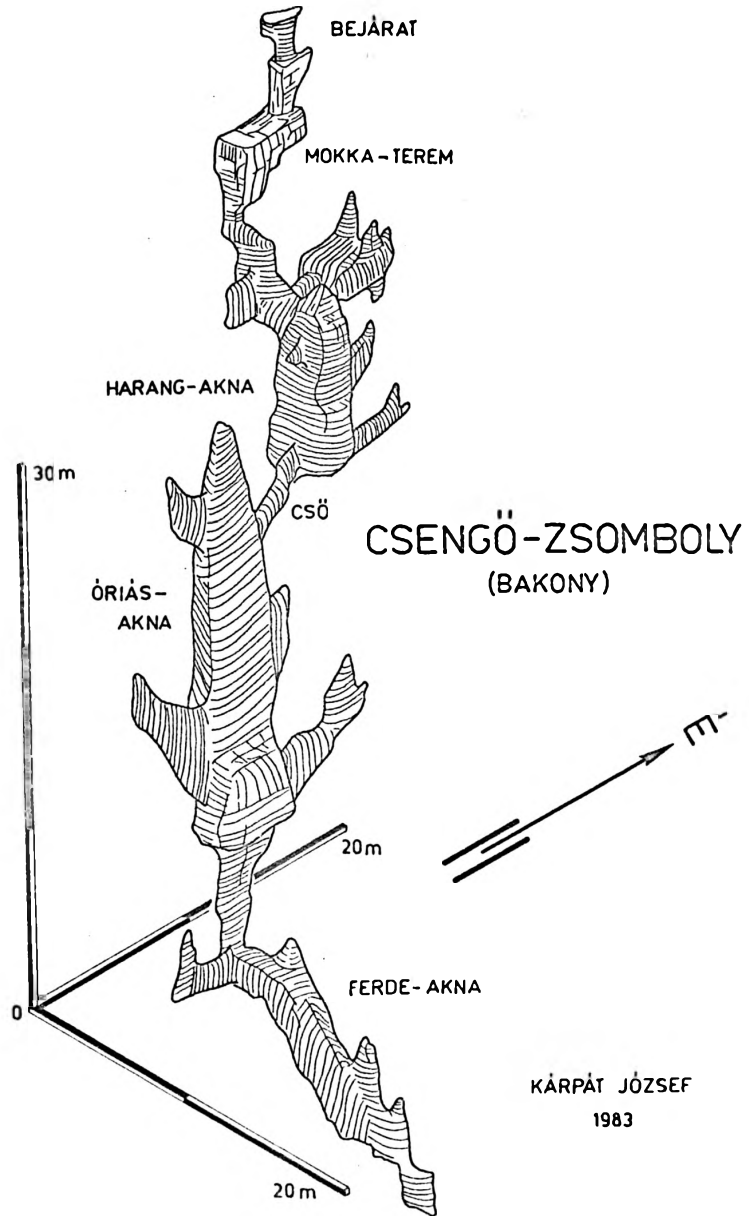
FELMÉRTE:

GYEBNÁR J.

KOCH Z.

VASKOR J.

Alján, az alatta lévő lapító talpszintjén friss vízfolyási nyomokban szerves hordalék, koptatott kavicsok és cserépedény töredékek. A lapító rétegsorában egy feliszapolt csőjárat falában sűrűn 6-8 cm-es kagylóhéj metszetek látszanak.

Hasonlóan nagykiterjedésű és három járatsíkot köt össze vertikálisan az ún. vetőjárat kürtője. A felszínközeli csőjáratoktól indul kb. 70° dőléssel és 6 m mélyen hárántolja a vetőjáratot /középső szint/, majd újabb 6 m után egy alsó lapítóra lyukad kb. 3 x 1 m-es szelvényben. /Ebből az alsó lapítóból felfelé is lehetne bontani, de dőlésirányban már bejutottunk egy 6 m hosszú és 2 m széles, 0,6-0,7 m magas lapos járatba, amelynek mennyezete szinte "tükör sima", alja agyagos omladékos./

A közbenső szinten közel csapásirányban haladó ún. vetőjárat /amely valójában egy blokkelmozdulás nélküli, zárt törés mentén jött létre/, az akna mögött még 4 m-t megtagasan tovább, majd három kisebb szelvényű részre ágazik szét, amelyek néhány méter után teljesen fel vannak töltődve agyaggal. Az akna előtt visszafelé, még 7-8 m hosszú a jellegzetesen ovális alakú vetőjárat, amely felül ivosen zárul, de alul keskeny hasadékkal nyitott, helyenként 4-5 m-t lelátni. A folyosó elóján főleg alul, vökonny oseppekőkéregre borsó nagyságú kalcitkonkréciók telopültek, felettük a sima kőzetfalból több nagyméretű, 15-18 cm átmérőjű kagylóhéj metszet preparálódott ki.

Ugyanosa a közbenső szintről indul egy tágas ferde szakasszal a 12 m mélységű Cseppkőves-akna, ahol az 1-1,5 m átmérőjű járatszélvény mentén csak kötéllel lehet közlekedni. A lefelé egyre táguló falakat mindenütt cseppkővek borítják.

A rétegsík menti barlangrészek közül említést érdemel a viszonylag tágas Vörös-lapító, amelyből több akna és kürtő indul, de még további feltárásokra is van lehetőség. Nevét a vörös színű cseppkővoiról és kőzetfelületeiről kapta, amelyek a fedő rétegekben fellelhető vastartalmú betelepülésektől származnak.

A néhány méterrel felette húzódó lapítóban ugyancsak vannak vörös, barna és fekete színű ásványos elszíneződések foltokban, sőt egy sötétbarna felület tenyőnyi darabján galambtojás nagyságú félgömbök domborodnak ki sűrűn egymás mellett /szidorit?/. /Megjegyezzük, hogy az utóbbi lapító felső része, mintegy 15-20 m-re közelíti meg a Felfedező-ág járatát./

Tekintettel a nagy hosszúságú és változatos térbeni járatviszonyokra nem törekedhetünk az új részek teljes és aprólékos leírására, ezért csak a fenti főbb típusokat ismertettük. A Gubanc új szakaszainak korántsem teljes felmérése nyomán, a barlang összhossza jelenleg 2560 m.

Munkálatok a Csengető-zsombolyban /I-51./

A zsomboly új végpontján /-86 m-on/ omladék állta utunkat, így világossá vált, hogy a további feltárás során ácsolni kell a végponton is.

Időközben azonban a közbenső faácsolat állaga olyan mértékben leromlott, hogy veszélyessé vált és nem bírta volna a fokozott igénybevételt, ezért sürgős átdolgozása mellett döntöttünk.

Több mint egy év után sikerült beszereznünk a szükséges mennyiségű /kb. 25.000 Ft értékű/ biztosítóanyagot térítésmentesen a Veszprémi Szőnbányák Balinkai Mányüzemétől. A beépített biztosító szerkezet 0,8 m oldalú, háromszög szelvényű acélácsolat teljes mélysége 8,5 m lett, az Őriás-akna alján kezdetben lévő depó szintje pedig 3 m-t süllyedt. A sima falú aknában egy laposvas létrát függesztettünk fel a járás megkönnyítésére és a jövőben egy csapóajtóval akarjuk lefedni az esetleges kőhullás veszélye miatt. Tényleges feltáró kutatásra a fenti munkálatok miatt csak kevés időnk maradt.

Megkezdjük a bontást a -86 m-es végponton, ahol huzatot észleltünk, valamint több kőnevért láttunk. Némli vésés után sikerült továbbá az 55°-os vetőszik tetején jobbra egy 5 m magas kis kürtőbe jutni, amely felfelé járhatatlanul elkeskenyedik.

Bongó-zsomboly /I-110./

Idén a feltérési munkálatok előkészítéseként a kis járat előtti kb. 1,5 m omladékokot a szálkőtálpig eltakarítottuk, majd a nyári tábor idején sátorral kitelepülve megkezdjük a tényleges továbbjutási kísérletet.

Egyhetos munkával fúrókalapács segítségével a szűk nyílást kb. 1,5-2 m hosszban kitérteltettük, ahol egy kis fülkébe jutottunk, amelyben görnyedten fel lehetett állni és megfordulni, alján 20-40 cm víz állt.

Innen a járat szintben kettőágazva folytatódott tovább. Egy felső kb. fejnagyságú és csoppkővel erősen benőtt lyukkal, valamint az alsó, tulajdonképpeni szifonjárattal.

Ez utóbbi levegős része járhatatlanul szűk és kb. 1,5 m után balra kanyarodik. Sajnos hasonlóan kis járatszelvényt sikerült "kitapogatnunk" a víz alatti részen is.

Megpróbáltuk a vizet bűvárszivattyúval leszívni olyan módon, hogy 3 m hosszú $\varnothing$ 32 mm-es PVC csöveket akartunk áttolni a feltételezett szifonágon túlra és oda nyomatni a vizet, de a járat kanyarulatát a morov oső nem tudta felvonni. /Az erős visszhang alapján a szifonon túl nagyobb légtérfogatot feltételezünk./ Ekkor a járattal szemben a Rekviéniás-akna D-i falában lévő, és a szifon szintjénél kb. 2,5 m-rel magasabban nyíló, 30 cm átmérőjű lyukba toltuk fel a PVC csövet azt gondolván, hogy bár kifelé lejt, de talán egy kevés vizet sikerül itt is tározni, amíg medencéi feltöltődnek. Legnagyobb meglepetésünkre azonban a szivattyúzott víz egy 2 m-re lévő kis csoppkőgát mögött élénk esobogással eltűnt, s nem folyt vissza! A szivattyúzást közel egy órán keresztül folytattuk, de a szifon szintje változatlan maradt. Ennek okára csak feltételezéseink vannak.

A szivattyú leállása után kb. 20 másodpercig még lehetett hallani az elfolyó víz esobogását, amelynek hangja egyértelműen a Bongó-akna felé tartó, járhatatlanul keskeny hasadékból, felülről hallatszott. /Dávó-fülke felett/

A továbbiakban átvizsgáltuk a Bongó-akna alját, amelynek omladókos részét kitérteltve csak szálkőtálpot találtunk, viszont szűk kis melléaknájából kb. 4 m magasán indul egy kis vízszintes, lapos járat /amely nem járható méretű/, így valószínű, hogy innen jött a hang.

Végeztünk feltérést még a Lyukas-aknában is, ahol a DK-i falban a vaslótra tetejénél induló rés kibontásával egy kb. 3 m hosszú emelkedő terembe jutottunk, amelyben kis csoppkövek vannak, egyébként jelentéktelen.

Próbálkoztunk az aknába középen vízszintesen beosatlakozó, löszöl erősen akkumulálódott kuszodában is beljebb jutni, ami a kitértés mélyítésével kb. 3 m-t sikerült. Innen enyhe jobbra kanyarodás után újabb 4-5 m-t látni hasonló mértékben feltöltődve. /A kitértésből vett mintát Krolopp E. határozta meg, lásd jelentősőt később./ A további feltérést itt abbahagytuk. Dolgoztunk még az akna alján is, ahol az omladékokat átrendeztük és egy keskeny nyílás kvisésével átjárót nyitottunk a Rekviéniás-aknába alul is.

Dobos-hegyi-barlang /I-43./

A "kréta-program" keretében több éve terveinkben szereplő barlang bontását valóban rendszeresen végeztük, de a kis keresztmetszetű és tekervényes járatokon bontási anyagot nehezen tudtunk felszínre szállítani a 12 m mélységben lévő végpontról.

Idén megfelelő csörlőállás kiépítése után közvetlenül a bejárati teremből egy új, tágas aknát hajtottunk lefelé, amely éppen a végpontra /Szita-terem/ lyukadt. A ki-
osörlözött bontási anyaggal teljesen feltöltöttünk egy még 1967-ben kiásott, 1,5 x 2
m szelvényű és kb. 3 m mély - később meddőnek bizonyult kutatóaknát.

A terem alján levő szifont egy kis hozamú állandó vízfolyás táplálja, ezért a
bontások idején összegyűlő vizet időnként a felszínre nyomattuk egy búvárszivattyúval.
Közvetlenül a vízfolyás szintjén fúrókalapács és ropesztő kúpok állandó használata
mellott egy 4 m hosszú, átlag 1 m magas és 0,7 m széles vízszintes kis tárot hajtot-
tunk ki. A szifonjárat aljának mélyedéseiben /mely szintén szálkőzetnek bizonyult/
kékés-szürke agyagot, szerves hordalékot, cseropet, kupakokat stb. találtunk.

Mivel a továbbjutás itt csak hasonlóan nehéz /és egyre nehezebb körülmények között
lehetséges, ezért a korábbi végpontot jelentő Szita-terem alját kezdtük lefelé mélyi-
teni.

A terem szálkőfalainak strukturája és több morfológiai megfigyelés is arra utal,
hogy a hajdani viznyelőbarlang alja mélyebben volt, majd ennek feltöltődése után ala-
kult ki a fejlőtlen "felső-járat", amelyet a táróval követtünk.

Hagyományos bontási technikával eddig kb. 1 m-t mélyítettük, és a jövőben is itt
szeretnénk folytatni. Az új állapotnak megfelelően felmértük, térképét közöljük.

I-11. sz. időszakos nyelő

Az I-12. sz. karsztobjektum /Háromkürtő-zsomboly/ DK-i szomszédságában lévő, nagy
vizgyűjtőterülettel rendelkező, időszakos viznyelő, részben kialakult nyelőtölcsér-
rel.

Bontásával több ízben próbálkoztunk korábban is, de a nagyfokú akkumuláció miatt
eredménytelenül.

Az elmúlt időszakban az áradmányvizek által felhalmozott fákat, gallyakat távolí-
tottuk el, majd megkezdtük egy 1,5 x 2 m szelvényű kutatóakna mélyítését a végponton.
Kezdetben beiszapolt faágak, igen sok egyéb rothadó szerves hulladék nehezítette a
munkát, majd a kitöltés fokozatosan agyagos löszre változott, helyenként kővel.

A kutatóakna mélyítését később kézi csörlőzéssel folytattuk és 3,5-4 m mélység-
ben elértük a kőzetfelszint. A kőzet - triász dolomitos mészkőtömbökből áll, amely-
nek felszíne igen mállott, így "elnyelte", tömpította a kalapácsütéseket.

További bontás során kibontakozott egy kb. K-NY irányú, átlag 0,4 m széles hada-
dék, amelynek alja NY-felé lejt és kb. 1,5 m mély, itt omadókos jellegű.

I-60. sz. időszakos viznyelő

Az I-60. sz. hosszú ízben olnyuló összetett objektumban már tártunk fel két, egy-
mástól független barlangot /Szafos-barlang, Ótűcsigák-barlangja/, de ezúttal ismét
próbálkoztunk a jelenlegi nyelőpont megbontásával.

Korábban a hatalmas kőtömbök leküzdhetetlen akadályt jelentettek, ezért most fúró-
kalapáccsal kezdtünk munkába. Kb. 2 m átmérőjű szelvényben indítottuk a feltárást,
amely lejjebb összeszűkülve, 2,5 m mélységet ért el.

Sajnos a tonnányi sziklák között csak keskeny rések vannak iszapos vízfolyási nyo-
mokkal, és bontása igen nehézkes.

I-33. sz. objektum

A Szelelő-lyuk /I-32./ előtt É-ra, azzal foltelhetően azonos főtörésirányra illeszkedő időszakos víznyelő. A kora tavaszi időszakban bontottuk ki bejáratát, a vízvezető árok K-i oldalában kibukkanó kövek között.

Biztosítatlan, omladékos és szűk kutatóaknáján 4-5 m-t lemászva egy rétegsík menti lapos üregbe érünk, amelynek talpa tisztára mosott. Innen labilis kőtömbök és kisebb hasadékok mentén többfelé is lehetne bontani.

Szabad járat /igen szűk résszel az elején/ csak egy alsó hasadékba vezet, ahonnan az alját képező omladékot mozgatva időnként mélyebbre esnek a kövek /kb. 4-8 m-t/. Teljes feltárt mélysége kb. 8 m, összhossza kb. 15 m.

Jubileumi-zsomboly /I-29./

Az elmúlt évben sikerült kihajtani a zsomboly új lejárati aknáját, amelyet idén kb. 2 m magasságig kiásoltunk, így védve van a további leomlástól.

A 120 m mély végponton egy műszakban továbbjutási kísérletet tettünk, de a nagy kövek miatt eredménytelenül.

Az említettekén kívül bontást végeztünk még a kréta mészkőben lévő I-149. sz. újonnan kataszterbe vett objektumban, továbbá járattágítást és bejárást végeztünk a régebben feltárt Tavasz-barlangban /I-66./, jelentősebb eredmény nélkül. /A tó víz-mélysége átlag 1,2 m volt./

/Szolga Ferenc/

Kataszterkiegészítés

A kataszterkiegészítés tartalmazza az 1983. évben észlelt változásokat a karszt-objektumokról, valamint az újonnan talált objektumokat, azok térképmellékletét, helymeghatározását.

Változást nem tapasztaltunk a következő számú objektumokban:

F-2; I-3; I-5; I-7; I-8; I-12; I-13; I-19; I-20; I-22; I-24; I-25; I-27; I-28; I-32; I-35; I-36; I-37; I-39; I-40; I-41; I-42; I-52; I-64; I-92; I-93; I-100; I-110; I-113; I-114; I-115; I-120; I-121; I-122; I-123; I-124; I-125; I-126; I-127; I-131; I-132; I-133; I-135; I-137; I-138; I-140; I-141.

Változást a következő számú objektumokban észleltünk:

Az F-1-es víznyelőben próbabontást végeztünk a nyelőponton. A kutatóakna mélysége 1 m, az akna alján fejnagyságú kövek vannak összeakadva löszös kitöltésben. A bedobott kő kb. 2 m-t esik.

Az I-4-es Vörös-barlang DNY-i oldalából a bejáratba kismennyiségű lösz dőlt be, amit kevés munkával el lehetne távolítani.

Az I-6-os DNY-i irányból nyelt vizet, az alján nyelőlyuk található, 1983. május 6-án a légáramlása leszálló, - a bedobott kő hosszan pattog.

Az I-9-es hasadéknak oldalából egy kőtömb dőlt be, ami a további hasadékokat elzárja. A légáramlás felszálló.

Az I-10-es bejárata a tavaszi hóolvadáskor teljesen akkumulálódott, a hozzá vezető árok kiszáradott.

Az I-11-es víznyelőbe a tavaszi hóolvadáskor nagymennyiségű viz érkezett. A nyári tábor alatt bontottunk benne /kb. 2 x 2 m-es szelvényű, 4 m mély kutatóakna/.

Az I-14-es barlang bejárata teljesen megszűnt, akkumulálódott, a déli oldalában viszont újra felszakadt és a pleisztóén-kori kitöltés szabaddá vált. A nyelőpont is akkumulálódott kissé.

Az I-15-ös alján kis felszakadás keletkezett.

Az I-16-os sok vizet nyelt.

Az I-17-es kutatóaknája összedőlt.

Az I-18-as a fő nyelőpontján és a nyelőpont felett is felszakadt.

Az I-23-as mélypontján és a többi oldalában kis berogyások keletkeztek.

Az I-26-os nyelő peremén kis beszakadás keletkezett.

Az I-29-es vízvezető árka a többi pereme felé hátrább harapódzott.

Az I-31-es többi alja a kútgyűrűvel egy szintbe töltődött fel.

Az I-33-as többiben januárban bontottunk, és egy kisebb terembe jutottunk, melynek mélysége kb. 6-8 m.

Az I-33-as hóolvadáskor sok vizet kapott, és a oszrlőállás alatt egy morzsalékos sziklatömb az ácsolatra dőlt.

Az I-45/a-ből új bejáratot létesítettünk, az Alba Regia-barlang "Gubano" szakaszának könnyebb megközelítése érdekében.

Az I-52-es kutatóaknájának mélysége 1 m-t csökkent, az oldalfal leomlása miatt.

Az I-60-as Szaftos-barlang bejárata összedőlt, a fő nyelőponton bontás történt.

Az I-63-es kutatóaknája kissé feltöltődött.

Az I-66-os Tavas-barlang bejáratát újból kibontottuk, az alján "a tó" mélysége 1,25 m.

Az I-81-es régi kutatóaknája bedőlt, alján kis lyukak vannak.

Az I-102-es oldalában kis berogyás keletkezett.

Az I-103-as barlang bejárata összedőlt. A többiben lévő második berogyáson keresztül is sok viz nyelődött el.

Az I-107-est beszántották.

Az I-134-es dopója a kutatóaknába visszaosúszott, és a múlt évben kibontott hasadék sem látszik.

Új objektumok

I-148

Megközelíthető a tési hidroglóbusztól 960 m-re bükk szálerdőben. Aljnövényzete nem jellemző.

Egy 120°/300° irányú törésvonalon keletkezett felszakadás. Tengerszint feletti magassága 430 m, kibukkanó kőzete kréta mészkő.

I-149

Megközelíthető az I-148-astól 110°-ra 19 m távolságra, az erdőszél felé. Eltömődött és inaktív vá vált víznyelő.

Környező növényzete szálbükk, kőzete kréta mészkő, tengerszintfeletti magassága 430 m. Tési fiatalok megbontották, s a törmelék között felszálló légáramlást ta-

pasztaltak.

1-150

Megtalálható a fennsík keleti peremén, az avar árkot keresztező úttól 25 m-re 360°-ra csemete erdőben.

Az objektumban két kis berogyás található, tengerszintfeletti magassága 380 m, kőzete ismeretlen.

1-151

Megtalálható a Tési-temető mögötti Tobó nevű tótól 350°-os irányban 900 m távolságra, a rét közepén lúzódnó bozótos vizmosásban, az erdőtől 80 m-re. Tengerszintfeletti magassága 400 m, kőzete kréta mészkő.

N-8 /Német-földi 8. sz. víznyelő/

Megtalálható a hétházpusztai útról leágazó, Mellár /Isztimér/ irányába vezető úton 900 m-re lévő áteresztől 180°-os irányban 90 m távolságra, bükk szálardőben. Aljnövényzete nem jellemző, kőzete alsó jura, tengerszintfeletti magassága 420 m. Terepbejárás közben próbabontást végeztünk a töbrben, ami bebizonyította, hogy az objektum alkalmas a feltáráásra.

/Vaskor János/

Jelentés a Tihanyi-félsziget szpeleográfiai terepbejárásáról

A 11 km²-nyi Tihanyi-félsziget a Bakony része, a változatos geológiai felépítésű Balaton-felvidék legpompásabb kistája, hazánk legkorábban természetvédelmi területté nyilvánított része /1952/, - a barlangkataszteri beosztás szerint a 4463-as terület.

Az OKTH Közép-dunántúli Felügyelőségének 478/1983. sz. engedélye birtokában vizsgáltnam át a félszigetet barlangtani szempontból. A terepbejárással párhuzamosan igyekeztem felkutatni és elolvasni, kijegyzetelni a terület szpeleológiai vonatkozású irodalmát. A több ezer Tihannyal foglalkozó írásműből mintegy száz barlangi vonatkozásút sikerült összegyűjtenem. Ezek közül több mint ötven foglalkozik a mesterséges eredetű Barátlakásokkal. A valódi barlangok közül irodalmi népszerűségben az Aranyház felső ürege vezet /25 műben említve/, az Apátsággal szemközti Forrás-barlang /17 műben említve/, a többi barlangnak csak 2-3 írásban van említése. Találtam továbbá kilenc olyan barlangot /és 11 barlangromot/, aminek egyáltalán nem volt irodalmi említése.

Összesen 52 szpeleológiai objektumot sikerült regisztrálni, melyet négy kategóriába osztottam:

1/ természetes barlangok	21 db
2/ mesterséges üregek	7 db
3/ az egykor leirt, ma már nem létező barlangok /betömött, lefejtett stb./	13 db
4/ korábban nem jelzett barlangok romjai	11 db

összesen: 52 db

A barlangokat /illetve a barlangromokat/ öt területi csoportban látom célszerűnek tárgyalni. A következőkben ezek felsorolását adom, ahol az elnevezés után irt szám a kategóriát jelenti; az "x" jel pedig, hogy korábban semmiféle irodalmi említése nem volt; a zárójelbe tett első szám a barlang /vagy mesterséges üreg/ hosszát, a második szám térfogatát jelöli. /Megjegyzés: egy barlangnak többféle, olykor 7-8 elneve-

zése is van, de a szinonimák közül csak egyet, az általam legmegfelelőbbnek ítéltem emlitem./

I. Kálvária-domb - Nyársas-hegy - Akasztó-hegy csoportja

1. Forrás-barlang	1	/14 m, 56 m ³ /
2. Nyársas-hegyi-barlang	1	/ 3 m, 4 m ³ /
3. Nyársas-hegyi-üreg	1	/ 3 m, 2 m ³ /
4. Akasztó-hegyi-eresz	1x	/2,5 m, 4 m ³ /
5. Fehér-parti 1. barlang	1	/10 m, 6 m ³ /
6. Fehér-parti 2. barlang	1	/ 2 m, 1,5 m ³ /
7. Fehér-parti 3. barlang	1x	/3,5 m, 2 m ³ /
8. Akasztó-hegyi-üreg	1x	/ 3 m, 1 m ³ /
9. Róka-lyuk	4x	
10. Tihanyi-oseppkőbarlang	3	

II. Hármás-hegy - Kerék-hegy - Cser-hegy csoportja

11. Aranyház felső ürege	1	/2,5 m, 8 m ³ /
12. Aranyház alsó ürege	1x	/ 2 m, 2 m ³ /
13. Aranyház betömött sziklaürege	3	
14. Kőfejtő gejzirürege	3	
15. Betömött-barlang	3	
16. Hármás-hegyi-gejzirüreg	3	
17. Hármás-hegyi-eresz	1x	/ 2 m, 5 m ³ /
18. Hármás-hegyi-rombarlang	4o	
19. Hármás-hegyi-átjáróbarlang	1	/6,5 m, 25 m ³ /
20. Hármás-hegyi-opálos-üreg	4x	
21. Hármás-hegyi-keleti-rombarlang	4x	
22. Kerék-hegyi-gejzirüreg	3	
23. Kerék-hegyi-üreg	3	
24. Kerék-hegyi-lyuk	3	
25. Cser-hegyi-barlang	3	
26. Cser-hegyi-rombarlang	4x	

III. Szarkádi csoport

27. Szarkád-tetői- barlang	1	/2,5 m, 18 m ³ /
28. Szarkádi-üreg	1x	/2,5 m, 8 m ³ /
29. Szarkádi-sziklaeresz	1x	/ 2 m, 8 m ³ /
30. Szarkádi-gejzirbarlang		
31. Szarkádi III. kúp 2. ürege	4x	
32. Szarkádi II. kúp 1. rombarlangja	4x	
33. Szarkádi II. kúp 2. rombarlangja	4x	
34. Hosszú-mező 1. ürege	4x	
35. Hosszú-mező 2. ürege	4x	
36. Hosszú-mező rombarlangja	4x	

IV. Csúcs-hegy - Nyereg-hegy csoportja

37. Csúcs-hegyi-forrásbarlang	1	/ 3 m, 21 m ³ /
38. Csúcs-hegyi-üreg	1	/ 5 m, 9 m ³ /
39. Csúcs-hegyi alsó üreg	3	
40. Nyereg-hegyi-sziklaeresz	1	/ 3 m, 65 m ³ /

V. Diós - Gödrös - Óvár csoportja

41. Gödrösi-explóziós-barlang	1	/4,5 m, 14 m ² /
42. Gödrösi-Kiss-barlang	3	
43. Gödrösi-Csímár-barlang	3	
44. Diósi-Seres-barlang	3	
45. Óvári-barlang	1x	/ 2 m, 2 m ² /
46. 1. Barátlakás	2	/ 4 m, 24 m ² /
47. 2. Barátlakás	2	/ 7 m, 84 m ² /
48. 3. Barátlakás	2	/ 9 m, 60 m ² /
49. 4. Barátlakás	2	/10 m, 86 m ² /
50. 5. Barátlakás	2	/10 m, 67 m ² /
51. 1. Leánylakás	2	/ 3 m, 56 m ² /
52. 2. Leánylakás	2	/2,5 m, 25 m ² /

A ma is létező barlangok többsége /19 db/ és a legtöbb barlangrom /21 db/ ún. gejziritben képződött. /A gejziritet, mint összefoglaló fogalmat értem, melyben a forrásvízi, esetenként tavi édesvízi mészkövek, meszes hidrokarbonátok kovás, kalcedónos, opálos megjelenései különböző rétegződésű lemezes, sejtes és tömeges formában fordulnak elő./ E posztvulkánikus kőzetelemben hidrotermális oldódással alakultak a barlangok. Ugy tűnik, hogy a gejzirkiválás több fázisban lehetett, melyet oldásos időszakok szakítottak meg. Erre utalnak az üregeket magukba foglaló kúpok litoklázisai, melyek egy része kalcedónnal, opállal van kitöltve - illetve kitöltetlenek /valószínűleg későbbi keletkezések/, továbbá az üregek falának gyakori másodlagos bekérgeződése. A barlangokban gyakran felismerhetők a forráskürtök kioldódásai, más esetekben pedig lapos, vagy körszelvényű parazita forrásokhoz vezető járatok.

Id. Lóczy Lajos és Cholnoky Jenő írásaiban 110 tihanyi gejzirkúpot említettek. Jelenleg csak 79-et sikerült felismerni, de ezeknek egyike sem ép, mindegyik antropogén rongálás nyomait viseli. Évszázadokon keresztül kőbányának tekintették e kúpot, így jelentős részük megsemmisült, másokat a felismerhetőség határáig lebontottak, de a viszonylag épek is osúnya sebeket viselnek. Eredetileg a kúpok nagyrésztében bizonyára voltak barlangmértű oldott üregek. A legtöbbjük viszont a kúpok bányászásával nyomtalanul eltűnt. A máig megmaradt 19 gejziritben képződött barlang nagyobb része is rongált, kőzettörmelékkel és szeméttel van többé-kevésbé feltöltve. E meglévő barlangok együttes térfogata mintegy 250 m³. Feltáró tevékenységgel, a kitöltés eltávolításával a barlangok méretét a jelenleginek többszörösére lehetne növelni.

A barlangok kisebbik része képződött bazalttufában. /A Gödrösi-explóziós-barlang és az Óvári-barlang, valamint három már megsemmisült barlangról van tudomásunk: a Gödrösi-Kiss-barlang, a Gödrösi-Csímár-barlang és a Diósi-Seres-barlang - de lehetett még több is/ Az Óvári-barlang suvadással keletkezett áltektónikus barlang. A többi explóziós vulkáni tevékenység eredménye. Ezek a felismerhető diatrémák közelében gázrobbanással alakult üregek, melyeket utólag nem töltött ki a bazalttufa, hanem magas mésztartalmú vizek öblítették át és kérgezték be mésszel. Mindegyiket az egykori kőbányák tárták fel. Jelenleg már csak egy van belőlük Gáspár Imre nyaralójának teltkén /Tihany-Gödrös, Jegenye sor 6./ A többi explóziós barlangot betölték bányatörmelékkel, szeméttel, illetve ráépítették.

Hét mesterséges üreg van az Óvár északi meredek bazalttufa falába vágva, az öt Barátlakás és a két Leánylakás. Korábban ezekből is több volt, de a többször előforduló suvadások megsemmisítették egy részüket. Az üregeket szerzetesek lakták /és valószínűleg készítették is/. A korábbi feltevésről szemben, mely szerint I. Endre

telepített volna ide bazilita szerzeteseket, akik a cellákat és az egyházi rendezvények színhelyeit kivésték, okiratok tanúsága szerint valószínűbb, hogy már a 860-as évektől laktak itt pravoszláv szerzetesek, akiket Metód mint Pannónia érseke meg is látogatott. Az egyházi élet az 1300-as évek végén szűnt meg a sziklafalba vájt ocellák között egy földrengés okozta suvadás után. Alkalmi menedékhelyül azonban ezt követően is többször szolgált /Leánylakások/. Tudományos régészeti feltárásuk napjainkban folyik. A közhiedelem barlangoknak tartja e mesterséges üregeket, de hangsúlyozni kell, hogy a barlang minden esetben természetes képződmény - így ez üregek nem tekinthetők annak.

A Tihanyi-félsziget 21 föllelhető barlangja közül csak egyetlen van teljesen feltárva és az idegenforgalom számára kiépítve, a Forrás-barlang. A többi 20 barlangban feltáró munka nem folyt, de úgy tűnik, hogy az esetek többségében ez sikeres volna. Továbbá jó néhány egykor betömött, berobbantott barlang feltárása is eredményes lehetne.

A félsziget barlangméretű üregeinek fontosabb paraméterei 1983-ban a következő összképet mutatták:

	gejziritben	bazalttufában	westerséges	összesen
darab	19	2	7	28
hossz	75 m	6,5 m	45,5 m	127 m
térfogat	251 m ³	16 m ³	402 m ³	669 m ³

Meg kívánom jegyezni, hogy úgy tudományos, mint tájképi szempontból is egyedülálló és természetvédelmi területté nyilvánított Tihanyi-félsziget értékeinek és köztük a barlangoknak a védelme nincs megnyugtatóan megoldva, ezek napról-napra szegényednek, rongálódásokat szenvednek.

/Eszterhás István/

AMPHORA KÖNNYŰBÚVÁR SPORT CLUB BARLANGKUTATÓ CSOPORTJA

Liptai Ervin

ABSTRACT:

Liptai, E.: Amphora Skin-divers Club Speleo Group

The members of the group descended to a vertical shaft-cave during their tour in the Pádis-plateau /Rumania/ at the very bottom of which a deep lake is hidden - probably not known before and havin a dept of 60 m /the cave/.

A csoport az 1983-as évben 13 túrát szervezett, összesen 47 fő résztvevővel. A túrákat a Budai-hegység, a Pilis területén, valamint külföldön, Csehszlovákiában és Romániában tartottuk. Csoportunk két fővel képviseltette magát a Morva-karszton megrendezett VI. Nemzetközi barlangi-búvár találkozón szeptemberben. Novemberben négynapos túrát tettünk Romániában a Pádis-fennsíkron. A túrán 8 fő vett részt. Bejártuk a Szamosbazár és Csodavár barlangokat, valamint felderítettünk egy általunk tavalyelőtti utunkon felfedezett zsombolyt. A zsomboly 60 m mélységű alján mélyvízű tóval. Bejárata a Csodavártól É-ra kb. 1 km távolságra az út mellett található. A zsombolyban embernyomokat nem találtunk, így valószínűleg előttünk ott még nem jártak.

BEAC BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Dr. Rajozy Miklós

ABSTRACT:

Rajozy, M.: BEAC Speleological Group.

The cavers of the Budapest University's Athletic Club organized in 1983 a cave-climbing competition, called Kinizsi Cup '83 in the Pilis Mountains; they won the "Marcel Loubens" National Cave Competitions. A study tour was done by the members in Bulgaria. The field of their scientific activity is the exploration of the vegetation of chimneys /vertical cave shafts/.

Barlangjáró tevékenység

Kinizsi Kupa '83

Az idei Kinizsi Kupát csoportunk rendezte. A verseny helye a Legény-barlang előtti sziklafal, a Leány-barlang előtti sziklafal, a Leány-barlang és a Pilis-barlang volt. A versenyre 17 csapat nevezett. A csapatoknak a következő feladatokat kellett teljesíteniük:

- a/ összetett technikai feladat: kötélén mászás, ereszkedés, ferde ereszkedés, eresztés, átakasztás, társmentés
- b/ szabad sziklamászás biztosítással
- c/ kőzetfelismerés
- d/ szótvágotat barlangtérképek összerakása
- e/ osomófelismerés és terhelhetőség
- f/ barlangjárás - a Leány-barlangban elrejtett pecsétnyomók keresése
- g/ tájékozódás, barlangtérkép-használat - a Pilis-barlang térképére bejelölt pontok megkeresése, valamint a barlangban elhelyezett pontok térképre jelölése

a verseny nyertesei: I. VMTE 6-os; II. FTSK Delfin; III. Rózsadombi Kinizsi 2. osapata.

Marcel Loubens Kupa '83

Csapatunk az idei versenyen első helyezést ért el /Csepregi István, Simon Béla, Bordács Péter/.

Külföldi kapcsolatok

A szliveni /Bulgária/ Proteus-osoport meghívására egyhetes túrán voltunk a koteli karszton. Meglátogattuk a közel 2 km hosszú Prikazna-barlangot, a 70 m mély Biler-nyika-zsombolyt, a kb. 160 m mély Krbovata-lokva-zsombolyt és a 350 m mély Jamata-j-barlangot. Ősszel mi láttuk vendégül bulgár barátainkat, akiket a budai, bükki és alsó-hegyi barlangokba vittünk túrázni.

BÉKÁSMEGYERI LAKÓHELYI SPORTEGYESÜLET "ARAGONIT" BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Kucsera János

ABSTRACT:

Kucsera, J.: Békásmegyer Sport Club "Aragonite" Speleo Group

The group is relatively young and is busy in the exploration of caves developed in the Pilis Mountains, in the caves occurring in andesite under the waterfall of the Holdvilág Gorge and exploratory work was done also in the Buda Mountains in the region of the Róka Mountains aragonite cavities in a quarry, in 1983.

A csoport 1983-ban két kutatási helyen dolgozott, a pilisi Holdvilág árok vizesése alatt, ahol kb. 4 m³ törmeléket termeltek ki, valamint a Róka-hegyi középső kőfejtő névtelen barlangjában. Ez utóbbiban 14 alkalommal dolgoztak, de munkájukkal nehezen haladtak előre, mert a szűk hasadékon keresztül kell kitermelni a törmeléket. Az állandó friss levegő jelenléte bizonyítja, hogy a továbbkutatás érdemes.

BEKEY IMRE GÁBOR BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Kiss Attila - Takácsné Bolner Katalin - Laufer Csaba

ABSTRACT:

Kiss, A. - Mrs. Takács-Bolner, K. - Laufer, Cs.: Imre Gábor Bekey Speleological Group

The group discovered several kilometres long new parts in the Pálvölgy Cave /Budapest/ during recent years. At the end of 1983 the total length of the cave became thus 4248 m with the progress achieved in this year; the maximal vertical extension is 104 m. Further efforts were carried out in order to explore the natural linking part of the Pálvölgy Cave and between the Mátyás cave, next to it - but until now without success. The sediment-relations and microbiological conditions of the air of the Pálvölgy Cave were investigated, and an attempt was made for paleomagnetic measurements and further tectonic, mineralogical and hydrological observations were done by invited non-member experts.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke

1. 1983. évi munkaterv
A munkaterv végrehajtása
2. Összefoglalás
3. A feltáró tevékenység ismertetése
  - I. Pál-völgyi-barlang
  - II. Pál-völgyi kőfejtő
  - III. Célkutatás a Pál-völgyi- és a Mátyás-hegyi-barlangok összeköttetésének feltárására
4. Tudományos kutatások
  - A Gipszes-folyosó üledékkitöltésének vizsgálata /Takácsné Bolner Katalin/
  - A Pál-völgyi-barlang levegőjének mikrobiológiai vizsgálata /Kissné Ignác Zsuzsanna/
  - A Pál-völgyi-barlang üledékkitöltéséből származó néhány minta paleomágneses vizsgálata /Szabó György/
  - Külső szakértő bevonásával végzett ásványtani vizsgálatok /Cattor István/
  - Tektonikai vizsgálatok
  - "Agyagsztalaktitok" vizsgálata
  - Hidrológiai mérések
5. Térképezés
6. Fotódokumentáció
7. Csoporttevékenység
8. Függelék
  - Törmelékes üledékek o. fejezet fordítása Alfred Bögli: Karsthydrographie und physische Speläologie o. munkájából

A feltáró tevékenység ismertetése

I. Pál-völgyi-barlang /Budapest II. Szépvölgyi út 162./

Feltárt új szakaszok hossza: térképezve 121 m
a jelentéktelenebb kúszójáratok becsült hossza 25 m
A barlang hossza 1983. december 31-én: térképezve 4248 m
becsülve + 75 m

Feltáró tevékenységünk elsősorban az elmúlt évben megkezdett igéretes bontásokra irányult.

A Negyedik Negyedben folytattuk a Nyest-folyosó 1Ny-1, agyagos törmelékkel ki-

töltött végpontjának bontását. Mintegy 6 m hosszban sikerült a járatot a baloldali szálkőfal mentén szabaddá tenni, ott azonban visszakanyarodott a Kripta néven ismert folyosószakasz felé, reménytelenül tovább-bontási lehetőség nélkül.

Folytattuk a Heliktites-átjáró korábban megkezdett bontását is. Az agyagkitöltésbe addig vájt mintegy 4 m hosszú járat további egynapos munka után, április 5-én levegős barlangjáratba szakadt át, amely a másnap elvégzett térképezés adatai alapján 13 m hosszban volt járható.

A feltárt folyosórész ÉNy-DK irányban húzódik, szélessége 1 és 4 m között változik, magassága 2-3 m. Falait hévizes oldásformák diszítik, aljzata agyagos. É-i irányban rövid, párhuzamos kis kuszoda nyílik belőle. A folyosó oseppkövekben szegény, csak egy helyen látható néhány fejlettebb sztalaktit, alatta az aljzatot oseppkőbeféregzés borítja. DK-i végpontján meredek agyagbefolyás található, amely fölött a főtét összecementálódott, kemény törmelékkitöltés alkotja.

A Vetkőztető-hasadéokban, a Guillotine térségében egy újabb párhuzamos folyosószakasz feltárására is sor került, amelyre április 2-án bukkantunk.

A feltárt szakasz leírása

Az újabb barlangrész hossza 47 + kb. 8 m, egy ÉNy-DK irányú folyosóból és a hozzávezető, közel K-Ny irányú járatból áll. E járat feltehetőleg róteglap mentén oldódott ki: mintegy 4-5 m szélességű, lapos, magassága osupán 40-80 cm közötti, D-felől kb. 35°-kal lejt. Aljzatát vékony agyagos üledék borítja. Főtéjében bizarr, általunk "előfántláb"-nak nevezett körbeoldott idomok találhatók: főtével érintkező részük keskenyebb, alsó részük talpszerűen kiszélesedik, itt valószínűleg keményebb kőzetréteg van. Az egyes idomok átmérője eléri az 50 cm-t, hosszuk 20-30 cm. E "lapító" mintegy 10 m után torkollik a Vetkőztető-hasadékkal párhuzamos folyosóba.

Ennek szélessége 2-3 m, magassága 2-4 m között változik, erősen omladékos jellegű. Aljzatát kisebb-nagyobb kőtömbök alkotják, főtéjében sok helyen elvált-meglazult blokkok láthatók. Számtovább oseppkőképződményei nincsenek, látványossága viszont a Vetkőztető-hasadékból korábban már leírt, fekete rétegeoskékkel kokárdaszerűen tagolt kalcitkiválás-típus egy újabb nagyszerű előfordulása, a képződmény itt összefüggő telet alkotva követhető végig a főtűben.

A folyosó DK-i vége hatalmas kőzetblokkok közötti kuszodalabirintus, amely már ismert barlangszakaszok felé tartva bontásra nemigen érdemesíthető. ÉNy-i vége az instabil főté alatt meredek omladéklejtővel zárul, itt a bontást életveszélyesnek ítéljük.

A Decemberi-szakaszban egyik állandó munkahely a Technikás-folyosó DK-i végpontja volt. Itt az egy éve megkezdett, s azóta többé-kevésbé folyamatosan végzett bontást folytattuk a széles, de agyaggal teljesen feltöltött járatban. A bontást nehezítették az agyagkitöltésben található vastag kalcitpadok is, a munkát azonban alapvetően a vég levegőtlenősége hátráltatta. A járatot eddig mintegy 10 m hosszban sikerült szabaddá tenni, a kissé összeszűkülő végponton ismét vastag kalcittörmelék torlaszolja el az utat.

A tábor folyamán megvizsgáltuk a továbbkutatási lehetőségeket a Technikás-folyosó felső szakaszának K-i végpontján is. Itt néhány órás bontás után az átceppkövesedett, összecementálódott törmelékkitöltés annyira keménnyé vált, hogy a további munkát meg lehetetlenül kilátástalannak ítéltük.

A Déli-szakaszban megkezdjük a Szeptáriás-folyosó DNy-i végének intenzív bontását.

A munkát itt korábban az erőnket meghaladó méretű kőtömbök miatt hagytuk félbe. Ezért először 12-es nittel egy 2,5 tonnás TIRFOR kötélvonszólót építettünk be. Ennek alkalmazásával két nap alatt sikerült az útban lévő kőtömböket egymás után eltávolítanunk, és az aláhajló szálkőfal mentén fokozatosan mélyíteni az aljzatot. Mintegy 4 m-es mélységben végre keskeny lógrés tárult fel; a szűk, agyaggal szinte teljesen kitöltött járat falait és főtéjét is vékony agyagréteg borította. A főtében bizarr, fenyőtobozra emlékeztető, 4-5 om hosszúságú, kb. 1 om átmérőjű kis agyagoseppkövek lógtak, az agyagos falra néhány helyen denevérosontok tapadtak. Mindezek arra utaltak, hogy ez a rész időszakosan víz alatt áll. A munkát az eredmény kétségessé ellenére folytattuk.

A kuszoda végén látható "ablakot" elérve, s azt kitágítva ismét tágasabb barlangszakaszba jutottunk. Ez június 5-én következett be; a különlegesen szép szeptáriáiról Mozaik-teremnek neveztük el. A feltárt szakasz hossza a térképezés adatai alapján 66 m-nek bizonyult.

Az új barlangrész leírása

A feltárt új rész egy, a Szeptáriás-folyosó folytatásának megfelelő ÉK-DNy irányú folyosóból és a belőle DK, illetve ÉNy felé kiágazó két oldaljáratból áll. Ezek az immár mintegy 100 m hosszban ismert Szeptáriás-folyosó első keresztjártai!

A viszonylag hosszú szűkület után a járat hirtelen tágul ki: a Mozaik-terem szélessége 6-8 m, magassága kb. 6 m, aljzata három oldalról meredeken, tölosórszerűen lejt. A "tölosér" mélypontján jellegzetes, tálszerű beszívógás található az agyagkitöltésben, itt a szondaként használt feszítővas 1-1,5 m mélységben már köveket jelzett. E kráter a barlang jelenlegi legmélyebb pontja, 119,1 m Bf magasságon, -86,7 m-rel van a bejárat szintje alatt. Ezzel a Pál-völgyi-barlang vertikális kiterjedése előri a 104 m-t.

A DK-i oldaljárat a tölosér pereméről nyílik, agyaggal erősen feltöltött, magassága 1-3 m, szélessége 2-3 m közötti. Végén ellaposodó termecske található, melyből szűk, teljesen feltöltött járat indul tovább.

Az ÉNy-i oldaljárat asszimmetrikusan, a főfolyosó végpontjáról nyílik. /Ugyanilyen asszimetria látható a Szeptáriás-folyosó felső végén lévő keresztfolyosók elhelyezkedésében is, valószínű, hogy a folyosót profornálító törésvonal mentén egykor omozdulás is történt./ E járat szélessége 1-2 m, magassága átlag 1,5 m, alját agyagos törmelék borítja.

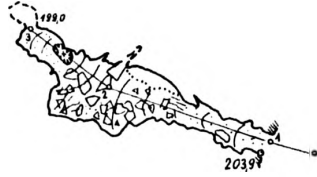
A járatok mai formáját jobbra az omlások alakították ki: szögletes, szabálytalan falfelületek jellemzik, az eredeti hévizes formák csak néhány helyen maradtak fenn. A szakadókos jelleg ellenére az aljzaton omladék gyakorlatilag nem látható, az agyagkitöltés elfedi őket.

Hévizes kiválások - akárosak a Déli-szakasz többi részén - itt sem találhatók, s oseppkőképződmények is csak a DK-i mellőlágban fordulnak elő. Itt néhány oseppkőle-folyás mellett egy szép, hidegvízi kalcitkiválással bélelt kis oseppkőmedence is kialakult.

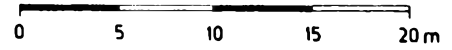
Az új rész legérdekesebb formakincsei agyagban, illetve agyagból jöttek létre. Szivós, képlékeny agyag borítja az aljzatot, melyet nagy, több db átmérőjű, mély szeptáriák szabdálnak; innen eredet a Mozaik-terem elnevezés is. Az agyagtáblácskák felületén számtalan apró bemélyedés látható, ezeket valószínűleg a friss, még lágy állapotban lévő felszínre hulló vízecseppek vajták. De agyag borítja vékony hártyaként, vagy sajátos mikroformákat alkotva a falakat, sőt a főtét is; könnyen elképzelhető, hogy

A „LÉPCSŐHÁZ” ALATTI BARLANG

PÁL-VÖLGYI - KÖFEJTŐ
AZ ÉNY-I FAL NÉVTELEN BARLANGJAI

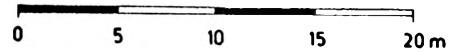

ÜREG A HARCSASZÁJTÓL D-RE

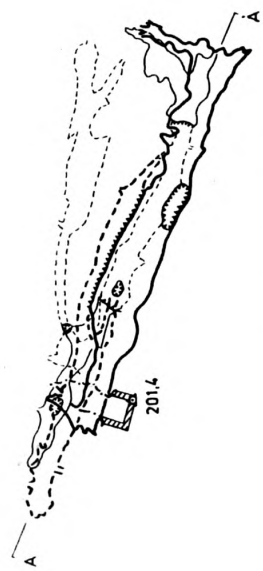
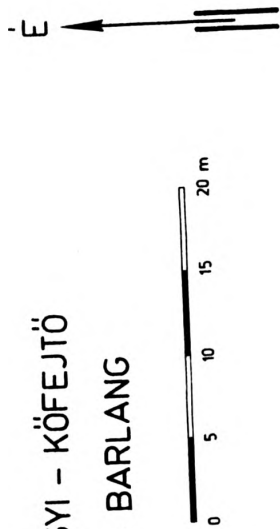
FELMÉRTÉK: MÜLLER TIBOR, TAKÁCSNÉ BOLNER KATALIN,
STIEBER JÓZSEF
SZERK: TAKÁCSNÉ BOLNER KATALIN

PÁL-VÖLGYI - KÖFEJTŐ
GÁBOR ÁRON - BARLANG

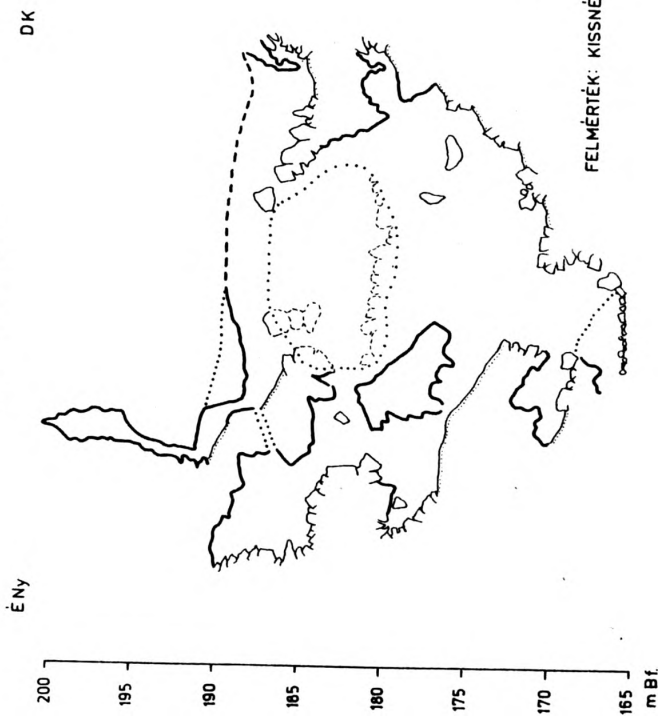

FELMÉRTÉK: KISS ATTILA, MÜLLER TIBOR,
TAKÁCSNÉ BOLNER KATALIN
SZERK: TAKÁCSNÉ BOLNER KATALIN

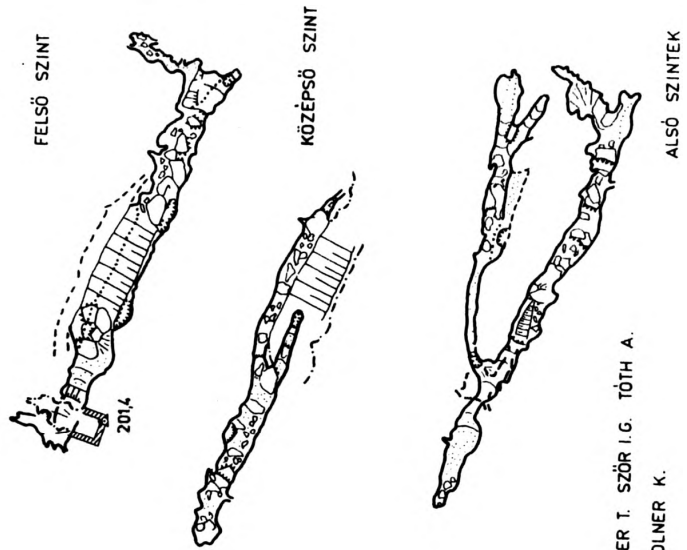
PÁL-VÖLGYI – KÖFEJTŐ
BEKEY – BARLANG

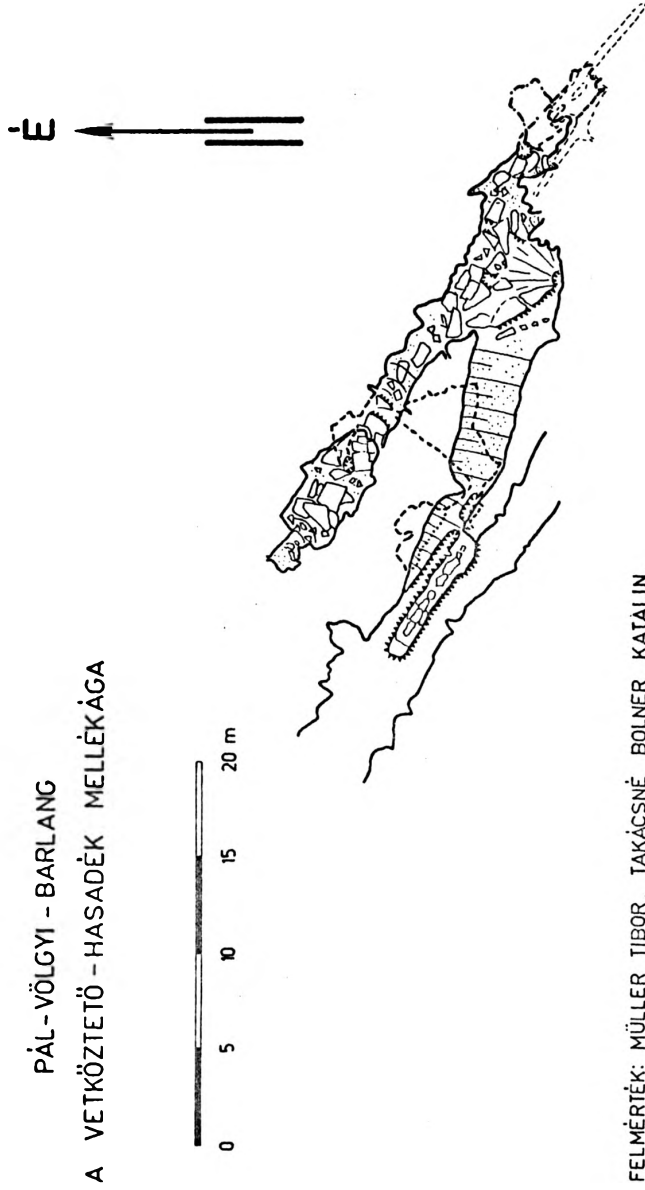

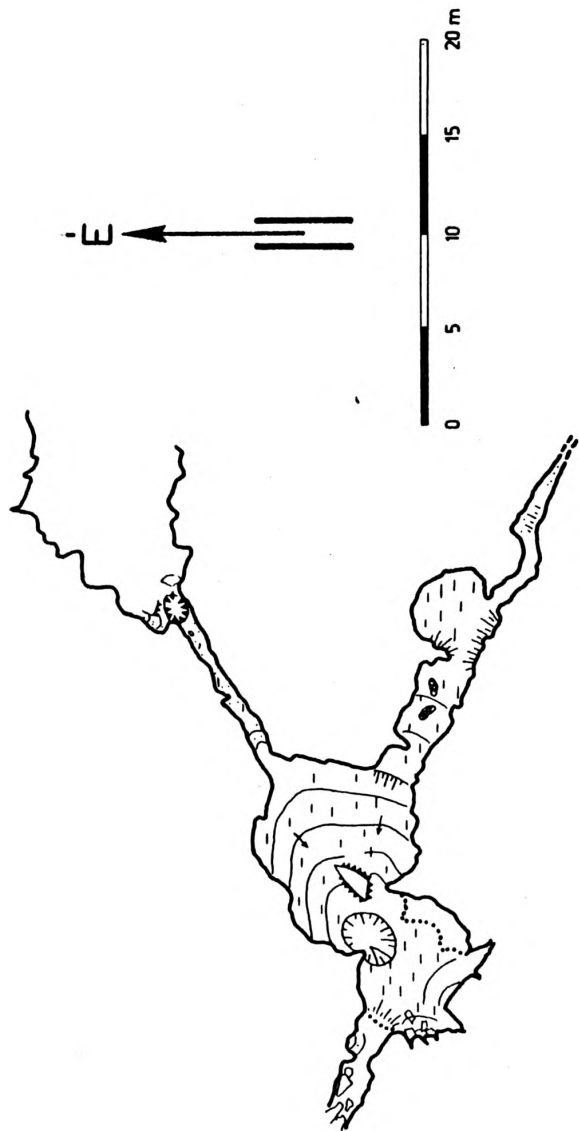
HOSSZMETSZET (A-A)

FELMÉRTÉK: KISSNÉ IGNÁCZ ZS. MÜLLER T. SZŐR I.G. TÓTH A.
TAKÁCSNÉ BOLNER K.

PÁL - VÖLGYI - BARLANG
MOZAIK - TEREM

FELMÉRTÉK: MÜLLER TIBOR, TAKÁCSNÉ BOLNER KATALIN,
TÓTH ATTILA

az 1981. évi magas vízálláskor ez a rész teljesen víz alatt állott! Az agyagból sajátos, a oseppekövekre emlékeztető formák alakultak ki itt: parányi alakzatok tömegéből álló "lefolyások" és "bekérgeződések" mellett az aláhajlásokon helyenként tömegesen fordulnak elő az agyagosepkek. Egy részük a bontáskor már megismert vastagabb képződmény, többségük azonban fél om átmérőjű, jellegzetes alakú, alul hegyesedő, 4-5 om hosszt is elérő "osapooska". Feltételezésünk szerint ezeket nem beszívargó vizek alakították ki, hanem az üreget kitöltő víz lassú visszahúzódásakor a falakon fennmaradó, nedves, még osepffolyós agyagréteg megfolyásával jöttek létre.

A barlang e legújabb részében is megkezdődött a továbbkutatás, hiszen mindhárom végpontja bontásra érdemesíthető:

A Főfolyosó folytatásának irányában a mennyezet ismét az agyagkitöltés alá bukik. A főtében végighúzódó repedést követve megkezdjük az aljzat süllyesztését.

A DK-1 oldaljárat végén szintén a "vezető repedést" követve kisérjük meg a továbbjutást. Mintegy 4 m-nyi szűk szakasz kitisztítása után rövid, levegős kuszódába jutottunk, melynek végét ismét agyagfeltöltés zárja.

II. Pál-völgyi kőfejtő /Budapest II. Szépvölgyi út 162./

A kőfejtő négy barlangjában végeztünk bontótevékenységet.

A Gábor Áron-barlangot hatalmas leszakadt kőtömb tette nehezen hozzáférhetővé. A kőtömb eltávolítását már 1981-ben megkíséreltük, de akkor a használt emelő gyengének bizonyult. Ezért itt is a TIRFOR kötélvonzólót alkalmaztuk, melynek segítségével végül sikerrel jártunk.

A kaotikus omladékkal kitöltött üreg ÉNy-i részén kezdtük meg a kutatómunkát, ahol a stabilabbnak tűnő fal mentén keskeny járat indult lefelé. Ebből sikerült néhány kőtömböt nitt segítségével kiemelni, így kb. 2 m-rel jutottunk tovább. Itt azonban már akkora tömbök állják utunkat, hogy eltávolításuk az adott járatszelvényen keresztül megoldhatatlan.

A "Léposóház"-nak nevezett falszakasz tövében nyíló barlang 16 m-es ismert hossza nincs arányban a viszonylag tágas folyosószelvényével. Végét vetőbreccsa tölti ki, ennek jobb oldalán keskeny vízszintes repedés látható, melyből erős huzat volt érezhető nyáron. A repedést kitöltő agyagot és kődarabokat eltávolítottuk, de a feltehetőleg főteleszakadás következtében keletkezett repedés így sem bizonyult ember számára járhatóvá.

A Bekey-barlang bejáratának megtisztításakor mintegy 1 m³ agyagot és földet távolítottunk el, szerencsére az annak idején behelyezett deszkák meggátolták a legszűkebb szakasz eltömődését. A barlang 1983. október 30. óta ismét járható.

A Harosaszájú-barlangban megkezdjük az ÉNy-i végpont régóta tervezett bontását. A Disznófürdő fölötti, omladékkal és agyaggal feltöltött szűk folyosórészben kezdtük meg a munkát. Előbb az útban lévő két nagy kőtömböt kellett eltávolítanunk, ez a szűk helyen gyakorlatilag egy-egy teljes műszakot vett igénybe. A továbbiakban az év végéig mintegy 2 m hosszúságban sikerült a járatot szabaddá tenni, a végponton az omladékos kitöltésben enyhe légmozgás észlelhető.

III. Célkutatás a Pál-völgyi- és a Mátyás-hegyi-barlang összeköttetésének feltárására /Budapest, II. Szép-völgy/

A két barlang összeköttetésére irányuló feltáró munkákkal a Térképész-ág ÉKi- frontján 3 ponton végeztünk bontást, egy alkalommal átkopogási kísérletet hajtottunk végre

a két barlang között.

Folytattuk a munkát a Térképész-ág KÉK-i részén tavaly indított bontáshelyen. Itt a kezdeti agyagos-törmelékes üregkitöltést hamarosan nagyobb kőtömbök váltották fel. További 2 m-t sikerült előrehaladni, ott azonban már akkora kőtömbök voltak, amelyek megakadályozták a munkát.

Ezután a Térképész-ág bejárati, legfelső termének főtájában áthúzódó repedést követve kíséreltünk meg bontást. A repedés irányában az ÉK-i falban laza törmeléklető található, ennek tetején indítottuk meg a munkát. A laza, kovás kitöltést azonban kb. másfélméternyi előrehaladás után kemény, szálban álló kovás telér váltotta fel, ebben legfeljebb véséssel lehetne továbbjutni.

Az újabb bontáshely kijelöléséhez szerettünk volna támpontot kapni a májusban végrehajtott átkopogási kísérlettel a Mátyás-hegyi-barlang Kagylós-ága és a Térképész-ág ÉK-i része között. Bár mindkét oldalon több ponton, számos észsztevővel adtuk és figyeltük a jeleket - a különböző pontokon természetesen eltérő ritmussal jeleztünk - a kísérlet eredménytelen maradt.

Mindezek után egyetlen, szerkezetileg is alátámasztott lehetőség maradt a továbbkutatásra: megkíséreltük az ÉK-i végpontot jelentő, huzatos, de járhatatlanul elszűkülő hasadék tágítását. A csupán 15-20 cm szélességű, s belátható távon nem is táguló hasadék alját laza üledék töltötte ki, ezt megbontva némileg tágasabb szelvényrész tárult fel, melyben fokozatosan előre tudtunk haladni. A bontásnál a legnagyobb problémát az anyag kiszállítása jelentette, hiszen minden adaggal vissza kellett kúszni a kezdeti tágasabb szelvényig. Mintegy 8 m hosszban lehetett a talpszintet 20-30 cm-rel süllyeszteni, ezután egy keresztűrés mentén a szelvény jellege megváltozott: ellaposodott, felülről egy bordaszerűen belógó nyúlványa szűkítette le a járatot. Itt csak véséssel tudtuk tágítani a szelvényt, de a munka a szűk helyen igen lassan haladt. Év végéig a kb. 2 m hosszúságú szűkületet csak annyira sikerült kitégíteni, hogy a csoport legvékonyabb tagja átférjen. Elmondása szerint a szűkület után hatalmas blokkokból álló, stabilnak tűnő omladék következik, melynek hézagaiban a kitöltés részleges eltakarításával több helyen is elképzelhető a továbbjutás. Ehhez azonban először a bevezető szűkületet kell jobban átjárhatóvá tenni.

Térképezés

Csoportunk az év folyamán elvégezte a Pál-völgyi-barlangban feltárt újabb szakaszok, valamint a Pál-völgyi köfajtőben lévő, még fel nem térképezett kisebb barlangok közül a Dekey-barlang, a Gábor Áron-barlang, a Harcosaszájtól D-re fekvő üreg és a "Lépcsőház"-nak nevezett falszakasz tövében nyíló barlang feltérképezését. A méréseket minden esetben HILTI-szöggel fixált korábbi mérőpontból indítottuk, ezért a Mozaik-terem térképezését a Szeptáriás-folyosó újramérésével kellett kezdenünk, mert a korábbi térképezés a barlangnak ezen a végpontján fixpontot nem létesített.

Összesen 444 m hosszúságú járatrendszert mértünk fel, ez a következőképpen oszlik meg:

Pál-völgyi-barlang, Heliktites "átjáró"	13 m
Mozaik-terem térsége	66 m
Vetkőztető-hasadék mellékága	55 m
Dekey-barlang	174 m
Gábor Áron-barlang	16 m
A "Lépcsőház" alatti barlang	16 m
A Harcosaszájtól D-re nyíló üreg	18 m

Uj felmérés összesen: 358 m
A Szeptáriás folyosó újramérése 86 m

A méréseket az eddigi gyakorlatnak megfelelően poligonmódszerrel végeztük, cm pontosságú távolságméréssel, Freibergi függőkompass és fokiv alkalmazásával. A mért adatok alapján 1:250-es méretarányú, topográfiai tartalommal ellátott alaprajzi térképeket szerkesztettünk. A topográfiai tartalmat a gyakorlatilag egyetlen hasadékból álló, de álfenékkel bonyolultan tagolt Bekey-barlang esetében csak szintenkénti bontásban lehetett ábrázolni, itt az alaprajzi térképet hosszszelvényekkel is kiegészítettük.

Mivel feltételezésünk szerint a Pál-völgyi-barlang egykor egységes rendszert alkotott a kőfejtő kisebb barlangjaival, sőt a Mátyás-hegyi-barlanggal is, az összefüggések kimutatása, a további kutatások elméleti megalapozása céljából közös térképre szerkesztettük mindezen objektumokat. A két nagy barlang bejáratának egymáshoz viszonyított helyzetére vonatkozó adatokat, valamint a Mátyás-hegyi-barlang alaprajzi térképét Kárpát József, a Harosaszájú-barlang és a Hideglyuk-barlang legújabb térképeit az Acheron csoport boosította rendelkezésünkre. Mindezek felhasználásával M=1:500 méretarányú, csak járatkonturokat ábrázoló alaprajzi térképet szerkesztettünk. Ezt, valamint az új felmérések szerkesztési térképeit jelentésünkhöz mellékeljük.

Az óv folyamán elvégzett térképezési munkálatok mérési jegyzőkönyvei mellett pótlólag osztozunk a kőfejtő kisebb barlangjainak járatánál létesített fix pontok tachiméteres bemérésére /1982/ vonatkozó jegyzőkönyv-részleteket is.

MÉRÉSI JEGYZŐKÖNYVEK I.
/A PÁL-VÖLGYI-BARLANG UJABB SZAKASZAI/

Pontszám	Mért hossz	Irányszög	Lejtőszög	Vetületi hossz	Δ h	Bf. magasság
HELIKITTES "ÁTJÁRÓ" fixpont: 276 = 165,6 m Bf.						
276 - 277'	3,73	106°	+ 1°	3,73	+ 0,07	165,7
277' - 290	4,00	91°	+ 14°	3,88	+ 0,97	166,7
290 - 291	3,27	135°	+ 8°	3,24	+ 0,46	167,2
291 - 292	4,58	142°	- 10°	4,51	- 0,80	166,4
292 - 293	5,50	123°	+ 38°	4,33	+ 3,39	169,8
A VETKÖZTETŐ-HASADÉK MELLÉKÁGA fixpont: 310 = 209,3 m Bf						
310 - 315	12,77	114°	+ 3,5°	12,75	+ 0,78	210,1
315 - 316	9,00	94°	- 8,5°	8,90	- 1,33	208,8
316 - 317	3,46	104°	- 7°	3,43	- 0,42	208,4
317 - 317/a	5,00	92°	+ 11,5°	4,90	+ 1,00	209,4
317/a- 317/b	2,08	122°	- 6,5°	2,07	- 0,23	209,2
317/b- 317/c	1,80	111,5°	- 17°	1,72	- 0,53	208,7
317/c- 317/d	2,16	212°	- 49°	1,42	- 1,63	207,1
317 - 318	9,67	313°	+ 10°	9,52	+ 1,68	210,1
318 - 319	2,74	268°	+ 17,5°	2,61	+ 0,82	210,9
319 - 319/a	6,38	314°	+ 24,5°	5,81	+ 2,65	213,6
A SZEPTÁRIÁS-FOLYOSÓ UJRAMÉRÉSE A 320. sz. pont fixálásához kiinduló fixpont: 129 = 141,7 m Bf.						
129 - /1	11,96	242°	- 14°	11,6	- 2,9	138,8
/1 - /2	11,63	239°	- 19°	11,0	- 3,8	135,0
/2 - /3	3,22	244°	+ 14,5°	3,1	+ 0,8	135,8
/3 - /4	8,50	237°	- 13,5°	8,3	- 2,0	133,8
/4 - /5	12,73	241°	+ 2°	12,7	+ 0,4	134,2
/5 - /6	9,38	225°	- 25,5°	8,5	- 4,0	130,2
/6 - /7	4,81	235°	- 26,5°	4,3	- 2,1	128,1
/7 - /8	11,13	226,5°	+ 5,5°	11,1	+ 1,1	129,2
/8 - /9	8,62	297°	- 1,5°	8,6	- 0,2	129,0
/9 - 320	4,00	187°	- 19,5°	3,8	- 1,3	127,7
NOZAIK-TEREM TÉRSÉGE; fixpont: 320 = 127,7 m Bf.						
320 - 321	4,69	221°	- 63,5°	2,1	- 4,2	123,5
321 - 322	5,72	243°	+ 3°	5,7	+ 0,3	123,8
322 - 323	2,16	232°	+ 1°	2,1	0	123,8
323 - 324	1,69	262,5°	+ 33°	1,4	+ 0,9	124,7
324 - 325	7,42	233°	- 18,5°	7,0	- 2,4	122,3
325 - 326	6,71	229°	- 9°	6,6	- 1,0	121,3
326 - 326/a	5,15	26°	- 25,5°	4,6	- 2,2	119,1

325 - 327	6,44	116,5°	+ 26°	5,8	+ 2,8	125,1
327 - 328	9,65	112,5°	- 6°	9,6	- 1,0	124,1
328 - 329	3,97	140°	- 2,5°	3,9	- 0,2	123,9
329 - 330	1,18	55°	- 10,0°	1,2	- 0,2	123,7
330 - 331	2,98	112°	+ 5°	2,9	+ 0,3	124,0
326 - 332	4,40	339°	+ 0,5°	4,4	0	121,3
332 - 333	4,45	272°	+ 6,5	4,4	+ 0,5	121,8

MÉRÉSI JEGYZŐKÖNYVEK II.

/A PÁL-VÖLGYI KŐFEJTŐ KISEBB BARLANGJAI/

Pontszám	Mért hossz	Irányszög	Lejtőszög	Vetületi hossz	Δ h	Bf. magasság
ÜREG A HARCASZÁJU-BARLANGTÓL DÉLRE, A KŐFEJTŐ FELSŐ SZINTJÉNEK NYUGATI SARKÁBAN; fixpont: bemért ☉ a bejáratnál, H = 224,5 m Bf.						
☉ - 1	3,18	139°	- 2°	3,1	- 0,1	224,4
1 - 2	5,31	298°	- 28°	4,7	- 2,5	221,9
1 - 3	7,67	320°	- 16°	7,4	- 2,1	222,3
1 - 4	4,67	146°	- 13°	4,6	- 1,1	223,3
BARLANG A KŐFEJTŐ ÉNY-I FALÁBAN, A LÉPCSŐHÁZNAK NEVEZETT FALSZAKASZ ALATT; fixpont: bemért ☉ a bejáratnál, H = 203,9 m Bf.						
☉ - ☉'	3,33	92°	- 30°	2,9	- 1,7	202,2
☉' - 1	2,48	284°	- 11°	2,4	- 0,5	201,7
1 - 2	10,64	288°	- 34°	8,8	- 5,9	195,8
2 - 3	4,97	306°	+ 12°	4,9	+ 1,0	196,8
GÁBOR ÁRON-BARLANG; fixpont: bemért ☉ a bejáratnál, H = 214,0 m Bf.						
☉ - ☉'	2,01	36°	- 2°	2,01	- 0,1	213,9
☉' - 1	4,35	246°	- 25°	3,94	- 1,8	212,1
1 - 2	2,36	294,5°	- 48°	1,58	- 1,7	210,4
2 - 3	2,40	150°	- 16°	2,31	- 0,7	209,7
3 - 3/a	3,15	84°	- 16°	3,03	- 0,9	208,8
3 - 4	2,51	314°	- 29°	2,20	- 1,2	208,5
4 - 5	2,95	325°	- 10°	2,91	- 0,5	208,0
MEKEY-BARLANG; fixpont: zárókeret D-i sarka, H = 201,4 m Bf.						
0 - 1	6,08	5°	- 55,5°	3,44	- 5,01	196,4
1 - 1'	0,20	279°	-	0,20	-	196,4
1' - 2	2,21	0°	- 90°	-	- 2,21	194,2
2 - 3	1,82	278°	- 57°	0,99	- 1,53	192,7
3 - 4	2,94	170°	- 48°	1,97	- 2,18	190,5
4 - 5	7,24	103,5°	- 31,5°	6,17	- 3,78	186,7
5 - 6	7,28	109°	+ 4,5°	7,26	+ 0,57	187,3
6 - 7	2,46	144°	+ 29,5°	2,14	+ 1,21	188,5
7 - 7/a	7,30	99°	- 23,5°	6,69	- 2,91	185,6
7 - 7'	1,69	309°	- 56,5°	0,93	- 1,41	187,1
7' - 8	10,44	0°	- 90°	-	- 10,44	176,7
8 - 9	3,40	0°	- 90°	-	- 3,40	173,3
9 - 10	3,56	23°	- 59°	1,83	- 3,05	183,6

10 - 11	1,45	-	- 90°	0	- 1,45	182,1
11 - 11/a	2,31	98°	+ 1°	2,31	+ 0,04	182,1
11/a- 11/b	5,17	118°	- 10°	5,09	- 0,09	181,2
11 - 12	1,24	311°	+ 10,5°	1,22	+ 0,23	182,3
12 - 13	2,47	263°	+ 12,5°	2,41	+ 0,53	182,8
13 - 13/a	10,00	290°	+ 20,5°	9,38	+ 3,50	186,3
13 - 14	4,14	303°	- 35,5°	3,41	- 2,37	180,4
14 - 15	4,00	-	- 90°	0	- 4,00	176,4
15 - 15/a	4,70	292°	+ 26°	4,22	+ 2,06	178,5
15 - 16	2,68	109°	- 5,5°	2,67	- 0,26	176,1
16 - 17	5,48	131°	- 35,5°	4,45	- 3,17	172,2
17 - 18	7,27	-	- 90°	0	- 7,27	165,6
18 - 19	3,97	115°	+ 34°	3,29	+ 2,22	167,8
19 - 20	0,81	73°	+ 52,5°	0,49	+ 0,64	168,4
20 - 21	2,32	-	+ 90°	0	+ 2,32	170,7
21 - 9	5,07	123°	+ 33°	4,25	+ 2,76	173,5
9 - 9/a	8,33	100°	+ 41,5°	6,24	+ 5,52	179,0
9/a- 9/b	3,17	35,5°	+ 12°	3,10	+ 0,66	179,7
19 - 22	7,90	300°	+ 19°	7,47	+ 2,57	170,7
22 - 23	1,23	57°	+ 14,5°	1,19	+ 0,31	171,0
23 - 24	3,57	1°	- 18°	3,40	- 1,10	169,9
24 - 25	1,25	108°	- 0,5°	1,25	- 0,01	169,9
25 - 26	3, 2	96°	+ 4,0°	3,11	+ 0,22	170,1
26 - 27	3,49	103°	- 63,5°	1,56	- 3,12	167,0
27 - 28	4,23	96°	- 12,5°	4,13	- 0,92	166,1
28 - 28/a	6,00	100°	+ 22°	5,56	+ 2,25	168,3
28 - 28/b	5,15	127°	+ 22,5°	4,76	+ 1,97	168,0
28 - 28/1	3,00	284°	- 38,5°	2,35	- 1,87	164,2
28/1- 28/2	3,24	148,5°	- 46°	2,25	- 2,33	161,9

MÉRÉSI JEGYZŐKÖNYVEK III.

/A PÁL-VÖLGYI KŐFEJTŐ BARLANGJAINÁL LÉTESÍTETT FIX PONTOK TACHIMÉTERES DEMÉRÉSE;
KIVONAT AZ 1982. ÉVI FELMÉRÉS JEGYZÉKÖNYVÉBŐL/

I. Álláspont: aknafedlap nyílása az ivókút mellett, magassága a megírányzott gravitációs mérőpont ismert magasságából visszszámolva 204,48 m Bf.

IV. Álláspont: aknafedlap nyílása az ötösök folyosójának kijáratával szemben

V. Álláspont: a VITUKI-észlelőkút fedlapjának D-i sarka

Állás- pont száma	Írányzott pont jellege	Írányszög	Lócleolvasások				Magasság különbség	Abszolút magasság m Bf.
			Távolsági kör		Magassági kör			
I.	Grav.pont	43-11-00	100	0145	+ 20	0009	+ 0,18	ismert 204,663
			200	0072				
	Acólesap a PÁL-vgyi-bg. bejáratánál	131-54-06	100	0218	+ 20	0037	+ 0,74	204,22
			200	0109				
	Bekey-bg. zárókeret D-i sarka	204-00-00	100	0195	- 20	0155	- 3,10	201,38
			200	0097				
	IV. Áp.	206-01-00	100	0995	- 20	0365	- 7,30	197,20
			200	0500				

Állás- pont száma	Irányzott pont jellege	Irányszög	Léoleolvasások				Magasság különbség	Abszolút magasság m Bf.
			Távolsági kör		Magassági kör			
IV.	I. Áp.	138-28-00	100	1000	+ 20	0365	+ 7,30	
			200	0500				
	Ötösök ⊙	242-28-00	100	0252	+ 50	0098	+ 4,90	202,10
			200	0125				
	V. Áp.	315-32-48	100	0480	+ 20	0030	+ 0,60	197,80
			200	0240				
V.	IV. Áp.	00-00-00	100	0479	- 20	0029	- 0,58	
			200	0239				
	Kishideg- lyuk ⊙	107-13-30	100	0202	+ 50	0072	+ 3,60	201,38
			200	0101				
	Lóposóház alatti bg. ⊙	240-00-00	100	0310	+ 50	0122	+ 6,10	203,88
			200	0155				
	Hideggyuk bejárat	279-53-54	100	0635	+ 20	0048	+ 0,96	198,74
			200	0318				
	Gábor Á. - bg. ⊙	265-03-36	100	0680	+ 50	0325	+ 16,25	214,03
			200	0340				
IV. /folyt./	V. Áp.	146-45-30	100	0475	+ 20	0029	+ 0,58	
			200	0237				
	Harcaszáj ⊙*	138-39-00	100	1000	+ 50	0475	+ 23,75	220,95
			200	0500				
	Üreg előző- től D-re ⊙*	127-26-18	100	0980	+ 50	0550	+ 27,50	224,70
			200	0490				
⊙* = a korábban fixált jelzős közvetlenül nem látható össze, ⊙ bomlórése ⊙* - től poligonmódszerrel történt;								
Pontszám	Mért hossz	Irányszög	Lejtőszög	Vetületi hossz	Δ h	Bf. magasság		
HARCASZÁJU-BARLANG; ⊙* = 220,95 m Bf.								
⊙* - 1	6,95	302°	- 2°	6,9	- 0,2	220,8		
1 - 2	4,53	328°	- 22°	4,2	- 1,7	219,1		
2 - ⊙	5,67	64°	- 14°	5,5	- 1,4	217,7		
ÜREG A HARCASZÁJU-BARLANGTÓL DÉLRE; ⊙* = 224,70 m Bf.								
⊙* - 1	6,13	176°	- 2,5°	6,1	- 0,3	224,4		
1 - ⊙	3,18	319°	+ 2°	3,1	+ 0,1	224,5		

BORSODI SZÉNÁNYÁK KARSZTKUTATÓ SZAKCSOPORTJA

Boldi Józsefné - Margózi József

ABSTRACT:

Mrs. Boldi, J. - Margózi, J.: Borsod Coal Mines Directorate Sport Club - Tourist's Group

In 1983 the group carried on with the excavations in the Lilla Cave /Lesser Plateau of the Bükk Mts./ and opened an access to the Nagymedve Cave /Great Bear Cave/ containing probably scratchings produced on the walls by fossile bears, and furtheron the Ördög-kerti ohimney and a smaller rift was explored in the vicinity of the Kovács-kői Cave.

Lilla-barlang

A Csont-terem utáni kuszodából egy 8 m-es kutató árkot ástunk, amely a barlangtól délre levő teber oldalában halad el. Az ásás közben 5-10 cm-es légrés volt látható. A Csont-teremben 10 m-es aknát ástunk, amely folyamán a patak mederágát elértük. A teljesen feltöltődött terebben továbbjutásra itt nincs remény. A barlang bejárati részét leástuk, az oldalát 1,6 m magasan terméskővel kiraktuk. A barlang biztonsági lezárását $\varnothing$ 20 mm-es betonvasra szerelt 4 mm-es acéllemezzel megoldottuk.

Nagymedve-barlang

Elnevezését az általunk kibontott járat falain látható medvekarmolás /7/ után kapta. A K-Ny-i irányú anizuszi mészkőszárvot átszelő Szinva völgyétől K-re a közelethárak közelében találjuk. Jelenleg egy Kuszoda T-szerű járat kibontása révén egy nagyobb terebbe jutottunk.

A teremből 2,5 m-es kutató akna ásása közben találtunk egy kis termet. A teremből való továbbjutást mésztufagátak akadályozzák, két eltufásodott részt átvéstünk.

Ördög-kúti-kürtő

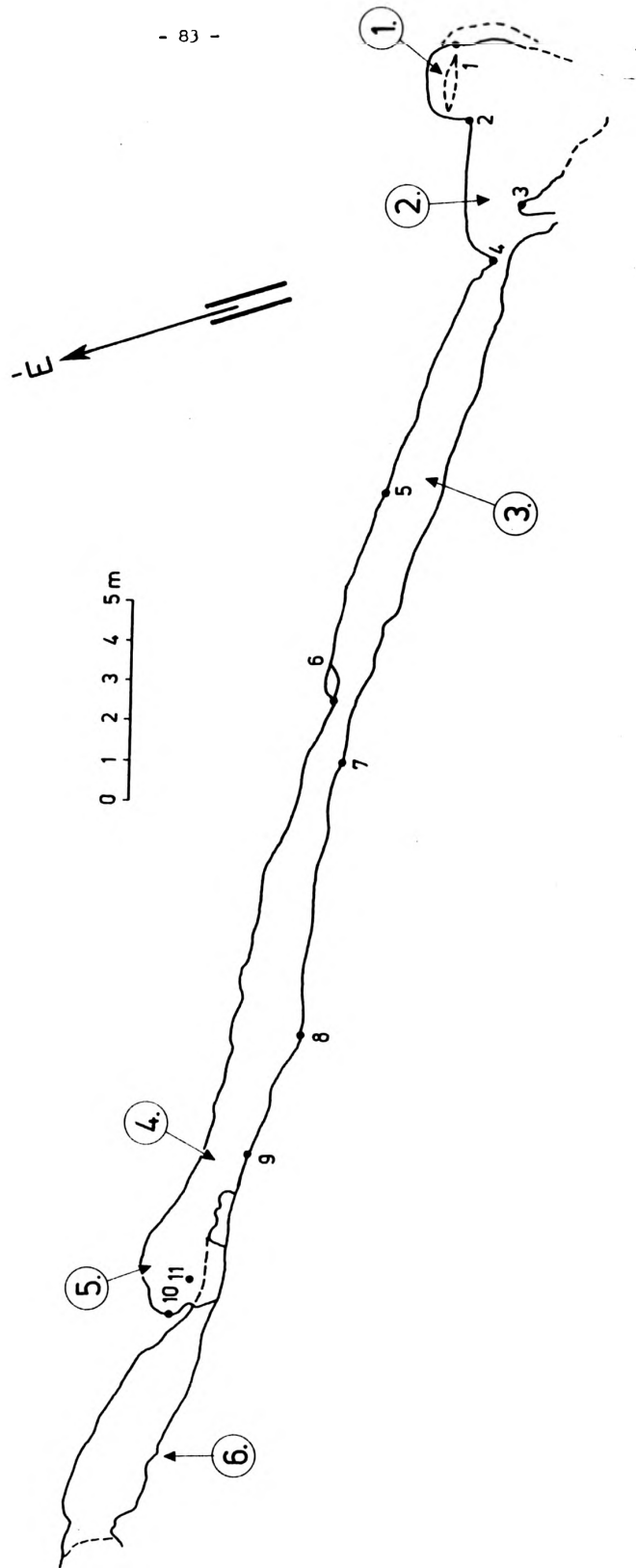
Egy friss beszakadás nyomán kezdtük el a kürtő bontását. A munkálat folyamán rengeteg nagyobb követ és hordalékot vödöröztünk felszínre. A kürtő 5 m után vízszintesbe megy át, itt csak behordott törmelék /kisebb kavicsok és agyag/ található. A meglevő nyitott barlangrészben meglepően meleg és páradús a levegő.

Kovács-kői-barlang mellett

A barlangtól északra 100 m-re egy szelelő kürtőt találtunk, teljesen szálsziklában elhelyezkedő repedés. A repedést 3,7 m mélyen levésőztük, azonban a szelvény bővülése nagyon minimális.

NAGYMEDVE - BARLANG

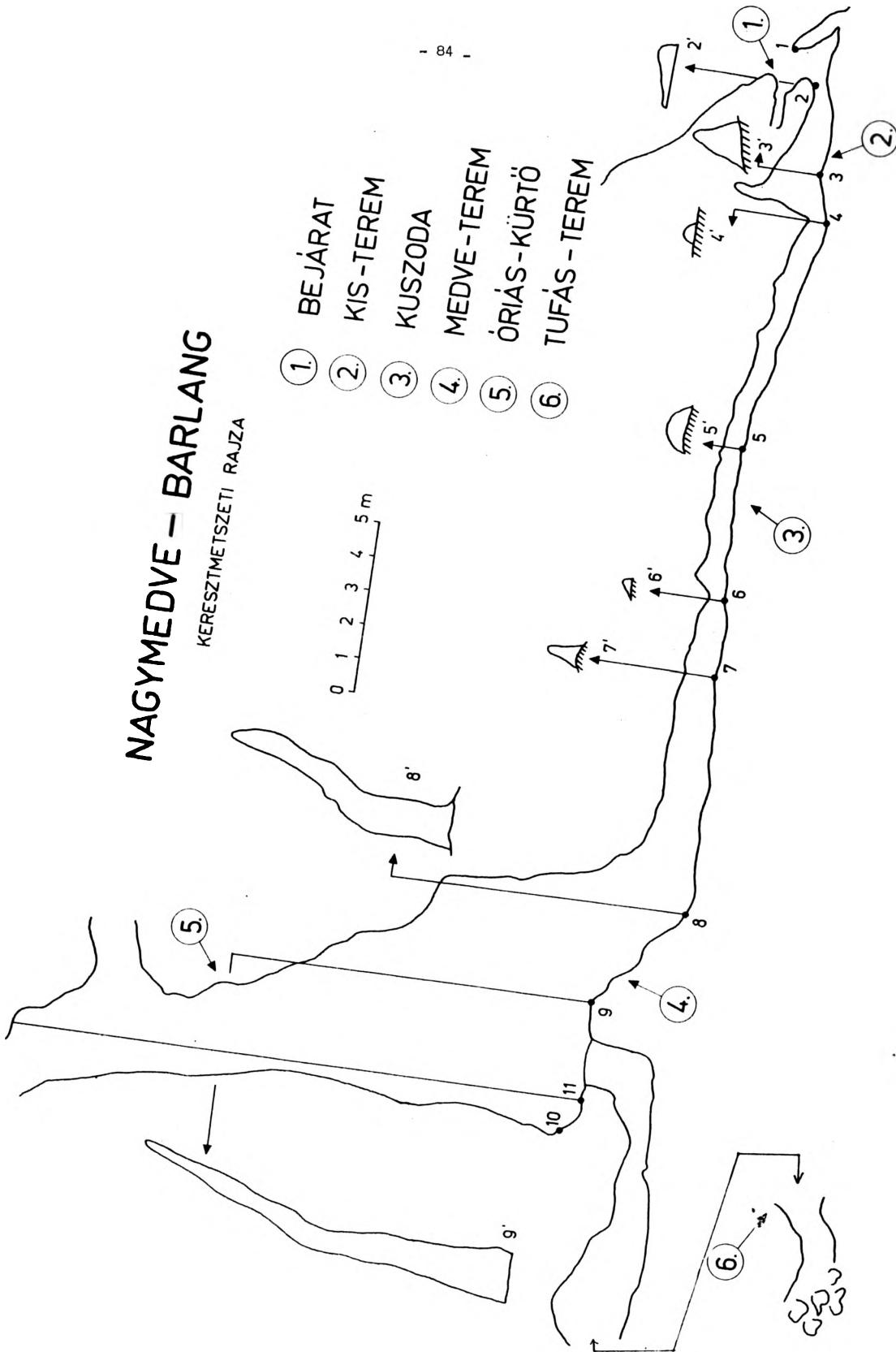
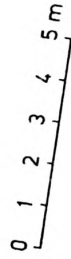
HOSSZMETSZETI RAJZA

NAGYMEDVE - BARLANG

KERESZTMETSZETI RAJZA

- ① BEJÁRAT
- ② KIS-TEREM
- ③ KUSZODA
- ④ MEDVE-TEREM
- ⑤ ÓRIÁS-KÜRTŐ
- ⑥ TUFÁS-TEREM

BUDAPEST SPORT EGYESÜLET BARLANGKUTATÓ CSOPORTJA

Balogh István

ABSTRACT:

Balogh, I.: Budapest Sport Club - Cavers Group

In the Bátori cave - which was used for mining iron-ore some centuries ago - during removing cave-fill from an aven a 20 to 35 cm broad vein of good-quality iron-ore was discovered. The cavity has obviously an extension and air-draft can be observed.

Az elmúlt év során hétféteken elsősorban összeszoktató jellegű felszíni és barlangtúrákat szerveztünk, amelynek célja ütőképes kutatócsoport megalapozása volt.

Kutatási területeink közül a máriaremeti Öcsi-barlangnál és a csobánkai Tamás-liknál csak állagmegóvást végeztünk. A Bátori-barlangban az év elején háromnapos feltáró táborot szerveztünk, s ez alatt átvéstük a felső- és alsó-huzatos közötti szűkületet, így a felső-huzatosban történő bontás anyagszállási ása egyszerűbbé vált. A felső-huzatosban a beszakadásból eredő törmelék coa. az alsó-huzatos szintjén elfogyott. Az addig bontott kürtő hasadókká szűkült, amelyet 20-35 cm szélességű, jó minőségű vasérotelér tölt ki. Az erre merőleges keresztvasadék továbbra is megtalálható, szélessége továbbra is 8-15 cm. Folytonosságát csak az ércelér szakítja meg. Ebben a hasadékban az igen intenzív, befelé tartó huzat továbbra is érzékelhető. A bontást csak gépi véséssel tudtuk megkísérelni úgy, hogy az ércelért véstük. Így már coa. 3 m-rel vagyunk az alsó-huzatos legmélyebb pontja alatt. Sajnos a további előrejutást nagyon nehézé teszi az, hogy csak véséssel lehet mélyíteni, de a repedésből kiáramló huzat intenzitása a további bontást biztatóvá teszi. Az Áfonya-barlangban ácsolat-megerősítési munkálatokat végeztünk.

CHOLNOKY JENŐ BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Dr. Veress Márton /szerk./

ABSTRACT:

Dr. Veress, M. /editor/: Jenő Cholnoky Speleological Group

The group which consists mainly of students is active in the Hárskút region, Bakony Mts. For the construction of karstomorphological maps they carry out measurements on the values of changes of karstic objects and vegetation- and snow-maps are made too. In the year 1983 the 70 m long and 30 m deep swallow-hole cave designated as G-5/a was excavated.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke

I. Csoport élet /Veress M./

II. Hárskúti-fennsík kutatása

1. Megfigyelések /Veress M./

- a/ Karsztosodás a Lazsnyakúti-dülő völgyének talpán
- b/ Ujabb karsztos mélyedések a Gyenes-pusztai-barlang közelében
- c/ Augusztin-tanya melletti karsztos mélyedéscsoport
- d/ Működés

2. Térképezés

- a/ Előzetes jelentés a Lazsnyakúti-dülő és az Öregfolyás-völgy közti hét karsztos mélyedésről /Veress M./
- b/ Kiegészítő megjegyzések a Mester-Hajag morfológiai térképéhez /Veress M./
- c/ Kiegészítő megjegyzések az Égett-hegy topográfiai térképéhez
- d/ Kiegészítő megjegyzések a Lazsnyakúti-dülő víznyelős töbreinek morfológiai térképezéséhez /Veress M./
- e/ Hótérképezés 1983 februárjában /Futó J./

3. Karsztos és azoktól függő változások mérése

- a/ A Hárskúti-fennsíkon alkalmazott mérésekről általában /Veress M./
- b/ Ujramérések 1983-ban /Veress M./
- c/ Fotometrikus mérés /Böröcz M.-Veress M./

4. Forrásvizsgálatok 1983-ban /Veress M./

5. Feltáró tevékenység a Gombás-tanyai nyelősor objektumaiban

- a/ Beszámoló a G-5/a. jelű víznyelőbarlangban végzett munkáról /Krónusz J./
- b/ Beszámoló a G-1. jelű víznyelős töbrében folytatott munkáról /Jakab K./

III. Egyéb területek kutatása

- 1. Jelentés az 1983 őszén végzett Bakonybél és Huszárokölő-pusztá közötti terepbejárásról /Futó J./
- 2. Terepbejárás Szentgál környékén /Veress M./

IV. Összefoglalás

Feltáró tevékenység a Gombás-tanyai nyelősor objektumaiban

1983-ban a G-5/a. jelű víznyelőbarlangban, valamint a G-1. jelű víznyelős töbrében folytattunk feltáró kutatást. A két színhelyen dolgozó munkacsoportok együttműködtek, esetenként kíségtették egymást. Alább a két munkahely tevékenységét külön-külön mutatjuk be.

a/ Beszámoló a G-5/a. jelű víznyelős barlangban végzett munkáról /Krónusz J./

1983. augusztus 2-án kezdtük meg az ezévi feltáró munkát. Az előző években feltárt járatot, illetve a bejárati részt újra kellett bontani, mert az esőzések által

behordott törmelék eltömítette azokat. Ezzel a munkával hatan egy nap alatt végeztünk. A további napokban a tavaly feltárt járatokat tágítottuk, majd egy nagy követ próbáltunk szétverni, amely a bejárattól kb. 22 m-re helyezkedett el. Ez a próbálkozásunk nem járt eredménnyel, ezért a követ körülfogó és rögzítő anyagot termeltük ki.

Nagy nehézségek árán sikerült a követ elmozdítanunk és a kitermelt anyagot egy kisebb depó létrehozásával lerakni az útból, mivel felszínre szállítása nem volt lehetséges. A kő elmozdításával egy újabb járat-rendszerbe jutottunk. A járatrendszer egy nagyobb teremmel kezdődött, mely kb. 4 m² alapterületű. Innen két irányban lehetett továbbhaladni. Ezek a járatok egymás alatt helyezkednek el, és a köztük lévő összeköttetést egy hasadékban felhalmozódott törmelék zárja el. Mi az alsóbb járaton próbáltunk továbbhaladni, mivel a felső járat erőteljesen felfelé irányult. Bontásra a felső járatban nem volt szükség, mivel ez bontás nélkül is jól járható. A felső járatban egy kb. 3 m² alapterületű terem található, amelyben egy ember fel tud állni. A terem alját agyagba ágyazott kövek töltik ki. A teremről egy 45°-os dőlésű járat vezet felfelé, melynek végpontja még nem ismeretes. A felső járat hossza kb. 8-9 m.

Az alsó járat egyelőre csak karcsúbb emberek számára járható, mivel rögtön a járat kezdeténél szűkület található. Ezen a szűkületen átjutva kisebb terembe érünk, amelynek alját üledékes lazább konzisztenciájú agyag tölti ki. Az agyag felszínén szemmel látható a vízfolyás nyoma. Az agyagban még kisebb-nagyobb gyökerek is találhatóak, melyek valószínűleg bemosódás útján kerültek oda. Itt az alsó járatban is megfigyelhető az egész barlangra jellemző regulációs mészkő, melyben a barlang képződött. Az alsó járat már említett kisebb termében augusztus 8-án denevért láttunk.

A teremről egyelőre szűk, hasadék mentén kialakult járat vezet tovább, melynek dőlésszöge egy darabig megegyezik a felső járat dőlésszögével, majd nagyobb dőlésszöget vesz fel. A járat keresztmetszetben megközelítőleg háromszög alakú. Hossza a nagy kőtől számítva /amit az útból elmozdítottunk/ 14-15 m. Eddig a pontig a barlang mélysége 25-30 m között van. Az utolsó nap térképezéssel, fotózással tett el.

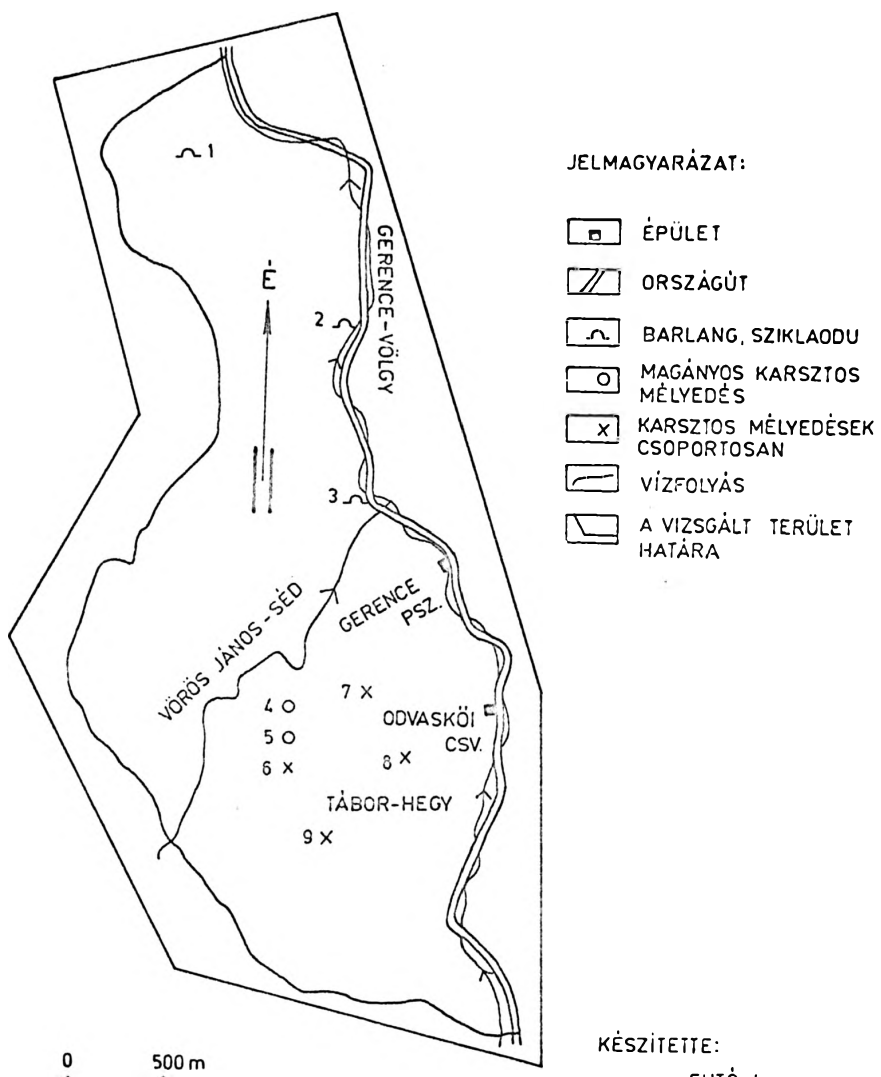
A korábbi térképezés eredményeinek felhasználásával újabb tórkópet készítettünk, amelynek alapján megállapítható, hogy a víznyelőbarlang hossza meghaladja a 70 m-t.

Beszámoló a G-1. jelű víznyelős töbrben folytatott munkáról /Jakab K./

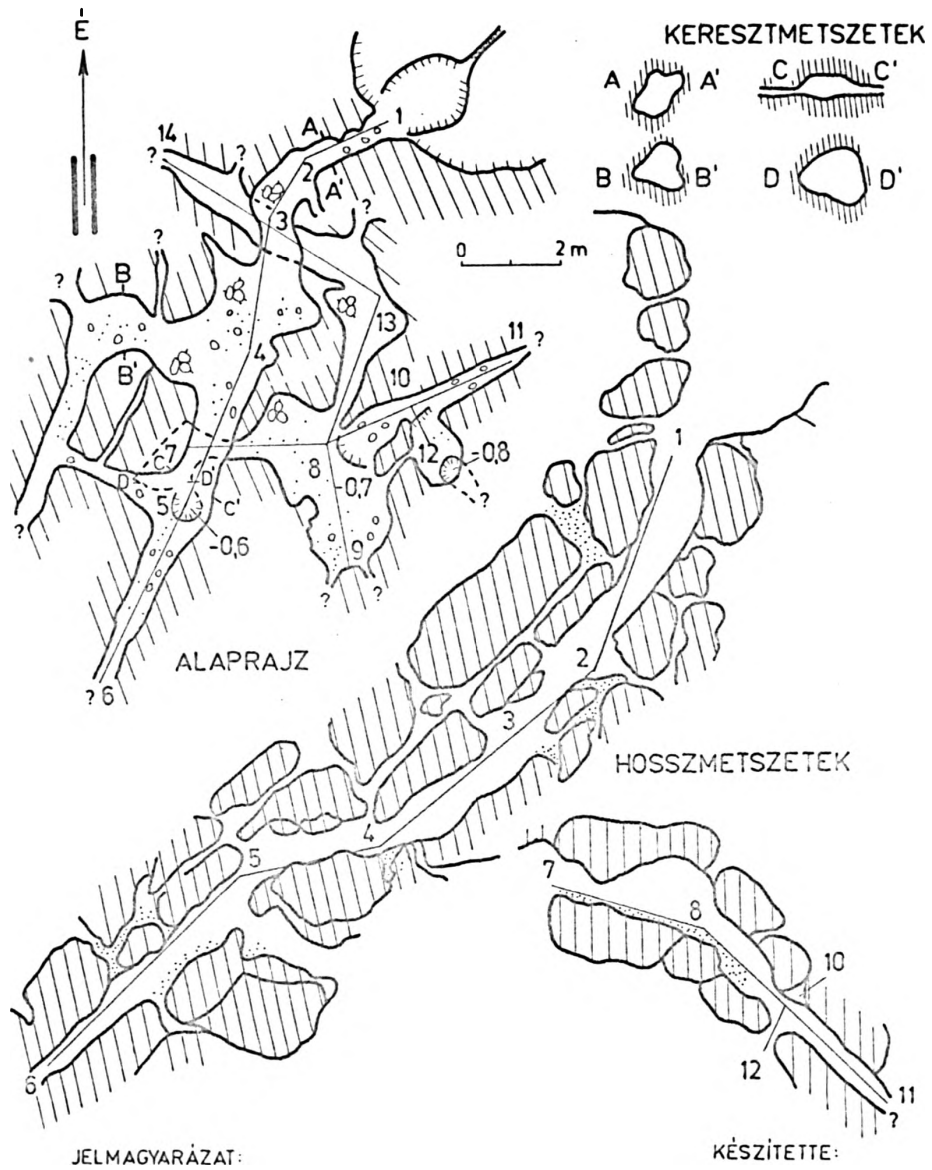
A G-1. jelű víznyelős töbrben egy 1983-ban alakult feltáró brigád kezdte meg a munkát. A brigád létszáma 5 fő volt, a munkát hét napon keresztül folytattuk. Ennek a víznyelős töbrnek a megbontása azért volt reménykeltő, mivel a G- karsztobjektumok közül egyike a legnagyobb vízgyűjtőterületűeknek. A víznyelős töbr oldalában jól fejlett eróziós eredetű meder található. A bontást gyakorlatilag a legmélyebb ponton kezdtük meg, ahol a víz kis járatban elnyelődött. Egy kb. 2 x 2 méteres négyzetű területen kezdtük a laza anyagokat kitermelni. Az így kapott akna három oldala agyagban, a negyedik DNY-i oldal aprózódott, omladékos kötőrmelékben haladt. Több napon keresztül bontottuk lefelé a kitermelt anyagot, kettős csigarendszerrel szállítottuk ki a mélyedéssből. Az anyagot peremen kívül kb. 10 m-re halmoztuk fel, olyan helyen, ahonnan remélhetőleg nem mosódik vissza a víznyelős töbr belsejébe.

Az aknában lefelé haladva mintegy másfél méter után a kövek között üregeket észleltünk, amelyben a víz elfolyhatott. Ezekben az üregekben jelentős huzatot észleltünk. Az égő gyufa lángját a járatból kiáramló huzat eloltotta. Lefelé 4-4,5 m-t haladtunk. Ekkor elértük a sötét agyagból álló réteget. Sajnos a kötőrmelék rész beomlott az ácsolat elhagyása miatt. Az agyagos rész oldalában beágyazódott köveket, kavicsréteget, lópatkót, csontokat, elszenesedett fát találtunk. Az akna aljában

BAKONYBÉL ÉS HUSZÁROKELŐ-PUSZTA KÖZÖTTI TERÜLET
1983. SORÁN MEGISMERT KARSZTOS KÉPZŐDMÉNYEI.

GOMBÁS-PUSZTAI 5/A JELÜ VÍZNYELŐBARLANG

- KARSZTOS MÉLYEDÉS PEREME
- ERÓZIÓS MEDER
- EGYÉB JELEK AZ EGYEZMÉNYES JELKULCS SZERINT

BEJCSI G. BENEDEK P.
TÓTH L. TÓTH ZS.

található szürke agyagba apró kavicsok voltak beágyazódva. Ez az agyagréteg a kőtörmelékcsomó felé lejtett. Az agyag vízzárósága miatt a víz valószínűleg a kőtörmelékcsomó rész irányába mozoghat.

Egység területek kutatása

1. Jelentés az 1983 őszén végzett Bakonybél és Huszárokelő-puszta közötti terepbejárásról /Futó J./

Az átkutatott terület a Gerence-völgyének nyugati oldalán fekszik, Bakonybél és Huszárokelő-puszta között, mintegy 0,5-2 km szélességben. A szőbanforgó területről Bertalan Károly barlangleltárában már említi a Gerence-pusztai erdőszház mellett nyíló Tábor-hegyi-sziklaereszket. Az általunk megtalált karsztos képződmények a fentebb említett leírásban nem szerepelnek.

A nagyon részletes terepbejárás során egy barlangot /1. számú/ és két - sziklaodúból álló - üregcsoporthoz /2,3. számú/ találtunk. Ezenkívül a Táborhegy környékén hat helyen fordulnak elő magányosan vagy csoportosan karsztos mélyedések /4-9. számú/.

A terület földtani felépítésére jellemző a felsőtriász földolomit túlsúlya, csak délen, a Tábor-hegy környezetében bukkan elő a szintén felsőtriász dachsteini mészkő. A szálkőzetet a lapos térszíneken és a kevésbé meredek lejtőkön mindenütt lösz fedi, de eltérő vastagságban.

Az 1. számú barlang dolomitkőzetbe nyílik, a Halottas-árok déli mellékágának oldalában, a völgytalp fölött kb. 10 m magasan. Oldásos eredetű, felszakadt, kb. 4-5 m hosszú, kis teremből és csőszzerű járatból álló üreg. A 2. és 3. számú üregcsoporthoz szintén dolomitban vannak, a Gerence-patak szintje fölött néhány méterrel. Az üregcsoporthoz egyes üregeinek méretei éppen csak elérik a két métert, de közöttük sok a kisebb, néhány dm-es oldásos eredetű üreg és járat. Eredeti formakincsüket kissé átalkította a fagyaprózódás.

A karsztos mélyedések löszben nyílnak, de alattuk kis mélységben mindenütt dachsteini mészkő van. Átmérőjük 1-10 m, mélységük 0,5-5 m között változik. Néhányuk alapján időszakosan vízelvezető járat nyílik. A 6. számmal jelzett mélyedések szép példái a völgylefejeződéssel keletkező víznyelőknek. Rajtuk kívül a többi mélyedéshez nem vezet meder.

A vizsgált terület karsztos szempontból figyelemre méltó, egyrészt az aktív és nem aktív recens formák, másrészt az ősi karsztos formák miatt. Ez utóbbiak meglétét bizonyítják a bauxit és vörösiszap foltok. A terület földtani feldolgozása folyamatban van, a részletes karsztmorfológiai térképezés pedig a következő év feladata lesz.

2. Terepbejárás Szentgál környékén /Veress M./

1983. május 15-én Szentgál és a 8-as országút között végeztünk terepbejárást. A bejárt terület fedett karszt, ahol a vasút és a község között találakú, kicsi esésű esetenként völgyi vízváltatóval rendelkező völgyek kapcsolódnak egymásba. A völgyeknek állandó vízfolyásuk nincs, medrek csak rövidebb szakaszokon alakulnak ki bennük, néhányszor vizsgálat alapján nem dönthető el, melyik a fő, illetve mellékvölgy. A völgyek peremén mészkőbukkanások figyelhetők meg.

Ezen völgytalpakon összesen négy darab igen káros karsztos mélyedést sikerült találni. Közülük három sorban a völgytalp egy medréhez kötődik. Tulajdonképpen ezek a meder kiszélesedései és helyi bemélyülései. Vízelvezető járatot egyikben sem sikerült találni.

DENEVÉR BARLANGKUTATÓ CSOPORT /HBJSE NYIREGYHÁZA/

Krajecz Mihály

ABSTRACT:

Krajecz, M.: Denevér /Bat/ Cavers Club - HBJSE, Nyiregyháza

In the Denevér cave at Hollóstatő /Bükk Mts./ a new part of 12 m was discovered in 1983, thus getting very close to the lower shaft of the Hollósi swallow-hole cave.

Hollós-tetői Denevér-barlang

Helye: Bükk-hegység - Hollós-tetőtől D-i irányban, a Hollós-patak és a Viznyelő-barlang közvetlen közelében.

A feltáró tevékenység

Kutatási engedély birtokában 1980. május 1-én kezdtük el a feltárást - nyári kutatótábort szerveztünk, a kutatás továbbfolytatására - a tábor eredménye 9 m mély 17 m hosszú barlangjárat feltárása volt - akkor neveztük el Denevér-barlangnak.

1981-ben nyári tábort rendeztünk. Július 30. augusztus 10. között a barlangból újabb 12 m szakaszt tártunk fel. A feltárás folyamán megközelítettük a Hollós-viznyelő-barlang alsó aknájának szintjét. Összefüggést látunk a két barlang között, ezért a térképen együtt ábrázoltuk a két barlangot.

A Denevér-barlang jelenlegi végpontjánál lévő agyagos törmelőkkel elzárt rész kibontása után tisztázódhat feltevéssünk a barlanggal kapcsolatban.

1982. évi táborunk során a viznyelő és a Denevér-barlang felmérésére került sor.

1983. évben a tavaszi szokásos rutinellenőrzés során megállapítottuk, hogy a Denevér-barlang alsó részén lévő, agyagos kitöltésű akna és annak ácsolata nem biztonságos, nagymértékű omlásveszély áll fenn. A csoport vezetősége úgy döntött, hogy az 1983-as évben a barlang feltárását biztonságtechnikai okokból nem engedélyezi.

Tatár-árki-barlang

Helye: Bükk-hegység DK-i nyúlványa, Bükkszontlászóló határában a Kőszál nevű sziklacsoportban.

Feltáró tevékenység

A kutatási munkát 1980-ban kezdtük el, azóta is szakaszos ütemben végezzük a barlang feltárását. Az 1981. végén talált és 1982-ben kibontott-kitisztított 6. jelű járatban szokatlan jelenséget tapasztaltunk, mely jelenség vizsgálatára mikroklíma mérést kívántunk végezni. Az Április 4. ág folytatását kibontottuk, az agyagot és törmelékét kihordtuk, így nyílt lehetőség újabb 6 m előrejutásra.

DOROGI "KADIĆ OTTOKÁR" BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Nadaras Istvánnó

ABSTRACT:

Mrs. Nadaras, I.: Ottokár Kadić Caver's Group

The traditional explorations area of the group is the Sátorkő-pusztá-cave, where a continuous struggle has to be fought against the seeping water destroying the protective wood-scaffoldings and against the non-authorized intruders. In the Pilis-nyergeri-swallowhole cave /Pilis Mts./ the collapse of natural origin produced in 1983 a new entrance to a short cave through a spring-orifice.

Legrégbben kutatott területünk a Sátorkő-pusztai-barlang, ahol nagyon sok energiával sok év óta folytatunk kutatói tevékenységet. Sajnos a barlang adottságaiból következik, hogy teljes feltárást csak a legalsó, Kővirág-terem fenekét fedő kb. 10-12 m vastag törmelék réteg eltávolítása után lehetne végezni, ami szinte megoldhatatlan feladat.

A rétegforrás vízfolyása mentén feltárt Kadić-szakasz fölött az ácsolat meglazult, beomlott az állandó vízszivárgás miatt. A helyette kialakított nagyobb méretű feszítő ácsolat sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket: az oldalról érkező állandó vízfolyás hatására ez is meglazult, megmozdult. Hogy további veszélyt ne okozzon, kénytelenek voltunk a bedőlő ácsolatot - annak faanyagát kiszedni - s a járatot betakarni. Az itt felhalmozott bányafa korhadásával veszélyeztette a barlang levegőjének tisztaságát, ezért kiszállítottuk a külső járatokba.

A középső rész berogyása után a terem hátsó végében kinyílt egy hasadék, valószínűleg a terem alját képező üledéktömeg mozgásának következtében. Ez a rész szintén egy szinte állandó vízszivárgás alatt van, s ez az egyik kialakító tényezője. Meg kell azonban említeni, hogy ebben az évben májustól a barlang rendkívül száraz volt: a megszokott vízszivárgásokat sem tapasztaltuk. Ez irányú méréseinket sem folytathattuk: a mélyszinten elhelyezett csepegtésmérőinket március és május közötti időszakban történt sorozatos betörések, barlangfelnyitások következtében ellopták, szétérték. Az itt tapasztalt nyomok, eszközök alapján biztosra vehető, hogy a közelben állomásozó katonaság műszaki alakulatai részről jelentkezett barlangunk iránt ilyen nagyfokú érdeklődés.

A Pilis-nyergeri-viznyelő feltárási munkálatai 1983-ban is folytatódtak. Sikertelenül a Reszelő-ág alatti végpontot újabb méterekkel mélyebbre szorítani. A kitöltés anyaga agyagos-törmelékes.

Az András-lika-viznyelő meglepetés volt számunkra: egyik napról a másikra alakult ki a függőlegesen lefelé vezető barlangszáj a Pilis-nyerti-viznyelő feletti platón.

A vizsgálódások eredményeképpen megállapítottuk, hogy két irányból egymással 36 fokos szöveget bezárva két töbör sor halad végig ezen a területen, mely az I. viznyelő alatti törésnél keresztezi egymást. A két irányból kialakult töbörök valószínűsítik a mélyben húzódó barlangi járatok, üregek irányát, melynek egyik ágán az I. viznyelőt találjuk, a másikon pedig az új, II. sz. /András-lika/ helyezkedik el.

A viznyelő függőleges irányú, járata mintegy 8 m mélységig haladt lefelé, ahol a fenéken puha, jól fojtható üledék található. A déli és nyugati oldalról homokkőves-bauxitos keményebb kitöltés vezet a szintre az üreg falát, ami jó állagú, kemény falazatot alkot. A keleti és északi oldalak lazább törmeléket mutatnak. A függőlegesen lefelé haladó járat gyengébb oldalfalai egy nyári zivatar utáni időszakban az ÉK-i

oldalon meglazultak, omlás következett be, melynek eredményeként az oldalak felszakadtak. Mivel ez a folyamat az ősz elején tovább folytatódott, a további feltáró munkával leálltunk, addig, amíg ácsolással az omló falakat megszilárdítjuk, biztonságossá tehetjük.

ESZTERGOMI KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓK

ABSTRACT:

Karst- and Cave Explorers of Esztergom

The group was founded just recently and the members carried out further activities in the Jóreménység cave - belonging to their exploration-area - having removed about 40 m³ fill.

Csoporttevékenység

Az esztergomi Karst- és Barlangkutató /EKB/ az esztergomi Labor Műszeripari Művek Vállalati Szakszervezeti Bizottságának tömegsport-szervezeteként működik.

A csoport vezetője: 1981. október 1-től 1982. november 15-ig Mátéfi László, 1982. november 15-től 1983. december 31-ig Majcher Tamás, 1984. január 1-től Vozák László.

Feltáró munka /Jóreménység-barlang/

Az 1982-es évben süllyesztett /2 x 3 m-en/ plató fölé osigát, ill. kötélpályát készítettünk. Így a hordalék kitermelése sokkal gyorsabban haladt. A tavaly ásott kutatóárkot kiszélesítettük, azaz a hordalékot 1 méterrel süllyesztettük. A nagyterem bal oldalán 1 m széles támfalat hagytunk.

A hordalék eltávolítása közben /50 cm után/ vált szabaddá az új járat, melynek a Kürtő nevet adtuk /4,7 m magas, 1,8 m széles/. További munka folyamán szükségesnek láttunk támfalat hagyni, mivel a hordalékban kormos törmelékot /2-10 cm nagyságú mészkő darabkák/ találtunk, mellett pedig faszéndarabkák fordultak elő /5 mm - 1,5 cm nagyságú/. A falakon semmilyen kormozódást vagy elszineződést nem láttunk, viszont a legtöbb tűzre utaló nyomot a Heliktites-terem felé eső részben találtuk. Semmilyen más eszköz, csont stb. nem került elő.

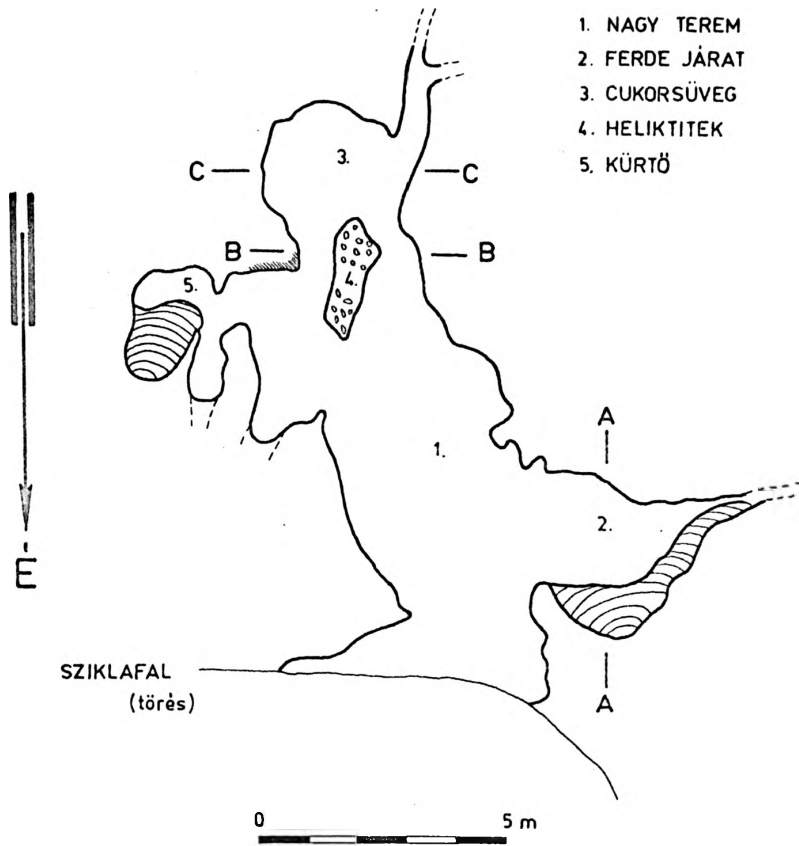
Tanácstalan helyzetünkben a Balassi Bálint Múzeumot kerestük fel, ahol nagyon kedvesen fogadtak és Lázár Sarolta kutató másnap kiszállt a helyszínre. Megállapította, hogy a barlangban semmilyen lelet nem található. A faszén és korom valószínűleg tűzvész bemosott nyoma. Ennek levéltárban utánanóztunk, de azon a környéken semmilyen tüzesotről sem találtunk feljegyzést.

A szintsüllyesztésnél a heliktites maradt meg, mivel a lenőtt oseppeköréteg megsemmisült volna, ha megbolygatjuk az agyagot. Bár igen megnehezíti a cukorsüvegéből a hordalék eltávolítását, pedig itt található a legnagyobb reménnyel keosogtató járat. Mivel a talaj fokozatosan süllyed a nyílás felé, ezért a járat veszélyes, mert az 5-6 m³ anyag bármikor megosúszhat. El kell távolítanunk ezt a földmennyiséget, ennek egy része már megtörtént. Az 1983-as évben kb. 40 m³ hordalékot, ill. követ mozgattunk meg és hordtunk ki. Decemberben elkészítettük a barlang térképét.

JÖREMÉNYSÉG – BARLANG

1983. dec.

FTSK BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

Vidics Zoltánné /szerk./

ABSTRACT:

Mrs. Vidics, Z. /editor/: FTSK Speleological Department

The report of the group for 1983 contains 249 pages, in two volumes. The most important research achievement is the discovery of a several hundred metres long underground creek of the Danca-cave /Égerszög, Aggtelek karstic region, N. Hungary/. The 700 m long part surveyed by the polygon method is probably longer than 1 km. Further exploratory and documentation research work was carried out in the Pilis Mountains /Háromlyuk vertical shaft cave, Hosszú Mountain/, in the Duda Mountains /cave N° 4670 according to the national register of caves and Ördög Cave, Solymár/ plus Aggtelek karstic region /Teresztenye cave-system, "Tizenharmadik" - i.e. 13th - swallow-hole and surroundings/. The report contains papers about the theory of thermal-water created spherical niches, the thermal state-changes of air in caves and about surveying - mapping of caves.

Az eredeti jelentés tartalma /I. kötet/:

1. Munkaterv 1983. évre
2. Jelentés tartalom a budapesti területen
3. Háromlyukú-barlang kutatása
4. 4760 barlangkataszteri egység /összefoglalás/
5. Solymári-ördöglyuk és környéke
6. Francia-bánya barlangja /megfigyelés/
7. Jelentés tartalom Észak-magyarországi területen
8. Teresztényei-barlangrendszer kutatása
9. Szabadság-barlang és vizgyűjtő területe
10. Tizenharmadik-viznyelő és környéke
11. Danca-barlang kutatása /összefoglaló/

/II. kötet/:

12. Csoporttevékenység 1983-ban
13. A hővizes eredetű gömbfűlkék kioldódásának elméleti vizsgálata
14. A barlangi levegő termikus állapotváltozásai a légáramlás megindulásának időszakában
15. Anna-barlang /genetikai megfigyelések/
16. Szaklektori vélemény a Mátyás-hegyi-barlang atlasz kéziratáról
17. Mit lehet és mit lehetne leolvasni barlangtörképeinkről

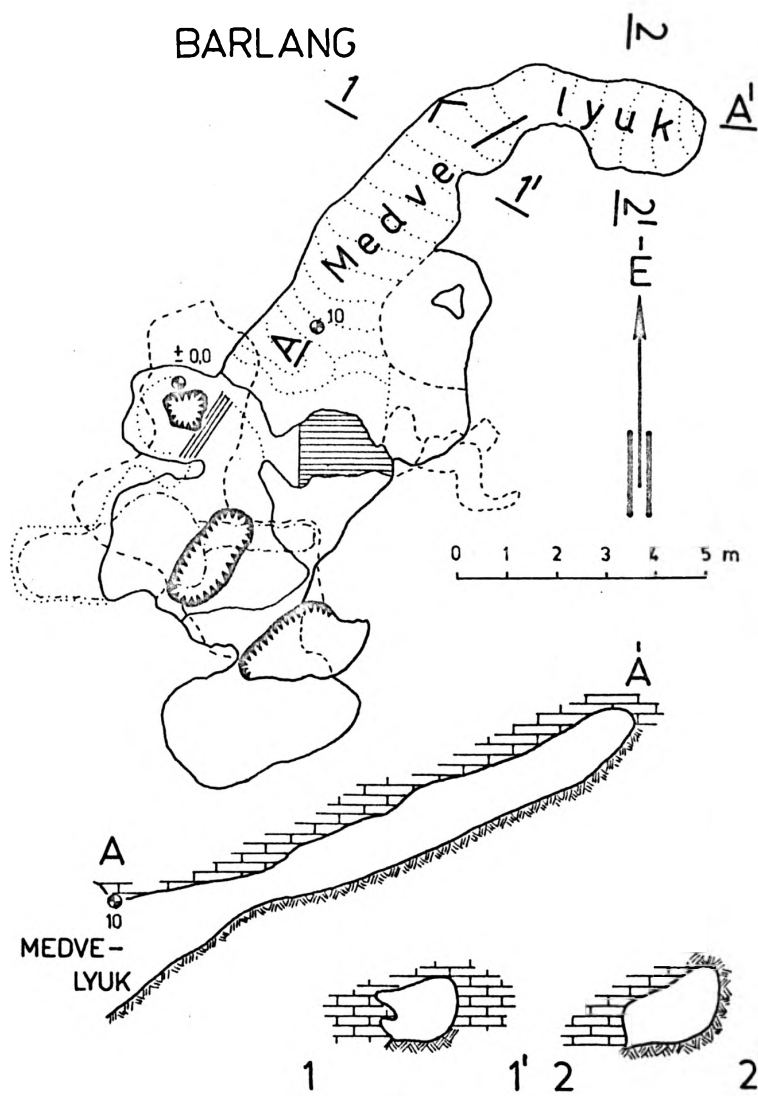
Háromlyukú-barlang

1983-ban először a tavalyi kutatási terület, a barlang főágának mélyítését végeztük. Ennél azonban célszerűbbnek látszott az ún. Medve-lyuk bővítése, feltárása és a továbbjutás keresése. A továbbiakban tehát ezt a munkát végeztük.

Ez az É-ÉK irányú járat eredetileg majdnem teljesen ki volt töltve agyaggal. Mivel a Medve-lyuk bejáratánál egy korábban kibontott, de végpontján teljesen összeszűkülő oldalkürtő található, ezt célszerűségi és biztonsági okokból meg kellett szüntetni. Egy mesterséges álfonók /ácsolat/ készítésével valósítottuk meg ezt. A kitermelt agyag nagyrészt erre a lefedett oldalkürtőre deponáltuk. A tábor végére elértük, hogy az ágban már nemcsak fekvé lehet közlekedni, hanem guggolva, illetve meghajolva is.

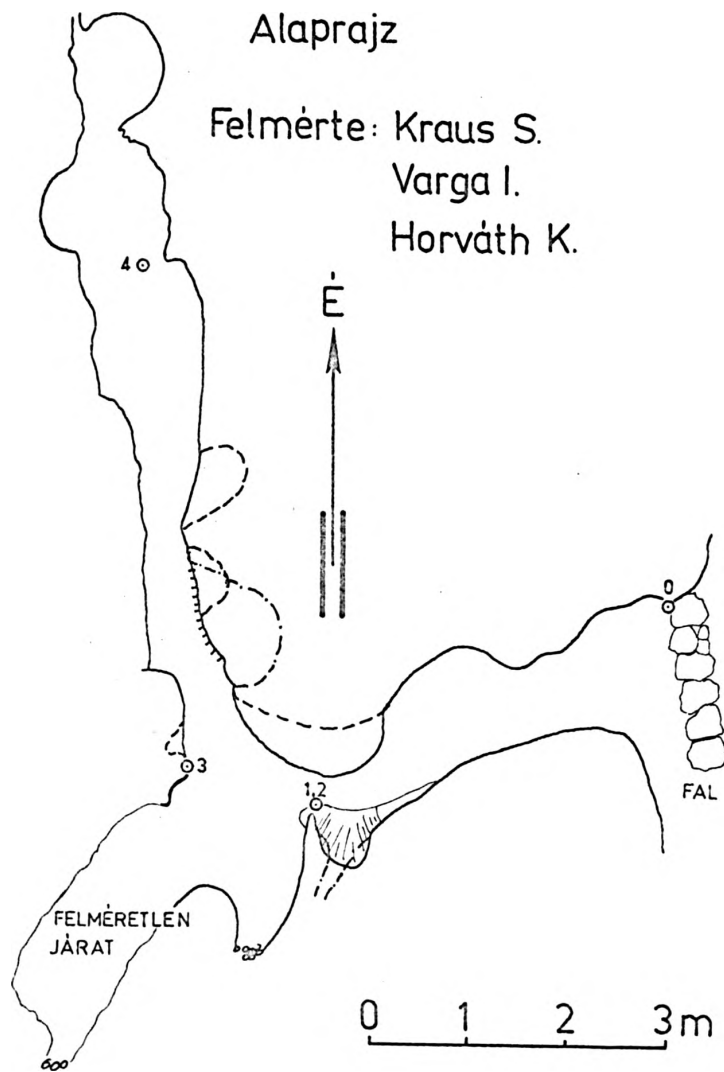
A járat jelenlegi végpontján a főté bontását végeztük különböző kéziszerszámokkal. A következő tábor egyik feladata is ez lesz, mivel az agyagkitöltés bővebb ropedést, járatot rejthet magában.

HOSSZÚHEGYI HÁROMLYUKÚ-

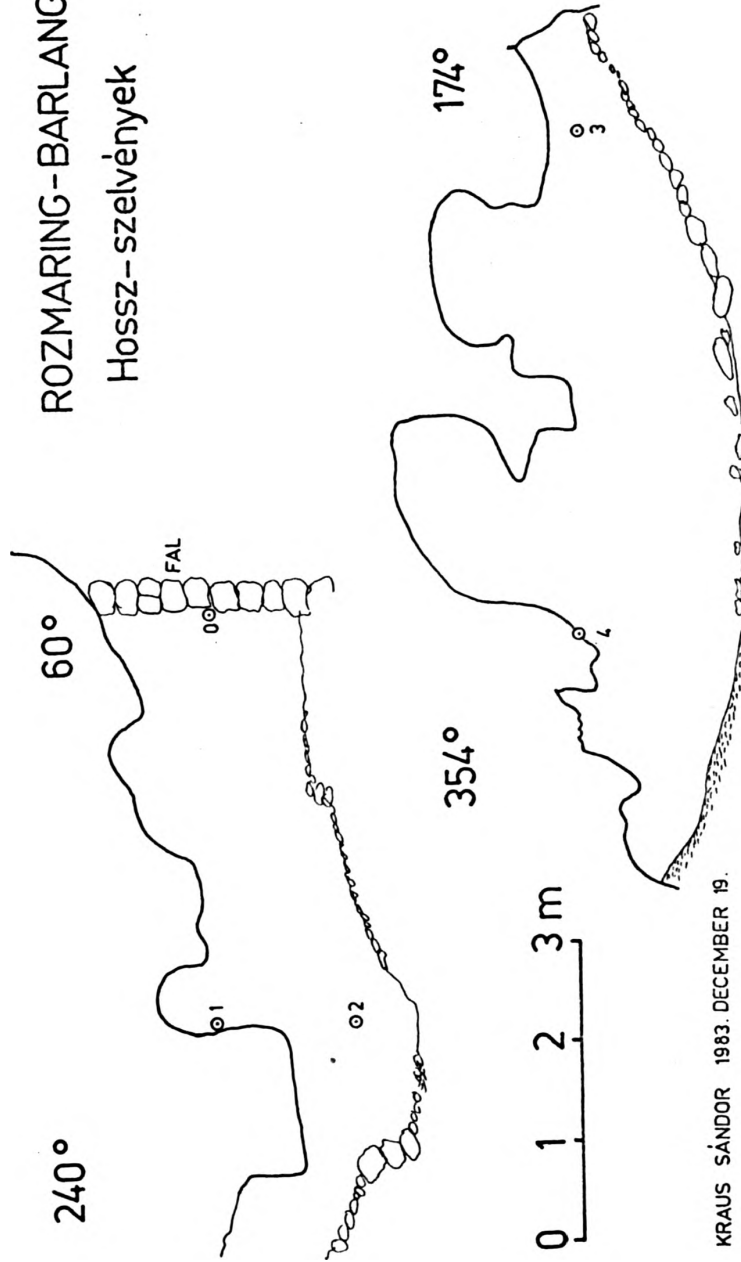
FELMÉRTE: HAVAS P. TATÁR Á. SZABLYÁR P.

ROZMARING- BARLANG
Felső-Kecske-hegy, 4763

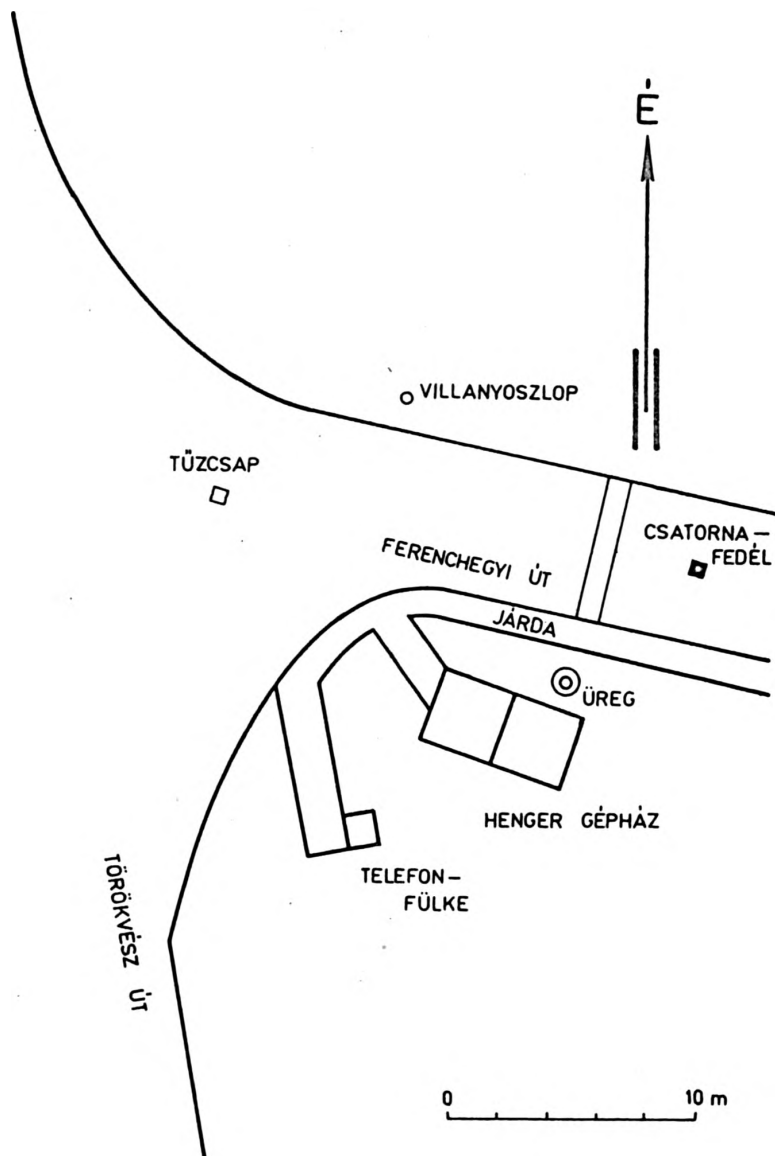
ROZMARING-BARLANG

Hossz - szelvények

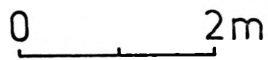
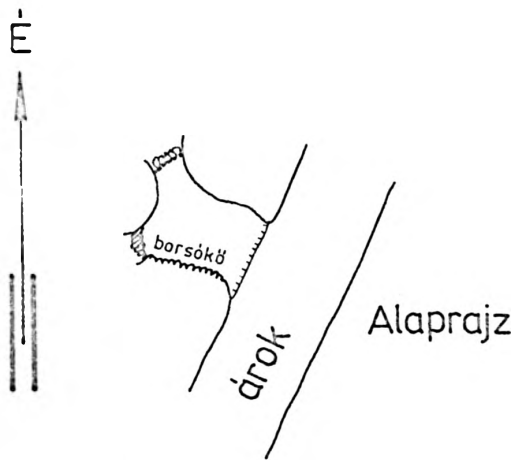
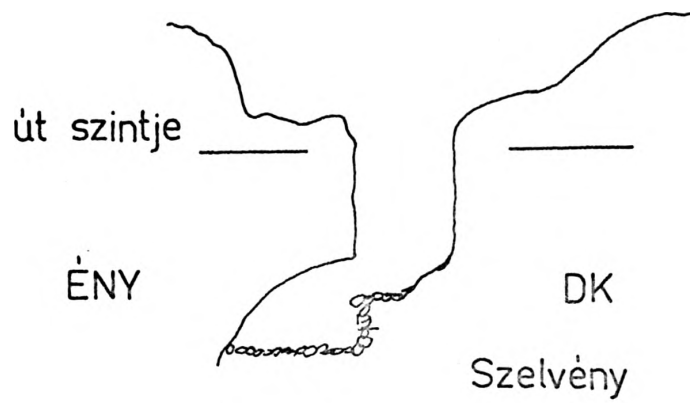
KRAUS SÁNDOR 1983. DECEMBER 19.

A FERENC-HEGYI ÜREGECSKE HELYSZINRAJZA

KRAUS SÁNDOR 1984. FEBRUÁR 7.

BP. FERENC-HEGYI-ÚTI ÜREG VÁZLATA

A munkát nehezítette, hogy a végponton hamar elhasználódott a levegő. A 2-3 fős munkacsapatok tagjai 3-4 percenként kénytelenek voltak váltani egymást a fáradtság-érzet és az erős kimelegedés miatt.

/Máté József/

Mellékletben:

Szablyár Péter: Megfigyelések ... /a Medve-lyukban/
Kraus Sándor: Konkróció

A 4760. sz. kataszteri egység területén végzett munkák

Rozmaring-barlang

A Dudai-hegységben, a Szép-völgy felső részén /4763 számú barlangkataszteri egység/ van a Rozmaring TSz felhagyott kőfejtője. A Felső-Kecske-hegy DNY-i oldalában, a hármashatár-hegyi toronytól 224° irányban, 0,52 km távolságra nyílik a kőbánya bejárata. A fejtést 1980-ban hagyták abba a Budai Tájvédelmi Körzet megalakítása miatt. Ezután a fejtőudvart részben feltöltötték, elvileg fásítást is végeztek. Jelenleg a bejáratnál néhány autóbusz-roncs van, ami a munkások öltözője volt. A kőfejtőt két kutya és egy hozzájuk tartozó polgár őrzi.

A kőbánya bejáró útjának nyugati oldalán, a fal elején egy rövid kőfal van építve. Ez takarja a természetes bejáratot, mert valószínűleg raktárnak használták a barlangot. A két folyosóból és egy mellékág jellegű járatból álló barlang kényelmesen járható, csak a mellékágban kell négykézlábra ereszkedni.

A járatok oocón mészkőben vannak, a kőfejtőben is ezt a kőzetet törmeltek. Különlégesség viszont, hogy a belső járat egy közel É-D irányú széles kalcittólér mentén, illetve abban alakult ki. Az 5-8 cm magas kristályok egy hasadék falát borítják. A két fal közti nyílt részen a hévíz gömbfűlkőket oldott, amik néhol a mészkőbe is átnyúlnak. Méretük elég nagy, 1,2 m széles, 2 m hosszúak is vannak. Ennek a járatnak nyugati fala sík felület, e mentén alakult ki az elsődleges üreg, aminak falait a kalcit boborította. /Zárt cellájú vízáramlás fázisa, lásd Kovács J. - Müller P., 1980./ Hasonló kialakulású járatot elég ritkán találni a hévizes barlangokban, ezért fontosnak tartom az alaposabb vizsgálatokat.

Bontásra lehetőség van a járatok végpontján, törmelék, illetve oementálódott agyag alkotja a hasadékok végét.

/Kraus Sándor/

Ferenc-hegyi-úti-üreg

Téli vége felé a Törökvész út - Ferenc-hegyi út sarkánál egy betonhenger-gépházat épített a Fővárosi Vízüvek. Az onhez csatlakozó vezeték földmunkái közben kisebb üreg nyílt meg. Február 22-én láttam ezt a lyukat, ekkor a környező tereptárgyakhoz viszonyított pontos helyét bemértem /térképmelléklet/. Másnap klubtársaimmal néhány órás próbaásást végeztünk, ami egy kisebb, omladékkal záródó üreget eredményezett. A kitermelhető kiválásokból néhány darabot későbbi laboratóriumi vizsgálatok oéjára megmentettem, az üreget pedig sorsára hagytuk.

/Kraus Sándor/

Zárójelentés a 4650 barlangkataszteri egység kutatásáról

A Hármashatár-hegy-Rózsadomb területét magába foglaló néhány négyzetkilométeres területen 4 nagybarlang ismert jelenleg, 15 km összhosszúságú járattal. Ha ehhez hozzáadjuk a Vár-barlang elvileg 10 km hosszú rendszerét, éppen a Baradla 25 km-es hosszát kapjuk.

A terület vizrajzát már előző éves beszámolóinkban ismertettük. Az egykori vízfeltöréseket jelző forrásmészkövekről összefoglaló irást jelent meg a Hidrológiai Közönyben. Ezt ki kell egészíteni az általunk megfigyelt néhány forrásmészkö-előfordulással.

A Ferenc-hegyi-barlang és a Gárdonyi út kanyarulatánál levő mésztufa-homlokkal összefüggése a barlang szintezési adatai alapján eléggé meggyőző.

A kutatások során a terület legtöbb barlangját végigjártuk, sok irodalmi adatot gyűjtöttünk össze, és sok földtani megfigyelést, vizsgálatot végeztünk. Két kisebb barlangot és számos apró üreget feltérképeztünk, illetve pontos helyét felszíni térképen bejelöltük. Ezek a csoport éves jelentéseiben megtalálhatók.

Az Alsó-Jegenye-völgyben néhány festékföld-bányászattal kialakított üreg, fejazó agyagban. Nem vizsgáltuk.

Ugyanezen a részen porlott dolomitsziklák, kisebb aláhajlásokkal.

A Kálvária-hegy Ny-i végződésénél nagy dolomitbánya, üreg nem ismert benne.

Szarvas-hegy /Tök-hegy/ É-i oldalában a Kötök padja alatti sziklákban irodalom említi a Tök-hegyi-sziklaüreget. Nem kerestük meg.

A Csúos-hegyi -nyereg DNY-i oldalán jelenleg is működő homokkőbánya van. Üreget nem leltünk.

A Solymári Vár-hegy /Mátyás-hegy/ is ezen a területen van, itt több egykori pince és kazamata vár feltárássra.

A Csúos-hegy erdővel fedett É-i oldalában és a szárazabb D-i oldalon egyaránt talaj borítja a hegyet, szálkő kibukkanás alig van, barlang nem ismert.

A Vadaskerti-hegy osúosának É-i oldalán van szálkő letörés, itt kisebb tektonikus és áltektonikus fülkék vannak.

A repülőtér Határ-nyeregbe kifutó sarkában egy kis domb áll, amit a régi térképek Gyula-várnak neveznek. Oldalában porlott és murvás dolomitot fejtettek, innen kapta a jelenleg is használt Homok-hegy nevet. ÉNY-i oldalában, a felső részen rövid /irodalomban 8 m/ barlang van. A főbejárat után egy kürtő a felszínre nyílik, de a járatban egyenesen továbbhaladva végül ki lehet bújni a domb oldalában. Triász dolomitban van, felmérését és vizsgálatát nem végeztük el.

A Vörös-kővár sok homokkőfejtőcskéjében üregeket nem leltem.

Az alsó repülőtér DNY-i Hidegkúti bejáratánál beépítve egy kisebb triász kőzetkibúvás van /Kővár?/. Ennek vizsgálata nem történt meg.

A Testvér-hegy - Tábor-hegy ÉK-i lejtőjén sok kisebb forrás faka, valószínűleg rétegvizekből. A gerinctől errefelé lejtő oldalon csak a Tábor-hegyi-barlang ismert.

Vihar-hegy - Hármashatár-hegy - Ujlaki-hegy NY-i meredek oldala erősen sziklás, ennek ellenére itt üreg jelenleg nem ismert.

Az Ujlaki-hegyi kőfejtő üreg-gyanús formáiról és a vörösayagos kitöltésű részről az 1981. évi jelentésben részletesen beszámoltunk.

A Felső-Keoske-hegy nagy kőfejtőjében levő Rozmaring-barlangról idei beszámolóink más részén van leírás.

Keoske-hegyi-kőfejtő /Szép-völgy DNY-i oldalán, 384 m magassági ponttól ÉK-felé, mászóiskola/. Itt a mászó utak egyike vastag hévizes kitöltésű gömbfülke-soron halad fel. A fejtő NY-i falánál egy tektonikus hasadék falát oseppekőlefolyás borítja, a hasadékok 2-3 m hosszan járható, ellenkező irányban is folytatódik. Jelenleg kőzet-törmelékkel erősen feltöltődött az alja.

A fejtőben még több bontásra érdemes rész van.

Keoske-hegyi sziklák /Oroszlán-szikla fölötti hegyoldal/. Több kisebb üreget ismernek, az egyik 2-3 m hosszan belátható volt több éve, de azóta "elveszett".

Megjegyzés: Az irodalomban itt több hévizes nyom szerepel, de mivel a völgy ezen részén 3 Keoske-hegy van, azonosításuk elég nehéz.

Ördög-árok - Törökvész út közti rész

Apáti-szikla dolomitjában több barlangméretű üreg van.

A Szalonka-úton levő szeméttelp/?/ dolomitfalában üreg látszik, vizsgálata nem történt meg.

Az Apáti-szikla felső szintjében É-felé menő sétaút mellett néhány üreg látszik.

Itt van a Kőkapu nevű sziklaiv is, vörös agyagos kitöltéssel.

Tovább egy 6-8 m hosszú, egyenes táró van a sziklában.

Irodalomban szerepel a Battán-barlang, az Apáti-szikla aljánál. Maga a szikla sok helyen szerepel, a Kőkaput is említik, valamint "több érdekes üreget".

Balog Ádám úti természetvédelmi terület /Kis-szikla/ porlott dolomitjában kb. 10-20 m hosszú üregrendszert vájtak a dolomitpor kitermelése közben. A sziklafalban ezen kívül is van 1-2 üreg.

Jelentős a Gárdonyi léposó kanyarjánál lévő forrasmészkö-^{cs}átosoport feltárása, ami szintezési és térképi adatok alapján a Feren-hegyi-barlangból kijövő vízből vált ki.

"Törökvészi feltételezett barlang". Az MKBT-ben begyűjtött adat, az ott szereplő irányszögek és távolságok alapján nem azonosítható a helyzete. Nagyjából a Gárdonyi út - Tömörkény út találkozásánál lehet.

Törökvész út - Szép-völgy közti rész

A Gugger-hegyre a 11-es busz végétől széles sétaút vezet föl. Ennek alsó részén lévő nagy kanyar után egy kigőzölgés van. A vastag lejtőtörmelékből is eredhet a kigőzölgés, de mivel innen kb. 5-10 m-re van a triász/eocén kőzet hatása, valamint hévizes kiválások is vannak ugyanott, nem teljesen lehetetlen üreg létezése a környéken.

Az Árpád-kilátótól É-ra található a Miklós-kürtő /Árpád-kilátói-zsomboly/, Látó-hegyi forráskürtő/, amit a 60-as évek elején a "Várostervesek" bontottak ki először. Később többször kitisztították, de a nagy kirándulóforgalom miatt hamarosan betöltődik félig az üreg. 1969-ben kibontottuk /Kiss A., Kovács J., Kraus S./ ekkor 4,3 m mélységig jutottunk, ahol a DK-i kőzetdőlésnek megfelelően álló eocén réteglapok határolják az alját, de agyaggal teljesen kitöltött osz ment lefelé. 1982 elején az Óbudai Szeszgyár barlangkutatói /Adamek P./ ismét kitakarította, de azóta ismét feltöltődött szeméttel.

Az Árpád-kilátótól K-felé menő országos kék út mentén jobbra /D-re/ kisebb beszakadás /7/ van, ami 1 m mély, kigőzölgést nem láttam még, de vastag /30 cm/ kalcittalér van benne. A beszakadás is kérdéses, mert lehetett világháborús lövellés is.

Az ÉK-i, meredek hegyoldalon több százkökbukkanás és egy kis fejtő van, de üreg jelenleg nem ismert.

A Gugger-hegy K-i oldalán levő Francia bányában több üreg van. A legnagyobbat Rémó-barlang néven kutatja az FTSK, erről jelentést is adtunk, térképet készítettünk. A Várostervezési kutatói tárták fel 1958-62 /7/ között. A fejtő más részén is vannak üregek, sőt huzat is észlelhető némelyikben. Pontos helyüket csak a fejtő feltérképezése alapján lehet majd dokumentálni.

Csatárka úti kút. Erről Maucha László tett említést, miszerint az egyik keresztutca sarkán volt egy kút, amit ők kibontottak, és 14-16 m mélyen borsóköves üreget leltek. A lehetséges helyet nem tudtam azonosítani.

Pereno-hegy és barlangjai. A közismert járatokon kívül több üreg volt időlegesen nyitott az útépítések során. Egyikről idén jelentésünk más részén beszámolunk. A hegytető K felé levő folytatásán sok betemetődött kőfejtő van, számos kigőzölgéssel. Ezt már sok csoport ásta, de eddig eredménytelenül. A tető K-i végződésénél az É-i oldalon kis kert van az egyik bányaudvarban, itt a százkőfalon néhol barit van, néhány kigőzölgő repedéssel. A domb túlsó /D-i/ oldalán hatalmas bányaudvarban több ház áll. Ezek mögött a falat nem tudtam még vizsgálni, de a felső részen egy kör metszetű, teljesen kitöltött kürtő látható.

Említést érdemel még a Zöldmáli lejtő alsó végénél építkezés közben feltárt forrásmész-kő tömbök jelenléte is, ami az egykori vizkilépések helyéről ad felvilágosítást. Fotódokumentáció készült, azóta már betemették a feltárásokat.

Szép-völgy - Bécsi út közti rész

A Remete-hegyi /Fenyőgyöngye/ kőfejtőben több hévizes fülke és oldás látszik. A bányaudvart átszelő 1-1,5 m széles kalcittalér szintén érdekes. Az MKBT adattárban szerepel a Remete-hegyi rókaljuk, ami, leírása alapján itt lehet.

"Irodalmi" barlangok

Dupest utcahálózati térképe /Kartográfia, 1971/ 2 barlangot jelöl a Remete-hegyen.

Óbudai Remete-hegyi-barlang. MKBT adattár, 196486 hrsz. ház számszámokrajából nyílik. Részletes leírást Leél-Össy /1957/ ad. Talán ugyanerről írt Meidenbach Ákos a Karszt- és Barlangkutatói Tájékoztató 1964/5-6. számában /p. 114/.

A Mátyás-hegyi-nyeregből DK felé ballagva a Mátyás-hegy osúosa felé, található a Mátyás-hegyi-sziklaüreg, amit az Óbudai Szeszgyár kutatói /Adamkó P. csoportja/ 1982 első felében kb. 10-15 m mélységig bontottak ki. A triász tűzköves mészkőben kialakult, hévizes kürtőjellegű üregben nagymennyiségű kiválás van, amit visszaoldott "kaloitszivacsoknak" látok. A további kutatás, mélyítés fejtétlenül célszerű.

Szép-völgy - Bécsi út

A NY felé néző /"nagy"/ fejtő felső részénél oldalt továbbmenve van a kis kőfejtő, aminak peremén törmelékből kigőzölgést észleltünk télen. Ez lehet törmelékből származó pára is, de nem néztük meg alaposan.

A Mátyás-hegyi Keleti-kőfejtőt jelenleg az Acheron Csoport kutatja. Az itt levő több kis barlang és a fejtő peremén látott kigőzölgések összefüggés-vizsgálata,

bontása, eredményekkel biztathat.

Irodalomban szerepel még a Mátyás-hegyi 1. és 7. sziklatüreg, aminek helye bizonytalan, az a gyanúm, hogy ezek is a K-1 fejtőben vannak.

A Kiscelli-fennsík peremén található a Doberdó-úti 1. és 2. sz. kőfülke, valamint egy hasadék. Az üregek a forrásmészke-takaró alól kihullott /kibányászott?/ homok helyén maradtak vissza, míg a hasadék a mészkő egyik peremi tömbjének megoszlásával keletkezett. További üregek lehetségesek még.

Egyetlen jelentősebb barlangcsoport van a hegy tetején, ez az Áfonya utcai-barlang, ami jelenleg két beszakadásból áll. A közelben lévő József-hegyi kilátó forrásmészke valószínűvé teszi, hogy ezek feltörési osztorok voltak. Kár, hogy fenntartás hiányában betemetődnek majd.

Irodalmi adatok /Turistaság és Alpinizmus, 1930-as évek/ alapján több beszakadást is vizsgáltak a Rózsa-dombon.

A Duna partján lévő Molnár János-barlang és a Frankel Leó úton ismert többi üreg jelenleg is melegvizzel kitöltött, hasonlóan a régebbi jelentésünkben szereplő Lukács-fürdő V. kút barlangjához.

Említést érdemel a Zsigmond tér fölött levő dolomit kőfejtő /jelenleg sportpálya/, aminek átvizsgálása még nem történt meg.

A Szeróna úton jelenleg folyó alapozási munkák néhány üreg-gyanús formát tártak fel.

Rókus-hegyi-barlangról az MKBT-ben leltem adatot, a Nák utca - Tövis utca sarkán volt egy pincében. Nem jártam utána.

Zárda utcai beszakadások /ma Rómer Flóris u./ az 50. sz. ház pincéjében és az 52. sz. ház udvarán. MKBT adat, nem jártam utána.

Több forrásmészke-előfordulás van a Vasas sportpálya fölötti oldalon a Kiscelli Agyag fedőjében. Üreg jelenleg nem ismert.

/Kraus Sándor/

A Teresztényei-barlangrendszer kutatása 1983-ban

A gyenge vízfolyást kihasználva, a Vizetes-nyelő megbontását kíséreltük meg. Kemény munka árán lejutottunk addig a pontig, ahol "elődeink" már munkálkodtak. Az ácsolatoknak csak elázott foszlányait tudtuk azonosítani. Egy nagyobb méretű kő kiomelése közben beomlott a járat.

További feltárás lehetősége:

Célszerű lenne a Vizetes-nyelőtől D-i irányban egy kb. 4 m mély árkot mélyíteni egészen a meredek hegyoldalig. Így elkerülhetnénk az ácsolatok elkorhadását, szükséges lenne viszont az árok védőkorláttal való ellátása. Kivitelezése megoldható, de nagy munkát igényel.

Megfigyelések

1. Az Ácsolt-munkahelyet 3 alkalommal néztük meg. Sajnos azonban, a száraz nyár ellenére "vitztároló" volt.

2. A Veszettárpás-viznyelőnél viszont semmiféle vizelnyelési nyomokat nem észleltünk. Valószínűleg azt a kevés oszpadékot, mely az idén a környékre hullott, azt az erősen karros talaj közvetlenül el tudja nyoltni.

3. A töbör soron az 1-es munkahely melletti töbörben, amely a Vizetes-nyelő felé sik, egy új viznyelő nyílt meg. Méretei: szélessége 220 cm, mélysége 110 cm.

4. Tüzetesebben megnéztük a Teresztenyei-forrásbarlang kutatási lehetőségeit. Erre jó alkalom kínálkozott, mert a vizállás igen alacsony volt. Nem látszik lehetetlennek a barlang feltárása, amennyiben a téli csapadók a nyárihoz hasonlóan csekély lenne. Szükséges lenne a meder-gátak átbontása, a tószertűn felgyűlt víz levezetése.

/Vidics Zoltánné/

Feltáró kutatás a Szabadság-barlang vizgyűjtőterületén

Vadettős-töbörben levő viznyelő bontása

Az 1978-ban megbontott két viznyelő közül a kecske-kút felőlit bontottuk tovább. A vízjáratot követve, mely 15-20 cm széles csöszzerű üreg, bontottuk és termeltük ki a kürtő kitöltését. A függőleges kürtő alja a töbör felé lépcsőzetesen elhajlik. Jelenleg -5 m-nél tartunk a tisztítással. Közvetlen és kitöltésminta vizsgálata folyamatban. Az ácsolat megerősítése megtörtént. Így megakadályoztuk a törmelék és a fel-talaj "barlangba" való bojtását.

/Vidics Zoltánné/

A Tizenharmadik-viznyelő és környékének kutatása

A feltételezett üreghálózat az addigi munkaterületről ÉK felé helyezkedik el, az Almás-tető hegytömbjének Jósua-patak völgyére néző ÉK-i oldalán.

A kutatandó objektum egy Y alakban elágazó viznyelő sor, ahol a környéken lehulló csapadók egy része onyolódik a föld alatt, majd hosszabb-rövidebb út megtétele után a völgyben fakadó források valamelyikében lát újra napvilágot. Feladatunk ennek a vízjárat-rendszernek feltárása.

A viznyelő sor 16 önálló, kisebb nyelőtölcsérből áll. Ezeknek mérete, egymáshoz viszonyított helyzete szpologorfológiailag érdekes, mert onyi egymáshoz ilyen közel elhelyezkedő, jól fejlett viznyelő nagyon ritkán található a területen.

A XIII. viznyelő feltárását 1982 őszén kezdtük el, így már ebben az évben sikerült -8 m-re lejutni. 1983 augusztus 10-11-én végzett járattágító, kitöltés-kitermelő tevékonyság következtében sikerült a továbbjutás. Az újonnan feltárt szakasz térképezését elvégeztük.

A már barlangnak számító üreget az 1982. évben ezen viznyelő kutatásában kitaratóan és nagy odaadással dolgozó fiatal kutatóknakról, Vidics Zoltánról neveztük el, szakosztályi döntés alapján.

A barlang bejárata nagy, megállapodott /beékelődött/ kövek között kanyarodik lefelé -4 m-ig. Innen már szálkőfal kezdődik. Ebben az első terméskében apró kagylós oldásformák láthatók. Az egyik oldalon visszaoldott cseppkőkéreg található. A második szakaszban már agyagos kitöltés nincs, csak néhány "gambi" található. Itt is a kagylósan oldott felület dominál. A szakasz felső "kerülőjáratá"-ban erősen is igen érdekesen visszaoldott képződmények találhatóak, melyek vizsgálatával szeretnénk a későbbiek folyamán foglalkozni. A barlang további feltárását nem tervezzük az igen szűk járatszélvény miatt.

Tektonikai méréseket végeztünk a IX., XIII. viznyelőben, a völgyoldal különböző helyen kibukkanó köveken és a Vidics-barlangban.

/Vidics Zoltánné/

Danca-barlang kutatása

Kutatósoportunk 1983-ban az 1981-es feltáráskor elért barlanghossz több, mint kétszeresére "növekedett".

Csoportunk 1979-ben kezdett komolyabban foglalkozni a Danca-barlang kutatási lehetőségével. Az 1980-ban megkezdett kutatómunka már néhány méter előrejutást eredményezett. A munkát az Omladék-lejtőt és a Hatókrös-termet összekötő kúszójáratból É-1 irányba haladva kezdtük meg. Gyakorlatilag nagyobb kőzettömbök között bontással mesterséges folyosót képeztünk ki. A már szálkőnek tűnő szűkületeknél vésőssel tágitottuk a járatot.

Kissé kilátástalan helyzetben 1981-ben folytatódott a munka. Az egymást követő szűk keresztmetszetek nehezítették a kutatandó irány megtartását.

Kemény küzdelem árán sikerült a továbbjutás. Nagy örömet okozott a már esüggelt csoportunknak és erőn felüli teljesítményre voltak képesek. Először a poligon-mérést készítettük ol,év végén a teljes felmérést is. Az eddig ismert járatszaksz feltérképezését Lukács László végzőtte váltott segítő társakkal.

A barlang ekkor ismert hossza 279 méter /járatirány poligonvonal/. Gondot okozott ekkor a végponton levő szifon. 1982-ben többször csak megfigyelő tevékenységet folytattunk és kisérletet tettünk a szifon vizének egy kis teljesítményű szivattyúval történő apasztására. Ekkor 6 óra alatt 1,2-2 cm-t süllyedt a vízszint. Így beigazolódt, hogy valóban csak egy szifonnal állunk szemben, nem pedig egy forrás táplálta medencével.

1983-ban a nyári tábor alatt beszereztünk egy közierővel működtethető K-1-es szárnyszivattyút a szifon előtt 10 m-rel levő kis terem falára. Erre egy 20 m hosszú kemény gumí szivócsövet szereltünk, melyet lábszelleppel láttunk el. A szivattyúra ezután 80 m vékonyfalú PVC csövet szereltünk és ezt olvezettük a meglovó barlangjáratba. Megkezdve a szivattyúzást a víz 80 méter után a mederben szétterült, feltöltötte a mélyedéseket. Napi 10-12 órás szivás után szükséges volt egy napot várni, amíg a víz kissé olszivárog, mert majdnem lehetetlenné tette a szivattyúállás megközelítését. Így is csak teljesen átázva lehetett elérni a munkahelyet, egy-egy váltás, amely 2 főből állt 4-5 óránál tovább nem bírta az ázást-fázást. Naponta két-két "csapat" váltotta egymást. A napi munka végfelé már a lovogó olhasználódott. Igaz kemény küzdelemmel sikerült a tábor ideje alatt -2,21 m vízszintsüllyesztést elérni.

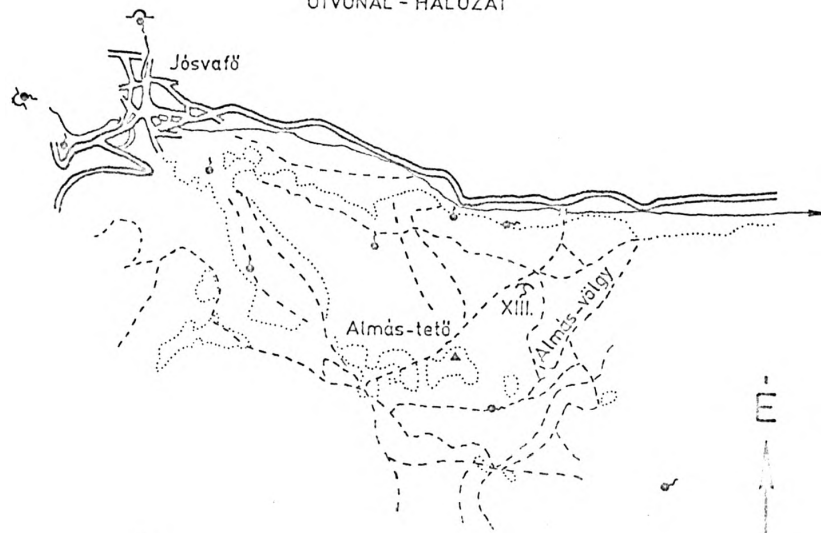
Ekkor már kezdtünk bizni a leszivás sikerében, mert az első szifontoromból egy viszonylag tágas szűpon oldott folyosó szabadult fel, mely kb. 45° lejtéssel vezetett a következő terembe. A szivócső végút lejjebb kellett tenni. Eldöntöttük, hogy 1 hónap elteltevel ismét folytatjuk a munkát.

Kezünkre "dolgozott" a csontszáraz nyár és a kevés csapadékkal beköszöntött ősz is. A víz szintje nem emelkedett. Munkánkat végül is siker koronázta! Megnyilt a szifon! A szifonban 1,0-1,2 m mély sár volt és felette ekkor már 40 cm a légrés.

A szifon harmadik termének lejtőjén felküzdvé magunkat, sok, már kissé megülepedett agyagot tapostunk le, így a sár mélysége növekedett, a légrés pedig 30 cm-re csökkent. Következett egy vizes szakasz kb. 40 cm vízmólységgel a szaunához hasonló járatprofilal. Kb. 30 m kúszó folyosó után már magas hasadékba jutottunk, melynek alja aprókaviosos meder. Innen omladékon át egy terembe értünk. Itt a meder kétfelé ágazik. Balfelé keskenyebb, de felső járatval rendelkező oldalágat láttunk. Jobbra fejlettebb mederben néhány méter után szifonnal találtuk magunkat szemben. Kissé vízszahúzódva a hasadékban felmáztunk és egy felső, szifonkerülő járatban mentünk tovább.

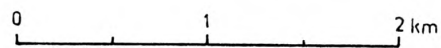
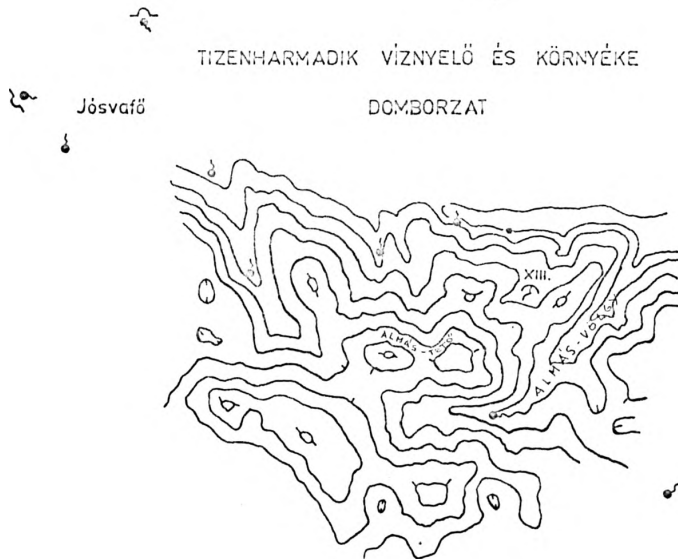
TIZENHARMADIK VÍZNYELŐ ÉS KÖRNYÉKE

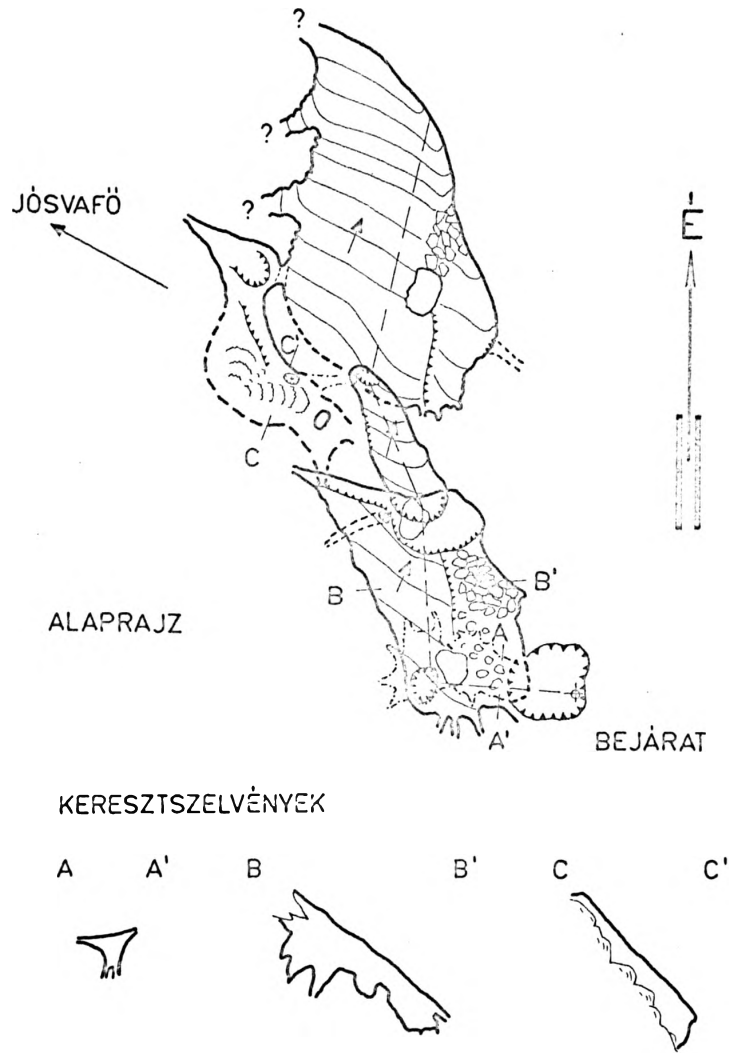
ÚTVONAL - HÁLÓZAT

TIZENHARMADIK VÍZNYELŐ ÉS KÖRNYÉKE

DOMBORZAT

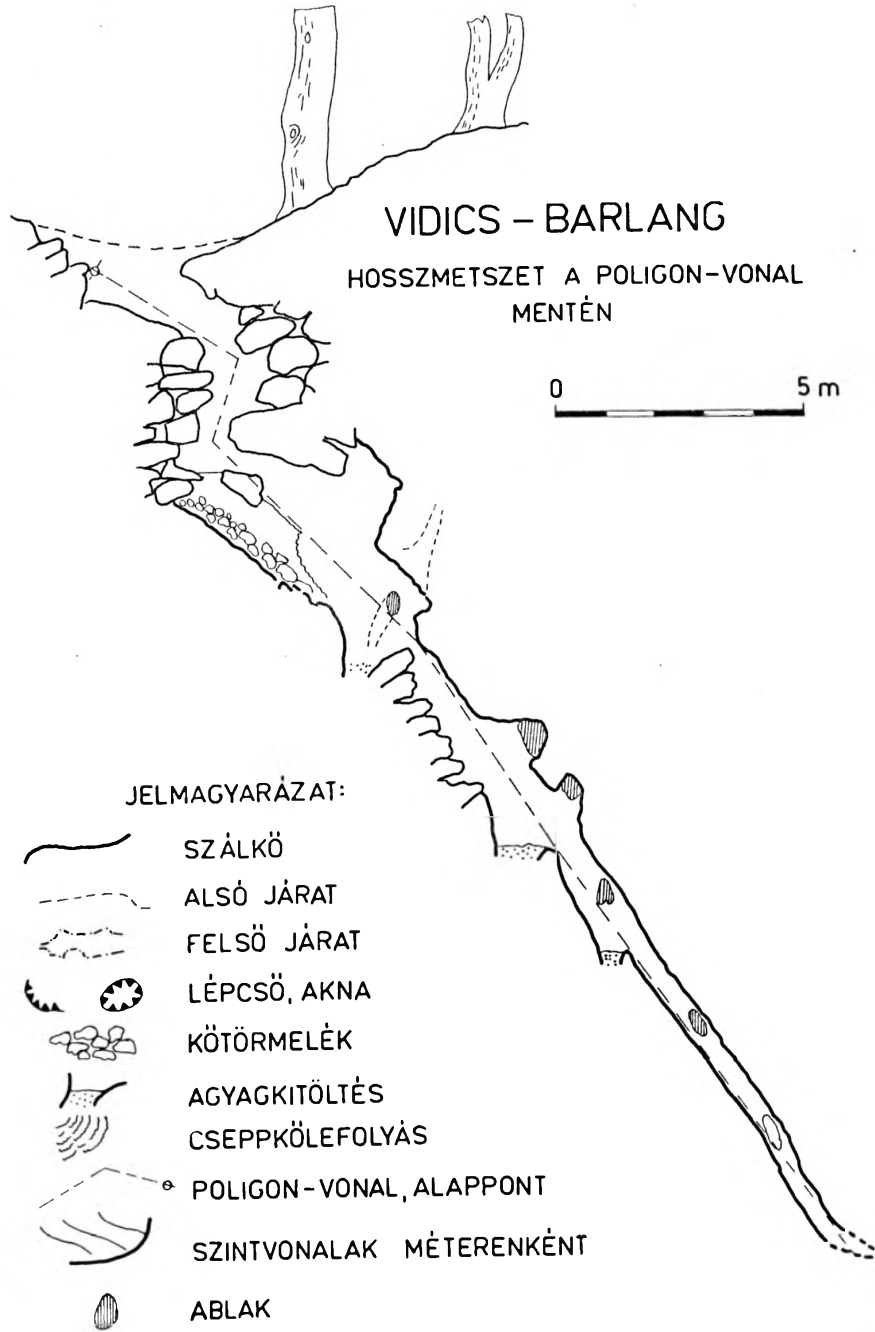

A VIDICS-BARLANG VÁZLATA

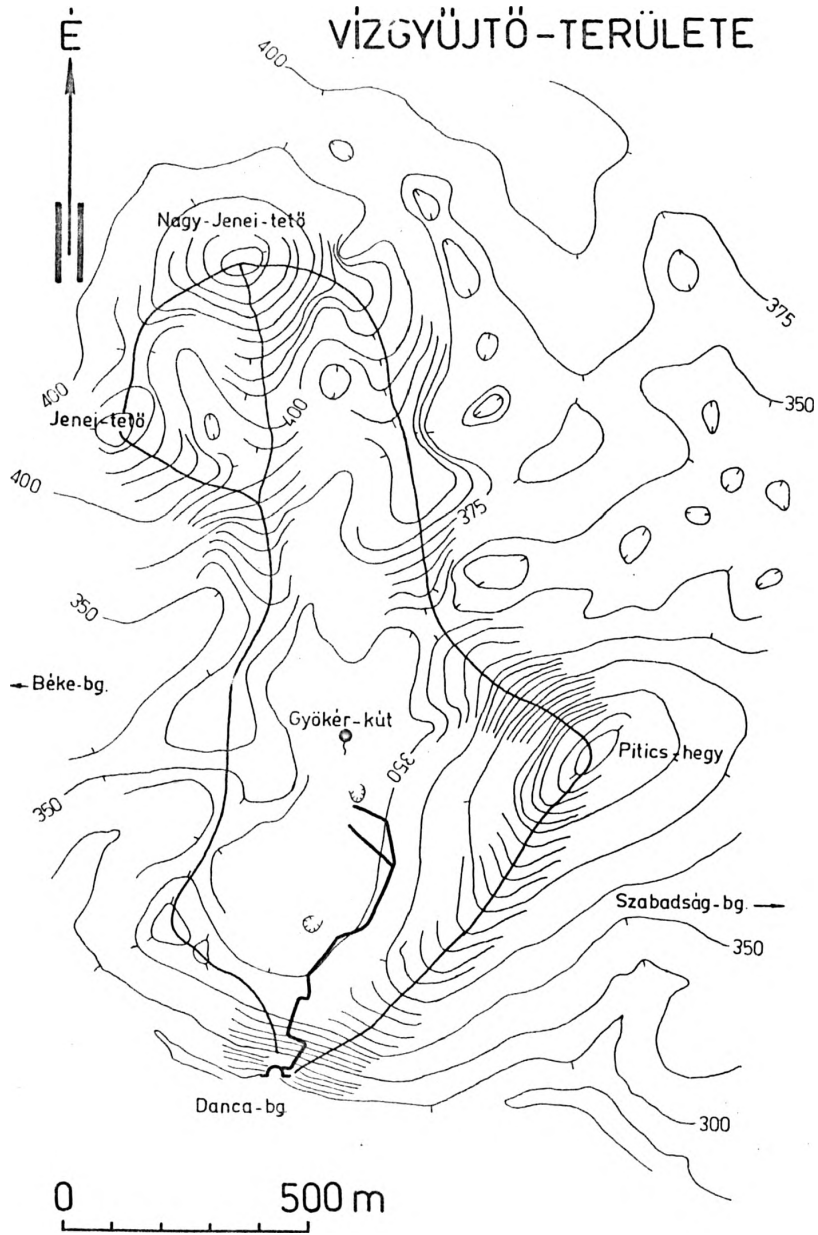
0 5m

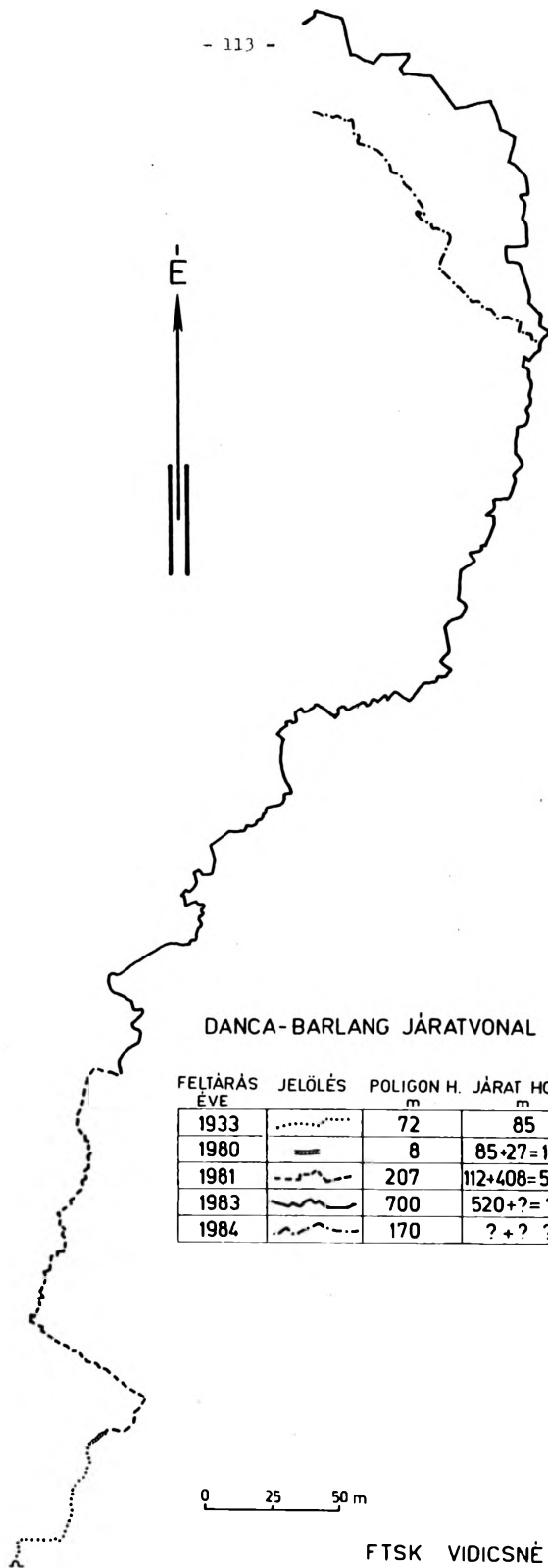
FELMÉRTE: Dr. SZUNYOGH GÁBOR
KOVÁCS PÉTER
SZILVAY GERGELY
NEMCSICS CSONGOR

A DANCA-BARLANG ÉS FELTÉTELEZETT VÍZGYÜJTŐ-TERÜLETE

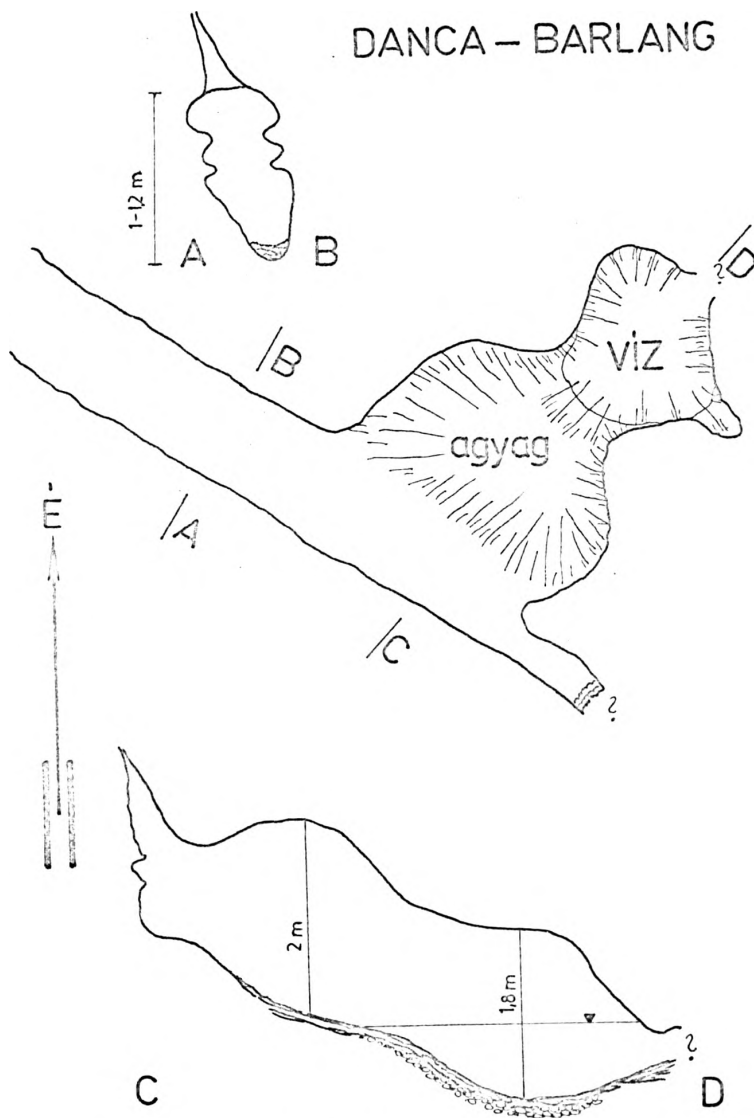

DANCA-BARLANG JÁRATVONAL

FELTÁRÁS ÉVE	JELÖLÉS	POLIGON H. m	JÁRAT HOSSZ m
1933	.....	72	85
1980	—	8	85+27=112
1981	- - - -	207	112+408=520
1983	~~~~~	700	520+?= ?
1984	.....	170	? + ? ??

0 25 50 m

FTSK VIDICSNÉ

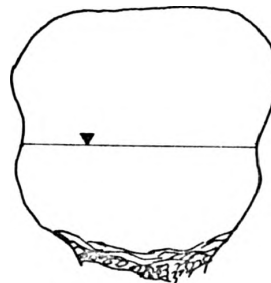
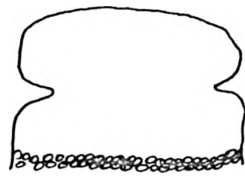
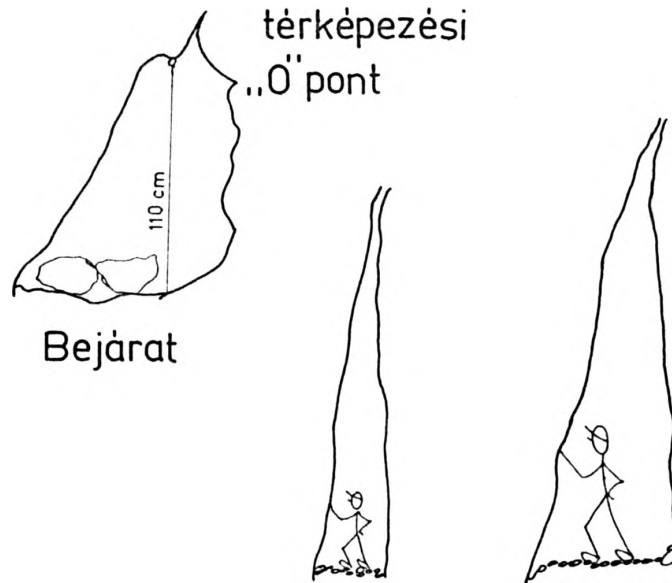

A SZIFON 1983 SZEPTEMBER 23-án
(Emlékezetből készült vázlat)

KRAUS SÁNDOR 1983 SZEPTEMBER 24.

DANCA - BARLANG

(Emlékezetből készült szelvényvázlatok)

Kanyargós meanderes, leginkább "guggolós járat". Egy omladék terem után lementünk ismét a mederbe. Több helyen a mederbe hullott köveket kellett átrámolni, hogy tovább tudjunk haladni. A barlang ezen szakasza képződményekben közepesen gazdag. Formakincs viszont osodálatos: meanderek, kagylós oldásformák. A meder keskeny bevágódása a járószint alatt 1,5-2 m. Járatmagasság 6-9 m /kb./, járatszéliség 1,5-2,0 m. A barlang mérete befelé haladva egyre inkább bővül. Az impozáns hasadékokat omladéktermek tagolják. A barlang utolsó kb. 100 m-es szakasza teljesen elüt az eddig megszokott jellegtől. Itt dúsan képződményezett tágasabb és laposabb /szélessége 3-4 m, magassága 1,5-3,5 m/. E szakaszban 1,0-1,5 m-es agyagpadok vannak, melyben 15-20 cm vastag kaviosos sáv/ok/ húzódik. Az anyagrétegzettség vízszintes irányú. A víz-vízszamosta meder itt kb. 80 cm széles. Az agyagpadok tetejét oseppekőkéreg /1,5-2,0 cm/ borítja, ennek tetején helyezkednek el a oseppekőoszlopok, melyek vastagsága 13-15 cm. A meder meanderei lágyabb ívben kanyarodnak és helyenként 1,0-1,5 m-re benyúlnak laposan az oldalfal alá.

Jelenleg a barlang végpontját egy vetőszik mellett közetleszakadásból eredő omladékterem képezi.

Térképezés

A feltárt szakasz felmérését 5 napos földalatti tábor létrehozásával oldottuk meg. A térkép 1:100 méretarányban készült el /mellőkeljük/.

Az 1983-ban feltárt szakasz járatirány poligonhossza 700 méter.

/Vidics Zoltánné/

FTSK DELFIN KÖNNYŰBÚVÁR SZAKOSZTÁLY

Kollár K. Attila /szerk./

ABSTRACT:

Kollár K. A.: /editor/: FTSK Delfin /"Dolphine"/ SCUBA-diver's Club

The diver's cave-exploring group carries out investigations since 1972 in the Molnár János Cave supplying the Lukács Spa /Budapest/ with thermal water. The total length of the cave-system was extended by the discovery of several small parts. In the Rákóczi Cave /Esztramos Hill, NE Hungary/ diving activity was carried out and since 1983 in their annual reports the results of dust-particle-counting measurements is published for several years. These caves open from mine-tunnels and thus the dust pollution is very severe in the cave.

Molnár János-barlang

Szakosztályunk 1972. évtől fejt ki feltáró-kutató-barlangász tevékenységet a Molnár János-barlangban.

Feltáró munkát végeztünk 1983-ban a Jobb oldali-ág 30 méteres szintjén és a Jobb oldali-ágból az Óriás-teremmel közel párhuzamos két oldalágban.

A Jobb oldali-ág a korábbi időszakban kevésbé látogatott, és feltárt terület volt. Ennek az volt az oka, hogy az Óriás-terem aljában levő leszakadt kő bal oldalán nyílt a barlang legmélyebb pontjához, az István-terembe vezető járat. Az István-terem jelentősége sokkal nagyobb volt, /a barlang jelenleg ismert legmélyebb pontja - 37 méter, összefüggése, már korábban ismert járat - Neodexion-ág, stb./ így annak, illetve az odavezető járatok, azok repedéseinek vizsgálata frekvenciáltabb feladat volt.

A Jobb oldali-ágban, illetve annak 30 méteres aljáról az Óriás-teremmel párhuzamos két járat feltárása során az alábbi feladatokat végeztük el: beúszások; fix kötél kiépítése; optimális kötél rögzítési pont meghatározása; párhuzamos járatok összefüggéseinek vizsgálata; párhuzamos-ág /I. ág/ és Óriás-terem között feltételezett repedések meghatározása bontással és optikai módszerek alkalmazásával, méréssel; kőzetvizsgálatok; párhuzamos járatok /II. ág/ beúszása, kötél bevitele, rögzítése; I. és II. ág főbb jellemzőinek /méretek, irány, alak, vízhőmérséklet/ meghatározása; Jobb oldali-ág aljáról /Jobb oldali-terem/ az István-terem felé induló járatba /Kuszoda/ kötél bevitele; fotózás.

Munkánkat alapvetően megnehezíti, hogy ezen terület - hasonlóan a barlang középső és alsó szintjén - alját és a falakat vastagon finom üledék borítja, mely a búvár mozgásától, kilégzett levegőjétől gyorsan felkeveredik. Így a látástávolság a legoptimálisabb elhelyezkedés esetén is 2-3 perc alatt gyakorlatilag 20-30 cm-re csökken, mely egyes feladatok elvégzéséhez /pl. hőmérséklet-mérés, adatrögzítés, kötél elhelyezés/ elegendő, de elsődlegesen az új területek feltárásához - ahol a látás és emlékezetbe történő mind pontosabb rögzítés - nem elégséges.

A Delfin Levegős-terem jobb oldali-ágból kiágazó repedés már korábban ismert volt. E repedésen túl, jelentős kiterjedésű /hosszúságú és köbtartalmú/ járatot úsztak be búváraink. Itt is komoly probléma a víz gyors felkeveredése. Időszakos vezető kötelet építettünk ki a járat végéig. A jelenlegi végpontnál a továbbjutást egy vagy több nagyméretű kő zárja el. Ezek kibontását megkíséreltük, azonban ezidáig még nem hozott eredményt.

A Melegvízes-ág kibontását tovább folytattuk. Az itt elhelyezett hőmérővel folyamatosan ellenőrizhető a melegvíz hőmérsékletének változása. /Megjegyzés: jelentős eltéréseket nem tapasztaltunk. Tizedes hőmérő/ A folyamatos melegvíz kiáramlásról

minden merülésünk során meggyőződünk.

A kutatási év végén megbízást kapott szakosztályunk - előzetes megbeszélések alapján - a Molnár János-barlang térképének a "Magyarország barlangtérképei" sorozatban való megjelentetésben való közreműködésre. A kiadványt Kalinovits Sándor, a DELFIN Könnyűbúvár Szakosztály tagja, a Molnár János-barlang egyik kutatásvezetője - szerkeszti. A kutatási jelentés készítésének időpontjában a Molnár János-barlang jelenleg ismert részeinek térképe elkészült.

A Molnár János-barlang vizének hasznosítója a Fővárosi Fürdőigazgatóság Lukács-fürdője. A beszámoló év júliusában a Fürdő megrendelésére a BUMA GM - Szenthe István irányításával - jelentős beruházási munkálatokat kezdett, melyek jelenleg is folyamatban vannak. Ennek keretében megszüntették a Malom-tó felől a bejárási lehetőséget, új bejáratot építettek ki a Malomágban, és a vízvételre szolgáló csőrendszert meghosszabbították a Fekete-falig. A munkák miatt gyakorta felkeveredett vízben merültünk, ami egyes feladatok elvégzését nagymértékben gátolta.

A kutató merülések időpontjának egyeztetése a munkát végző csoporttal gyakorlatilag lehetetlen volt. A Fürdőigazgatóság illetékesei azzal a jogos kéréssel fordultak hozzánk, hogy a Fürdő vezetőjével egyeztessük a merülések időpontját, ezzel megakadályozva, hogy esetleg zavaros víz kerüljön a medencébe. Az időpontegyeztetés nem minden esetben végződött sikerrel, az utóbbi időben mindössze vasárnap 12,00 és 13,00 óra között merülhettünk.

Esztramos, Rákócozi-barlangok

Az 1983-as évben mindössze két kutatótáborot tudtunk Esztramosi kutatási területre szervezni november, illetve december időpontban. Kutató-feltáró munkát két területen végeztünk:

1. Rákócozi-barlang II. sz. tó 30 méteres kürtője
2. Rákócozi-barlang I. sz. tó

A Rákócozi-barlang II. sz. tavában még 1982. év végén a 30 méteres kürtő alján, egy búvár által jól úszható járatot fedoztunk fel. Akkor technikai okok miatt ennek részletes feltárását megkezdeni nem tudtuk.

Tárgyévi novemberi kutatótáborunkat e feladat elvégzésére koncentráltuk. A 3 naposra tervezett tábor első napján kellemetlen meglepetés ért bennünket; a táró és a barlang találkozási pontjánál beépített fix létránkat egy omlás - melyre tábla figyelmeztetett - elsodorta. Az omlás okát megállapítani nem tudtuk, véleményünk szerint származhat bontási tevékenységből is. A terjedelmes és jelentős súlyú felszerelés beszállítása - a célfeladat miatt viszonylag kis létszámú túrát szerveztünk - /10 fő/ így időben meglehetősen elhúzódott. Az omlás az I. sz. tó merülőbázisát teljesen tönkretette, így itt is célszerűnek látszott merüléssel meggyőződni az állagváltozásról.

A 30 méteres kürtőben a merülésre két merülőpárt készítettünk fel. Az eredeti terv szerint az első páros kötelet vitt le, rögzítette, fényképfelvételeket készített, majd a fix kötél mellett visszatért. A második pár a feltételezhetően zavaros vízben viszonylag gyorsan lejutott a rögzített kötél mentén az új járatba és egyikük beúszott a lehető legtávolabbra, a másik biztosítása mellett. Sajnos több probléma jelentkezett már az első merülőpárnál. Az egyik merülőbúvár - bár felszínen egészséges volt - merülés közben kb. 20 méteres mélységben nem tudta követni társát, aki kényszerült a bejáratától visszatérni, a szokásos búvárprobléma jelentkezett; nem tudta kiegyenlíteni a vizoszlop által fülére gyakorolt nyomást.

A merülőpár másik tagja elérve az új járatot, több fotó felvételt készített. Mivel társa nem érte utol, felemelkedni kényszerült hozzá, majd többszöri sikertelen lemerülési kísérlet után mindketten a felszínre emelkedtek. Így feladatukat - rajtuk kívülálló okok miatt - nem tudták elvégezni. Az újabb merülés a fix kötél kiépítésének hiányában, az erősen felkeveredett víz miatt, továbbá a viszontbiztosítás hiányában nem volt folytatható.

A további merülés - második pár - a Maróthy-ág folytatásában lévő László-ág végpontjában lévő kis termet vizsgálta meg, illetve oldalágak térképezéséhez fix pontokat jelölt ki.

További merülést hajtottunk végre az I. sz. tóban, amely során az omlás következményeit kívántuk felmérni. A törmelékletőn lévő nagyobb és legurulással fenyegető köveket eltávolítottuk, az előző évben általunk felállított merülőbázis roncsait megvizsgálva megállapítottuk, hogy annak kijavítására nincs mód.

Második, decemberi kutatótáborunk során /5 fő és 2 nap/ két merülést hajtottunk végre a II. sz. tóban. Elsősorban a 30 méteres kürtő fotózását végeztük el, valamint a vizalatti oldaltermekről készítettünk több azonosítást és térképpontosítást szolgáló fotót.

Surrantós-barlang /Rákóczi 2. sz. barlang/

A korábbi években merülést hajtottunk végre a kürtősor végén lévő kis tóban, szifonúszással igazolva a körfolyosó létezését, illetve térképpontosítás oálijából. A búvár felszerelés beszállítása meglehetősen bonyolult feladat volt. Felmértük november havi táborunk alkalmával a "visszaúszás" lehetőségét, illetve egy fordított irányú szifonúszás feltételeit.

1. táblázat

Porszemeszámlálás

Végezte: FTSK DELFIN Könnyűbúvár Szakosztály

Helyszín: Eztramos, Rákóczi-barlang

Porzemek száma:

Hely:	1980	1981	1982	1983
Bejárati vágat	192 db	200 db	207 db	210 db
Lejtakna elágazás	209 db	207 db	216 db	207 db
Táró				
- ajtó után	72 db	96 db	97 db	99 db
- ajtó 32 m	58 db	52 db	80 db	78 db
- ajtó 45 m	55 db	48 db	53 db	54 db
- ajtó 70 m	40 db	42 db	43 db	51 db
Táró végpont	125 db	160 db	132 db	146 db
Barlang				
- első terem	232 db	218 db	262 db	270 db
- Aranykalitka	108 db	115 db	121 db	135 db
- I. sz. tó	82 db	79 db	92 db	90 db
- öltöző felett	36 db	34 db	42 db	38 db
- öltöző	102 db	100 db	125 db	148 db
- II. sz. tó	62 db	40 db	68 db	71 db

A méréseket álló szalagnál végeztük.

A porszemeszám 1 cm³ levegőre vonatkozik.

2. táblázat

Porszemeszámlálás

Porzemek mérete:

Hely:	1980	1981	1982	1983
Bejárati vágat	átl. 3-10 mikr.	átl. 10 mikr.	átl. 10 mikr.	átl. 10 mikr.
Lejtakna elág.	átl. 3-10 mikr.	átl. 10 mikr.	átl. 10 mikr.	átl. 10 mikr.
Táró				
- ajtó után	átl. 3-10 mikr.	átl. 20 mikr.	átl. 20 mikr.	20 % 20 mikr. felett
- ajtó 32 m	átl. 3-10 mikr.	átl. 10 mikr.	átl. 10 mikr.	átlag 10 mikr.
- ajtó 45 m	50 % 20 mikr. fel.	50 % 20 mikr.fel.	50 % 20 mikr.fel.	30 % 20 mikr. felett
- ajtó 70 m	-	-	-	-
Táró végpont	20 % 20 mikr. fel.	30 % 20 mikr.fel.	30 % 20 mikr. fel.	30 % 20 mikr. felett
Barlang				
- első terem	50 % 20 mikr. fel.	70 % 20 mikr.fel.	60 % 20 mikr.fel.	70 % 20 mikr. felett
- Aranykalitka	20 % 20 mikr.fel.	20 % 20 mikr.fel.	25 % 20 mikr.fel.	átl. 10 mikr.
- I. sz. tó	30 % 20 mikr. fel.	20 % 20 mikr.fel.	40 % 20 mikr.fel.	20 % 20 mikr.f.
- öltöző felett	3-10 mikron	átl. 10 mikron	átl. 10 mikron	30 % 10 mikr.f.
- öltöző	3-10 mikron	átl. 10 mikron	átl. 10 mikron	átl. 10 mikr.
- II. sz. tó	3-10 mikron	átl. 10 mikron	átl. 10 mikron	-

A méréseket álló szalagnál végeztük.

A porszemeszám 1 cm³ levegőre vonatkozik.

HAJNÓCZY JÓZSEF BARLANGKUTATÓ CSOPORT

ABSTRACT:

József Hajnóczy Speleological Group /Tiszafüldvár/

The group of the secondary school discovered new cave-parts in the Hajnóczy cave in 1983. The cave itself was discovered by the group recently.

Kutatások és munkálatok a Hajnóczy-barlang Óriás-termének tetején

Az Óriás-terem mennyezetén végzett mérésekből kiderült, hogy a terem legmagasabb pontja max. 10-15 m-re lehet a felszíntől, amelyet mi sem bizonyít jobban, hogy a terem mennyezetén dús oszlopokban lógnak le a gyökerek.

Az 1983. évi táborban kezdődött el a tulajdonképpeni munka. A bontási terület egyértelműen a ködgyertyás kúrtó volt, amin keresztül kötélbiztosítással, néhány földdarab leomlása mellett, végül is sikerült bejutni a terembe, amely szerencsére különálló részt alkotott és biztonságos volt.

A terembe lépéskor rögtön kiderült, hogy eddig ismeretlen helyre jutottunk. A terem legyezőszerűen nyílik ki, ennek köszönhető az alján lévő törmelékkúp, amelyet szerencsés kézzel átfúrtunk, majd a továbbhaladási lehetőséget kutattuk. Az irányt az egyik lejtőrészt borító földosik adta meg. A terem tetejéig haladó lejtőn elértük azt a nyílást, ahonnan a törmelék behullott. A hasadékok össze cementálódott sziklatörmelék - földdugó zárta el. Oldalán mintegy méternyi hosszú fagyökér nyúlik le. Az innen végzett kopogtatás még tisztább és kivehetőbb volt, mint a korábbi helyről végzett, amelyet a terem dobszerűen felerősített, s ezzel egyúttal zavart. A tábor közelgő zárása miatt nem kezdtünk újabb bontási munkálatokat.

Megtörtént a terem feltérképezése, az alapponttól a poligon hossza 25 m, melyből a feltárt szakasz 19 m.

Az új barlangrész feltárói: Ladányi Ferenc, Muosi János, Muosi László, valamint Császár Ágnes, Szegedi József és Vereb Tünde.

/Muosi László/

Munkálatok a Hajnóczy József-barlangban az Ácsolat fölötti részen

Összegezve: az 1983. évi táborban sikerült az Ácsolat feletti bontásban két új, ígéretes járatot megnyitni, s így remélhető, hogy az elkövetkező évek során többen és gyorsabban fognak majd itt bontani. A fűg eddig kibontott hossza 8 m, átlagmagassága 0,8 m, átlagszélessége 1,5 m.

/Szilák Csaba/

MAFC TERMESZETJÁRÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK BARLANGKUTATÓ CSOPORTJA

Tihanyi Péter

ABSTRACT:

Tihanyi, P.: MAFC Tourists Department - Speleological Group

The group having a few members only is mainly occupied in cave-tours. In 1983 the group carried out cave-air constituent's investigations in the Alba Regia cave /Bakony Mts./ and in the Lengyel cave at Tatabánya /Gerecse Mts./ one in each.

Túránk során voltunk a Vass Imre-barlangban, a Kossuth-, a Szabadság-, az István-lápai-barlangban és a Létrási-vizesbarlangban. Jártunk a bükki Kis-fennsík barlangjaiban, az ágasvári Csörgő-lyukban, a Naszályi-viznyelőbarlangban, a Csersegtomaji-kútbarlangban és a budai barlangokban /Pál-völgyi-, Mátyás-hegyi-, Ferenc-hegyi-, Szemlő-hegyi-, Róka-hegyi-barlang, Solyári-ördöglyuk/.

Tagjaink közül öten indultak a BTSZ Barlangbizottsága által rendezett alapfokú barlangjáró tanfolyamon és sikeresen el is végezték azt.

MARCEL LOUBENS BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET

Lénárt László /szerk./

ABSTRACT:

Lénárt, L. /editor/: Marcel Loubens Caver's Club /Miskolc/

The group has great traditions and their main field of activity is the Létras-tető in the Bükk Mountains. In the Létrási Vizes Cave a small new part was discovered in 1983 and several additional cave mapping works were carried out. The dripping-water measurements were extended, they carried out water- and air-temperature measurements and regular bat-dountings, plus trace-detecting /for radon measurements/ were installed. Tables were prepared containing temperature-data from the Létrási Vizes Cave and Anna Cave and also the results of bat-observations.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke

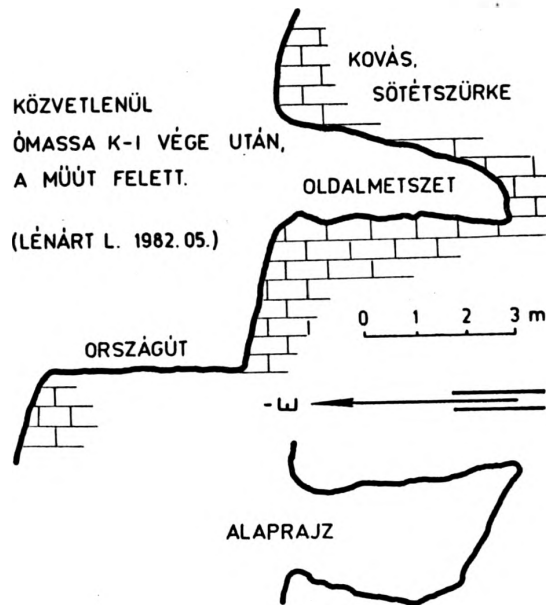
Ábra és térképjegyzék

Képjegyzék

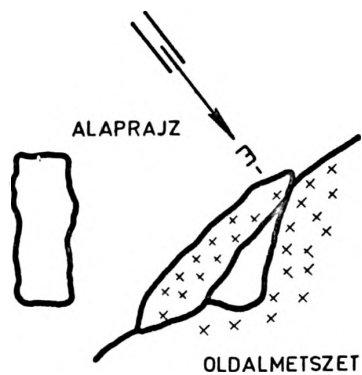
Táblázatjegyzék

1. A tárgyévi munkaterv és végrehajtásának értékelése /Gonda Gy. - Lénárt L./
2. Összefoglalás /Lénárt L./
3. Feltáró tevékenységünk /Lénárt L./
4. Tudományos kutatás, feldolgozás /Lénárt L./
  - 4.1. Térképezések
  - 4.2. Csopégszmérések a Létrási-Vizes-barlangban
  - 4.3. A Létrási-Vizes- és a Szepesi-barlangok tavanak vízszintingadozása
  - 4.4. Hőmérséklet adatok a Létrási-Vizes, a Szepesi- és az Anna-barlangokból
  - 4.5. Denevérmegfigyelések
  - 4.6. Az 1983. évi nyomdetektoros radonmérések tapasztalatai a Létrási-Vizes-barlangban és az Anna-mésztufabarlangban /dr. Somogyi György, ATOMKI, Debrecen/
5. Csoporttevékenység
  - 5.1. A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület névsora és tisztségviselői 1983. deo. 31-én /dr. Gyurkó P./
  - 5.2. Terepi tevékenységünk számokban /Kovács Zs./
  - 5.3. Rendezvényeink /Lénárt L./
  - 5.4. Barlangi mentőszolgálati tevékenységünk /Fiosór L./
  - 5.5. Táboraink /Ónodi L.-Kovács Zs./
  - 5.6. Csoporttagjaink részvétele egyesületünkön kívüli barlangkutatói tevékenységben /Lénárt L./
  - 5.7. A Kinizsi Kupáért kiirt versenyen való részvételünk /Ónodi L./
  - 5.8. A csersegtomaji Országos Vándorgyűlésen /Barlangnapon/ való részvételünk /Galán M./
  - 5.9. Tanulmányútjaink /Lénárt L./
  - 5.10. Tagjaink tudományos, ismeretterjesztő és információs értékű publikációinak és kéziratainak jegyzéke /Lénárt L./
  - 5.11. Barlangkutató tevékenységünk elismerései /Lénárt L./
  - 5.12. Költségvetési tervünk és tényleges alakulása 1983-ban /dr. Gyurkó P./
  - 5.13. Vendégeink /Lénárt L. - Kovács Zs./
  - 5.14. 1984. évi munkaterv /Lénárt L./
  - 5.15. 1984-es pénzügyi terveinek /dr. Gyurkó P./
6. Függelék
  - 6.1. "A Létrási-Vizes-barlang komplex barlangtani vizsgálata" c. disszertáció összefoglalása /Lénárt L./

ÓMASSAI-ÜREG TÉRKÉPVÁZLATA

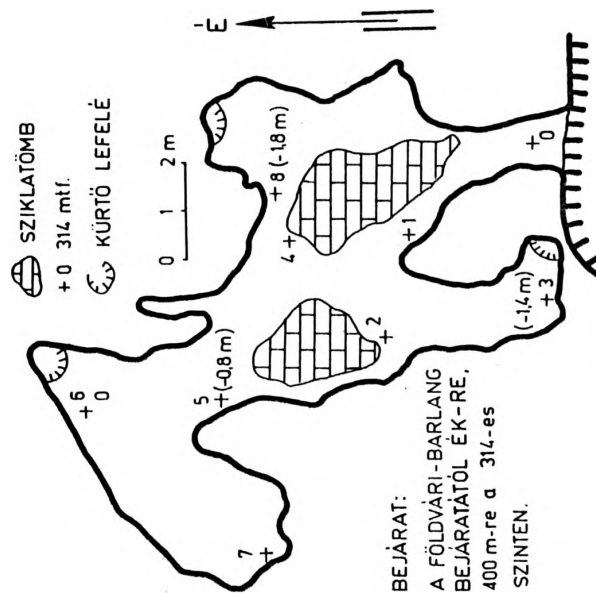
BOLDOGKÖVÁRI - ÜREG TÉRKÉPVÁZLATA

KOVÁS RIOLITTUFÁBAN KELETKEZETT
ÁLTEKTONIKUS ÜREG A VÁR MELLETT

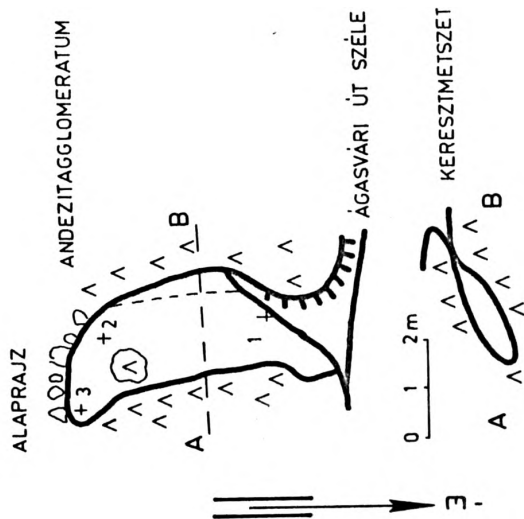
(MAJOROS ZS. LÉNÁRT L. 1982. 08.)

ESZTRAMOSI - ÜREG

LEFEJTETTÉK: 1981. ÁPRILIS.
 FELMÉRTÉK: LÉNÁRT L. BORBÉLY S. TÉGLÁS J.
 1981. ÁPRILIS 3.

ÁGASVÁRI ÚTMENTI-BARLANG

FELMÉRTÉK: MAJOROS ZS. VARGA F.
 1982. OKTÓBER 19.

6.2. "A Létrási-Vizes-barlang" c. középiskolai földrajzi versenydolgozat összeoglalása /Berecki L. - Szabó T./

6.3. "Keoske-lyuk" c. középiskolai földrajzi pályázat összefoglalása /Szepessy K./

6.4. Tiszteleti tagjainknak adott oklevél-minta

1983-ban a feltáró tevékenységünket nem kísérte szerencse. Mindössze a Létrási-Vizes-barlangban, az Y-ág végén tártunk fel egy kb. 16 m-nyi új járatot - több agyagos homok kitermelése árán. A munkát a komoly levegőhiány miatt felfüggesztettük.

A csoport tudományos tevékenysége a vártnál és tervezettnél lényegesen jobban alakult.

A Létrási-Vizes-barlang újratérképezése keretében az eddigi térképnél jobb anyag készült a Háromszög-terem - Vértes-terem - Twist-terem, ill. Vértes-terem - Vértes-ág útvonalon.

A Szepesi-barlangban és a Kajla-bérci-zsombolyban a felmérések még nem fejeződtek be.

Néhány kis barlang térképét jelen összeállításunkban közöljük.

Az év elején újraindítottuk a Létrási-Vizes-barlangban a csepegésméréseket, sőt újabb mérőhelyeket állítottunk be a barlang távolabbi pontjain. Igen érdekes, hogy a mélyebb részeken igen határozott leürülési görbét kaptunk. Havonta mérjük /néha gyakrabban/ a barlang Tavának vízszintjét. Az éves ingadozás kb. 2,5 m volt. /Az árvízi maximumot nem ismerjük pontosan./ Szintén e barlangban 8 helyen észlelünk víz- és lég-hőmérsékletet. A barlang havi átlagléghőmérséklete ez évben a helytől függően 3,2-8,0 °C volt. /Az év végén az MKBT-től kapott 2000 Ft-nyi hőmérőt - 10 db-ot - a Létrási-Vizes, ill. a Szepesi-barlangokba állítottuk be, így 1984-ben lényegesen több adat várható./ Az Anna-mésztufabarlang idegenforgalmi részében 4 db fix hőmérőnk van, melyet gyakran leolvastunk. Értékei 9,2 - 11,5 °C között szórtak.

A Létrási-Vizes-barlangban a kibővített mérési útvonalon is rendszeresen számláljuk a denevéreket. /Rendkívül figyelemre méltó, hogy a denevérek száma a néhány évvel ez előttihez képest 20-30 %-kal csökkent! / Ezen kívül 12 barlangból 17 alkalommal rögzítettünk szórványos, a denevérekre vonatkozó adatokat.

Februárban a Létrási-Vizes-barlangba 17, az Anna-mésztufabarlangba 5, novemberben pedig a Szepesi-barlangba 10, a Miskolctapolcai-Tavas-barlangba 3, az István-lápai-barlangba 4 db radon szilárdtest nyomdetektort építettünk be, melynek cseréje havonta történt. Nagyon kifejezett a mélység felé növekvő aktivitást tükröző adatsor.

1. táblázat

A Létrási-Vizes-barlangban mért víz- és léghőmérsékleti értékek 1983-ban /°C/

/3. Tó, víz hő, 1. Zebra-folyosó, léghő; 2. Z-ág, léghő; 5. Ablak, léghő; 6. Agyagfej, léghő; 7. Háromszög-terem, léghő; 12. Túltáplált Míoi Mackó kuckója, léghő, 13. Tó, léghő./

	3	1	2	5	6	7	12	13
01.08.	-	-	-	-	-	-	8,0	-
15.	3,8	-	-	-	-	6,6	8,1	3,6
29.	3,5	5,8	7,2	5,4	6,0	6,6	7,1?	3,5
02.16.	3,6	5,7	7,4	4,5	6,0	6,5	7,9	3,4
26.	3,5	-	7,2	4,1	6,2	6,4	8,0	3,5

	3	1	2	5	6	7	12	13
03.16.	3,8	5,5	7,2	4,4	5,8	6,5	8,0	3,4
27.	-	5,6	7,2	5,4	5,6	6,4	7,9	-
04.02.	-	5,8	6,07	5,8	6,0	6,0	6,87	-
05.	3,5	5,6	-	6,47	5,27	5,37	5,67	3,5
09.	-	-	4,67	5,6	6,0	5,8	5,87	-
16.	3,8	5,8	-	4,8	6,0	6,6	8,0	3,8
23.	-	-	-	-	-	6,67	6,67	-
05.06.	4,0	-	-	-	-	-	7,9	4,1
16.	3,8	6,3	7,3	5,9	6,4	6,7	7,9	3,8
22.	-	6,0	-	-	6,2	-	7,07	-
06.22.	3,2	6,3	-	5,4	6,4	6,8	7,8	3,2
07.09.	-	-	6,5	-	-	6,8	-	-
16.	-	-	-	-	-	6,8	-	-
17.	3,2	7,0	-	6,87	6,6	6,9	7,9	3,6
23.	-	-	-	5,6	-	6,9	-	-
30.	-	-	7,4	-	-	7,0	-	-
31.	-	-	7,5	-	-	7,0	-	-
08.06.	-	-	6,87	-	-	6,9	7,6	3,2
16.	-	-	-	-	-	7,0	-	-
17.	-	-	-	-	-	7,0	-	-
19.	-	6,0	-	6,0	5,47	-	-	-
20.	4,0	-	6,3	-	-	7,2	8,0	4,0
21.	4,0	6,4	-	6,2	6,5	7,0	7,8	4,0
23.	-	-	-	-	-	6,9	7,9	4,2
24.	-	6,5	-	6,0	6,7	-	-	-
25.	4,0	-	-	-	-	7,0	7,9	3,8
27.	-	6,4	-	6,0	6,6	-	-	-
09.17.	-	-	-	-	-	7,0	-	-
24.	3,8	6,4	-	5,3	6,7	7,0	7,9	3,8
10.01.	-	-	-	-	-	7,0	-	-
27.	3,8	6,4	-	5,8	6,5	6,9	7,9	3,8
11.05.	-	-	-	6,4	-	-	-	-
20.	3,8	6,2	-	5,1	5,3	6,7	7,9	3,8
25.	-	-	-	-	-	7,1	8,1	-
12.06.	-	-	7,3	-	-	5,87	8,2	4,5
17.	-	5,6	-	4,6	6,0	6,6	8,0	3,2
Átlag	3,7	6,1	6,8	5,5	6,1	6,7	7,8	3,6

12.17-én Dögszifon 6,0 °C Vértés-terem alatt 7,4 °C; Kőhidas-terem 7,7 °C;

Kvarokaviosos oldalág 7,3 °C

? = érthetetlennek tűnő adat

2. táblázat

Léghőmérsékleti értékek az Anna-mésztufabarlang idegenforgalmi részében 1983-ban /°C/

Dátum/ mérőhely	11	12	13	14	Légmozgás
02.02.	10,0	-	-	-	
05.	10,0	9,8	9,8	9,4	e.h. vizmű felől
08.	10,0	9,9	9,8	9,3	e.h. vizmű felől
10.	10,1	-	-	-	e.h. vizmű felől
13.	10,1	9,9	9,9	9,4	e.h. vizmű felől
03.27.	10,0	9,7	9,8	9,2	i.e.h. vizmű felől
04.19.	9,9	9,6	9,8	9,2	k.h. vizmű felől
05.21.	10,4	10,0	10,0	9,4	h. vizmű felé
08.22.	11,5	11,1	11,0	10,0	e.h. vizmű felől
10.27.	11,1	10,8	10,7	10,1	vizmű felől
12.17.	10,4	10,3	10,2	9,8	i.e.h. vizmű felől
Átlag	10,3	10,1	10,1	9,5	-

e.h. = erős légmozgás

11. Kápolnával szemben

i.e.h. = igen erős légmozgás

12. Nagy körjárat kezdete

k.h. = közepes légmozgás

13. Elvárásolt kastély

h. = légmozgás

14. Pokol

3. táblázat

A Létrási-Vizes-barlangban megfigyelt denevérek száma 1983-ban

Dátum	Denevérek száma		A legnagyobb egyedszámú csoport /db, hely/
	függeszkedik	röpköd	
01.08.x	25	-	/Túltáplált Mici Mackó/
29.xxx	87	3	?
02.05.x	2	-	1 /Háromszög-terem/
16.xx	85	-	11 /Zebra-folyosó/
26.xx	41	-	?
03.16.xx	67	-	12 /Agyagfej-terem/
27.xxx	56	-	19 /Forrás-kürtő/
04.02.x	29	-	14 /Zebra-folyosó/
05.x	11	-	11 /Sóhajok-hidja/
16.xx	53	-	22 /Sóhajok-hidja/
05.16.xx	1	1	1 /Dögszifon/
06.22.xx	Denevért nem láttunk		
07.17.xx	Denevért nem láttunk		
23.xx	Denevért nem láttunk		
30.xx	1	-	1 /Hágcsós-terem/
08.19.x	-	-	1 /Kuszoda/
20.x	-	2	1 /Kuszoda, Vértes-ág/
24.xxx	-	1	1 /Sóhajok-hidja/
25.xx	1	2	1 /Vértes-ág/
09.17.x	2	-	1 /Vértes-ág/
24.xx	11	-	4 /Túltáplált Mici Mackó/
10.01.x	6	-	6 /Vértes-ág/
27.xx	76	-	5 /Forrás-kürtő/
11.05.xxx	40	-	6 /Forrás-kürtő/
20.xx	68	1	6 /Forrás-kürtő/
12.06.x	2	2	1 /Vértes-terem/
17.xx	67	-	5 /Sóhajok-hidja, Agyagfej/

x = Hiányos észlelés /minimum adat/
xx = IV. bejárat - Tó - I. bejárat útvonalon történt észlelés
xxx = I. bejárat - Agyagfej - I. bejárat útvonalon történt észlelés

4. táblázat

Szórványos denevérészlelések a Létrási-Vizes-barlangon kívüli bükküi barlangokban

<u>Szepesi-barlang:</u>	01.15.	20	08.18.	1
	02.27.	22/max osop. 8/	09.18.	2
	03.15.	5	12.01.	10 /max. osop. 2/
<u>Cubikos-barlang:</u>	01.29.	1		
<u>Kis-kőháti-zsomboly:</u>	01.22.	Nagyteremben	10-20-100-as csoportok	
<u>Mexikó-völgyi-barlang:</u>	08.06.	1		
<u>Király-zsomboly:</u>	10.01.	2		
<u>Kecske-lyuk:</u>	10.14.	1		
<u>Vénusz-barlang:</u>	10.22.	2		
<u>Kajla-zsomboly:</u>	10.22.	5		
<u>Anna-barlang:</u>	10.27.	2		
<u>Szamentu-barlang:</u>	12.03.	18		
<u>Szirén I-II. barlang:</u>	12.11.	0		

MECSEKI KARSZTKUTATÓ CSOPORT

Rónaki László

ABSTRACT:

Rónaki, L.: Mecsek Karst-Researcher Group

The group is residing in Pécs and carried out during field-investigations cave- and spring-documentary data-collecting work in 1983. In the Villány Mountains 1; in the Mecsek Mountains 13, in the surroundings of Abaliget; in the area of Orfű 4; in the Zsidó Valley 6 new chimney-caves were discovered;

1983-ban barlangjáró csoportot szerveztünk általános iskolai tanulóknak a PTTE Mecsek Szakosztályban. Számukra a Nevelési Központban tartottunk előadásokat /márc. 10, 24./, túrákat és terepgyakorlatokat a kutatási területen.

A jelentősebb kutató túrák és rendezvények a szokásos hétfői kutató napokon kívül az év folyamán időrendben a következők voltak:

- jan. 22, 23. Szársomlyó; jún. 17-19. Cserszegtomaj MKBT Vándorgyűlés; jún. 21-26. Abaligeton kutató tábor; júl. 14-19. Komló - K-i Mecsek kutató tábor; aug. 3-4. Tenkes-hegy; aug. 5-7. K-i Mecsek; szept. 15-18. Tenkes-hegy; okt. 7-9. Beremend; okt. 13. Villányi-hegység.

Szakmai tanulmányutak és előadások:

- jún. 29. ELTE geológus terepgyakorlat; júl. 5. NME hidrológus tanulmányút; okt. 12-15. Szlovák barlangkutatók kalauzolása; márc. 26. az Uttörőház szervezésében barlangjárás.

A tudományos munkához az utak, táborok résztvevői megfigyeléseket objektumonként kutatási jelentésekben rögzítették a mérési adatokkal, térképvázlatokkal és fotókkal. A barlangok, források és egyéb objektumok kataszterezését ilyen formában kartozva dokumentáljuk. Folytattuk a Radon detektorok havi cseréjét, továbbítva azokat kiértékeléshez dr. Somogyi Györgynek /Debrecen ATOMKI/. Ujabb műszerek felszerelésével bővítettük a karszt és karsztvíz észlelő hálózatot.

Feltáró kutatás- kataszterezési munkánk az OKTH Természetvédelmi Hivatal Dél-dunántúli Felügyelősége által 5-70/1983. számon kiadott kutatási engedély alapján történt. Ujabb barlangokat fedeztünk fel; a Villányi-hegységben 1, Abaliget környékén 13, Orfű térségében 4 és a Zsidó-völgyben 6 zsombolyt, melyek dokumentálását is elvégeztük. Közülük három fokozott figyelemre és további feldolgozásra tarthat igényt, különleges földtani és barlangtani sajátosságai miatt. Ezek: a Csengő-zsomboly /12 m/, a Csillag-zsomboly /8 m/ és a Párkányos-zsomboly inaktív víznyelő /11 m/. Ezek felfedezője Zalán Béla volt, a Csengő-zsombolyt Kis Péter közreműködésével. A 24 új objektumon kívül még további 18-ban végeztünk megfigyeléseket, méréseket. A részlet eredményeket - úgy határoztunk - nem közöljük az évi jelentésünkben a továbbiakban, azért, hogy megakadályozzuk adataink illetéktelen felhasználását. /Előzményeket ld: 1982. évi jelentés függelék-ben "Megjegyzések..." és a Területi Szervezet ez évi jelentésében./

Igen érzékenyen érintette csoportunkat az, hogy a Cholnoky Jenő-pályázat bíráló bizottsága az MKCS működésének tizedik évéről készített 1982. évi jelentésünket ki- zárta azzal, hogy a kiírásban szereplő 4 példány közül egyet közvetlenül az OKTH Dél-dunántúli Felügyelőségének küldtünk meg.

METRO BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Csulák József

ABSTRACT:

Csulák, J.: Metro Speleo Group

The members of the group could enter a new part of some metres of length in the Róka-Mountain cave in the surroundings of Budapest.

A kezelésünk alatt álló Róka-hegyi-barlangban tovább folytattuk a "Nagy-akna" álfenék bontását. Jelenleg 5,5 m mélységig sikerült előre haladnunk. E munka mellett elkezdtük a "Nagy-aknával" párhuzamos kürtő bejáratí részén lévő szűk hasadék kiszélesítését.

MHSZ DEBRECENI KÖNNYŰBÚVÁR KLUB BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLYA

/Bánkút térsége 1974. október 1. - 1984. január 1./

Czakó László - Szentesi Péter

ABSTRACT:

Czakó, L. - Szentesi, P.: MHSZ Skin-divers Club Debrecen Speleo Group

Report about the period from the 1st of October 1974 to the 1st of January 1984. The group being founded in 1974 /seat in Debrecen/ investigated the area between the Borovnyák and Lyukas-gerino in the Bükk Mountains and furtheron the Diabas Cave at Bánkút. Several works were carried out on the base of contracts by underwater cave-exploratory technios - first of all in the exploration fo thermal - and cold-water karstio springs. Their most important new finding was the discovery of the Diabas Cave, the name of which oomes from the diabasio rock veins crossing the cave-corridors at several spots. The surveyed and estimated total length is 533 m, depth of the cave 156 m. The group performed bacteriological analyses of the water of the cave, and hydrogeological characteristics of the research area was analysed in details for the exploration of new cave-parts.

Az MHSZ Debreceni Könnnyűbúvár Klub Barlangkutató Csoportja 1974. október 1-én alakult meg, előbb mint a Kossuth Lajos Tudományegyetem Tóthfalusi Kollégium Barlangkutató csoportjával együttműködő csoport, majd a fenti csoport megszűnése után, mint önálló csoport folytatta tevékenységét Balás Anna vezetésével, akinek korai halála után a csoport vezetését Szenthe István vette át. 1981. szeptembertől Kókai János vezeti a csoportot.

A csoport 1976. július 7-én, valamint 1977. július 22-én Bánkút térségében a Borovnyák és a Lyukas-gerino között húzódnó viznyelősorra, valamint a Diabáz-barlangra kapott kutatási engedélyt, amely 1980. június 31-ig volt érvényes. Mivel jellegéből fakadóan egyéb kutatásai barlangi búvár, illetve búvár tevékenységek voltak, legnagyobb részük a Vizművek által megrendelt forrásfeltárás, kutatás, illetve forrásfoglalás. Ezek a munkák a következők voltak:

- Tapolcai Termál-forrás komplex vizsgálata, feltárása -30 m mélységig, a forrás esőbefoglalása,
- Szinva-forrás komplex felmérése, feltárása,
- Miskolctapolcai hidegvizes források /Olasz-kút/ komplex felmérése, vizsgálata, feltárása -24 m mélységig és esőbefoglalása,
- Szentgyörgy-forrás, diósgyőri Tavi-forrás felmérése, feltárása,
- Király-kút felmérése,
- Garadna-forrásban végzett felderítés,
- Szalajka-forrás felmérése, feltárása.

Felderítő merüléseket végeztünk: a Jávor-kúti-viznyelőbarlangban, Létrási-vizesbarlangban, István-lápai-barlangban, Bolhási-viznyelőbarlangban, az alsó-hegyi Frank-barlangban, Baradla Alsó-barlangban, valamint a romániai Ponor-forrás, Coiba Mare, Gura Apai, Coliba Chiobului, cotetul Dobrestilor, Astilev, Moara Jurjii, Körös révi barlangban. A Tauz-forrásban 1982 nyarán új romániai barlangi mélymerülési rekordot /-47 méter/ állítottunk fel.

Csurgó-kút-Bánkút-Csipkés-kút közti terület kutatása

A Csurgó-kút, illetve a Csipkés-kút felé futó, egy egyenesbe eső, de egymással ellentétes irányú két völgy jelenti a közettani határt a vulkanikus kőzetből - diabázból - álló Borovnyák és a mészkőből álló Lyukas-gerino között. A fenti réteghatár mentén nagy számú viznyelő és beszakadás alakult ki. A viznyelők gyűjtőterületét részben a diabáz vízzáró felszíne, részben a diabáz türmelékével borított felszínek

Jelentik. Nagyobb oszapadék idején az agyaggal fedett mészkő felszínekről is folyik le viz a nyelők felé.

A munkák megkönnyítése érdekében a nyelők és beszakadások nyugatról kelet felé növekvő sorrendben számot kaptak:

Az objektum száma és típusa	Neve	Rövid jellemzése
1. Inaktív víznyelő	Egyes-barlang	Nagyobb méretű, kb. 20 m átmérőjű, 6 m mély, tölcsér alakú beszakadás, melynek déli oldalát mészkő, míg a többi oldalát talaj alkotja.
2. Időszakos víznyelőbarlang = bányaküti visszafolyó	Diabáz-barlang	Patakos barlang. Lásd a továbbiakban részletesen.
3. Inaktív víznyelő		Lapos fenekű, tölcsér alakú mélyedés, belévezető patakmederrel.
A 3. és 4. objektum között 4, esetleg 5 db 2-5 m átmérőjű, 20-30 cm mély, lapos, természetes eredetű bemélyedés, feltehetőleg kezdődő berogyás található.		
4. Berogyás		Tölcsér alakú mélyedés a talajban.
5. Berogyás	Vizbe-verem	"
6. Berogyás		Elnyújtott elipszis alaprajzú mélyedés a talajban.
7. Időszakos víznyelő		Lapos fenekű, tölcsér alakú mélyedés, belévezető patakmederrel.
8. Berogyás	Hegyes	Tölcsér alakú mélyedés a talajban. A terület legmélyebb berogyása, igen meredek falakkal.
9. Időszakos víznyelőbarlang	Kőbánya-barlang	Patakos barlang. Lásd a továbbiakban részletesen.
10. Berogyás		Tölcsér alakú mélyedés a talajban.
11. Berogyás		"
A 9-10-11. objektum egyetlen vízvezető árok hátravágódott nyelői.		
12. Zsomboly	Lyukas-gerincizsomboly	Egy kb. 15 m mély aknából és hozzácsatlakozó teremből áll.
13. Berogyás		Tölcsér alakú mélyedés a talajban.
14. Berogyás		"
15. Víznyelő	Csipkés-küti-víznyelő	Magas sziklafalak közt nyíló, rendszerint aktív víznyelő.
16. Berogyás		Tölcsér alakú mélyedés a talajban, alján kettő berogyással.
17. Berogyás		Tölcsér alakú mélyedés a talajban.
18. Berogyás		"
16-17-18. berogyás szorosan egymás mellett van, peremük egymással érintkezik.		

Az objektum száma és típusa	Neve	Rövid jellemzése
19. Berogyás		Kisméretű tálalakú mélyedés talajban
20. Berogyás		Tülosér alakú mélyedés a talajban
21. Berogyás		"

Bánkúti 2. sz. víznyelőbarlang = Diabáz-barlang

Az 1960-as években a miskolci Bányász Barlangkutató Csoport Várszegi Sándor vezetésével megbontja a víznyelőt, a bejutás reményében. A bontás az eltűnő víz mentén történt, a járatot kitöltő kőtörmelék kirámolásával, mely járat a sziklafalba befelé húzódik. Mivel a járat lefelé fokozatosan elszűkült, a bontást abba kellett hagyniuk. 1975 tavaszán Szabó József /MEAFK/ elkezdte bontani a sziklafalba befelé húzódó eltömődött barlangjáratot, ott, ahol a víz eltűnik, s amit a Bányász barlangkutatók annak idején kibontottak, de azután újra eltömődött. 1975 szeptemberében Balás Anna, a Debreceni MHSZ barlangkutatóit szervezi, míg Börösök Péter és Szenthe István a budapesti barlangkutatókat mozgósítja a térségben lévő víznyelők bontására. A táboron a budapesti Spartacus TE barlangkutatói, a MEAFK és az MHSZ Debreceni Könnyűbúvár Klub barlangkutatói vesznek részt. A Bánkúti-visszafolyót /2. sz. víznyelő/ a tapasztalatok alapján új helyen bontják a sziklafal tövében függőlegesen lefelé. A bontás eredménnyel járt, sikerült bejutni a barlangba.

1975 őszén több hétvégi akció keretében sikerült lépésről-lépésre feltárni a barlangot, a ma is ismert kiterjedésében. E munkákban az MHSZ Debreceni Könnyűbúvár Klub, a budapesti Spartacus TE, FTC és VITUKI barlangkutatói vettek részt. Legkiemelkedőbb feltárás a Szép-ág megtalálása volt /Lukács László/.

A Diabáz-barlang jelenlegi hossza a felmért és a becsült hosszúságú szakaszok alapján kerekén 530 m, ami az alábbi részadatokból áll össze:

	Felmérés alapján /m/	Becsülés
Főág hossza a 20 évesek terméig	125	-
Főág hossza a 20 évesek termétől a végpontig		120
Szép-ág hossza	188	-
Különböző oldalágak hossza	-	100
Összesen:	313	220
mindösszesen:	533 méter	

A Diabáz-barlang jelenlegi mélysége a felmért és a becsült mélységű szakaszok alapján kerekén 150 m. Ez a mélység az alábbi részadatokból áll össze:

A barlang felmért mélysége a bejáratától a Vizesés-akna aljáig	106 m
A barlang becsült mélysége a Vizesés-akna aljától a végpontig	50 m
Összesen:	156 m

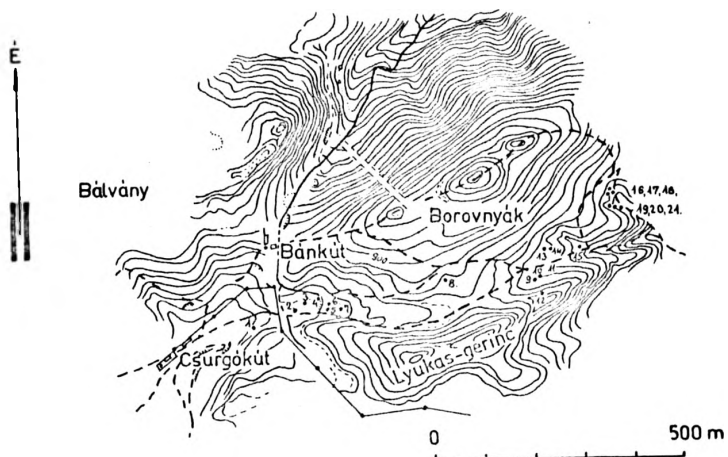
Egyes-barlang

1980-ban bontottuk ki, majd 1981-ben és 1982-ben is dolgoztunk rajta.

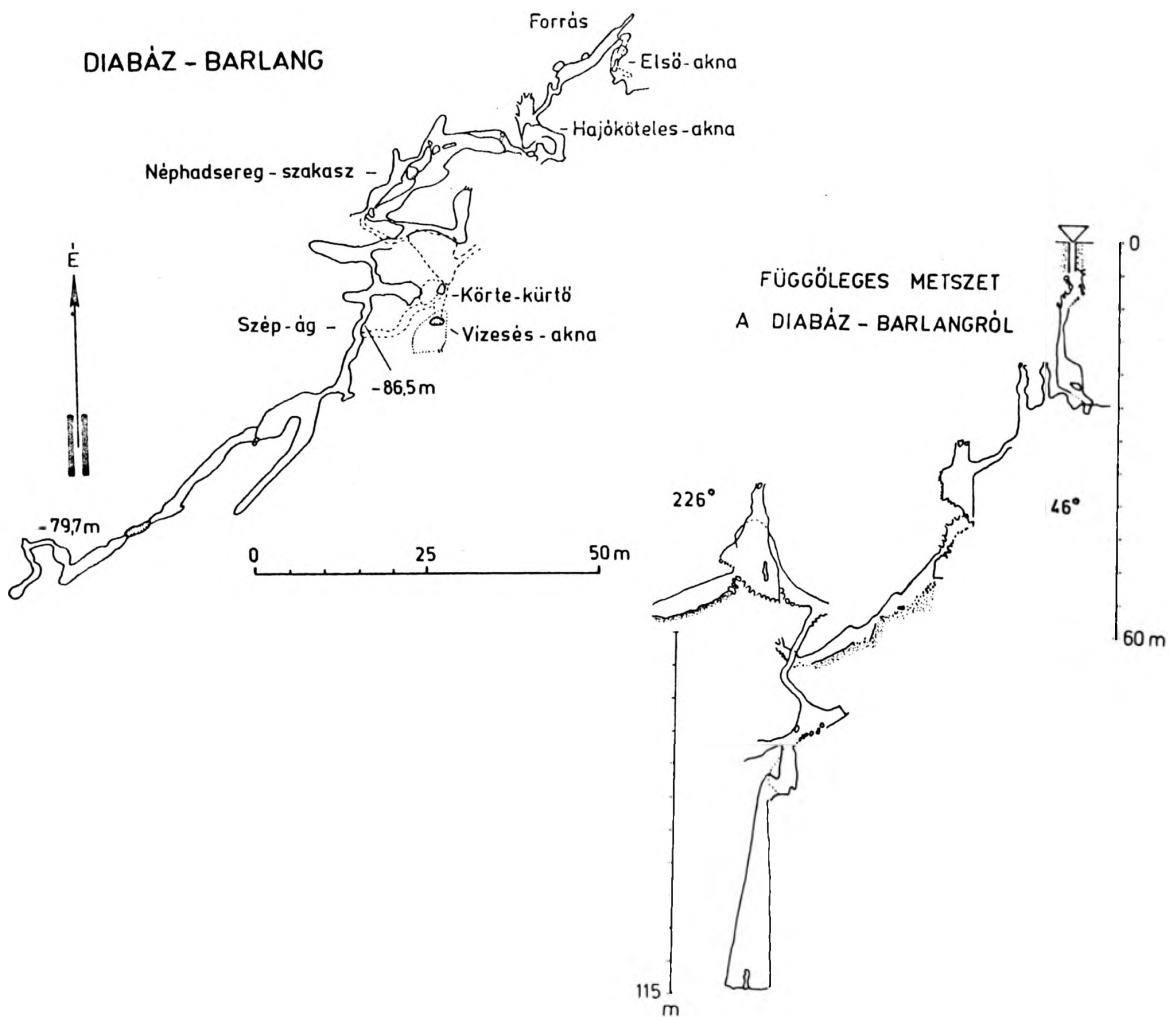
A barlang a Borovnyák és a Lyukas-gerinc közt induló völgy DK-i oldalában, a Bálvány D-i oldalában lévő nagy rét szélén található. A barlang, egy, a meredek hegyoldal és a lapos völgy határán lévő, közel szabályos kör alaprajzú tülosér alakú mé-

BÁNKÚT TÉRSÉGE (2. OBJEKTUM: DIABÁZ BARLANG)

DIABÁZ - BARLANG

lyedés alján, oldalról nyílik. Mivel a tölcsér alakú mélyedés felső pereme csak kb. 20 cm-rel van a völgy idomvonala felett, nagyobb esőzések, hóolvadások idején, ha a víz gátat rak le útjában, az elgátolt víz be tud folyni a tölcsérbe. Jól fejlett vízbefolyás azonban nem figyelhető meg a tölcsér alakú mélyedés peremén, vagy oldalán.

A barlangjárat ferdén lefelé vezet, mennyezetét és oldalait szálkő, talpát kőtörmelék alkotja. Elsődleges formáit felszinközeli voltának megfelelően erősen módosították a kifagyások. Az alsó részén megfigyelhető elsődleges lekerekített oldási formák a Diabáz-barlang Szép-ágának formáival megegyezők.

A bánkúti 5. sz. beszakadás = Vizbe-verem

A beszakadás bontása a MEAFK 1975. évi nyári tábora során kezdődött meg, de a második napon a kutatóaknába beszivárgó és ott meggyülő víz a további munkákat megakadályozta.

Az 1976. évi nyári tábor során új helyen bontották a beszakadást. A kutatóakna egyik oldaláról a mészkőfalat követve 8 m mélyen még nem érték el a nyitott üreget.

A bánkúti 9. sz. víznyelő = Kőbánya-víznyelőbarlang

A beszakadás bontása a MEAFK 1975. évi nyári tábora során kezdődött meg. Eredmény: 3 m mély akna. A munka folytatódott az 1975. őszi táboron. Eredménye: 5 m mély akna. Az 1976. évi nyári táborunk során sikerült 9 m mélységben barlangjáratba jutni, jelenlegi mélységre 25 m.

A víznyelő nevét a mélyművelésszerű kőtermelésről, bányászatról kapta.

Az MHSZ Debreceni Könyvbúvár Klub Barlangkutató Szakosztályának tagjai a feltáró tevékenységen kívül vizsgálták a bánkúti víznyelőkbe befolyó, ill. átfolyó vizek mennyiségét, minőségét, valamint a barlangokból elfolyó vizeket.

MYOTIS BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Lengyel János

ABSTRACT:

Lengyel, J.: Myotis Caver's Club

The Group /Budapest/ carried out lesser explorations in the Aggtelek - area /in the so-called 38th cave/, in the Bükk Mountains /Hármas-kút Swallow-hole Cave, Julcsa Cave of the Kopasz-rét/ and the Naszályi Swallow-hole Cave /Börzsöny Mountains, Naszály karst region/ was surveyed.

A feltáró tevékenységünk

A 38-as-barlang

Helye: Jósavafő-Szinpetri közötti műúton a 37-es kilométerkö felett kb. 12 méterrel nyílik a bejárata.

A járat talppontját 1983-ban kb. másfél méterrel süllyesztettük, jelenleg a feltö-rés szintjén /az 1974 őszi árvíz/ tartunk, ami megegyezik a barlang alatt húzódó út-korona magasságával.

Hármas-kúti-viznyelőbarlang

Helye: Bükk-hegység Hármas-kúti erdészháztól kb. 400 méterre D-DNy irányban.

A barlang feltárására kétszer kéthetes tábort szerveztünk, melynek keretében a já-rat kitöltését juttattuk a felszínre. Új szállítási útvonal kiépítését kezdtük meg, melynek keretében drótkötélpályát helyeztünk az alsó lejt-aknába, valamint kettes osztróállás alatti szűkület elbontását kezdtük meg.

A feltáró munka eredményeként a barlang mélysége kb. 46 méter, ebből újonnan fel-tárt kb. 5 méter. A járatot folyamatosan biztosítottuk ácsolattal.

Kopasz-róti Julcsa-barlang

Helye: Bükk-hegység, Nagy-Kopasz-hegy - Küllő-hegy - Kálmán-hegy által határolt rét /Kopasz-rét/ hármas beszakadásnak északi tagja.

A barlang ácsolata 1982 őszétől fél év alatt ismét megsüllyedt és károsodott. Au-gusztus folyamán az ácsolat kijavítására tábort szerveztünk. Szeptemberben tiznapos tábor keretében folytattuk a bejárat akna biztosítását, illetve talppontjának sül-lyesztését. Az előrehaladással elértük, hogy az ácsolat mindenhol szálkőre támaszko-dik, így a jövőben már nem várható a megsüllyedése. A kitöltés felszínre juttatásával kb. 12 méter mélységet értünk el, ez kb. a fele az 1981-ben elért mélységnek.

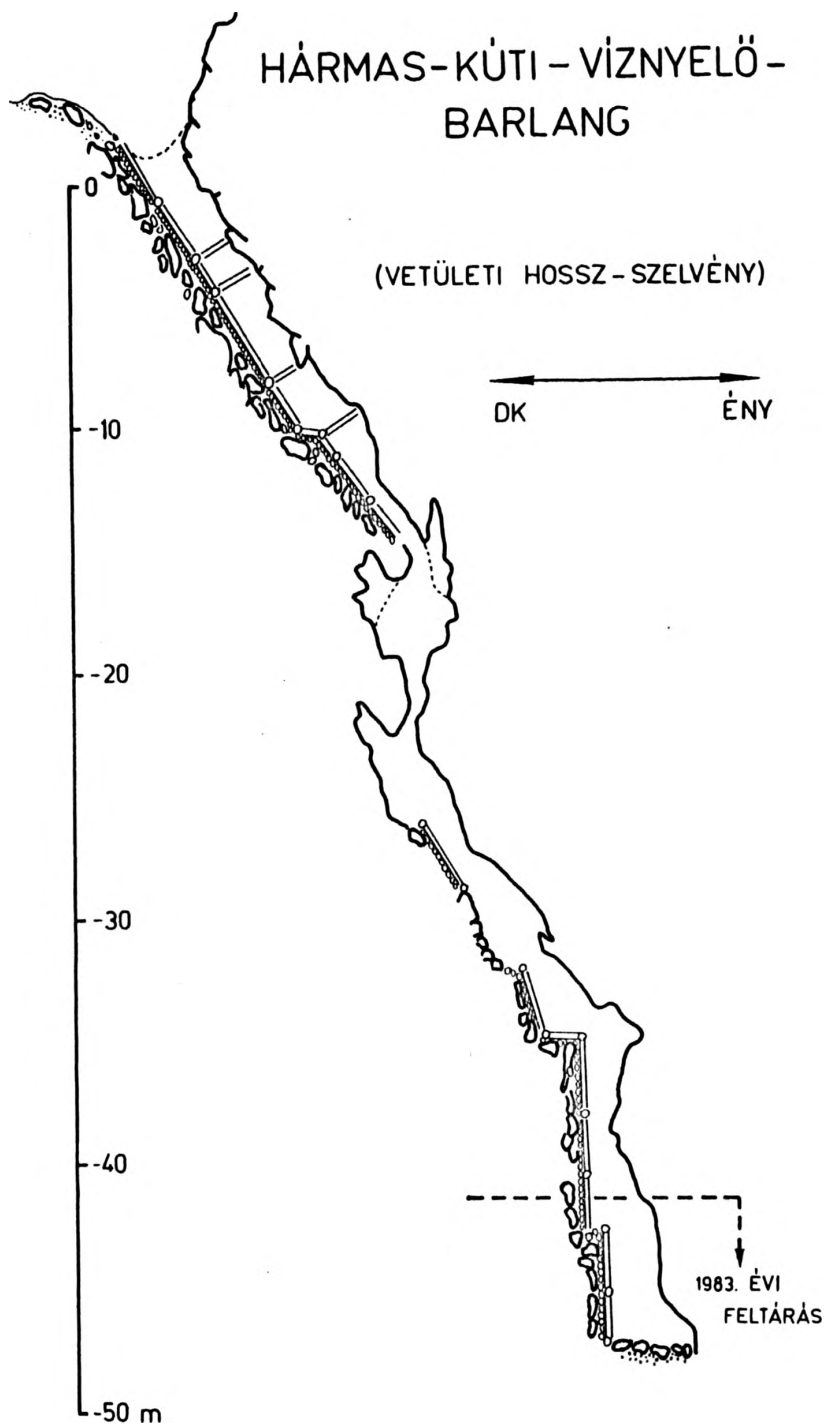
Naszályi-viznyelőbarlang feldolgozása

Helye: Börzsöny-hegység, Naszály-hegy

A feldolgozást a barlang felméréssel kezdtük. A felmérési jegyzőkönyv a követ-kező:

Mérés iránya	Távolság méterben	Mért irány fokban	Mért lejtés fokban
1 - 0	8,2	241	+53,5
1 - 2	2,06	253	-69
3 - 2	2,95	102	- 4
3 - 4	4,68	14	-82,5
5 - 4	1,87	33,1	+ 6
5 - 6	5,36	47	-42
6 - 7	5,5	172	-37
7 - 8	5,9	154	-64
9 - 8	2,86	326	+ 8
9 - 10	4,1	74	- 4
11 - 10	5,2	270	+ 6
11 - 12	7,9	88	-49
13 - 12	1,3	145	-23
13 - 14	6,9	39	-51,5
14 - 14/A	5,6	52	-45
15 - 14/A	5,6	270	+55,5
15 - 16	7,3	88	-67
16 - 17	6,05	64	-61,50
17 - 18	1,03	344	-54
19 - 18	0,66	140	+ 6
19 - 20	6,2	270	+57
19 - 21	5,86	86	-61
21 - 22	8,72	16	-48
23 - 22	1,61	63	-27
23 - 24	11,2	7	-54
25 - 24	4,93	132	+29
25 - 26	7,98	28	-68
27 - 26	7,33	160	+16
27 - 28	6,85	51	-54
29 - 28	2,5	206	+18
29 - 30	3,34	154	- 8
31 - 30	6,57	304	+15
31 - 32	9,18	170	- 9
32 - 33	5,83	58	-33,5
34 - 33	6,52	278	+ 5,5
35 - 34	5,92	248	-20
35 - 36	7,02	43	-40
37 - 36	2,7	264	+25
37 - 38	3,58	54	- 6
39 - 38	2,12	286	-22,5
39 - 40	2,92	164	-29
41 - 40	2,22	229	+22
41 - 42	4,87	123	+13,5
43 - 42	6,9	257	+42
43 - 44	5,52	29	-63
44 - 45	6,85	38	-42
46 - 45	2,6	182	+26

Mérés iránya	Távolság méterben	Mért irány fokban	Mért lejtés fokban
46 - 47	4,2	62	-28
48 - 47	1,55	270	-37
48 - 49	7,6	54	+67
49 - 50	6,55	54	-22
51 - 50	4,00	302	-33
51 - 52	7,5	185	+36
51 - 53	6,2	52	-39
54 - 53	3,00	198	+22
54 - 55	10,00	27	-51
56 - 47	2,2	62	+35
56 - 57	7,3	62	-49
58 - 57	1,6	42	+ 2
58 - 59	6,15	34	-18
55 - 59	1,1	318	-15
60 - 59	3,2	214	- 7
60 - 61	7,9	4	-51
62 - 61	4,55	192	+18
62 - A8	3,5	36	+38
A7 - A8	10,25	135	+17,5
A3 - A7	19,4	197	+29,5
Ao - A3	13,7	225	- 5
A4 - A5	4,2	116	- 7,3
A5 - A6	14,9	48	-53
A1 - Ao	6,9	319	+20
A1 - A2	2,8	156	-10

FELMÉRTE: KÁRPÁT JÓZSEF 1982.
KIEGÉSZÍTETTE: LENGYEL JÁNOS

"NAUTILUS" VIZALATTI BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

Horváth Győző

ABSTRACT:

Horváth, Gy.: Nautilus Underwater Speleological Group

Preperations were made for the large-scale exploratory works of the next year, after being succesful in the exploration of the Baradla-Lower oave in 1983. In Yugoslavia in the vicinity of the Peljesac peninsula they visited and undersea dripstone oave.

Tapolcán, a Tavas-barlangban sajnos nagyon elvitte a lelkesedésünket az illetékes szervek tehetetlensége, és így továbbra is osónakázhatatlan maradt a barlang. Tervünk szerint 1984-ben szeretnénk újabb feltárásokat végezni a Tavas-barlangban és újabb kijáratok kiépítésével biztonságosabbá tenni a feltárásokat.

A Baradla-Alsó-barlangot 1982-ben gyakorlatilag feltártuk, és ide újabb vállalkozást nem terveztünk. Új területünk a Hosszú-Baradla-Alsó-barlang. Ide 1984-ben újra a Baradla csoporttal közösen tervezzük az új - eddig még senki által fel nem tárt - barlangkutatói munkák előkészítését.

Külföldi tengeri utunkat idén Jugoszláviába szerveztük, újra a régi bevált területeinkre, Peljesác félszigetre, Zuljana faluba. Érdekessége tengeri utunknak az a vizalatti osepkkőbarlang, amelyet korábban ismertünk, de felszerelés híján nem jutottunk be. Most bejártuk és fotódokumentációt készítettünk e rendkívüli természeti képződményekről.

NME TDK KARSTHIDROLÓGIAI SZAKCSOPORT

Nagy Tibor

ABSTRACT:

Nagy, T.: NME TDK Karsthydrological Group /Miskolo/

The group removed fill from caves and carried out geological surveying work in several caves of the Bükk Mts.

Tovább folytattuk a "Háromfejű Emberdenevér-barlang" bontását. Kibontottuk a Fekete-barlang megrongálódott bejáratát és megerősítettük a biztosítást. A Fekete-barlangban kőzetmintákat is gyűjtöttünk, méréseket végeztünk.

PANNÓNIA SPELEOALPIN CSOPORT

Kardos László

ABSTRACT:

Kardos, L.: Pannonia Speleoalpine Group

The cave-explorers of the Ujpalota Touristic Sports Club are working in the Kálmán-réti Chimney /Bükk Mountains/ since 1981, in which they found a larger hall in 1983, with lots of dripstones and bone remnants of animals.

Kutatási időrend

- 1/ 1981. X. 18. A Pannónia megtalálja a barlangot
- 2/ 1982. VII. 9. Kutatási engedély, kutatás kezdete
- 3/ 1983. III. 15. Első expedíció, engedély intézés
- 4/ 1983. IV. 1-10. I. expedíció, mélyítés
- 5/ 1983. VI. 20. - VII. 20. II. expedíció, feltárás
- 6/ 1983. IX. 5. III. expedíció, mérések
- 7/ 1983. XII. 31. IV. expedíció, mintavétel

I. expedíció - drótkötélpálya kiépítése, bontás, emberi osontokat találtunk.

II. expedíció - egyhónapos kitartó ásás után belyukadtunk a barlangba. Találtunk egy 13-15 m-es termet, sok oseppkövel, oseppkölefolyással, és nagyon sok állati osonttal. A termet Schönviszky Lászlóról neveztük el. A kiásvott állati osontmaradványokat a Nemzeti Múzeumban dr. Vörös István vizsgálja.

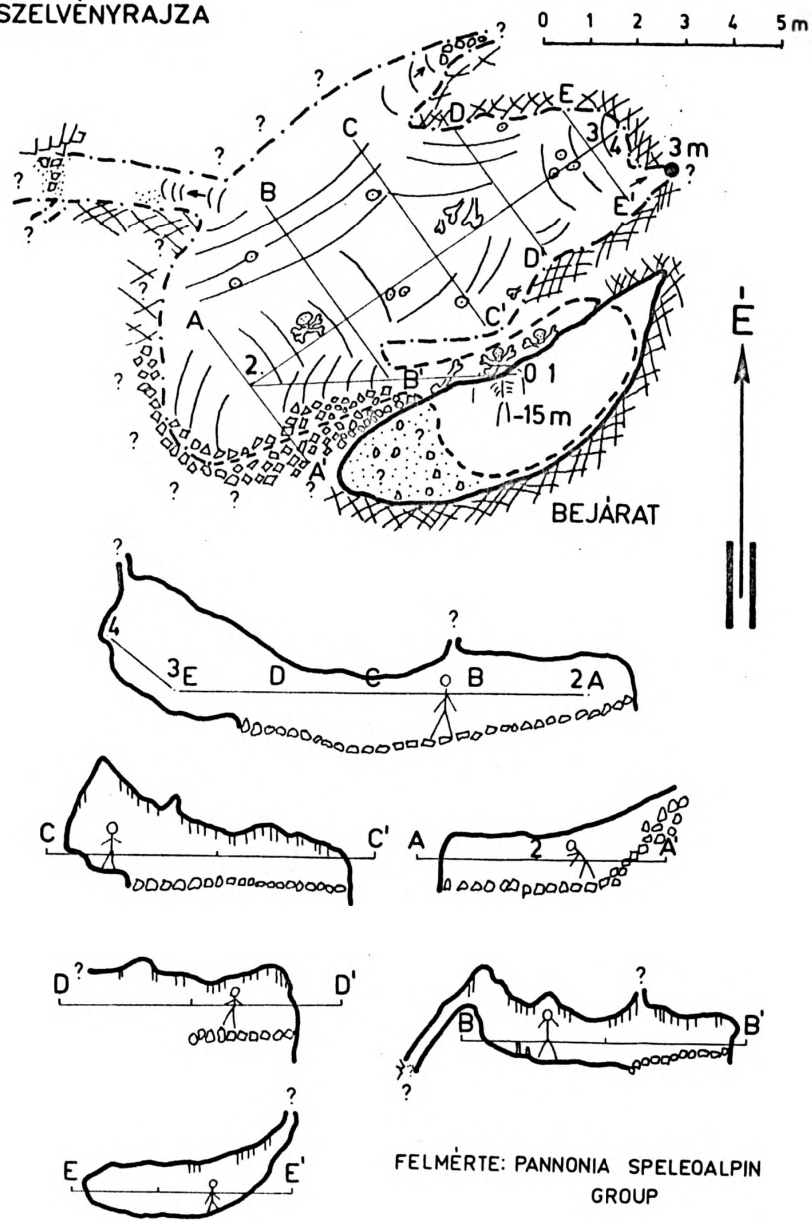
III. expedíció - beindítottuk a osepégésmérést, klimamérést. Leletmentést is végeztünk, amit feltétlen szükséges volt beszállítottuk dr. Kordos Lászlónak, illetve dr. Jánossy Dénesnek.

IV. expedíció - adatmérések, Hufi-átjáró szélesítése.

KÁLMÁN - RÉTI - ZSOMBOLY

ALAPRAJZ TÉRKÉPVÁZLAT

SZELVÉNYRAJZA

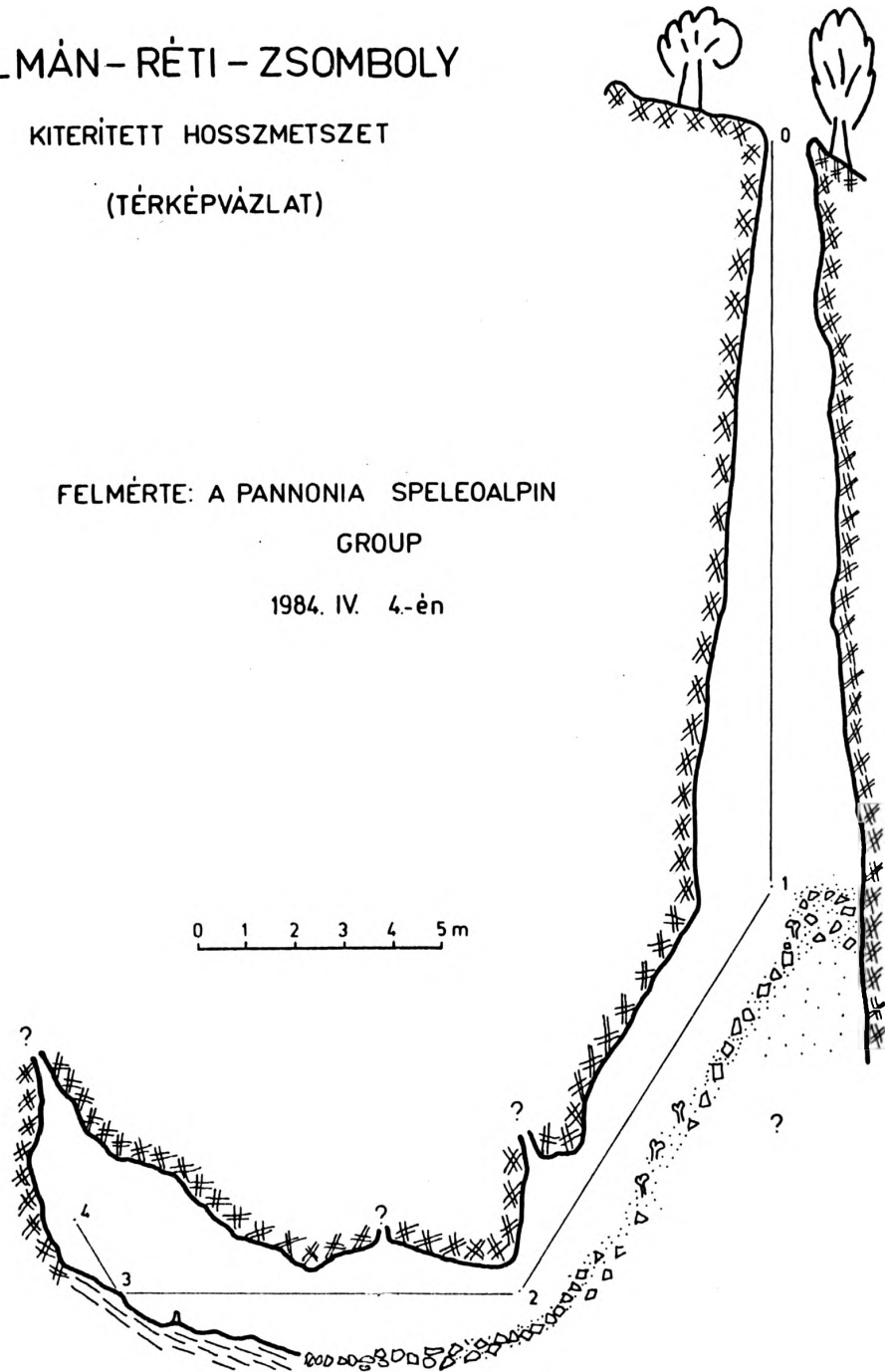
KÁLMÁN-RÉTI - ZSOMBOLY

KITERÍTETT HOSSZMETSZET

(TÉRKÉPVÁZLAT)

FELMÉRTE: A PANNONIA SPELEOALPIN
GROUP

1984. IV. 4-én

PAPP FERENC KARST- ÉS BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Maucha László /szerk./

ABSTRACT:

Maucha, L. /editor/; Ferenc Papp Karst- and Cave Explorer's Group

The elder cavers and their children are working together in this group. The youngsters did work in the Szemlő Cave /Budapest/ removing the collapsed part of it. further exploratory work was done in the Tücsök-lyuk /Jósvafő, NE Hungary/ and a new cave was discovered in the vicinity of it: Micimackó-kuckója /"The House at Pook Corner"/. The "old" members of the group published in a comprehensive paper the results of the efforts of several years of investigations about the research of the karstic springs in Jósvafő.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke

1. A Papp Ferenc Csoport helyzete
2. Csoportélet
3. Feltáró munka
  - 3.1. Szemlő-hegyi-barlang
  - 3.2. Jósvafői feltárások, Tücsök-lyuk
A bontás leírása
  - 3.3. "Micimackó kuckója"
  - 3.4. A Tücsök-lyuk és "Micimackó-kuckójával" kapcsolatos elgondolások
4. Szakmai kutatómunka
  - 4.1. A karsztforrások vizének hőmérséklete
  - 4.2. Karsztforrások vízminőségi viszonyai
A teljes forgalom vízminőségi viszonyai
  - 4.3. Néhány karsztforrás 3 éves részletes vizkémiai elemzésének összefoglalása
5. Társulati élet
6. Összefoglalás, további tervek

A csoport önállóan két területen végzett feltáró munkát. Budapesten az "öregék" az ifjúságiak aktív közreműködésével átbontották és biztosították a Szemlő-hegyi-barlang Halál omladékát, az ifjúságiak az "öregék" közvetett irányításával bontották, feltérképezték a jósvafői Tücsök-lyukat és kibontották a Tücsök-lyuk közvetlen közelében a "Micimackó-kuckóját".

Szemlő-hegyi-barlang

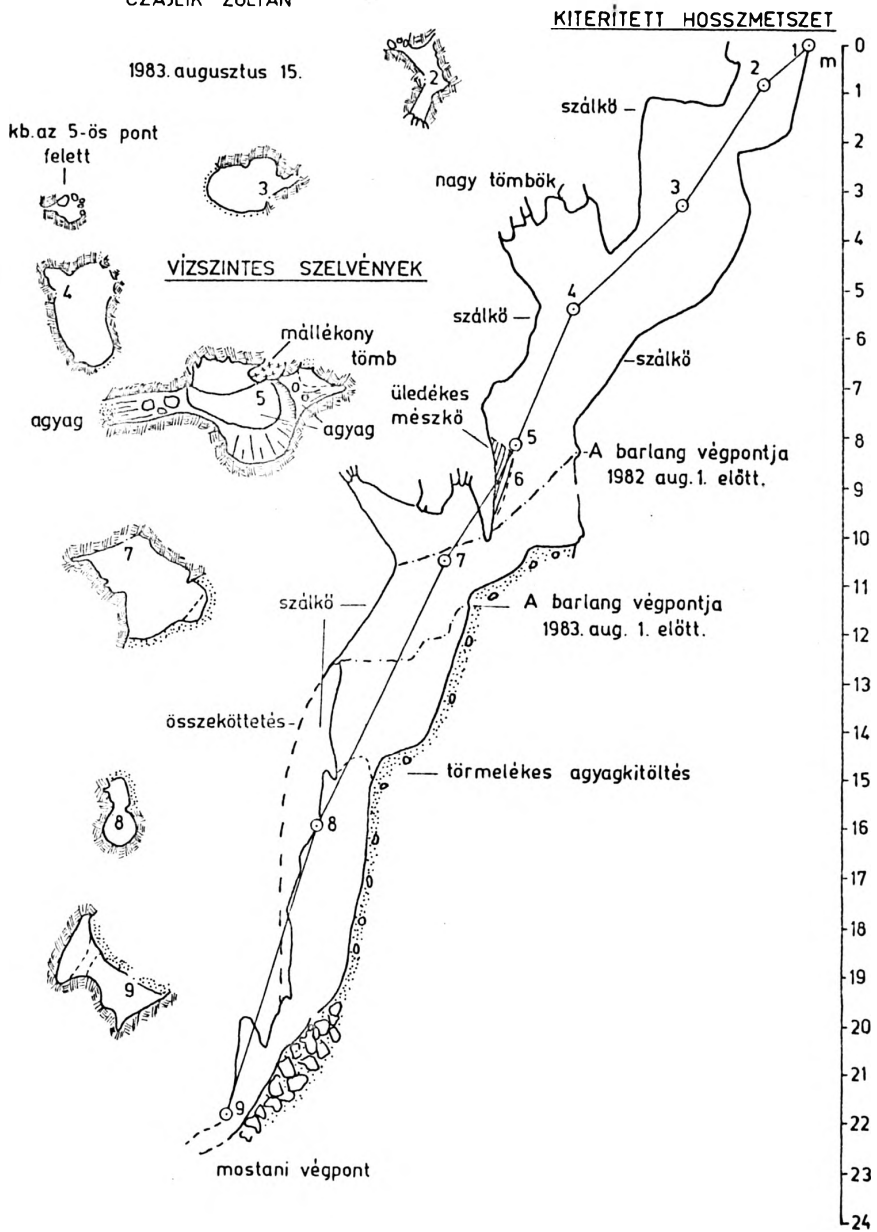
A Szemlő-hegyi-barlang Halál nevű omladékát a Kadié-szakasz feltárói bontották ki és dúcolták be. A dúcolás két masszív kapun nyugodott. Az elülső kapu a barlang lift-aknájának robbantása során megingott és beomlott. Nagymennyiségű agyagos törmelék zuhant le és halmozódott fel a járatban. A pergő, meglazult omladékot kellett megfognunk, kitakarítanunk az alattalévő járatot és olyan dúcolást beépítenünk, amely hasonló balesetet megakadályoz.

Jósvafői feltárások, Tücsök-lyuk

A Tücsök-lyukat 1960 nyarán Holly I., Cser F. és Csicsely A. bontották ki néhány órai munkával. A lyukra a jósvafői kondás hívta fel a figyelmet. A berogyás alját ágak szövevényével összetartott agyag alkotta, amit átbontva egy szűk lyukon néhány méter mélyre sikerült leereszkedniük. A barlang alját laza morzsalékos agyag töltötte ki, amelyen egy szöcske ugrált. Az első bejáratók azt hitték, hogy ez az állat azonos a tücsökkel, innen nyerte a barlang a Tücsök-lyuk nevet.

TÜCSÖK-LYUK

FELMÉRTÉK: SÁRVÁRY MIKLÓS
MAUCHA GERGŐ
CZAJLIK ZOLTÁN

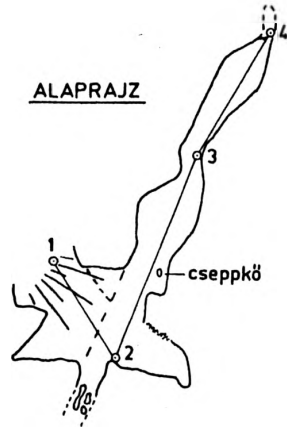

„MICIMACKÓ KUCKÓJA”

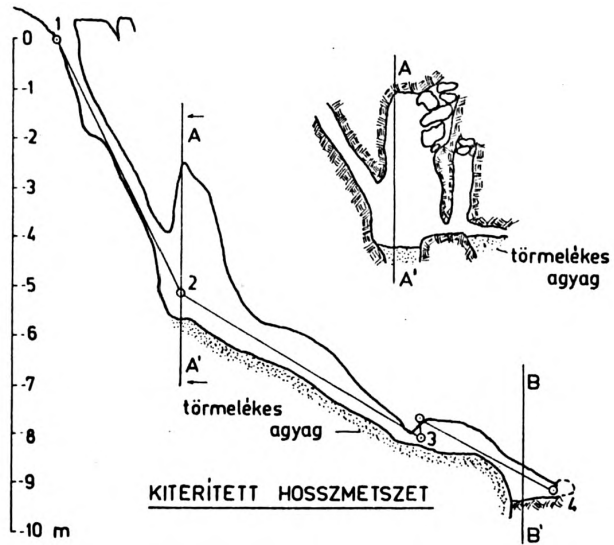
FELMÉRTE: DOBSZAY AMBRUS
LÁSZLÓ BENCE
MAUCHA GERGELY
DOLÁNSZKY GYÖRGY
CZAJLIK ZOLTÁN

1983. december 29.

ALAPRAJZ

0 5 m

Az 1982. évi oktató tábor alkalmával teljes szelvényben bontottuk a barlangot. Ez nem látszott oélszerűnek, mert a keresztzelvény lefelé haladva állandóan nőtt. Ugy döntöttünk, hogy az általunk Casa-teremnek nevezett végponti teremből lefelé már csak kb. 2/3 szelvényben bontunk. Ez ugyan állandó ácsolást igényelt, de így sikerült 6 nap alatt 6,5 métert lefelé haladnunk. Ebből 3 m-t szabad üregként találtunk. Az üregecskét Peták kürtőnek neveztük el. Ebben haladtunk lefelé a tábor második felében. Kb. 20 m-es mélységben újabb nagyobb szabad üreg csatlakozott be - egy kürtő -, amelyben három szép oseppkő is van. Ezután elfogyott az agyag és a továbbjutás nagyobb, tiszta, mosott kövek között látszódott. Néhány nagyobb kő kiemelése embernyi szabad üregeket is lehetségessé tett. A bontást mégis félbe kellett hagynunk, mert a nem kellően biztosított agyaglejtő egy darabja leszakadt és elzárta a bontási lehetőséget.

A feltárás végén a Tüösök-lyuk jelenleg 22,8 m mély. 1983-ban tehát 10 m-rel haladtunk lejjebb, amihez mintegy 17 m³ törmelékes agyagot kellett kitermelnünk.

"Mioimaackó-kuokója"

1982-ben Maucha Gergely rábukkant egy kisebb üregre a Tüösök-lyuk közelében. Akkor nekilátott a lyuk kitágításának, de csak annyira sikerült, hogy derékig bele lehetett férni. Az idei táborban, miután sikerült egy a bejáratot hermetikusan elzáró szikladarabot eltávolítani, sikerült bejutni egy kis hasadékbárlangba, amely lejjebb kissé kitágul, néhány szép oseppkő is díszíti az egyébként meglehetősen borsókőves falakat. 5 m-t lefelé haladva egy újabb rendkívüli szűkület következik, amelyet az év végén bontottak ki. A szűkület mögött egy 4 m-es kis terem, a Csedu-terem található. A barlang 9 m mély és 14 m hosszú. Légmozgás nincs.

TATABÁNYAI BÁNYÁSZ MŰVELŐDÉSI ÉS OKTATÁSI KÖZPONT "VÉRTES LÁSZLÓ"
KARST- ÉS BARLANGKUTATÓ CSOPORTJA

Juhász Márton /szerk./

ABSTRACT:

Juhász, M. /editor/: Tatabánya Miner's Cultural and Training Center - László Vértes
Karst- and Cave Explorer's Club

In the Gereose Mountains exploratory research work was carried out in the Veres-hegy Cave, the Pisznicse Cave, in the cavities of the Keselő Mountain, in the swallow-hole cave of the Hosszú-vontató and in the area of the so-called Förtés. In 1983 they carried on with the exploration of the caves of the area N° 4661, according to the Cave Register. Until now about 30 new cavities were discovered.

Veres-hegyi-barlang

1983-ban folytattuk a Fehér-teremből kiinduló, meredeken lejtő folyosó bontását. A nagy szelvényű járat teljesen kitöltött volt, csak a kis oldalbeugrók és a felboltozódások voltak légterések. A kitöltés jellegzetes törmelékletű elhelyezkedésű, felületén kőgörgöteg, alatta kőtörmelékves vörös agyag alkotja. Néhány foltban a szálkőre települve plasztikus szürke agyag és elvótve finomhomokos szürke agyag is előfordul.

Tíznapos tavaszi kutatótáborunkon, majd szeptembertől folyamatos hétvégi munkatúrákon végeztük a feltáró munkát. Drótkötél szállítópályák, oszlopállások kiépítésével elértük, hogy a végpontról a felszíni meddőhányóra már "csak" 13 ember közreműködésével jut ki az anyag. Így kb. 50 m³ kitöltés kibontásával a végponton 8 métert haladtunk előre.

Lengyel-barlang

Az OKTH Észak-dunántúli Felügyelőségével kötött megállapodás értelmében rendszeresen két hetenként vizsgáltuk a barlang klíma /hőmérséklet, CO₂-tartalom/ és hidrológiai /csepegések, vízkémiai elemzések/ viszonyait. A vizsgálati eredményeket a Felügyelőségnek eljuttattuk.

Megkezdtük a barlang teljes újrafelmérését és geológiai feldolgozását. A feldolgozások áthúzódnak 1984-re.

Keselő-hegy

A barlangok közvetlen közelében folytatott bányaművelés az évben is hátráltatta, gyakorlatilag szinte teljesen megbénította az itt folyó munkát. A táró bejáratát be-robbantották, így a 2. sz. és 4. sz. barlangokat meg sem tudtuk közelíteni.

A Keselő-hegyi-barlang betonozott bejáratára - hogy a ráhulló robbantási törmelék ne rongálja meg - a Kőbánya Üzem több m³ földet hordott. Ősszel, a közvetlen károsodási veszély elmúltával ennek nagy részét eltávolítottuk, így már legalább ez a barlang járható. Az év hátralévő részében több ellenőrző bejáratot végeztünk, tisztítottuk a robbantások hatására keletkezett, szerencsére nem jelentős mennyiségű omladékot. Az ÉK-i ág végpontjának tervezett bontására már nem maradt idő.

Hosszú-vontatói-viznyelőbarlang

Feltárást idén a bejárat akna aljának Ny-i oldalán végeztünk. A bejárat akna hasadékirányára közel merőleges, ÉÉK-DDNy-i irányú keresztterés hasadékát bontottuk meg. A mindössze 0,3-0,5 m-ig táguló hasadékjáratban 4 méterrel süllyesztettük a talpszintet. 2,5 m után a bontás É-i oldalában szabad járatot értünk el. A meredeken felfelé vezető szűk hasadék 6 m után sajnos kiékelődik. Falai erősen korrodáltak, alját be-

mosott humusz és kőtörmelék alkotja. Továbbkutatására nem látszik lehetőség. Érdekes viszont az idei bontás mélypontja. Itt a hasadék D-1 végét újabb keresztörés metszi, ementén a járat kissé kiöblösödik. Ha egy beékelődött nagy kőtömböt el tudunk távolítani, akkor itt még további eredmények várhatók.

Piszniceo-barlang

A barlangban a feltáró kutatás ebben az évben már csak a Főág forrásosatornájára korlátozódott. A függőlegesen szűk, ovális járatba dobott kövek néhány méter esés után tompán, visszhangosan puffantak, majd rövid ideig gurultak. A szűkület kézi vésését már 1982-ben kezdtük, de ez így nagyon fárasztó és lassú volt. 1983-ban több alkalommal is gépesítettük a munkahelyet. Eddig kb. 2,5 métert sikerült így előrehaladni és még további 0,5 m tágitására lesz szükség. Ez alatt már tágasabb üreg látszik.

Geológiai vizsgálatok előkészítésére a Ny-1 ág alsó folyosójában újra megnyitottuk az 1982-ben egyszer már feltárt szelvényt. A rétegenkénti mintagyűjtés megtörtént, az anyag vizsgálatára 1984-ben kerül sor.

A Piszniceo-tető magassági pontjáról bontott állású színtezéssel meghatároztuk a barlang bejáratának tszf. magasságát. E szerint a szakirodalomban általánosan elfogadott és használt 458 m tszf. magassági érték nem helyes. A bejárat állandósított felmérési pont magassága 466,71 m Bf.

Folyamatosan gondot jelentett a bejárat lezárás védelme. Bár a barlang szigorúan zárt, nem látogatható területen fekszik, így is többször tapasztaltuk az ide látogatók vandalizmusát. Az ajtó melletti rácsot feltörték, a barlang kéződményeit rongálták, bőséges "szemétermést" hagytak maguk után. A javítást az év utolsó negyedében végeztük el. A rácsot erősebb anyaggal pótoltuk és masszívabban rögzítettük.

Förtés

A terület kutatását ebben az évben kezdte meg csoportunk. A Pusztamaróttól északra fekvő kis fennsíkon a terepbejárások során 11 töröt vettünk nyilvántartásba. Miután ezek közül több is bontásra érdemesnek látszott, megkértük a kutatási engedélyt.

Jelentősebb feltárást az F-10. számú törben végeztünk. A szállkő kibukkanás tövében indított kutatóknát 1,5 x 2 m-es szelvényben bontottuk, majd az omlásveszély miatt 2 x 3 m-esre bővítettük. 4,5 m-es mélységben elértük a szállkővel határolt járatot, egy ÉNy-DK-1 irányú keskeny hasadékot. Az agyagos kőtörmelékkel és nagyobb kötömbökkel teljesen kitöltött hasadéokban további 2,5 m-es bontást követően szabad járatot értünk el. Az enyhén lejtő, szűk, mindössze 0,5 m széles járat 3 m után egy kisebb termeskőbe torkollott. Ennek mélypontjáról akna nyílik, mely kb. 17 m mélységű, alját agyagdugó alkotja. A barlang összmélysége kb. 25 m.

A barlang vékonytáblás alsó jura /liász/ mészkőben alakult ki, jól megfigyelhetően ÉNy-DK irányú törősvonal mentén. A kőzetfelszín csipkésre korrodált, kőpződménymentes.

Már az első leszálláskor is kellemetlen volt a barlang feltűnően rossz levegője. 1983. augusztus 18-án Drüger-pumpával és CO₂-D jelzésű szondával 8 m-es mélységben 5,8 % széndioxid-tartalmat mértünk. A barlangot ennek alapján neveztük förtési gázos-zsombolynak.

4661. számú kataszteri terület

Már az előző években megkezdtek a területre vonatkozó szakirodalmi anyag gyűjtését és feldolgozását. 1983-ban több terepbejárást végeztünk Dajót, Magyarósbánya és Tokod térségében. Közel 30 új, eddig ismeretlen üreget vettünk nyilvántartásba, kisebb részüknek terepi dokumentációját is elkészítettük.

VAKOND BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Bródy Andor

ABSTRACT:

Bródy, A.: Vakond /"Mole"/ Cave Explorer's Group

The group was founded in 1982 and their first own activity was the mapping of caves of hydrothermal-origin cavities of the Ráoska Quarry /Budapest/ and the further exploration thereof.

Az ország különböző pontjait kerestük fel, a magyarországi barlangok minél szélesebbkörű megismerése érdekében.

Két háromnapos túrán voltunk az Alsó-hegyen, melynek során meglátogattuk a Meteor-barlangot és az Almási-zsombolyt.

1983 decemberében ellátogattunk az Alba Regia Barlangkutató Csoport kutatóházába. Ez idő alatt eljutottunk a Csengő-zsombolyba és az Alba Regia-barlangba.

Egynapos túráink alkalmával jártunk a Mátyás-hegyi-barlangban, Pilis-barlangban, Szoplaki Ördöglyukban.

1983. április 1-10. között a Pannónia Barlangkutató Csoport kutatási területére, a Kálmán-réti-zsomboly feltárására tervezett közös akció sikerként könnyelhető el.

1983. április 3-án kaptuk meg az OKTH-tól a Ráoskai-kőfejtő barlangjainak kutatási engedélyt.

Körütekintő átvizsgálás után felmértük a barlang állapotát. A két teremből és két jelentősebb oldaljáratból a külső terem állapota a legrosszabb. Ezt részben a kőfejtés okozta pusztulás, részben a környékről idejövő turisták pusztítása tette tönkre.

A belső terem képződményekben jóval gazdagabb. A vandál pusztítás nyomai itt a legjelentősebbek. Nagyméretű, letördelt cseppkőoszlopok, a falakat borító borsókő lefeiszítése árulkodnak erről. A terem talaján meghatározhatatlan vastagságú törmelékes feltöltődés található.

A feltöltődésben lévő hatalmas méretű sziklák helye a plafonon látható, leválásuk a kőfejtőben lévő robbanásoknak köszönhető.

A belső teremben található felső járatból sikerült feljutnunk egy függőleges, 6 m magas kürtőbe, amelynek a falát simára mosta a barlangban áradó víz. A két oldaljárat közül a végpontot jelentő a többet ígérő. Ez 13 m mélybe vezet le a belső teremből.

Kezdetben bejártuk a környéket és beszélgettünk az ott lakókkal. Egy ilyen beszélgetés során tudtuk meg azt is, hogy az első teremben valamikor egy "kút" volt. November közepén egy nagyobb leomlott szikla alatt találtuk meg ezt a kutat. Akkor 1,6 m mélységű volt, majd folyamatos bontással eltávolítottuk a nagyobb sziklákat, omladékot. A jelenlegi 4,5 m-es mélységet december közepére értük el. A "kút" alján két irányban szűk kúszófolyosó indul. A jobb oldali elszűkül, itt még nem tudtunk továbbjutni. A bal oldali járatot több órás bontással járhatóvá tettük. Ennek eredményeként jutottunk be egy 3 x 3 x 1,8 m-es kis terembe, melyet "Matild"-teremnek neveztünk el. A terem falain hévizes bemosások láthatók. Kétirányú bontással valószínűnek látszik a további járatok feltárása.

A terem közepén egy 1,5 m átmérőjű szikla tetején 4 db kisméretű emlőstől származó csontokra bukkanunk. A csontleleteket megvizsgálás céljából továbbadtuk.

VMTE BARADLA BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Szilágyi Ferenc

ABSTRACT:

Szilágyi, F.: VMTE Baradla Cave-exploring Group

The Baradla-Group - deserving its name - is active since years in the biggest Hungarian cave, the Baradla /Aggtelek, North Hungary/ in a great variety of investigations. In 1983 the mapping of the main corridor and the Retek-ág /a tributary corridor/ was finished. According to the commission given by the Hungarian Geological Survey they carried out geological base-profile research work, tectonic investigations and geological mapping on the surface of the terrain. Multifold hidrological, erosion, biological and physiological data-collecting, and -observing work was carried out. Further exploratory work is done in order to find the connection between the Baradla Cave and the short-, respectively long lower cave system stretching out under the main part.

Csoportunk tovább folytatta az előző években megkezdett kutató és feltáró tevékenységét a Baradla-barlangban. A következő kutatási területeken végeztünk rendszeres vizsgálatokat: térképezés, földtan, hidrológia, barlangi erózió és korrózió, barlangbiológia, élettan, feltárás.

Térképezés:

Mivel a barlang poligonjának jelentős része már a korábbi években elkészült, ezért főként a Fő-ág szelvényezésére fektettük a hangsúlyt. Poligonmérést mindössze a Fő-ág aggteleki bejárat-Vaskapu közti szakaszán végeztünk, valamint a Vaskapu és a Vöröstó között volt még szükség néhány pontosító mérésre. Az év során felszelvényeztük a Fő-ág aggteleki bejárat és Vaskapu közötti szakaszát, előkészítettük a Retek-ág térképezését, valamint befejeztük az Alsó-barlang elmaradt szakaszának szelvényezését.

Földtan:

A barlangban tovább folytattuk az alapszelvény céljából végzett vizsgálatokat. Csoportunk a Magyar Állami Földtani Intézet megbízásából ez évben elkészítette a Vöröstó és a Vaskapu közötti járatszakas földtani szelvényét. A földtani kép pontosítása érdekében mintegy 60 mintát gyűjtöttünk. Különös figyelmet szenteltünk a zátony és laguna fáciesű mészkövek részletes vizsgálatára.

Tovább folytattuk a barlang tektonikai vizsgálatát is. Több éves mérési munkánk eredményeként elkészült az egész barlangra vonatkozó járatirányított térkép.

Bekapcsolódtunk a MÁFI által folytatott felszíni térképezési munkálatokba is. Piroos Olga szakdolgozat keretében elkészítette a Jósvaló-Aggtelek közötti terület földtani térképét. Elsősorban a képződmények mikrofaciését és a laguna mészkövek algaflóráját vizsgálta. A tágabb környezet földtani térképezéséből jelentős részt vállalt Szilágyi Ferenc. A környék pannon képződményeinek térképezését Gyurioza György végezte. A pannon kavicsok vizsgálatának a barlangi eróziós vizsgálatok szempontjából van lényeges szerepe.

Hidrológia:

Több éve rendszeresen vizsgáljuk a barlangba befolyó vizeket, a csepegő vizeket, valamint a források vizét. Az év során hatszor vettünk 10 helyről mintát, általában kéthetes időközönként. Ezt a kb. 60 mintát leadtuk teljes kémiai, széndioxid és nyomelem vizsgálatra. Rendszeresen mértük a források vizeinek hőfokát. A Jósvaló-forrás, Nagy-Tohonya-forrás és a Komlós-forrás vízhozamadatai is értékelés alatt állnak. Néhány különösen fontos vízmintát trícium vizsgálatra is leadtunk. Ezek eredményeiből a vizek korára lehet következtetni. A hidrológiai vizsgálatokat és azok értékelését

oszoportunkban Szilágyi Ferenc végzi.

Erózió:

Folytattuk a barlangi eróziós formákról készített térkép pontosítását, ill. kiegészítését. Értékeljük a fosszilis eróziós formákat, ill. azok barlanggenetikai jelentőségét. Rendszeresen figyeljük az újonnan alakuló, recens eróziós formakinoset. Vizsgáljuk az emberi beavatkozás hatását az eróziós viszonyokra. /Itt ki kell emelnünk a hidak áramlásmódosító hatását, valamint a Füredi-gát visszaduzzasztó hatását, melynek következtében a Csónakázó-tó iszapülepítőként működik./ Az eróziós formakinoscel együtt figyeljük a korróziós formakinoset is illetőleg vizsgáljuk a járatszakasz kialakításában játszott szerepüket.

Biológia:

A barlangban található faunát és flórát évek óta vizsgáljuk. A barlangi fajok populációjának vizsgálatát Salamon Gábor végzi. Értékelő munkája kiterjed az összes bent található állatfajra. Kutatásaiban jelenleg arra törekszik, hogy a Baradla faunáját, összehasonlítsa más környező barlangokéval /Béke-barlang, Dánao-barlang/. A faunavizsgálatokba bekapcsolódott Horváth Árpád csoporttagunk is, aki a barlangi holyvák etológiai vizsgálatával foglalkozik. A lámpaflóra vizsgálatokat Végh Zsolt végzi. 1983-ban nyomkövette a növényzet ismételt megtelepedését a barlangi dolgozók által év elején végzett lemosás után. Vizsgálata szerint hat hónap múlva már ismét megjelentek a mohák első telepei. Ezenkívül újabb telepek jelentek meg a bejáratától távol eső szakaszokon is. Igen jelentős a növényzet elterjedése a Csónakázó-tó és a jósvafői középtúra szakaszán. A begyűjtött minták értékelése jelenleg folyik.

Élettan:

Az 1982-ben dr. Törőcsik István által végzett kihüléssel kísérlet eredményei kerültek értékelésre az 1983-as évben. Csoportunk ezenkívül kihasználta az összes konzultációs lehetőséget ezen a területen. Részt vettünk a barlangterápiái szimpóziumon, valamint a mentőszolgálatos konferencia orvosi szekciójában. Megtörtént az 1984-re tervezett 36 órás kihülés előkészítése.

Feltárás:

Csoportunk két területen végzett feltáró tevékenységet: a Vaskapu víznyelőjének bontását tovább folytattuk. Jelentősen sikerült kitérítetni a régebbi nyelőszáját. A helyszínen próbaszivattyúzás is történt, sajnos a szivattyú kis teljesítménye miatt eredménytelenül. A feltárást tovább folytatjuk a Hosszú-Alsó-barlang elérése érdekében.

Az 1982-ben szervezett Rövid-Alsó-barlangi feltárás során füsttel végrehajtott hatvizsgálatokkal sikerült összeköttetést kimutatni a felső barlanggal. Az egyik jelzett helyen a "Csakazértis" víznyelőben sikerült mintegy öt méterrel előbbre haladnunk. Jelenleg a további előrehaladást akadályozó agyagdugó eltávolítása folyik.

VMTE DIOGENESZ BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Csepreghy Ferenc - Thieme Andor

ABSTRACT:

Csepreghy, F. - Thieme, A.: VMTE Diogenes Speleological Group

The group is active in the excoavation of some swallow-holes of the Bükk-Mountains and the exploration of the Pénzpatak Swallow-hole Cave /Bükk Mts./. In the last very deep cave they observed the water-level changes of the syphon at the very and. In the Csúnya Valley they explored /found an access to/ the 65 m long Baka-Cave.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke

Összefoglalás az 1983. évi munkákról

Szarvaszetetői-viznyelő

Csúnya-völgy és barlangjai

Pénzpataki-viznyelőbarlang

A vízszintmérés adatai

A Diós-pataki II., III. sz. barlangok

Bemutatjuk ...

Csepreghy F.: Néhány Magyarországon használt technikai segédeszköz vizsgálata

Thieme A.: Ki legyen a barlangkutató csoport vezetője

1983. évi túráink jegyzéke

1984. évi kutatási terv

Kutatási területünk továbbra is a Rejteki Munkásház - Kajla-völgy - Hór-völgy - Tobe-puszta - Dalla-völgy - Répáshuta - Rejteki Munkásház által határolt terület, melyen négy fontosabb objektumot tartunk számon:

I. Szarvaszetetői-viznyelő

II. Csúnya-völgy és barlangjai

III. Pénz-pataki-viznyelőbarlang

IV. Dióspataki-II.-III. sz. barlangok

I. Szarvaszetetői-viznyelő

Nyári táborunk első felében sikerült kisebb bontásokkal, kiékelésekkel biztonságossá tenni a bejáratot és megoldani, hogy a víz a bejárat közelében közvetlenül jusson le az alsó szintre.

Minden erőfeszítésünk ellenére az időn sem tudtuk áttörni az évek óta gondot okozó szűkületet.

II. Csúnya-völgy és barlangjai

Ebben az évben is folytattuk a völgy keleti oldalának bejárást a magasabb szinteken. Ennek során a tavaszi táborunk alatt, egy - helyi viszonyok szerint - nagy kiterjedésű barlangot és több kisebb, bontásra alkalmasnak látszó üreget találtunk.

A Csúnya-völgy eddigi legnagyobb barlangjára Kiss Péter talált rá. Már az első bejárások alkalmával szembetűnt a barlang szokatlan formakincse. Az errefelé megszokott eróziós kifejlődésű, egy fő patakmederhez kapcsolódó mellékjáratos tagozódás helyett hévízes formakincsű, oldott, legömbölyített falú járatok találhatók benne. Az igazi látványosság a barlang utolsó terme, ahol az oldott, áttört falú üregek látványos pókhálója alakult ki.

A barlangban kisebb álló és függőcseppkövek, nagyobb oseppkölefolyások és szolid méretű oseppközsziók találhatók. Érdekesség a belső részekben helyenként fellelhető

kalcitkristály kiválások.

Faunáját részben a bejárati szakaszban megtelepedett kif. rovarok - pókszabásúak, hártvásszárnyúak, stb. - másrészt a fellelt két gerinces faj - 1 db foltos szalamandra, 1 db denevér - alkotja.

Az ún. Elosztóban - 6,7 pont - kisebb csontkupacokat is találtunk. Feltűnő, hogy az utolsó teremben nagymennyiségű guanó rakódott le, ugyanakkor ma épphogy előfordul a populáció, és a jelenlegi bejáraton keresztül nehezen valószínűsíthető egy népesebb populáció áramlása.

A járatok átlagos keresztmetszete egy ember számára teszi lehetővé a mozgást, de kisebb-nagyobb termek gyakran szakítják meg a járatokat. A barlangot Baka-barlangnak neveztük el.

III. Péncz-pataki-viznyelőbarlang

Folytattuk a szifon vízszintingadozásának mérését. Váratlan eredményt nem tapasztaltunk. A mért értékeket mellékelve közöljük.

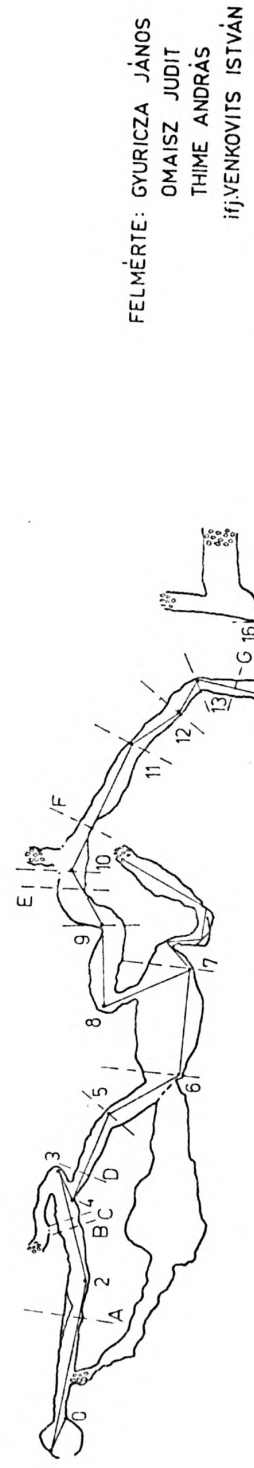
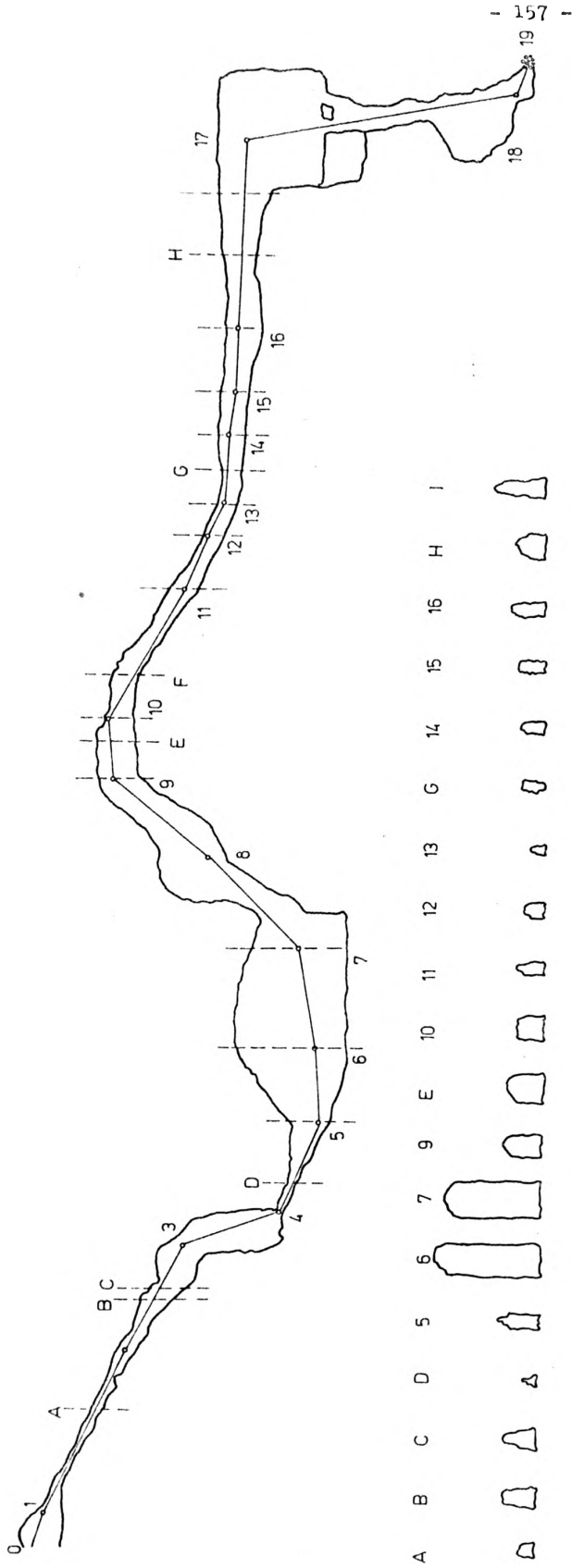
Polyamatosan bontottuk a szifonkerülő járatot, továbbá egy újabb elfolyót építettünk be a gátba. Így jelenleg egy állandó kifolyó és két, különböző magasságban elhelyezett túlfolyó szolgál a nagyobb hozamok elvezetésére. A gát keresztmetszeti rajzát mellékletünkben közöljük.

A szifonkerülő járat bontása során az a meglepetés ért bennünket, hogy a járat balra bekanyarodott, miközben eredeti keresztmetszetét változatlanul megtartotta. Megváltozott viszont a kitöltés jellege. A legfelső - 5-10 cm - vastag réteg egészen finom iszap, ami könnyen leválik a kőzetről. Színe szürkés. Alatta egy nagyobb szemcsőjű, sárgás színű agyagréteg látható, melynek vastagsága 15-25 cm. Ez alatt már nagyszemcsés - 2-4 mm átmérőjű - sárga színű, onyhén morzsalékos, átlag 30 cm vastagságú réteg következik. Ez a legalsó réteg is. A kitermelés során gondot okoz a törmelék elhelyezése, de ezt egyelőre megoldottuk. Az igazi gond, hogy a munkahely nagyon mélyen van, és a járat is meglehetősen kényelmetlen a munka szempontjából.

Vízszintingadozási adatok a Péncz-pataki-viznyelőbarlang szifonjánál

1982 december	29.	- 137,78 m
1983 január	2.	- 137,80 m
	21.	- 137,85 m
	február	11.
március	5.	- 137,90 m
április	2.	- 137,87 m
	5.	- 137,87 m
	9.	- 137,86 m
június	4.	- 137,78 m
július	9.	- 137,80 m
augusztus	10.	- 137,83 m
	15.	- 137,93 m
	16.	- 137,80 m
	18.	- 137,78 m
	19.	- 138,08 m
szeptember	10.	- 137,78 m
november	4.	- 138,80 m
	6.	- 138,80 m

CSÚNYAVÖLGYI BAKA - BARLANG

FELMÉRTE: GYURICZA JÁNOS
 OMAISZ JUDIT
 THIME ANDRÁS
 ifj. VENKOVITS ISTVÁN

KITERÍTETT HOSSZ: 64,95
 MÉLYSÉG 16,5 m

IV. Diós-pataki-viznyelők

A II. sz. viznyelőben tovább folytattuk a bontást a patakmederben. Kezünkre játszott a kedvező időjárás, de ennek ellenére sem sikerült a továbbjutás.

A III. sz. barlangban megpróbáltuk felkutatni az elfolyási pontot, de egyelőre nem sikerült rábukkanni. Ugyanis még a tavalyi felhőszakadás után azt tapasztaltuk, hogy ez a barlang színültig megtelt vízzel, holott évtizedek óta teljesen száraz.

VMTE KÖZPONTI CSOPORT

Kőrösi Gyula

ABSTRACT:

Kőrösi, Gy.: VMTE Central Group

Cave-fill material was removed by the group from some caves of the Aggtelek karstic region, such as: Ördöglyuk, Imola; Meteor cave; Pócsa-kő swallow-hole, etc.

1. Az Imolai Ördög-lyuk-viznyelőben az előző években áttört új bejárat bővítése. A mélyebb szinteken levő felhalmozott bontási anyag fokozatos részbeni felhordása a felszínre, illetve biztonságosabbá tétele.

2. Meteor-barlangrendszer:

- a Meteor-barlangban a 82-es évben megkezdett felsőszintű agyagos járat továbbbontása,
- Pócsa-kői-barlangban a végpont /mely erősen beszűkül/ további bővítése, bontása
- 404-es barlangban állagfenntartás, ismerkedés, tapasztalat alapján egy esetleges magasabb szinten levő /nyíló/ új járatrész bontása a jelenlegi végpont megkerülésével,
- Vecsem-forrásnál árvízi törmelék eltávolítása.

VMTE TEKTONIK BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Dr. Csernavölgyi László

ABSTRACT:

Dr. Csernavölgyi, L.: VMTE "Tectonic" Cavers Club

In January 1983 the group went on a karst-exploring mission to Cuba, by the support of the Hungarian Academy of Sciences. In April they carried out studies in the Da-Nang cone-karst area and in the Ha-Long sea-shore karst region /Vietnam/. The members of the group participated in the Conference of UIS, held in Greece in September and two members carried out further explorations in the Bir al Ghanam gypsum-karst and in the Kireneika Green Mountains during their official journey. In Hungary - at their old research area in the Alsó Mountain /NE Hungary/ documentary data-collecting work was an activity.

A csoport 1983 januárjában a Magyar Tudományos Akadémia erkölcsi támogatásával és részvételével kutató expedíciót vezetett Kuba karsztvidékeire. Az Esoambray-hegység két tájegységében végzett földtani, geomorfológiai, hidrológiai, barlangtani kutatást környezetvédelmi és vizellátási célokkal. Az expedíció tagjai részt vettek az UIS Latin-amerikai és karibi regionális konferenciáján a csoport más tagjaival együtt. A kutatási munkáról jelentés készül, mely jelenleg néhány még folyó laboratóriumi vizsgálat kivételével a sajtó elé rendezés állapotában van.

Az expedíció tevékenységéről mozgófilm készült a Magyar Televízió számára.

Áprilisban a csoport tagjai vietnami tanulmányúton vettek részt. Az utazás célja a kubai után hasonló, mégis eltérő típusú trópusi karsztok megtekintése volt, kutatási célokkal.

A program során a Da-Nangh-i "kúp-karsztot" és barlangjait /néhány buddhista templomot rejt/, valamint a Ha-Long-i öböl tengeri karsztját sikerült meglátogatni.

Kedvezőtlen tapasztalat, hogy idegenforgalmi szervezésben az itteni - a karszt-tudományok számára jórészt feltáratlan - vidéket alaposan megismerni nem lehet, egyéb expedíció pedig számos helyi nehézség miatt illuzórikus.

Csoportunk szeptemberben részt vett az UIS Görögországban rendezett "Képzett barlangok és problémáik" című konferencián.

A "Tektonik" két tagja, Csernavölgyi László és dr. Kósa Attila Libiában járt szeptemberben és barlangkutatói munkát is végzett. Biológiai és talajtani gyűjtést hajtottak végre a tripolitániai Bir al Ghanam gipsz-barlangjaiban, majd a kirenaikai Zöld-hegység karsztján végeztek előzetes tipizáló jellegű kutatást, három függőleges barlangot jártak be és vázlat szinten felmérték.

Az alsó-hegyi szpeleológiai dokumentáció összeállításának terepi munkái /fényképezés, térképezés, azonosítások/ egész évben, hétéves leutazások során folytatódtak.

VMTE VASS IMRE BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Házi Zoltán

ABSTRACT:

Házi, Z.: VMTE Vass Cave Explorer's Club

Further attempts were done in order to find the continuation of the Csörgő-spring-cave /Szögliget village, Aggtelek karstic area/ which was discovered by the group. The karstwater-systems of the area were surveyed.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke

1. Általános beszámoló
  - 1.1. Szakmai tevékenység
  - 1.2. Kutatóbázis fejlesztés
  - 1.3. Részvétel a KPVDSZ Barlangkutató Szakosztály munkájában
  - 1.4. Szervezeti élet
  - 1.5. Oktatás, továbbképzés
  - 1.6. Tanulmányutak
2. Sásdi László: Karsztvizrendszerek Szőlőesardó környékén
  - a Bedela-kút vizrendszere
  - a Sárkány-kút vizrendszere
  - Összefoglalás
  - Felhasznált irodalom
3. Sásdi László: Meteorosok Vietnamban
4. 1984. évi munkaterv

Barlangkutató csoportunk 1983. évben is hagyományos munkaterületén, az Aggteleki-karsztvidékhez tartozó szögligeti Csörgő-forrás barlangrendszereinek további feltárásával foglalkozott.

Meg kell állapítanunk, hogy 1983. éves kutatásunk nem jártak eredménnyel, ezért a jövő évre rendkívül nagy munkaráfordítással a bejáratú szűk járatszakaszokat ki kell szélesíteni, hogy gépi berendezéseket tudjunk használni. Megoldásnak látszik még továbbá, - mely szintén nagy technikai felkészültséget igényel - a Csörgő-forrás barlangrendszerének a víznyelő felől történő feltárása.

TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK KIVONATAI

Karszt- és barlangmorfológia

Lónárt, L.: A létrási Vizes-barlang komplex barlangtani vizsgálata /Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület/. A szerző, a Bükk-hegység egyik legnagyobb barlangjának komplex feldolgozásával védte meg egyetemi doktori értekezését. A rövid ismertetés a dolgozat téziseit tartalmazza.

Dr. Szunyogh, G.: A hévizes eredetű gömbfülkék kioldódásának elméleti vizsgálata /FTSK Barlangkutató Szakosztály/. Hévizes eredetű barlangjainkban sok olyan gömbfülke található, melyeknek igen szűk bejárata van, és pedig alul. Keletkezésük úgy magyarázható, hogy a melegvízi barlangi tóból felszálló vizgőz az üreg hűvös falán lecsapódik, és a kőzetet kioldja /MÜLLER 1974/. E cikk ennek a folyamatnak a kinetikájával foglalkozik. A kvantitatív elemzéshez felhasználtuk a tömeg- és energiamegmaradás tételét, a hőátadás és hővezetés törvényeit és a mészkő hidrokarbonátos oldódásának egyenleteit.

Kiderült, hogy a gömbfülke sugara arányos az eltelt idő és a gőz hőmérsékletének négyzetgyökével, valamint a levegő CO₂ tartalmának 6-ik gyökével. A tágulás sebessége a fülke növekedésével csökken. Egy 1,5 m átmérőjű gömb kb. 17 000 év alatt jön létre, ha a gőz hőmérséklete T = 60 C^o, és 85 000 év, ha T = 20 C^o. Az utóbbi esetben a növekedés sebessége 30 μm/év az üregképződés kezdetén. A vége felé csak 4 μm/év.

Csajka, F.: Cseppkőlepusztulás kezdeti korának meghatározása /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. Az Alba Regia-barlang magas széndioxid tartalmát a barlang hosszú lezártaságával magyarázzák. A cseppkőképződéskor keletkező széndioxid mennyiségének vizsszámamlálásával a cseppkőlepusztulás kezdetét kb. 11 ezer évben határozták meg.

Dr. Veress, M.: Hárskúti-fennsík kutatása /Cholnoky Jenő Barlangkutató Csoport/. A tanulmány tartalmazza a fennsík karsztos mélyedéseit, azok működését, geomorfológiai térképét és kiértékelésüket. A karsztos mélyedések méretbeli változására több módszert dolgoztak ki, legutóbb a fotometrikusat.

Kárpát, J.: Az Acheron-kútbarlang morfogenetikai jellemzői /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A cikk ismerteti az 1983-ban feltárt barlang topográfiai és geológiai viszonyait. A dolomit és homokkő települési határán hévizes úton kialakult üregrendszer genetikai elemzése mellett foglalkozik a fedő rétegsor piritjének vegyi bomlásából származó limonitcseppkövek kialakulásával.

Barlangi földtan

Szabó, Gy.: A Pál-völgyi-barlang üledékkitöltéséből származó néhány minta paleomágneses vizsgálata /Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport/. A barlang különböző szintjein található üledékek egyidejűségére, korrelálására semmilyen adat nem áll rendelkezésünkre, ezért felvetettük a paleomágneses összehasonlító vizsgálatok lehetőségét. A jelenlegi, első fázisban a módszer alkalmazhatóságát illetve korlátait kellett megismerni; a 6 mintán elvégzett mérések a további vizsgálatok alapjául szolgálhatnak.

Gatter, I.: A Pál-völgyi-barlangból származó néhány minta ásvány-kőzettani vizsgálata /Dekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport/. A barlangban található különféle ásványkiválások folyadék- és gázzárványainak vizsgálata újabb lehetőséget kínált a keletkezési körülményeik jobb megismerésére, 20 mintán történtek ilyen speciális vizsgálatok az ELTE Ásványtani Tanszékén. A zárványvizsgálat alapján egy magas hőmérsékletű /min 150 C^o/, vulkáni eredetű, tömény, alkáli-kloridos oldatrendszerrel és egy alacsonyabb hőmérsékletű /max 70-80 C^o/, kisebb töménységű, alkáli-bikarbonátos oldatrendszerrel jellemezhető fázis volt egyértelműen elkülöníthető. A vizsgálatok egyes, eddig nem értelmezett kiválási formák további vizsgálatához is kiindulási alapot szolgáltatottak.

Takósné Dolner, K.: A Pál-völgyi-barlang gipszes-folyosójának üledékvizsgálata /Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport/. A szelvény újabb 2,15 m-es - kézi fúrással feltárt - szakaszán folytatták az üledékföldtani vizsgálatokat. Tíz mintából történt részletes szemeselemzés és karbonáttartalom-mérés, 5 minta iszapolási maradékát vékonyosizsztatban vizsgálták. A szemeseeloszlási összeggörbék alapján kiszámolták az egyes rétegek osztályozottsági koeficiensét, és felvilágosítást kaptak az ülepitő közeg körülbelüli áramlási sebességére, amely max. 25,2 m/h-nak, átl. 1-2 m/h-nak adódott. A szemeseeloszlás és a karbonáttartalom a rétegsorban szakaszos ismétlődést mutat.

Németh, T.: Szelvény és kitöltésvizsgálatok az Alba Regia-barlangban /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. A több éve tartó vizsgálatorozat részeredményének adatszéri közlése kiterjed a barlangszelvény és üledék leírására, a rétegsor jellemzőinek megállapítására.

Dr. Kerek, I.: A Cserszegtomaaji-kútbarlang jellemző képződményeinek és üledékmintáinak kémiai vizsgálata /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A barlangból gyűjtött 5 kőzet- ill. kitöltésminta atomabszorpciós vizsgálata tájékoztatást nyújt a képződmények anyagi összetételére.

Koszthelyi, T.: Derivatográf alkalmazása a barlangkutatóban /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. A rövid cikk áttekinti a termikus elemzés /derivatográfia/ elvét és néhány konkrét példán mutatja be felhasználási lehetőségét a barlangkutatóban.

Karszthidrológia

Izápy, G. - Maucha, L. - Gádos, N. - Cser, F.: A Jósvalő környéki karsztforrások vizsgálata /Papp Ferenc Karszt- és Barlangkutató Csoport/. A Jósvalő környéki karsztforrások rendszeres kémiai elemzése negyedik éve tart. Az első három év adatai alapján a szerzők alapvető karszthidrológiai jellegzetességeket állapítanak meg a víz hőmérsékletéről, vízminőségi viszonyairól, vízforgalmáról és ezek összefüggéseiről.

Czakó, L. - Szentesi, P.: A Diabáz-barlangba befolyó és azon átfolyó vizek vizsgálata /MISZ Debreceni Könnyűbívár Klub Barlangkutató Szakosztály/. A barlangkutató csoport 1978. január 15. és március 1. között vízhozam méréseket és bakteriológiai vizsgálatokat végzett a Diabáz-barlangban /Bükk-hegység/. Megállapították, hogy az alsóbb szinteken barlangba áramló vizek bakteriális szennyezettségét a közeli turistaház ülepitője okozza. A barlang felsőbb szakaszaiban megjelenő víz azonban alkalmas a turistaház vízellátási hiányának enyhítésére.

Barlangi klimatológia és fizika

Dr. Szunyogh, G.: A barlangi levegő termikus állapotváltozásai a légáramlás megindulásának időszakában /FTSK Barlangkutató Szakosztály/. A szerző a tanulmányban elméleti úton vezet le néhány olyan összefüggést, amely lehetővé teszi, hogy meteorológiai mérések útján megbecsüljük egy ismeretlen barlang térfogatát. E becsülések alapját az adja, hogy a külszíni és a barlangi levegő légnyomáskülönbsége annál lassabban egyenlítődik ki, minél nagyobb a barlang. További lehetőséget kíván az a tény, hogy a nyomáskiegyenlítődés időszakában a barlangból kiáramló levegő állapotváltozói /sebesség, hőmérséklet stb./ változnak. Elméleti fizikai módszerekkel meghatározta a szerző az ezeket a változásokat leíró függvényeket, majd azok matematikai analizisével megállapította, hogy a barlang V_B térfogata milyen hatással van e függvények alakjára.

Kárpátné Fehér, K.: Klimamérések a Szemlő-hegyi-barlangban /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A fő áthúzó légáramlatok vonalát követve az alapvető paraméterek távolságfüggését vizsgálták a bejáratához viszonyítva. Az orós felszíni lehülés miatt a nyitott liftaknán lezúduló hideg levegő a barlangban alacsony hőmérsékletet okozott.

Kárpátné Fehér, K.: Klimamérések a Cserszegtomaji-kútbarlangban /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. Száz órás folyamatos barlangi tartózkodás alkalmával a barlang több pontján mérték a hőmérsékletet és páratartalmat. A vizsgálat kiterjedt a tábor terem hőmérsékletváltozásaira, annak az ott tartózkodók létszámának függőségére.

Kárpát, J.: Széndioxid mérések a Cserszegtomaji-kútbarlangban /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A barlang CO_2 viszonyairól több ponton mért egész éves adatsor áll rendelkezésünkre. A széndioxid a bejáratától való távolsággal egyenes arányban nő, átlagos értéke 0,7-0,9 térfogatszázalék.

Dr. Kerek, I.: Radioaktivitás mérések a Cserszegtomaji-kútbarlangban /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. Dóziásmérővel végzett vizsgálataik alapján a barlangban tapasztalható részecskeszám 100-400 részecske/cm³ x perc. Ez az érték a felszíniek mintegy 4-12-szerese.

Dr. Kerek, I. - Kárpát, J.: Pszichometrikus vizsgálatoknál tapasztalható anomáliák széndioxidos barlangi légtérben /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A széndioxidban dúsz barlangi légtérben jelentkező mérési hibák laboratóriumi és terepi méréseinek eredményével nyújtanak a szerzők információkat a páratartalom méréséhez, vízben oldódó gázkomponensek előfordulása esetén.

Szolga, F.: Alfa aktivitás, hőmérséklet és széndioxid vizsgálatok az Alba Regia-barlangban /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. A már három éve tartó alfa nyomdetektoros havonkénti hőmérséklet és szén-dioxid vizsgálatok adatait közli a szerző.

Dr. Somogyi, Gy.: Az 1983. évi nyomdetektoros radon mérések tapasztalatai a létrási Vizes-barlangban és az Anna-mészufabarlangban /ATOMKI Debrecen; Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület/. A szerző irányításával ma már Magyarországon elterjedt vizsgálatot jelentő nyomdetektoros radonmérés két barlangban végzett előzetes eredményeit foglalja össze a beszámoló.

Barlangeblológia

Eszterhás, I.: Újabb ismeretek az Alba Regia-barlang állatvilágához /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. 1983-ban tovább folytatva az egyelő gyűjtéseket és az etilénligolós csapdázást, 313 állatot gyűjtöttek be, amelyek 33 fajhoz tartoztak. Közülük 8 faj a barlangra nézve újdonság volt. Az Alba Regia-barlangból 178 állatfajt mutattak eddig ki.

Kocsis, A.: Komplex karszthigiénikus vizsgálatok /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. A szerző irányításával vizsgálták a barlangi üledékek humán parazita börgombáit, a levegő mikrobiológiai állapotát, a mikroszkópikus gombákat.

Gulyás, I. - Zentai, F.: Az 1982-es mikrobiológiai vizsgálatok elemzése a Tési-fennsík néhány barlangjában /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. Összesen 16 objektum 52 mintavételi helyéről 33 gombafajt sikerült izolálni. Közöttük 11 Penicillium faj és 4 börgomba faj fordul elő.

Kissné Ignácz, Zs.: A Pál-völgyi-barlang levegőjének mikrobiológiai vizsgálata /Dekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport/. A Pál-völgyi-barlang levegőjének mikrobiológiai vizsgálata keretében baktérium- és gombatenyésztési vizsgálatok történtek. A kiépített részből származó négy mintában kórokozó baktériumok nem tenyészttek ki, nem kórokozók is csak kis számban. A gombatenyésztési vizsgálat 3 penészgomba-nemzetséget /Penicillium, Aspergillus, Mucoor/ mutatott ki, melyeknél nem zárható ki az ember által történt behurcolás lehetősége sem.

Barlangi technika

Csepreghy, F.: Néhány Magyarországon használt technikai eszköz szakitópróbás vizsgálata /VNTÉ Diogenes Barlangkutató Csoport/. A nemzetközi gyakorlatban használt műszaki paraméterek nem alkalmasak a Magyarországon hivatalosan, vagy magánúton gyártott felszerelésekre. A szerző vizsgálta néhány hazai heveder és szilofon terhelhetőségét.

Zentai, F.: Műszaki fejlesztés '83 /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. Az Alba Regia Barlangkutató Csoport erőssége az a nagyszámú praktikus műszer, amellyel a karszt- és barlangkutató minden területét nagymértékben elősegítik. 1983-ban 22 műszert készítettek: 6 db n vegyi jellegű munkákhoz, 5 db a bakteriológiai vizsgálatokhoz, 4 db a barlangi kutatómunka segítéséhez, 6 db általános oéllút és 1 db tórképezést segítő.

Barlangtérképezés

Kárpát, J.: Barlangtérképeink pontosságának növelési lehetőségei /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A tanulmány a barlangi poligonok hibaterjedésével, a hibák csökkentésének módjával, a kiegyenlítések elvével foglalkozik.

Kraus, S.: Mit lehet és mit lehetne leolvasni barlangtérképeinkről? /FTSK Barlangkutató Szakosztály/. A szerző korábban elhangzott előadásának kibővített szövege, amely a következő kérdéscsoportokkal foglalkozik: Lehet-e tökéletesen ábrázolni a barlangot? A hossz-szelvények és a mindentudó kereszt-szelvények. A nagyszelvények információ tartalma. A pontossági és méretbeli kívánalmak. Vázlat, alaptérkép, munkatérkép. Megfigyelések, vizsgálatok ábrázolása a tórképen.

Nárpát, J.: A Zab-földi-barlang plasztikus hatású térrajza /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A szabálytalan felületeket is alakhűen ábrázoló, grafikai eszközöket is igénylő módszer geometriai és technológiai elvének alkalmazását konkrét példán mutatja be a szerző.

Holl, B.: Barlangok térhálós modelljének szerkesztése /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. Nagyszámú horizontális és vertikális síkú keresztmetszelvény felvételével a plasztikus hatású térrajz módszere alapelveihez hasonlóan történő térábrázolás matematikai és geometriai alapjait elemzi a cikk.

Holl B.: Szinlőmérősek és ábrázolásuk /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A bemért barlangi szinlők és szinlőmaradványok grafikus ábrázolási lehetőségének újabb eljárását mutatja be a szerző, konkrét példákkal.

Kutatástörténet

Derhidai, T.: A Kopolya-karsztrendszer kutatástörténete /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A cikk összefoglalja a Kopolya-barlang és környékének kutatástörténetét 1935-től napjainkig, valamint felvázolja, hogy milyen lehet a Kopolya-zsombolyból nyíló, jelenleg ismeretlen barlang.

Dr. Kerok, I.: Deszőlgetés B. Kovács Jánossal a cseszegtoma-i barlangkút tulajdonosával a feltárás történetéről /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. A kutatásban is résztvevő telektulajdonos beszámolója az udvarán lévő Acheron-kútbarlangot rejtő kút mélyítésének és a barlang megtalálásának történetéről.

Nárpát, J.: Ellentmondások a Cseszegtoma-i-kútbarlang kutatástörténetében /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. Ujjonnan előkerült dokumentumok alapján megállapították, hogy a barlang hossza már 1953-ban elérte az 1000 métert, így az 1965. évi feltárások csak újrafelfedezések lehettek.

Karszt- és barlangvédelem

Morschl, N.: A magyarországi barlangok természetvédelmi kérdései /Acheron Barlangkutató Szakosztály/. Az egyetemi diplomamunka felöleli a barlang természetvédelmi fogalmának meghatározását, a magyarországi barlangokra vonatkozó jogszabályok alakulását, a barlangvédelmi és azzal kapcsolatos rendelkezéseket, a barlangvédelem szervezeti rendszerét és a gyakorlati gondokat.

Hegyi, E. - Koch, Z.: A mezőgazdasági komizálás és hatása a Tósi-fennsíkron /Alba Regia Barlangkutató Csoport/. A Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen készített diplomamunka elemzi a Tósi-fennsíkron alkalmazott mezőgazdasági kemikáliáknak a karszt vízháztartásában megmutató hatását.

Egyéb

Thieme, A.: Mi legyen a barlangkutató csoport vezetője /VNTE Diogenes Barlangkutató Csoport/. A szerző rendszerbe foglalja a csoportvezető feladatait, a kiválasztás szempontjait. A legáltalánosabb hármas követelmény kapcsolat a szakmai felügyelettel, a sportszervezettel és saját csoportjával. Utóbbin belül feladatai az ügyintézési, irányítási és pedagógiai-szociálpszichológiai tényezők egységének megteremtése.

SCIENTIFIC PUBLICATIONS

/ABSTRACT/

Karst and Cave Morphology

Lénárt, L.: Complex speleological investigations in the Lótrás-Vizes Cave /Marcel Loubons Caver's Club/. The author defended his university doctoral thesis written about the complex investigations in the Lótrási-Vizes Cave. The short report contains the main items of the thesis.

Dr. Szunyogh, G.: The theoretical investigation of the dissolving of spherical notches of oaves /FTSK Speleological Section/. In the caves of thermal-water origin several spherical cavities are to be found, having very narrow entrances, markedly on the lower side. Their creation may have an explanation by the ascending vapour of the thermal water pond and precipitating on the cool walls of the cave, thus dissolving rock-material /Müller, 1974/. The present paper deals with the kinetics of the process. For quantitative analysis the principle of mass and energy conservation was used, and the heat-transfer plus heat conduction law and the hydrocarbonatic dissolution equation were applied. It turned out that the radius of the spherical cavity is proportional to time elapsed and to the square root of temperature, and also with the 6th power of the CO₂ content of air. The velocity of the expansion will decrease by the increase of the cavity. A cavity of 1,5 m diameter will be created in about 17000 years, if temperature of vapour is T = 60 C°, and 85000 years in case of T = 20 C°. In the last case the velocity of the growth will be 30 μ m/year at the beginning of the development of the niche. Toward the end of the process it will be only 4 μ m/year.

Csajka, F.: The determination of the initial time of dripstone erosion /Alba Regia Speleo Group/. The high CO₂ content of the Alba Regia Cave is explained by the fact that the cave was locked-up by nature for a long time. By the counting-back of the quantity of the CO₂ amount produced during dripstone creation, the beginning of dripstone-erosion was determined as for being 11 thousand years.

Dr. Veress, M.: The research work on the Hárskút Plateau /Jenő Cholnoky Speleo Group/. The paper is dealing with the karstic depressions, their functioning and geomorphological mapping and evaluation thereof. For the measuring the changes of the dimensions of karstic depressions some methods were developed, just recently a photogrammetric approach.

Kárpát, J.: Morphogenetical characteristics of the Acheron-well Cave /Acheron Caver's Club/. The paper reports about the topographical and geological characteristics of the cave discovered in 1983. Besides the analysis of the genesis of the cavity-system which developed along the bedding-plane between dolomite and sandstone, the paper is dealing with the formation of limonite-stalactites originating from the decomposition of the pyrite of the covering strata-series.

Geospeleology

Szabó, Gy.: The paleomagnetic investigations of some specimens originating from the sediment-fill of the Pálvölgy Cave /Imre Gábor Bekey Speleo Group/. There are no data available about the synchronity, the correlation of sediments occurring in different levels of the cave. Thus the possibility of paleomagnetic correlation-investigations was suggested. In the recent first phase the applicability and the hindrances of the method has to be proved. The analysis carried out on 6 specimens may be the basis for further investigations.

Gatter, I.: The mineral-petrological investigation of some specimens of the Pálvölgy Cave /Imre Gábor Bekey Speleo Group/. The investigation of the liquid and gas-inclusions of mineral precipitations to be found in the cave offered new opportunity for the better knowledge of the circumstances under which they came to being. On 20 specimens were such investigations carried out at the Mineralogical Institute of the Eötvös Loránd University /Budapest/. By the investigations of the inclusions two phases of characteristic solution-systems could be distinguished: one of higher temperature /min. 150 C°/, having volcanic origin and a second one less contaminated and alkali-bicarbonatic. The investigations gave new evidences for the investigations of precipitation forms not yet interpreted.

Mrs. Takács - Bolnór, K.: Sediment investigations of the Gypsum-corridor of the Pálvölgy Cave /Imre Gábor Bekey Speleo Group/. A new, 2,15 m deep part of the cave profile - explored on the base of a hand-augered hole - was investigated by sediment-geological methods. Ten specimens were analysed in details regarding grain-size, carbonate-content and the elutriation-residuals of 5 samples were investigated in the form of microsections. On the basis of grain-size total curves the sortedness-coefficient could be calculated and the velocity of flow of the settling media could be estimated, being max. 25,2 m/hour and in average 1 to 2 m/hour. Grain-size and carbonate-content shows periodical repetitions in the sediment-sequence.

Németh, T.: Profile and filling-up material investigations in the Alba Regia Cave /Alba Regia Speleo Group/. The data reported about the exploratory work carried out since several years is including descriptions of cave profiles and sediments plus the characteristics of strata-sequences.

Dr. Kerek, I.: Chemical investigation of the characteristic formations and sediment-samples of the Cserszótoma-j-well Cave /Acheron Caver's Club/. Data could be obtained by the atomic-absorption test of 5 rock-, resp. sediment-fill samples collected in the cave.

Keszthelyi, T.: Derivatograph applied for speleological investigations /Alba Regia Speleo Group/. The short paper gives a report on the principles of thermal analysis /derivatography/ and some practical examples are shown for the demonstration of the application possibilities in speleology.

Karsthydrology

Izápy, G.; Maucha, L.; Gádoros, M.; Cser, F.: Investigation of springs of Jósvalfő and surroundings /Ferenc Papp Karst and Speleological Group/. The systematic chemical analysis of the water of springs of Jósvalfő and surroundings lasts for four years already. On the base of the first three years authors derive important hydrological characteristics about water temperature, water quality relations, water-transport and the connections thereof.

Czakó, L. - Szentesi, P.: Investigation of the waters entering and passing through the Diabase Cave /MHSZ Skin-Divers Club Debrecen/. The group carried out water discharge measurements in the Diabase Cave /Bükk Mountains/ between the 15th of January 1978 and the 1st of March of the same year. It could be stated that the waters entering the cave at low levels are contaminated bacteriologically by the septic tank of the nearby tourist's hostel. The water occurring on the higher levels of the cave is on the other hand suitable for the water-supply of the hostel.

Speleoclimatology and Physics

Dr. Szunyogh, G.: Thermal changes in the air of caves in the period of the start of air-circulation /FTSK Speleological Section/. The author derives theoretically some functions in the paper, which offers the opportunity for the estimation of the bulk volume of unknown caves on the base of meteorological measurements. The base of such estimations is in the fact that the atmospheric pressure of the open air and the air in the cave will be equalized the slower the bigger the cave is. A further possibility is offered by the fact that, during the period of pressure-equalization the parameters if the air flowing out of the cave /i.e. velocity, temperature, etc./ are changing. By theoretical physical methods the author has determined the functions describing these changes and by the mathematical analysis thereof the effect of the bulk volumetry / V_B / caused on the form of the mathematical functions.

Mrs. Kárpát-Fehér, K.: Climatic observations in the Szomló-hegy Cave /Acheron Caver's Club/. The basic parameters were investigated in correlation of their distance-function from the entrance following the main transcurrent air-drafts. Low temperature was caused by the air-masses cascading down through the elevator-shaft and because of the strong cooling-down of the surface outside of the cave.

Mrs. Kárpát-Fehér, K.: Climatological observations in the Cserszegtömaj-well Cave /Acheron Caver's Club/. During a continuous 100 hours lasting stay in the cave temperature- and air-moisture-content of the cave was observed. The investigations extended to the observation of the temperature-changes in the camp-hall and in its dependency on the number of persons being present.

Kárpát, J.: CO₂ measurements in the Cserszegtömaj-well Cave /Acheron Caver's Club/. About the CO₂ content of the cave full-year data-series are available from several points. CO₂ content is increasing in a direct correlation with the distance from the cave entrance, the average being 0,7 to 0,9 volumetric percent.

Dr. Kerek, I.: Radio-activity measurements in the Cserszeztomaj-well Cave /Acheron Caver's Club/. On the base of dose-performance measuring instrument investigations the particle number is 100 to 400 particles/cm³ times minute. This value is about 4 to 12 times more than that of the value obtained on the ground-surface of the terrain.

Dr. Kerek, I. - Kárpát, J.: Anomalies experienced during psychrometrical investigations in the CO₂ containing atmosphere of caves /Acheron Caver's Club/. The errors of measurements of CO₂-rich cave atmospheres were checked on the base of laboratory and field-observations - thus giving information regarding the execution of vapour-content measurements and also in case of the occurrence of gas-components.

Szolga, F.: Alpha-activity, temperature and CO₂ investigations in the Alba Regia Cave /Alba Regia Speleo Group/. The data of alpha trace-detections lasting since three years already, the mensual temperature measurements and CO₂ investigations are reported by the author.

Dr. Somogyi, Gy.: Results of the experiences of trace-detecting radon measurements in the Lótrázi Vizes Cave and the Anna-Travertine Cave /ATOMKI, Debrecen; Marcel Loubens Caver's Club/. By the leading of the author a report is given about the preliminary results obtained in two caves and summed-up about the research based on the investigation methods which are already wide-spread in Hungary.

Biospeology

Eszterhás, I.: New contributions to the knowledge of the fauna of the Alba Regia Cave /Alba Regia Speleo Group/. Carrying on with the "equal-collecting" work and trapping by ethylenglycol: 313 animals were caught, belonging to 33 species. From these 8 species are novelties for the cave in question. Until now 178 species could be detected in the Alba Regia Cave.

Koosis, A.: Complex karsthygienical investigations /Alba Regia Speleo Group/. By the leading of the author investigations were carried out on human parasitic skin fungiae, the microbiological statues of the air in the cave and the microscopical mushrooms.

Gulyás, I. - Zentai, F.: The analysis of the microbiological investigations in some caves of the Tés-Plateau /Alba Regia Speleo Group/. As a total from 52 sampling spots of 16 objects 33 fungus species could be identified. Among these 11 Penicillium species and 4 skin-dwelling fungi do occur.

Mrs. Kiss-Ignác, Zs.: Microbiological investigations of the air of the Pálvölgy Cave /Imre Gábor Bekey Speleo Group/. Along the microbiological investigations of the Pálvölgy Cave: bacteriological- and fungus cultures were investigated. In the samples collected in that part of the cave where there is access for visitors: no infective bacteria could be traced and non-infecting ones only in a small amount. The fungus-breeding investigations traced 3 mould fungus species /Penicillium, Aspergillus, Mucor/ and the possibility of having been introduced by human activity could not be excluded.

Speleo-Technique

Csepregy, F.: Tensile test machine investigation of some technical devices for cavers /VITE Diogenes Speleo Group/. The mechanical parameters used in international praxis are not applicable on devices produced officially or by individuals. The author carried out tests on the durability of some strap-belts and "xylophons" /wood and cable ladders/.

Zontai, F.: Technical developments '83 /Alba Regia Speleo Group/. One great achievement of the A.R.S.G. are the numerous instruments of high practical value, by which karst- and speleological research is highly promoted. In 1983 22 instruments were constructed: 6 are for chemical analysis, 5 for bacteriological investigations, 4 to aid speleological exploration, 1 for general purposes and one for cave-mapping.

Speleo-Cartography

Kárpát, J.: Possibilities of increasing the accuracy of cave-maps /Acheron Caver's Club/. The paper is dealing with the compounding of errors of cave polygons, the means of decreasing such errors and with the principles of adjusting of errors.

Kraus, S.: What can be and what ought to be deciphered from our cave-maps? /FTSK Speleological Section/. The text is that of a former presentation of the author, in a more completed form and is dealing with the following questions: Is there a possibility to depict a cave in a map? The longitudinal profiles and the omniscient cross-sections. The information-content of large profiles. Demands in terms of accuracy and dimensions. Sketch, base-map /"blue-print"/, work-map. Observations, representation of data obtained by investigations.

Kárpát, J.: The pseudo-three-dimensional representation of the Zabföld Cave /Acheron Caver's Club/. The geometrical and technical principles of a method depicting also non-regular cave-wall surfaces in a correct shape and demanding graphical means too are presented by the author on practical examples.

Holl, B.: Construction of models of caves in a rendition of "space-nets" /pseudo-three-dimensional image-net/ /Acheron Caver's Club/. By surveying numerous horizontal and vertical-plane profiles /cross-sections/ similarly to the principles of the plastic-effect image there is a possibility to produce an anaglyphic image - the paper deals with the basic mathematical and geometrical principles.

Holl, B.: Surveying horizontal water-cut notches and their graphical presentation /Acheron Caver's Club/. A possible new method for the graphical rendition of surveyed cave notches and remnants of notches is presented by the author on practical examples.

History

Berhidai, T.: History of the explorations of the Kopolya Cave-system /N. Hungary/. /Acheron Caver's Club/. The paper gives a summing-up of the explorations of the Kopolya-Cave and surroundings, from 1955 up to to-day and gives a sketch about how the not-yet-known cave and connections to the Kopolya-chimney ought look like.

Dr. Kerék, I.: Report with B. Kovács J, the owner of the Cserszegtomaaj-well Cave about the history of the discovery of the cave /Acheron Caver's Club/. The owner of the plot - who took part in the explorations too - was asked about the sinking of the hand-dug well in the wall of which the cave was discovered.

Kárpát, J.: Contradictions in the history of explorations of the Cserszegtomaaj-well Cave /Acheron Caver's Club/. On the base of documents found just recently it could be stated that the length of the cave reached already in 1953 1000 m, so the explorations of the year 1965 could be only re-discoveries.

Karst- and Cave Protection

Morschl, N.: Natural-protection problems of caves in Hungary /Acheron Caver's Club/. The final report submitted at the university gives a definition of caves natural preservation, the history of legal measures in connection with oaves, laws dealing with cave-protection, the system of cave-preservation and also praictival problems are touched upon.

Hegyi, E. - Koch, Z.: The effects of the use of agricultural chemicals on the Tés-Plateau /Alba Regia Speleo Group/. The thesys submitted at the Janus Pannonius University is analysing the effect caused by the chemical metters used on the Tés-Plateau in terms of karstwater-household.

Other

Thieme, A.: Who should be the leader of a speleo-group? /VMTE Diogenes Speleo Club/. The author is systemizing the tasks of group-leaders, the aspects of election. The three most important demands are: good relations to the professional supervisors, to the sports-organizations and with the own group. Within the latter the task is to render unity in organization, leading and pedagogical-sociopsychological factors.

Barlangnév mutató - Index of caves

- Acheron-kútbarlang /Keszthelyi-hegység/, 15, 16, 162, 167, 171.
Áfonya utcai-barlang /Budai-hegység/, 106.
Ágaavári Csörgő-lyuk /Mátra/, 122.
Akasztó-hegyi-eresz /Bakony, Tihany/, 62.
Akasztó-hegyi-üreg /Bakony, Tihany/, 62.
Alba Regia-barlang /Bakony/, 9, 47, 48, 49, 50, 56, 162, 163, 164, 168, 170.
Almászi-zsomboly /Aggteleki-karszt, Alsóhegy/, 152.
"András-lika-viznyelő" /Pilis/, 92.
Anna-barlang [= Forrás-mésztufabarlang/, /Bükk/, 96, 123, 126, 128, 129, 164, 170.
Apáti-szikla üregei /Budai-hegység/, 104.
Aranyház alsó ürege /Bakony, Tihany/, 62.
Aranyház betömött ürege /Bakony, Tihany/, 62.
Aranyház felső ürege /Bakony, Tihany/, 61, 62.
Árpád-kilátói-zsomboly /Budai-hegység/, 104.
Astilev /Románia/, 132.
- Baka-barlang /Bükk/, 155, 156.
Baradla-barlang /Aggteleki-karszt/, 6, 153, 154.
Baradla Alsó-barlang /Aggteleki-karszt/, 132, 141, 154.
Barátlakások 1-5.sz. /Bakony, Tihany/, 63, 64.
Bátori-barlang /Budai-hegység/, 85.
Battán-barlang /Budai-hegység/, 104.
Bekey-barlang /Budai-hegység/, 75, 76.
Betömött-barlang /Bakony, Tihany/, 62.
Bir al Ghanam-gipszbarlang /Libia/, 160.
Bolhási-viznyelőbarlang /Bükk/, 132.
Bongó-zsomboly /Bakony/, 10, 57.
Bilernyika-zsomboly /Bulgária/, 66.
- Coiba Mare /Románia/, 132.
Coiba Chiobului /Románia/, 132.
Cotetul Dobrestilor /Románia/, 132.
Cubákos-barlang /Bükk/, 129.
Csatárka-úti-üreg /Budai-hegység/, 105.

- Csengő-zsomboly /Bakony/, 56, 57.
Csengő-zsomboly /Mecsek/, 130.
Cser-hegyi-barlang /Bakony, Tihany/, 62.
Cser-hegyi-rombarlang /Bakony, Tihany/, 62.
Cserszegtomaji-kútbarlang /Keszthelyi-hegység/, 10, 15, 16, 21, 122, 163, 164, 166, 168,
169, 170, 172.
Csillag-zsomboly /Mecsek/, 130.
Csipkés-kúti-viznyelő /Bükk/, 133.
Csodavár /Románia/, 65.
Csörgő-forrásbarlang /Aggteleki-karszt/, 161.
Csúcs-hegyi alsó üreg /Bakony, Tihany/, 62.
Csúcs-hegyi-forrásbarlang /Bakony, Tihany/, 62.
Csúcs-hegyi-üreg /Bakony, Tihany/, 62.
- Danca-barlang /Aggteleki-karszt/, 8, 96, 108, 116.
Denevér-barlang /Bükk/, 91.
Diabáz-barlang /= Dánkúti 2.sz. viznyelő/, /Bükk/, 132, 133, 134, 163, 169.
diógyőri Tavi-forrás /Bükk/, 132.
diósi Serec-barlang /Bakony, Tihany/, 63.
Diós-patak II. és III. sz. barlang /Bükk/, 155, 158.
Doberdó uti 1. és 2. sz. kőfülke /Budai-hegység/, 106.
Dobos-hegyi-barlang /= I-43./, /Bakony/, 57, 58.
- Egyes-barlang /Bükk/, 133, 134.
Éticsigák-barlangja /Bakony/, 58.
- F. 1-es viznyelő /Bakony/, 59.
Fehér-parti 1 - 3.sz. barlang /Bakony, Tihany/, 62.
Fekete-barlang /Bükk/, 142.
Ferenc-hegyi-barlang /Budai-hegység/, 103, 105, 122.
Ferenchegy-i úti üreg /Budai-hegység/, 102.
Forrás-barlang /Bakony, Tihany/, 64.
förtési Gázos-barlang /Gerecse/, 151.
Francia-bánya barlangja /Budai-hegység/, 96.
Frank-barlang /Aggteleki-karszt, Alsóhegy/, 132.

- Gábor Áron-barlang /Budai-hegység/, 75, 76.
Garadna-forrás ürege /Bükk/, 132.
Gombás-pusztai /G.1./ víznyelős tóbör /Bakony/, 86, 87.
Gombás-pusztai G-5/a.sz. víznyelőbarlang /Bakony/, 86, 87.
Gödrösi Csinar-barlang /Bakony, Tihany/, 63.
gödrösi Explóziós-barlang /Bakony, Tihany/, 63.
gödrösi Kiss-barlang /Bakony, Tihany/, 63.
Gura Apai /Románia/, 132.
"Gyula-vári-barlang" /Budai-hegység/, 103.
- Hajnóczy-barlang /Bükk/, 121.
Harcaszáju-barlang /Budai-hegység/, 75, 76.
Harcaszájútól D-re fekvő üreg /Budai-hegység/, 76.
Hármas-kúti-víznyelőbarlang /Bükk/, 137.
38-as barlang /Aggteleki-karszt/, 137.
"Háromfejű Emberdenevér-barlang" /Bükk/, 142.
Háromkürtő-zsomboly /I-12./, 68.
Hármas-hegyi-átjáróbarlang /Bakony, Tihany/, 62.
Hármas-hegyi-gejzirüreg /Bakony, Tihany/, 62.
hármas-hegyi Keleti-rombarlang /Bakony, Tihany/, 62.
Hármas-hegyi-rombarlang /Bakony, Tihany/, 62.
hármas-hegyi Opálos-barlang /Bakony, Tihany/, 62.
"60 m mélységű új zsomboly" /Románia/, 65.
Hideg-lyuk /Budai-hegység/, 77.
Holdvilág-árok üregei /Pilis/, 67.
Hollós-víznyelőbarlang /Bükk/, 91.
hosszu-hegyi Háromlyukú-barlang /Pilis/, 7, 96.
Hosszú-mező 1.sz. ürege /Bakony, Tihany/, 62.
Hosszú-mező 2.sz. ürege /Bakony, Tihany/, 62.
Hosszú-mező rombarlangja /Bakony, Tihany/, 62.
Hosszú-vontatói-víznyelők /Gerecse/, 9, 150, 151.
- I-6. objektum /Bakony/, 59.
I-9. objektum /Bakony/, 59.
I-10. objektum /Bakony/, 59.
I-11. időszakos víznyelő /Bakony/, 58, 60.
I-16. objektum /Bakony/, 60.

- I-17. objektum /Bakony/, 60.
I-18. objektum /Bakony/, 60.
I-23. objektum /Bakony/, 60.
I-26. objektum /Bakony/, 60.
I-29. objektum /Bakony/, 60.
I-31. objektum /Bakony/, 60.
I-33. objektum /Bakony/, 59, 60.
I-38. objektum /Bakony/, 60.
I-40. objektum /Bakony/, 48.
I-43. objektum /Bakony/, 48.
I-45. objektum /Bakony/, 50.
I-45/a. objektum /Bakony/, 60.
I-52. objektum /Bakony/, 60.
I-60. időszakos víznyelő /Bakony/, 58.
I-63. objektum /Bakony/, 60.
I-81. objektum /Bakony/, 60.
I-102. objektum /Bakony/, 60.
I-103. objektum /Bakony/, 60.
I-107. objektum /Bakony/, 60.
I-134. objektum /Bakony/, 60.
I-148. objektum /Bakony/, 60.
I-149. objektum /Bakony/, 59, 60, 61.
I-150. objektum /Bakony/, 61.
I-151. objektum /Bakony/, 60.
Imolai-ördöglyuk /Aggteleki-karszt/, 159.
István-lápai-barlang /Bükk/, 122, 132.
- Jamata 3. barlang /Bulgária/, 66.
Jávor-kúti-víznyelőbarlang /Bükk/, 132.
Jóreménység-barlang /Pilis/, 94.
Jubileumi-zsomboly /=I-29./, /Bakony/, 59.
- Fajla-bérci-zsomboly /Bükk/, 126, 129.
Kálmán-réti-zsomboly /Bükk/, 8, 143, 152.
Kapolcsi Pokol-lik /Bakony/, 47.
Kecske-hegyi üregek /Budai-hegység/, 104.
Kerék-hegyi-lyuk /Bakony, Tihany/, 62.

- Kecske-lyuk /Bükk/, 126, 129.
Kerek-hegyi-gejzirüreg /Bakony, Tihany/, 62.
Kerek-hegyi-üreg /Bakony, Tihany/, 62.
Keszáló-hegyi-barlang /Gerecse/, 150.
Király-kút /Bükk/, 132.
Király-zsomboly /Bükk/, 129.
Kistési Ördög-lyuk /Bakony/, 49.
Kis-kőháti-zsomboly /Bükk/, 129.
Kopasz-réti Julcsa-barlang /Bükk/, 137.
Kopasz-réti-töbör /Bükk/, 8.
Kopolya-barlang /Aggteleki-karszt/, 166, 171.
Kopolya-forrásbarlang /Aggteleki-karszt/, 45, 46.
Kopolya-karsztrendszer /Aggteleki-karszt/, 15, 166, 171.
Kossuth-barlang /Aggteleki-karszt/, 122.
Kovács-kői-barlang melletti repedés /Bükk/, 82.
Kőbánya-barlang /Bükk/, 133, 136.
Kőfejtő gejzirürege /Bakony, Tihany/, 62.
Krbovata-lokva-zsomboly /Bulgária/, 66.
Kubai barlangok /Kuba/, 160.
- Leány-barlang /Pilis/, 66.
Leánylakás 1-2. /Bakony, Tihany/, 63, 64.
Legény-barlang /Pilis/, 66.
Lengyel-barlang /Gerecse/, 150.
Létráni-vizezbarlang /Bükk/, 122, 123, 126, 127, 128, 162, 164, 165, 167, 170.
Lilla-barlang /Bükk/, 82.
Lyukas-gerinci-zsomboly /Bükk/, 133.
"Lyukas-kecske-barlang" /Bükk/, 9.
- Mátraszöllősi-sziklaüreg /Cserhát/, 7.
Mátyás-hegyi-barlang /Budai-hegység/, 15, 16, 22, 45, 68, 75, 76, 77, 96, 122, 152.
Mátyás-hegyi-sziklaüreg /Dudai-hegység/, 105.
Mátyás-hegyi 1 - 7. sz. sziklaüreg /Dudai-hegység/, 106.
Mátyás-hegy DK-i kőfejtő 1 - 10. sz. üregei /Budai-hegység/, 45.
Meteor-barlang /Aggteleki-karszt, Alsóhegy/, 152, 159.
Mexikó-völgyi-barlang /Bükk/, 128.
"Micimackó kuckója" /Aggteleki-karszt/, 146, 149.

- Miskolctapolcai-tavasbarlang /Bükk/, 126.
- Moara Jurjii /Románia/, 132.
- Molnár János-barlang /Budai-hegység/, 106, 117, 118.
- Nagymedve-barlang /Bükk/, 82.
- Naszályi-viznyelőbarlang /Naszály/, 122, 137, 138, 139.
- 404-es barlang /Aggteleki-karszt, Alsóhegy/, 159.
- Német-földi 8.sz. viznyelő [= N-8./, /Bakony/, 61.
- Nyársas-hegyi-barlang /Bakony, Tihany/, 62.
- Nyársas-hegyi-üreg /Bakony, Tihany/, 62
- Nyereg-hegyi-sziklaeresz /Bakony, Tihany/, 62.
- Olarz-kút ürege /Bükk/, 132.
- Óvári-barlang /Bakony, Tihany/, 63.
- Öcsi-barlang /Budai-hegység/, 85.
- Ördög-kúti-kürtő /Bükk/, 82.
- Pál-völgyi-barlang /Budai-hegység/, 22, 68, 69, 70, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 122, 162, 163, 165, 168, 170.
- Pál-völgyi kőfejtő, "Lépcsőház alatti barlang" /Budai-hegység/, 75, 76.
- Párkány-zsomboly /Mecsek/, 130.
- Pánz-pataki-viznyelőbarlang /Bükk/, 155, 156,
- Pilis-barlang /Pilis/, 66, 152.
- Pilis-nyergi-viznyelő /Pilis/, 92.
- Pisznice-barlang /Gerecse/, 151.
- Ponor-forrás /Románia/, 132.
- Prikazua-barlang /Bulgária/, 66.
- Rácskai-kőfejtő barlangja /Budai-hegység/, 152.
- Rákóczi 1.sz. barlang /Rudabányai-vonulat, Osztramos/, 118, 119, 120.
- Rákóczi 2.sz. barlang /Rudabányai-vonulat, Osztramos/, 118, 119.
- Remete-hegyi-rókalyuk /Budai-hegység/, 105.
- Rémó-barlang /Budai-hegység/, 105.
- Révi-barlang /Románia/, 132.
- Róka-lyuk /Bakony, Tihany/, 62.
- Róka-hegyi-barlang /Budai-hegység/, 122, 131.
- Róka-hegyi középső kőfejtő névtelen barlangja /Budai-hegység/, 67.

- Rókus-hegyi-barlang /Budai-hegység/, 106.
Romaring-barlang /Budai-hegység/, 102, 104.
- Sátorkő-pusztai-barlang /Pilis/, 92.
Solyvári Ördög-lyuk /Budai-hegység/, 96, 122.
Somosich-hegy 2.sz. lelőhely /Villányi-hegység/, 7, 10.
Szabadság-barlang /Aggteleki-karszt/, 96, 122.
Szaftos-barlang /Bakony/, 58, 60.
Szalajka-forrás ürege /Bükk/, 132.
Szamentu-barlang /Bükk/, 129.
Szamosbazár /Románia/, 65.
Szarkádi-gejzirbarlang /Bakony, Tihany/, 62.
Szarkádi II.kúp 1. rombarlangja /Bakony, Tihany/, 62.
Szarkádi II.kúp 2. rombarlangja /Bakony, Tihany/, 62.
Szarkádi III. kúp 2. ürege /Bakony, Tihany/, 62.
Szarkádi-sziklaeresz /Bakony, Tihany/, 62.
Szarkádi-üreg /Bakony, Tihany/, 62.
Szarkád-tetői-barlang /Bakony, Tihany/, 62.
Szarvasetetői-viznyelő /Bükk/, 155.
Szelelő-lyuk /I-32./, /Bakony/, 59.
Szepesti-barlang /Létrás-tetői-barlang/, /Bükk/, 123, 126, 129.
Szemlő-hegyi-barlang /Budai-hegység/, 15, 122, 146, 164, 169.
Szilveszter-barlang /Bükk/, 8.
Szirén 1. és 2. sz. barlang /Bükk/, 129.
Szoplaki-ördöglyuk /Pilis/, 152.
- Tábla-völgyi-barlang /Bakony/, 49.
Tábor-hegyi-barlang /Budai-hegység/, 103.
Tábor-hegyi-sziklaereszek /Bakony/, 90.
Tamás-lik /Pilis/, 85.
Tapolcai Termál-forrásbarlang /Bükk/, 132.
Tapolcai-tavasbarlang /Bakony/, 141.
Tausz-forrásbarlang /Bükk/, 132.
Tavas-barlang /I-66/, /Bakony/, 59, 60.
Teresztenyei-barlangrendszer /Aggteleki-karszt/, 96, 106, 107.
Tihanyi barátlakások /Bakony, Tihany/, 61.
Tihanyi-cseppkőbarlang /Bakony, Tihany/, 62.

tihanyi Forrás-barlang /Bakony, Tihany/, 61, 62.

Tizenharmadik-viznyelő -- ld. Vidics-barlang

Tök-hegyi-sziklaüreg /Budai-hegység/, 103.

Tücsök-lyuk /Aggtelekii-karszt/, 146, 149.

Vadettető-töbör /Aggteleki-karszt/, 107.

Vár-barlang /Budai-hegység/, 103.

Vass Imre-barlang /Aggteleki-karszt/, 122.

Vecsem-forrásbarlang /Aggteleki-karszt, Alsóhegy/, 159.

Vénusz-barlang /Bükk/, 129.

Veres-hegyi-barlang /Gerecse/, 150.

Vidics-barlang /= Tizenharmadik-viznyelő/, /Aggteleki-karszt/, 107.

Vietnámi barlangok /Vietnám/, 160.

Vörös-barlang /= I-4./, /Bakony/, 59.

Zabföldi-barlang /Aggteleki-karszt/, 15, 166, 171.

Barlangtérkép mutató - Index of cave maps

- Acheron-kútbarlang /Keszthelyi-hegység/, 17, 18.
ágasvári Utmenti-barlang /Mátra/, 125.
Alba Regia-barlang /Bakony/, 51, 52, 53.
Baka-barlang /Bükk/, 157.
Bekey-barlang /Budai-hegység/, 71.
Boldogkővári-üreg /Zempléni-hegység/, 124.
Csengő-zsomboly /Bakony/, 55.
Cserszegtomaji-kútbarlang /Keszthelyi-hegység/, 19, 20.
Danca-barlang /Aggteleki-karszt/, 112, 113, 114, 115.
Diabáz-barlang /Bükk/, 135.
Dobos-hegyi-barlang /Bakony/, 54.
Esztramosi-üreg /Rudabányai-vonulat, Esztramos/, 125.
Ferenc-hegyi üregecske /Budai-hegység/, 100, 101.
Gábor Áron-barlang /Budai-hegység/, 71.
Gombás-pusztai 5/a jelű víznyelőbarlang /Bakony/, 89.
Harcaszájú-barlang /Budai-hegység/, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34.
Hármas-kúti-víznyelőbarlang /Bükk/, 140.
Hideg-lyuk /Budai-hegység/, 35, 36.
hosszú-hegyi Háromlyukú-barlang /Pilis/, 97.
Jóreménység-barlang /Pilis/, 95.
Kálmán-réti-zsomboly /Bükk/, 144, 145.
Kecske-kúti-forrásbarlang /Aggteleki-karszt/, 43, 44.
Kopolya-forrásbarlang /Aggteleki-karszt/, 37, 38, 39, 40.
Kopolya 2.sz. barlang /Aggteleki-karszt/, 41.
Kopolya-zsomboly /Aggteleki-karszt/, 42.
Mátyás-hegyi-barlang /Budai-hegység/, 23.
Mátyás-hegyi KK-i kőfejtő 1. és 2. barlangjai /Budai-hegység/, 24.
Mátyás-hegyi KK-i kőfejtő 3.sz. barlang /Budai-hegység/, 25.
Mátyás-hegyi DK-i kőfejtő 4.sz. barlang /Budai-hegység/, 26.
Mátyás-hegyi KK-i kőfejtő 8.sz. barlang /Budai-hegység/, 27.
"Micinackó kuckója" /Aggteleki-karszt/, 143.
Mogyorósdomb-barlang /Bükk/, 83, 84.

Ómaasai-üreg /Bükk/, 124.

Pál-völgyi-barlang /Budai-hegység/, 73, 74.

Pál-völgyi-kőfejtő, "Lépcsőház alatti barlang" /Budai-hegység/, 71.

Pál-völgyi-kőfejtő, üreg a Harcsaszájtól D-re /Budai-hegység/, 71.

Rozmaring-barlang /Budai-hegység/, 98, 99.

Tücsök-lyuk /Aggteleki-karszt/, 147.

Vidics-barlang /= Tizenharmadik-nyelő/, /Aggteleki-karszt/, 109, 110, 111.

T A R T A L O M

ELŐSZÓ	2
SZAKBIZOTTSÁGOK BESZÁMOLÓI	4
Dokumentációs Szakbizottság /Kordos L./	4
Oktatási és Közművelődési Szakbizottság /Lénárt L./	5
Őslénytani Szakbizottság /Jánossy D./	7
Barlangi gerinces őslénytani ásatások és gyűjtések 1983-ban /Kordos L./	8
Vízalatti barlangkutató Szakbizottság /Kollár K.A./	11
TERÜLETI SZERVEZETEK BESZÁMOLÓI	13
Észak-Magyarországi Területi Szervezet /Juhász A. - Balás L./	13
Dél-Dunántúli Területi Szervezet /Kassai M. - Rónaki L./	14
CSOPORTOK BESZÁMOLÓI	15
Acheron Barlangkutató Szakosztály /Kárpát J. szerk./	15
Alba Regia Barlangkutató Csoport /Zentai F. szerk./	47
Amphora Könnyűbuvár Sport Club Barlangkutató Csoportja /Liptai E./	65
BEAC Barlangkutató Csoport /Rajczy M./	66
Békásmegyeri Lakóhelyi Sportegyesület "Aragonit" Barlangkutató Csoport /Kucséra J./	67
Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport /Kiss A. - Takácsné Bolner K. - Laufer Cs./	68
Borsodi Szénbányák Karsztkutató Szakcsoportja /Boldi J.-né - Margóczy J./	82
Budapest Sport Egyesület Barlangkutató Csoportja /Balogh I./	85
Cholnoky Jenő Barlangkutató Csoport /Veress M. szerk./	86
Denevér Barlangkutató Csoport /HBJSE Nyiregyháza/ /Krajecz M./	91
Dorogi "Kadié Ottokár" Barlangkutató Csoport /Madaras I.-né/	92
Esztergomi Karszt- és Barlangkutatók	94
FTSK Barlangkutató Szakosztály /Vidics Z.-né szerk./	96
FTSK Delfin Könnyűbuvár Szakosztály /Kollár K.A. szerk./	117
Hajnóczy József Barlangkutató Csoport	121
MAFC Természetjáró Szakosztályának Barlangkutató Csoportja /Tihanyi P./	122
Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület /Lénárt L. szerk./	123
Mecseki Karsztkutató Csoport /Rónaki L./	130
METRO Barlangkutató Csoport /Csulák J./	131
MHSZ Debreceneli Könnyűbuvár Klub Barlangkutató Szakosztálya /Czakó L. - Szentesi P./	132

Myotis Barlangkutató Csoport /Lengyel J./	137
"Nautilus" Vizalatti Barlangkutató Szakosztály /Horváth Gy./	141
NME TDK Karszthidrológiai Szakcsoport /Nagy T./	142
Pannónia Speleoalpin Csoport /Kardos L./	143
Papp Ferenc Karszt- és Barlangkutató Csoport /Maucha L. szerk./	146
Tatabányai Bányász Művelődési és Oktatási Központ "Vértess László" Karszt- és Barlangkutató Csoportja /Juhász M. szerk./	150
Vakond Barlangkutató Csoport /Bródy A./	152
VMTE Baradla Barlangkutató Csoport /Szilágyi F./	153
VMTE Diogenesz Barlangkutató Csoport /Csepregy F. - Thleme A./	155
VMTE Központi Csoport /Kőrösi Gy./	159
VMTE Tektonik Barlangkutató Csoport /Csernavölgyi L./	160
VMTE Vass Imre Barlangkutató Csoport /Házi Z./	161
TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK KIVONATAI	162
Karszt- és barlangmorfológia	162
Barlangi földtan	162
Karszthidrológia	163
Barlangi klimatológia és fizika	164
Barlangbiológia	165
Barlangi technika	165
Barlangtérképezés	165
Kutatástörténet	166
Karszt- és barlangvédelem	166
Egyéb	166
SCIENTIFIC PUBLICATIONS /ABSTRACT/	167
BARLANGNÉV MUTATÓ - INDEX OF CAVES	173
BARLANGTÉRKÉP MUTATÓ - INDEX OF CAVE MAPS	181
TARTALOM	183

CONTENTS

PREFACE	3
REPORT FROM SPECIAL COMMITTEES	4
Special Committee for Documentation /Kordos L./	4
Teaching and Public Education Committee /Lénárt L./	5
Palaeontological Committee /Jánossy D./	7
Excavations and collecting activities for Vertebratae of caves /Kordos L./	8
Underwater-Cave-explorer's Special Committee /Kollár K.A./	11
REPORT FROM REGIONAL ORGANIZATIONS	13
North-Hungarian Regional Organization	13
South-Transdanubian Organization	14
REPORT FROM SPELEOLOGICAL GROUPS	15
"Acheron" Caver's Club /Kárpát J. ed./	15
Alba Regia Speleological Group /Zentai F. ed./	47
Amphora Skin-divers Club Speleo Group /Liptai E./	65
BEAC Speleological Group /Rajczy M./	66
Békásmegyer Sport Club "Aragonite" Speleo Group	67
Imre Gábor BEKEY Speleological Group /Kiss A. - Mrs. Takács-Bolner K. - Laufer Cs./	68
Borsod Coal Mines Directorate Sport Club - Tourist's Group /Mrs. Boldi J. - Margóczy J./	82
Budapest Sport Club - Cavers Group /Balogh I./	85
Jenő CHOLNOKY Speleological Group /Veress M. ed./	86
Denevér /Bat/ Cavers Club - HBJSE, Nyiregyháza /Krajecz M./	91
Ottokár KADIČ Caver's Group /Mrs. Madaras I./	92
Karst and Cave Explorers of Esztergom	94
FTSK Speleological Department /Mrs. Vidics Z. ed. /	96
FTSK Delfin /"Dolphine"/ SCUBA-diver's Club /Kollár K.A. ed./	117
József HAJNÓCZY Speleological Group /Tiszaföldvár/	121
MAFC Tourists Department - Speleological Group /Tihanyi P./	122
Marcel LOUBENS Caver's Club /Miskolc/ /Lénárt L. ed./	123
Mecsek Karst-researcher Group /Rónaki L./	130
MHSz Skin-divers Club Debrecen Speleo Group /Czakó L. - Szentesi P./	132
Myotis Caver's Club /Lengyel J./	137
"Nautilus" Underwater Speleological Group /Horváth Gy./	141

NME TDK Karsthydrological Group /Miskolc/, /Nagy T./	142
Pannonia Speleoalpine Group /Kardos L./	143
Ferenc PAPP Karst- and Cave Explorer's Group /Maucha L. ed./	146
Tatabánya Miner's Cultural and Training Center - László VÉRTES Karst- and Cave Explorer's Club /Juhász M. ed./	150
Vakond /"Mole"/ Cave Explorer's Group /Bródy A./	152
VMTE Baradla Cave-exploring Group /Szilágyi T./	153
VMTE Diogenes Speleological Group /Csepregy F. - Thieme A./	155
VMTE Központi /"Central"/ Group /Kőrösi Gy./	159
VMTE Tectonic Cavers Club /Csernavölgyi L./	160
VMTE VASS Cave Explorer's Club /Házi Z./	161
TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK KIVONATAI	162
SCIENTIFIC PUBLICATIONS /ABSTRACT/	167
Karst and Cave Morphology	167
Geospeleology	168
Karsthydrology	169
Speleoclimatology and Physics	169
Biospeology	170
Speleo-Technique	171
Speleo-Cartography	171
History	171
Other	172
BARLANGNÉV MUTATÓ - INDEX OF CAVES	173
BARLANGTÉRKÉP MUTATÓ - INDEX OF CAVE MAPS	181
CONTENTS	185